

MESTO TRENČÍN

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNY KRAJ

Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho kraja na roky 2014-2020

EURÓPSKA ÚNIA

Európska únia
Európsky fond pre Regionálny rozvoj
Integrovaný regionálny operačný program

Názov:	Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho kraja
Verzia¹	<i>koncept</i>
Dátum schválenia Radou Partnerstva pre UMR²	<i>DD. MM. 2015</i>
Dátum schválenia Radou Partnerstva pre RIÚS	<i>DD. MM. 2015</i>
Dátum schválenia Riadiacim orgánom pre IROP	<i>DD. MM. 2015</i>
Zodpovedný koordinátor RIÚS	<i>Mgr. Silvia Kotrhová</i>
Zodpovedný koordinátor stratégie UMR	<i>Mgr. Renáta Kaščáková</i>

Vypracovanie tohto dokumentu bolo finančne podporené z ERDF v rámci Regionálneho operačného programu.

¹ Prvá schválená verzia sa označuje číslom 1.0. V prípade formálnych zmien v danej verzii sa mení číslica za bodkou, napr. 1.1, 1.2 atď. V prípade zásadnej zmeny sa mení číslo pred bodkou, napr. 2.0, 3.0 atď.

² ak je zriadená Rada Partnerstva pre Integrovanú územnú stratégiu udržateľného mestského rozvoja funkčného územia mesta Trenčínna roky 2014 - 2020.

Obsah

I. Úvod	6
1. Účel a ciele dokumentu Regionálnej integrovanej územnej stratégie Trenčianskeho kraja	6
2. Stručná charakteristika jednotlivých častí RIÚS TK	6
3. Spôsob zapracovania stratégie udržateľného mestského rozvoja.....	6
4. Prehľad východiskových a informačných zdrojov.....	7
5. Kontext vzniku a chronológia prípravy RIUS TK.	7
6. Inštitucionálne zabezpečenie prípravy RIÚS, vrátane mechanizmu spolupráce OK pre RIÚS a OK pre UMR.	8
II. A. Analytická časť pre územie Trenčianskeho kraja	10
1. Základné údaje o kraji	10
2. Oblasť dopravy	10
2.1. Cestná doprava	10
2.2. Verejná osobná doprava	14
2.3. Cyklistická doprava	19
3. Oblasť verejných služieb	21
3.1. Oblasť sociálnej pomoci	21
3.2. Oblasť zdravotníctva – zdravotná a všeobecná ambulantná starostlivosť.....	26
3.3. Oblasť školstva.....	30
4. Oblasť kultúrno-kreatívneho priemyslu	36
5. Oblasť životného prostredia.....	36
5.1. Infraštruktúra ŽP v oblasti vodného hospodárstva	36
5.2. ŽP v sídlach	42
6. Multikriteriálna analýza	44
7. SWOT analýza	44
II. B. Analytická časť pre mestskú funkčnú oblasť Trenčín	51
1. Popis funkčného územia.....	51
1.1. Základné údaje.....	51
2. Dopravná infraštruktúra MFO Trenčín	51
2.1. Cestná doprava	52
3. Vybavenosť územia a služby	55
3.1. Sociálna oblasť.....	55
3.2. Školstvo.....	57
3.3. Zdravotná starostlivosť	60
3.4. Kultúra.....	63
4. Životné prostredie.....	66
4.1. Ekosystémové služby	66
4.2. Odpadové a vodné hospodárstvo	68
4.3. Znečistenie ovzdušia	69
5. SWOT analýza UMR	69

II.C. Analytická časť pre oblasť podpory Operačného programu Kvalita životného prostredia	
73	
II.D. Analytická časť pre oblasť podpory Operačného programu Ľudské zdroje.....	81
III. A Strategická časť pre územie Trenčianskeho kraja.....	85
1. Strategická priorita 1: Bezpečná a ekologická doprava v Trenčianskom kraji	85
1.1. Investičná priorita 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciálnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálneho dopravného systému	85
1.2. Investičná priorita 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility.....	89
2. Strategická priorita 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám	96
2.1. Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné.....	96
2.2. Investičná priorita 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry	107
3. Strategická priorita 3: Mobilizácia kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji	115
4. Strategická priorita 4: Zlepšenie kvality života v Trenčianskom kraji s dôrazom na životné prostredie.	115
4.1. Investičná priorita 4.1: Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania.....	115
4.2. Investičná priorita 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	116
4.3. Investičná priorita 4.3: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenie a dekontaminácia opustených priemyselných lokalít(vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	120
III. B Strategická časť pre mestskú funkčnú oblasť Trenčín.....	123
1. Strategická priorita č.1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch.....	123
1.1. Investičná priorita 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciálnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálneho dopravného systému	123
1.2. Investičná priorita č. 1.2.: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility.....	124
2. Strategická priorita č.2 : Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	127

2.1. Investičná priorita č. 2.1.: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné.....	127
2.2. Investičná priorita č.2.2.: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry	132
3. Strategická priorita 3: Mobilizácia kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji	136
3.1. Investičná priorita 3.1. Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasť územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov	136
3.2. Špecifický cieľ 3.1. Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií.....	137
4. Strategická priorita č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	139
4.1. Investičná priorita 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	139
4.2. Investičná priorita č. 4.3.: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku.	141
III.C Strategická časť pre oblasti podpory Operačného programu Kvalita životného prostredia	144
III.D Strategická časť pre oblasti podpory Operačného programu Ľudské zdroje.....	154
IV. Vykonávacia časť.....	163
1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie RIÚS/ IUS UMR	163
2. Indikatívny časový a finančný harmonogram realizácie RIÚS	164
3. Zoznam projektových zámerov/návrhov v rámci IROP a iných OP	167
4. Monitorovanie RIÚS	168
5. Hodnotenie RIÚS.....	168
V. Zoznam príloh.....	169

I. Úvod

1. Účel a ciele dokumentu Regionálnej integrovanej územnej stratégie Trenčianskeho kraja

V programovom období 2014-2020 bude integrovaný prístup v Integrovanom regionálnom operačnom programe (ďalej len IROP) realizovaný prostredníctvom Regionálnych integrovaných územných stratégií na úrovni samosprávnych krajov. Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho kraja (ďalej len RIUS TK) je východiskový strategický dokument pre implementáciu finančných prostriedkov z EŠIF v rámci IROP na regionálnej úrovni s dopadom na miestnu úroveň. Na základe RIÚS TK sa bude realizovať IROP v zmysle individuálnych alebo integrovaných projektov.

V čl. 36 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 sú RIÚS vnímané ako aplikácia integrovaného prístupu prostredníctvom integrovaných územných investícií (IUI). Vypracovanie a schválenie RIÚS TK je základným predpokladom pre využívanie nástrojov IUI, vrátane úrovne udržateľného mestského rozvoja (UMR). UMR sa bude realizovať ako súčasť modelu RIUS TK, t.z. stratégia obsahuje špecifickú časť venovanú udržateľnému mestskému rozvoju vo vzťahu k stanovenému mestskému funkčnému územiu Trenčína (jadrové pásmo ťažiska osídlenia vymedzené v KURS 2001 v znení KURS 2011 bolo definované v Partnerskej dohode SR) v zmysle čl.7 Nariadenia o EP a Rady (EÚ).

RIÚS TK ako implementačná stratégia bude financovaná najmä z jedného zdroja financovania (IROP), a to z EFRR, vrátane povinného spolufinancovania z národných zdrojov a vlastných zdrojov prijímateľov. RIÚS sa týkajú všetkých špecifických cieľov IROP, okrem špecifického cieľa 2.1.3 (nemocnice), časti IP 3.1 (kultúrno-kreatívny priemysel) - v rozsahu návratnej podpory prostredníctvom finančných nástrojov, IP 4.1 (energetická efektívnosť budov) a PO 5 (CLLD).

Na zabezpečenie integrovaného charakteru a komplexných riešení budú opatrenia financované z IROP komplementárne podporované „mäkkými“ opatreniami financovanými z ESF cez OP Ľudské zdroje. Na zabezpečenie synergií s aktivitami iných relevantných operačných programov sú v RIUS TK zahrnuté aj oblasti podpory OP Ľudské zdroje a OP Kvalita životného prostredia.

2. Stručná charakteristika jednotlivých častí RIÚS TK

RIUS TK sa skladá nasledovných hlavných častí: analytická časť, strategická časť a vykonávacia časť. Každá časť je ďalej rozdelená podľa územia (územie kraja, územieestskej funkčnej oblasti mesta Trenčín), oblasti podpory IROP na úrovni investičných priorit: (oblasť dopravy, sociálna pomoc, zdravotníctvo, školstvo, kultúrno-kreatívny priemysel a životné prostredie) a oblastí podpory ostatných operačných programov (OP Kvalita životného prostredia a OP Ľudské zdroje).

3. Spôsob zapracovania stratégie udržateľného mestského rozvoja

Integrovaná územná stratégia pre UMR mesta Trenčín a jeho funkčného územia (ďalej len IUS-UMR) je spracovaná za účelom definovania kľúčových strategických cieľov a priorit vychádzajúc z lokálnych priestorových potenciálovestskej funkčnej oblasti Trenčín (ďalej len MFO Trenčín) a návrhu koordinovanej, vecne a časovo zosúladenej implementácie v súlade s princípmi a prioritami Integrovaného regionálneho operačného programu ako i iných dostupných finančných nástrojov v Slovenskej republike a EÚ. IUS-UMR sa navrhuje s ohľadom na stratégiu, ciele, tematický rozsah a očakávané výsledky IROP, avšak

rešpektujúc širší kontext priestorových potenciálov a rozvojových priorít mesta Trenčín, jeho funkčného územia ako aj celého Trenčianskeho kraja.

Funkčné územie pre krajské mesto Trenčín bolo vymedzené Centrálnym koordinančným orgánom v rámci jednotlivých typov územných celkov ťažiska osídlenia podľa KÚRS 2001 v znení 2011 ako Jadrové pásmo ťažiska osídlenia prvej úrovne okolo mesta Trenčín zahŕňajúce nasledovné obce: Trenčín, Kostolná-Záriečie, Skalka nad Váhom, Soblahov, Trenčianska Teplá, Trenčianska Turná, Veľké Bierovce a Zamarovce.

V RIUS TK je pre IUS-UMR spracovaná osobitná analytická časť (kap. II.B.), osobitná strategická časť (kap. III.B) a vo vykonávacej časti sú osobitne uvedené relevantné oblasti IUS-UMR.

V decembri r. 2014 sa uskutočnilo spoločné stretnutie predsedu TSK s primátorom mesta Trenčín, na ktorom sa dohodli na spolupráci na príprave a implementácii RIUS TK, vo februári 2015 bolo podpísané memorandum o spolupráci.

TSK aj mesto Trenčín vytvorili jeden strategický dokument, pričom stratégia UMR tvorí samostatnú analytickú, strategickú prípadne vykonávaciu časť. Zástupcovia mesta Trenčín sa zúčastňovali stretnutí poradných odborných skupín pre RIUS TK (v každej skupine bol jeden člen zástupca mesta) a zástupcovia TSK sa zúčastňovali stretnutí odborných poradných skupín pre UMR. Taktiež prebiehala intenzívna spolupráca koordinátorov za jednotlivé časti stratégie.

Príprava IÚS-UMR bola zabezpečená prostredníctvom vytvorených pracovných skupín, ktoré pracovali v zložení zástupcov a odborníkov za jednotlivé riešené oblasti v krajskom meste ako aj v jednotlivých obciach tvoriacich jeho funkčné územie. Zber dát prebiehal prostredníctvom analýzy dostupných dokumentov a zdrojov, jednak formou dotazníkov a jednak priamym dopytovaním, pričom koordinačným orgánom prípravy bolo Mesto Trenčín. Vstupnými dokumentmi a zdrojmi ostatných vstupných dát pre IÚS-UMR boli strategické rozvojové dokumenty, sektorálne plánovacie dokumentácie a iné relevantné dokumenty dotknutých obcí, dostupné dáta ŠÚ SR, interné štatistiky a dáta vedené orgánmi miestnej samosprávy a dáta získané vlastným prieskumom, analytickými a expertnými činnosťami pracoviska SPECTRA Centrum excelencie EÚ a Mesta Trenčín a prieskumami uskutočnenými Komunálnym výskumným a poradenským centrom, n. o. Piešťany

4. Prehľad východiskových a informačných zdrojov

Východiskovými dokumentmi pre RIÚS sú najmä Integrovaný regionálny operačný program 2014-2020, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja a programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest a obcí, územnoplánovacie dokumentácie, Územný plán VUC, Trenčiansky kraj, územné plány obcí, relevantné územnoplánovacie podklady, relevantné legislatívne a strategické dokumenty EÚ, relevantné národné legislatívne, strategické, koncepčné a programové dokumenty, regionálne rozvojové stratégie a koncepcie a sektorové stratégie a i., podrobný zoznam je uvedený v prílohe č.2.

Vstupnými dokumentmi a zdrojmi ostatných vstupných dát pre IÚS-URM boli strategické rozvojové dokumenty, sektorálne plánovacie dokumentácie a iné relevantné dokumenty dotknutých obcí, dostupné dáta ŠÚ SR, interné štatistiky a dáta vedené orgánmi miestnej samosprávy a dáta získané vlastným prieskumom, analytickými a expertnými činnosťami pracoviska SPECTRA Centrum excelencie EÚ a Mesta Trenčín a prieskumami uskutočnenými Komunálnym výskumným a poradenským centrom, n. o. Piešťany

5. Kontext vzniku a chronológia prípravy RIUS TK.

TSK vypracováva RIUS TK v súlade s Metodickým usmernením pre prípravu Regionálnych integrovaných územných stratégií vypracovanú Riadiacim orgánom (ďalej len „metodika“), v rámci ktorej RO pre IROP stanovuje záväznú rámcovú štruktúru obsahu dokumentu RIÚS TK. Osobitnou časťou dokumentu RIÚS TK je integrovaná územná stratégia pre udržateľný

rozvoj miest, pokrývajúca územie mestskej funkčnej oblasti v rámci daného regiónu NUTS III – v TSK je to krajské mesto Trenčín + jeho funkčné zázemie.

Príprava a implementácia RIÚS je zabezpečovaná na základe princípu partnerstva v zmysle čl. 5 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013. Postup určuje metodika MPRV: vytvoria sa a odborné poradné skupiny pre vypracovanie RIUS TK, ktoré budú zahŕňať odborníkov z relevantných inštitúcií k jednotlivým investičným prioritám IROP a následne sa vytvoria štruktúry pre schválenie a implementáciu RIUS TK – t.j. Rada partnerstva ako schvaľovacia inštitúcia, ktorá bude zahŕňať strešné organizácie všetkých relevantných partnerov v regióne. Keďže do prípravy musia byť zahrnuté všetky relevantné subjekty z kraja – t.j. štátne inštitúcie, miestna samospráva a neziskový sektor, TSK ako koordinačný orgán oslovil relevantných sociálno-ekonomických partnerov s ponukou na spoluprácu koncom marca 2013. Oslovené organizácie nominovali svojich zástupcov za členov jednotlivých odborných poradných skupín (OPS), ktoré boli vytvorené podľa investičných priorít IROP. V apríli 2014 prebehli prvé stretnutia OPS, kde zástupcovia TSK podali informácie o IROP, RIUS, o celom procese prípravy. Súčasne požiadali relevantných členov o zozbieranie a predloženie projektových zámerov za svoje inštitúcie, príp. územie, ktoré zastupujú, ktoré plánujú realizovať v kontexte posilnenia územnej súdržnosti predovšetkým prostredníctvom IROP. Zozbierané projektové zámery slúžili ako podklad pre stanovenie ukazovateľov, ktoré v Trenčianskom kraji chceme dosiahnuť prostredníctvom projektov podporených cez IROP na konci obdobia. Zámery taktiež boli podkladom pre základné rozdelenie alokácií medzi prioritnými osami a pre stanovenie prioritných opatrení. Následne stretnutia OPS prebiehali podľa potreby (príprava analytickej časti, stanovenie kritérií, strategická a vykonávacía časť) a stupňa rozpracovanosti jednotlivých oblastí. Okrem stretnutí OPS sa uskutočnili samostatné stretnutia s dopravnými spoločnosťami, zástupcami regionálnych ZMO a ďalších inštitúcií za účelom stanovenia priorít jednotlivých regiónov kraja. V decembri 2014 sa uskutočnilo spoločné stretnutie predsedu TSK s primátorom mesta Trenčín, na ktorom sa dohodli na spolupráci na príprave a implementácii RIUS TK a IUS-UMR, vo februári 2015 bolo podpísané memorandum o spolupráci. V septembri 2014 bola predložená MPRV SR analytická časť RIUS TK a koncom januára 2015 prvý návrh analytickej a strategickej časti, v marci 2015 bola predložená prvá verzia celého dokumentu RIUS, ktorú pripomienkovali relevantné štátne inštitúcie. V priebehu apríla 2015 prebehla aktualizácia zásobníka projektových zámerov subjektov kraja. Zaradenie do zásobníka neznamena, že projektový zámer bude podporený, zásobník vyjadruje iba potrebu kraja. Výber a schvaľovanie projektových zámerov ako aj žiadostí o NFP bude prebiehať štandardným procesom. V máji začal proces posúdenia vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z. V priebehu júna až augusta prebiehalo dopracovanie dokumentu o multikriteriálnu analýzu, výsledkové a výstupové ukazovatele a v oblastiach zdravotníctva a kultúry. Návrh dokumentu bol pripomienkovaný jednotlivými dotknutými orgánmi štátnej správy. Ku koncu septembra predložil TSK na MPRV SR verziu RIUS so zahrnutými pripomienkami, aktualizovaným zásobníkom projektových zámerov subjektov kraja (aktualizovaným obcami a členmi pracovných skupín).

Proces posúdenia vplyvov strategického dokumentu RIUS na životné prostredie podľa zákona č.24/2006 Z.z. začal v máji 2015 vypracovaním a zverejnením oznámenia. V októbri bola predložená a zverejnená Správa o hodnotení a návrh RIUS TK a v priebehu októbra/novembra by mal byť proces posúdenia ukončený.

6. Inštitucionálne zabezpečenie prípravy RIÚS, vrátane mechanizmu spolupráce OK pre RIÚS a OK pre UMR.

Do procesu prípravy a realizácie RIÚS, resp. stratégie pre udržateľný mestský rozvoj (UMR) sú zapojené nasledovné subjekty:

- **Riadiaci orgán pre IROP** (ďalej iba „RO pre IROP“) - **MPRV SR** – plní úlohy riadiaceho orgánu pre IROP

- **Partnerstvo pre RIÚS** – je platformou spolupráce orgánov regionálnej a miestnej samosprávy, štátnej správy a relevantných sociálno-ekonomických partnerov pôsobiacich na danom území a relevantných pre konkrétnu RIÚS z hľadiska zákonom stanovených právomocí, vecnej alebo odbornej, a územnej príslušnosti. Partnerstvo pre RIÚS je inštitucionalizované formou **Rady Partnerstva pre RIÚS**, t. j. zoskupením partnerov s rozhodovacími kompetenciami vo vzťahu ku konkrétnej RIÚS na úrovni kraja. Rada Partnerstva pre RIÚS je tvorená z vybraných zástupcov Partnerstva pre RIÚS, vrátane zástupcov zastrešujúcich stratégiu UMR vo vzťahu k mestskej funkčnej oblasti. Činnosť Rady Partnerstva pre RIÚS upraví štatút a rokovací poriadok, ktorý vydáva RO pre IROP.
- **Orgán pre koordináciu RIÚS (OK) – Trenčiansky samosprávny kraj** je zodpovedný za prípravu a implementáciu RIÚS a plní koordinačné a usmerňovacie úlohy vo vzťahu k ďalším subjektom zapojeným do prípravy a realizácie RIÚS.
- **Orgán pre koordináciu udržateľného mestského rozvoja (UMR) – krajské mesto** – je zodpovedný za prípravu a implementáciu stratégie UMR a plní koordinačné a usmerňovacie úlohy vo vzťahu k ďalším subjektom zapojeným do prípravy a realizácie UMR v rámci RIÚS.
- **Odborné poradné skupiny pre RIÚS** – zoskupenia odborníkov pre jednotlivé oblasti RIÚS podieľajúce sa najmä na príprave RIÚS. Nominuje ich OK pre RIÚS, resp. OK pre UMR.
- **Ministerstvo kultúry SR** – v pozícii sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre IROP.
- **Ministerstvo zdravotníctva SR** – v pozícii sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre IROP.
- **Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR** - v pozícii odborného garanta pre udržateľný mestský rozvoj.

Zoznam a členovia poradných odborných skupín v TSK, ako aj zoznam členov Rady Partnerstva sú uvedené v prílohe č.3.

II. A. Analytická časť pre územie Trenčianskeho kraja

1. Základné údaje o kraji

Rozloha kraja (v km²): 4 501,8

Počet obyvateľov kraja (v tis.) k 31.12.2014: 591 233

Hustota obyvateľstva v kraji na km²: 131

Počet obcí (z toho miest) 276 (18)

Miera evidovanej nezamestnanosti k 31.06.2015 (v %): 8,55

HDP na obyvateľa v PKS v r. 2013 (v bežných cenách): 17 556

Najväčšie mestá (nad 20 000 obyv.): Trenčín (55 857 obyv.), Prievidza (47 574 obyv.), Považská Bystrica (40 569 obyv.), Dubnica nad Váhom (24 721 obyv.), Partizánske (23 436 obyv.), Nové Mesto n/V (20 119 obyv.), počty obyvateľov k 31.12.2014

Trenčiansky kraj s počtom obyvateľov 591 233 (10,91 % z celkového počtu obyvateľstva SR) a hustotou zaľudnenia 131 obyvateľov na km² patrí k husto obývaným krajom, kde viac ako polovica (55,70%) obyvateľov žije v mestách. Počet obyvateľov v TSK, ako aj v SR v posledných desiatich rokoch mierne klesá. Podľa prognóz štatistického úradu by mal tento trend pokračovať do r. 2025, potom nasleduje výrazný pokles počtu obyvateľov do roku 2050.

V TSK je 276 obcí s priemernou veľkosťou 2 142 obyvateľov. Územie kraja je rozdelené do 9 okresov: Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Ilava, Púchov, Považská Bystrica, Bánovce n/B, Partizánske a Prievidza. Najhustejšie sú osídlené údolia Váhu a Nitry, kadiaľ vedú aj dôležité dopravné ťahy (hlavne na Považí) a nachádzajú sa tam aj najvýznamnejšie hospodárske centrá. Trenčiansky kraj patrí medzi ekonomicky vyspelé oblasti Slovenska s mnohoovetvovou priemyselnou základňou, dominuje strojárstvo a elektrotechnika, ďalej technická a aplikovaná chémia (výroba výrobkov z gumy a plastu), spracovanie kože, kožušín a výroba obuvi a banícky priemysel. Evidovaná nezamestnanosť k 31.06.2015 dosiahla úroveň 8,55 %, celkový trend v posledných rokoch je klesajúci. Najrizikovejšia situácia pre ďalší pokles zamestnanosti je spojená s predpokladaným vývojom poklesu ťažby uhlia v regióne Horná Nitra. Podrobná charakteristika kraja je uvedená v prílohe č.4.

2. Oblasť dopravy

2.1. Cestná doprava

Územím regiónu prechádzajú najdôležitejšie dopravné ťahy Slovenska. Nosnými sú medzinárodné transeurópske koridory, zaradené do siete TEN-T (viď prílohu č.5, mapa č. A1.2., mapa č.A.1.1. – mapa cestnej siete TSK). Jedná sa hlavne o Baltsko – jadranský koridor v časti Bratislava – Žilina. V rámci týchto koridorov sú budované diaľničné ťahy a výkonné železničné trasy. Významné postavenie v dopravnej infraštruktúre má diaľnica D1 Bratislava - Horná Streda - Trenčín-Považská Bystrica-Žilina. Na území kraja je plánovaná výstavba nasledovných rýchlostných ciest (zdroj: NDS):

- Rýchlostná cesta R2 je trasovaná v línii Chocholná križovatka s D1 – Bánovce nad Bebravou – Brezolupy križovatka s rýchlostnou cestou R8 – Nováky – Prievidza – Handlová – hranica Banskobystrického kraja - Žiar nad Hronom – Zvolen – Košice, v súčasnosti je doprava na tomto úseku zabezpečovaná cestou I/9 (staršie označenie I/50). R2 je zaradená do súhrnnej siete TEN T (plánovaná doba výstavby: 2016-2020).
- Rýchlostná cesta R6 je trasovaná v línii Beluša križovatka s diaľnicou D1 – Púchov – Lysá pod Makytou – št. hranica SR/ČR, v súčasnosti je doprava na tomto úseku

zabezpečená cestou I/49. R6 je zaradená do siete TEN T (plánovaná doba výstavby: 2018-2020).

- Rýchlostná cesta R8 je trasovaná v línii Nitra križovatka s rýchlostnou cestou R1 – Topoľčany - hranica Nitrianskeho kraja – Pravotice križovatka s rýchlostnou cestou R2 (plánovaná doba výstavby: 2020).

Aj napriek dostatočne rozvinutej cestnej sieti v Trenčianskom kraji je problémom zabezpečenie dostatočného prepojenia centier osídlenia a ich funkčného územia na sieť TEN T. Toto prepojenie je vo veľkej miere v Trenčianskom kraji zabezpečované cestami II. a III. triedy.

Celková dĺžka diaľnic v Trenčianskom kraji bola v roku 2014 64,84 km, rýchlostných ciest 1,69 km a ciest I. triedy 302,21 km. Celková dĺžka ciest II. a III. triedy v Trenčianskom kraji dosahovala v roku 2014 1482,86 km, čo predstavuje 79% z celkovej dĺžky ciest v Trenčianskom kraji. Cesty II. triedy z toho tvorili 347,711 km a cesty III. triedy 1135,145 km. Po prepočítaní dĺžky ciest na km² plochy, má tento región hodnotu 0,33 km ciest na km² plochy, čo je nad republikový priemer.

Údržbu ciest II. a III. triedy vykonáva Správa ciest Trenčianskeho samosprávneho kraja, ktorá je príspevkovou organizáciou. Hlavným predmetom činnosti je správa a údržba ciest a delimitovaného majetku v Trenčianskom samosprávnom kraji, čo predstavujú cesty II. a III. triedy, ďalej údržba ciest vo vlastníctve SR – cesty I. triedy, nachádzajúcich sa na území TSK na základe zmluvy so SSC IVSSC Žilina.

Cesty I., II., III. triedy sú využívané okrem individuálneho automobilizmu a nákladnej dopravy aj na zabezpečenie dopravnej obslužnosti územia Trenčianskeho kraja verejnou osobnou dopravou. V rámci kraja je obslužených všetkých 276 obcí v súlade s Plánom dopravnej obslužnosti TSK a schválenými cestovnými poriadkami. Vyťaženosť jednotlivých ciest v rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja závisí predovšetkým od demografického vývoja, t. j. od počtu obyvateľov v konkrétnych obciach. Prímestská autobusová doprava využíva cesty II. a III. triedy na zabezpečenie každodennej prepravy z miesta bydliska do zamestnania, do škôl, návšteva lekára, do úradov a z dôvodov využitia dopravy za účelom kultúrnych a iných spoločenských podujatí zo spádových oblastí do jednotlivých obcí, miest a okresných miest v rámci samosprávneho kraja ako aj do najbližších lokalít susedných samosprávnych krajov (Žilinský, Trnavský, Nitriansky, Banskobystrický samosprávny kraj). Na žiadnej z nich nie sú vyhradené jazdné pruhy pre autobusy ani cyklistov.

Základným problémom ciest II. a III. triedy je ich zlý stavebno-technický stav, ktorý má vplyv na zhoršení dostupnosti regiónov a bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky.

Na kvalitu cestnej siete vplyva tak individuálna a verejná doprava, ako aj doprava nákladná, ktorej intenzita vzrástla v súvislosti so zavedením mýtného systému na diaľniciach, rýchlostných cestách a cestách I. triedy. Nároky na kvalitu ciest II. triedy vychádza zo skutočnosti, že viaceré regionálne cesty preberajú funkciu nadradenej cestnej infraštruktúry (t.j. ciest I. triedy) v prepojení terciárnych a sekundárnych uzlov s priamym napojením na nadradenú cestnú sieť a infraštruktúru TEN-T. V Trenčianskom kraji cesty prvej triedy úplne absentujú v okrese Myjava. Význam týchto ciest spočíva na jednej strane v zabezpečení mobility obyvateľstva za prácou a základnými službami, na strane druhej pomáha v udržiavaní a podpore regiónov z hľadiska ich konkurencieschopnosti.

Na základe Vývoja dopravných intenzít prejazdov nákladných vozidiel nad 12t v I. polroku 2014 (poskytnutý NDS), kde boli porovnané intenzity na cestách II. a III. triedy podľa jednotlivých okresov v SR, sú v Trenčianskom kraji 2 úseky ciest II. a III. triedy medzi 10 najvyťaženejšími úsekmi týchto ciest v SR, ktoré sú prejazdom nákladných vozidiel najviac vyťažené a to:

II/579 Hradište – Partizánske

II/592 Bánovce nad Bebravou – Nadlice

V rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja je nasledovných 5 najvyťaženejších úsekov nákladnou dopravou nad 12 t na cestách II. a III. triedy:

II/579 Hradište – Partizánske

II/592 Bánovce nad Bebravou – Nadlice

II/581 Myjava – Nové Mesto n/V

II/519 Nitrianske Pravno – Príbovce

II/515 Nové Mesto n/V - Rakoluby

Jedná sa o úseky, kde často absentujú cesty I. triedy, rýchlostné komunikácie, diaľnice.

V Trenčianskom kraji sú vysoko zaťažené aj komunikácie tvoriace napojenie na sieť komunikácií TEN-T prípadne komunikácie, ktoré sú vedené paralelne s týmito komunikáciami, a to konkrétne cesty II/504 a II/507. Tieto komunikácie pokračujú z Trnavského kraja a tvoria tak ucelené vysoko vyťažené ťahy v severojužnom smere naprieč západnou časťou SR. Nachádzajú sa v smere multimodálneho koridoru TEN-T Baltsko – jadranský koridor a tvoria významné paralelné obchádzky hlavných komunikácií tohto koridoru.

Cesta II/517 vytvára napojenie na tento koridor pri Považskej Bystrici a má význam aj z hľadiska cestovného ruchu a kúpeľných možností v Rajeckej doline. **Cesta II/581 vytvára napojenie pri Novom Meste nad Váhom a okrem toho zabezpečuje obsluhu okresu Myjava, nakoľko v ňom absentujú cesty vyšších kategórií.** Cesta II/581 je z pohľadu intenzít nadpriemerne zaťažená s vysokým podielom nákladnej dopravy. Ostatné úseky ciest II. a III. triedy vyznačené nižšie taktiež prekračujú priemerné hodnoty intenzít a to hlavne z dôvodu zabezpečenia obsluhy regionálnych centier, hlavne cesta č.III/1774 (III/50062) a cesta č.III/1983 (III/517001). **Komunikácie regionálneho významu II/579 (Hradište-Partizánske) a II/592 (BnB-Nadlice) sú využívané hlavne nákladnou dopravou ako skratky voči spoplatneným úsekom ciest I. triedy.** Všetky spomenuté komunikácie vyžadujú zvýšenie vynakladaných prostriedkov na predchádzanie ich degradácie vplyvom vysokých intenzít dopravy.

Hodnotením výkonnosti cestnej siete vypracovanej v roku 2005 a následným porovnaním prekročenia prípustnej intenzity (Ip) 50-rázovou intenzitou (I50), bol identifikovaný jeden úsek na ceste II/581, na ktorom je už v súčasnosti prekročená kapacita komunikácie. Mapa nadpriemerne zaťažených úsekov ciest je v prílohe č.5, mapa č. A1.3.

2.1.1. Stavebno-technický stav ciest II. a III. triedy

Strediská údržby v Trenčianskom kraji spravujú celkovo 3497,711 km ciest II. triedy a 1135,145 kilometrov ciest III. triedy. Na základe vyhodnotenia hlavných prehliadok vykonaných v roku 2012 je z celkovej dĺžky ciest II. triedy v správe kraja 27,8% v nepriaznivom stave (nevyhovujúci + havarijný). Pri cestách III. triedy z celkovej dĺžky v správe kraja vykazuje nepriaznivý stav dokonca až 21,6% ciest. Stav ciest II. triedy v TSK v porovnaní rokov 2005 a 2012 je uvedený v prílohe, graf č.A.1.1. Vývoj stavu ciest poukazuje na pokles dĺžky ciest vo veľmi dobrom, dobrom i vyhovujúcom stave čo sa odzrkadlilo na náraste dĺžky ciest v nevyhovujúcom a havarijnom stave. Najvýraznejšia zmena je viditeľná v dĺžke ciest v havarijnom technickom stave. Celková situácia dotýkajúca sa stavu ciest II. triedy sa v Trenčianskom kraji značne zhoršila. Na údržbu a opravu komunikácií v správe SCTSK bolo v roku 2012 vyčlenených 10 496 000 Eur. V zlom technickom stave sú najmä cesty II. triedy plniace funkciu spojnice medzi nadradenými cestami a vstupy do okolitých krajov, ktoré vodiči motorových a ťažkých motorových vozidiel nemalo využívať na skrátenie prepravného času a obchádzky spoplatnených ciest nadregionálneho významu. Týmto došlo k značnému poškodeniu ciest, ktoré boli stavané pred niekoľkými desiatkami rokov a neboli na takúto záťaž konštrukčne riešené. Trenčiansky

kraj disponuje menšou hustotou ciest na 1000 obyvateľov, čo môže v dôsledku nárastu motorizácie prispievať k zhoršovaniu stavu ciest nižšieho dopravného významu.

V nasledujúcej tabuľke sú vybrané dopravne významné cesty II. triedy v kraji, na ktorých je viac ako 33% dĺžky komunikácie v nevyhovujúcom a havarijnom stave.

Tab,č.,.1. Vybrané úseky ciest II.triedy v TSK s viac ako 1/3 dĺžky v nevyhovujúcom a havarijnom stave.

Číslo cesty	Dĺžka cesty [km]	V nevyhovujúcom/havarijnom stave [%]
II/511	13,714	43,8
II/579	7,174	55,8
II/592	5,346	35,6
II/593	13,419	43,2
II/519	6,679	100
II/512	8,665	41,1
II/574	32,497	43,8

Zdroj: Cestná databanka SR

Okrem nevyhovujúcich ciest II. triedy sa v Trenčianskom kraji nachádza celkovo 246,313 km ciest III. triedy v nevyhovujúcom a havarijnom stave. Porovnanie ich stavu v rokoch 2005 a 2012 je uvedené v prílohe č.5, graf č. A.1.2.

2.1.2. Stavebno-technický stav mostných objektov na cestách II. a III. triedy

Významný prvok z hľadiska dostupnosti a zjazdnosti ciest predstavujú mostné objekty. Mnohé z mostných objektov sa vyznačujú zlým stavebným stavom a prekročenou dobou životnosti. Opravám a modernizácii mostov bola v minulosti venovaná pomerne malá pozornosť, čo sa odzrkadilo na ich stavebnom stave ako aj ďalších dôležitých parametroch. Trenčiansky kraj má vo svojej správe spoločne s cestnými komunikáciami regionálneho významu i 166 mostných objektov na cestách II. triedy a 467 mostných objektov na cestách III. triedy. V Trenčianskom kraji sú niektoré pre kraj významné komunikácie II. triedy využívané viac, najmä po zavedení mýtného systému na komunikáciach nadradenej cestnej siete. Nadmernému dopravnému využitiu sú rovnako vystavované i mostné objekty na týchto cestách, ktorých konštrukčné riešenie nezodpovedá terajšej intenzite nákladných vozidiel a záťaži. Narastá počet mostov s nízkou zaťažiteľnosťou, čo môže postupne viesť k obmedzeniu dopravy. Z porovnania rokov 2005 a 2012 je zrejme, že opravou a údržbou sa nedokáže zlepšovať stav mostných objektov. Na túto činnosť minul TSK v roku 2012 celkovo 39 000 Eur. V zlom a veľmi zlom stavebno-technickom stave je celkovo 13 mostov. Stav mostov na cestách II. triedy (porovnanie rokov 2005 a 2012) je uvedený v prílohe č.5, graf. č. A1.3.)

V Trenčianskom kraji sa nachádza veľký počet mostov na cestách III. triedy, takže sú potrebné veľké finančné prostriedky na ich údržbu a opravy. V roku 2012 sa na opravu a údržbu mostov na cestách III. triedy vynaložilo 109 000 Eur. Aj napriek tejto snahe je veľké množstvo mostov v zlom technickom stave, celkovo 50 (porovnanie rokov 2005 a 2012 je uvedené v prílohe č.5., graf. č. A1.4.)

Medzi mosty s najhorším stavebno-technickým stavom patria: Most ev. č. 507-088 Udiča, Most ev. č. 507-092 Podvažie, Most ev. č. 517-001 Považská Bystrica, Most ev. č. 58121-004 Poriadie, Most ev. č. 58121-006 Papraď, Most ev. č. 58121-009 Stará Turá, Most ev. č.

2.1.3. Nehodovosť

Bezpečnostnú situáciu na cestách v Trenčianskom samosprávnom kraji ovplyvňuje prepojenie spádových území cestnou dopravnou infraštruktúrou II. a III. triedy s centrálnou vedenou diaľnicou D1 a rýchlostnou cestou R2.

V Trenčianskom kraji boli na cestách II. triedy v roku 2011 identifikovaných celkovo sedem kritických nehodových lokalít. Z nich 3 boli na ceste II/581 v kilometri 25,800 až 25,850 v intraviláne obce Hrašné v okrese Myjava, kilometri 36,400 až 36,630 za obcou Bzince pod Javorinou v smere na Starú Turú pred križovatkou s cestou č.III/1239 (III/581011) a nakoniec v kilometri 40,200 až 40,700 pred križovatkou s cestou č.III/1230 (III/504025) v smere do centra Nového Mesta nad Váhom. Dve kritické nehodové lokality sú evidované na ceste II/507 a to v kilometri 130,420 v extraviláne pri obci Trenčianska Turná pred križovatkou s cestou č.III/1885 (III/507062) v okrese Trenčín a v kilometri 190,400 až 190,600 v extraviláne za obcou Považské Podhradie v okrese Považská Bystrica. V rámci považskobystrického okresu bola identifikovaná nehodová lokalita aj na ceste II/517 v kilometri 12,050 až 12,500 za križovatkou s cestou č. III/1989 (III/517007) v smere z Prečína do Domaniže. Poslednou nehodovou lokalitou je cesta II/516 v kilometri 7,600 v extraviláne za Trenčianskymi Teplicami v smere na Bánovce nad Bebravou (viď prílohu č.5, mapa č.A1.4.)

V roku 2013 boli zaznamenané Krajským riaditeľstvom PZ Trenčín na cestách II. a III. triedy v Trenčianskom kraji dopravné nehody so smrteľnými následkami na úsekoch nasledovných ciest:

- cesta č.III/1805 (III/574005) v obci Liešťany,
- cesta č.III/1770 (III/050041) koniec obce Horné Naštice,
- cesta č.III/1835 (III/050048) koniec obce Pečeňany,
- cesta č.III/1211 (III/581021) koniec obce Poriadie,
- cesta č.III/1753 (III/064062) v obci Bošany,
- II/499 koniec obce Myjava,
- II/574 v obci Nitrianske Rudno,
- II/517 koniec obce Domaniža

V ďalšom roku v prvej polovici 2014 boli zaznamenané na cestách II. tried na úsekoch ciest:

- II/517 v km 5,8 (koniec obce Pov. Bystrica),
- II/516 v km 3,16 (koniec obce Trenčianske Teplice),
- II/581 v km 26,7 (koniec obce Hrašné).

Údaje o nehodovosti podľa jednotlivých módov dopravy nie sú dostupné.

2.2. Verejná osobná doprava

2.2.1. Železničná doprava

Na území Trenčianskeho kraja sa nachádza 10 železničných tratí, z ktorých trate č. 120 a 125 sú súčasťou hierarchicky najvyššej dopravnej infraštruktúry paneurópskych multimodálnych koridorov ITF (ECMT). Ide o dopravnú líniu Bratislava – Trenčín – Žilina – Košice – Užhorod označenú ako multimodálny koridor a líniu Púchov – Strelenka – Hranice na Morave, zaradenú medzi mimokoridorové siete TEN-T. Trate sú súčasťou Európskej siete najdôležitejších železničných tratí AGC č. E63 a E40.

2.2.2. Autobusová doprava

Verejná pravidelná autobusová doprava osôb má strategický význam pri zabezpečovaní prepravných potrieb obyvateľstva a dopravnej obslužnosti územia. TSK má rozvinutý systém prímestskej autobusovej dopravy z hľadiska plošného pokrytia územia. Pre naplnenie potrieb obyvateľstva má TSK vypracovaný Plán dopravnej obslužnosti kraja, ktorého výsledkom je efektívne a hospodárne zabezpečovanie dopravnej obslužnosti, najmä racionálne usporiadanie pravidelnej autobusovej dopravy s cieľom minimalizovať súbežné prepravy a vytvoriť funkčnú nadväznosť pravidelnej autobusovej dopravy na železničnú dopravu a na mestskú hromadnú dopravu a aby podporoval integrované dopravné systémy. Železnica a autobusová doprava by si nemali konkurovať ale naopak vytvárať podmienky na získanie nových cestujúcich. Množstvo centier je obsluhovaných oboma dopravnými prostriedkami, pričom prevádzkovatelia jednotlivých druhov dopravy sa snažia časovo zosúladiť príchody a odchody spojov na spoločných prestupných uzloch, aby spolu v rámci integrácii dopravy nadväzovali. Prípadné redukcie súbežných spojov vyžaduje však koordináciu všetkých zúčastnených prepravcov a predovšetkým jednotnú intervalovú tarifu.

V rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja realizuje verejnú autobusovú dopravu (MHD, prímestská autobusová doprava, diaľková autobusová doprava) viacero dopravcov.

Prímestskú, t. j. regionálnu autobusovú dopravu zabezpečuje SAD Trenčín, a. s. a SAD Prievidza, a. s. na základe zmluvy o výkone vo verejnom záujme vo vnútroštátnej pravidelnej autobusovej doprave – prímestskej autobusovej doprave uzatvorenou medzi TSK a dopravcami do roku 2019, resp. 2023.

MHD je zabezpečovaná v jednotlivých mestách nasledovne:

- mesto Trenčín, Nové Mesto n/Váhom – SAD Trenčín, a. s.,
- mesto Prievidza a Bojnice, mesto Partizánske, mesto Handlová – SAD Prievidza a. s.;
- mesto Púchov - Autobusová doprava, a. s., Púchov
- mesto Považská Bystrica – MDS, a. s. Považská Bystrica

V súlade so zákonom č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov (ďalej len Zákon o cestnej doprave) a s nariadeniami EÚ udelil TSK prihladnuc na Plán dopravnej obslužnosti TSK dopravné licencie súkromným dopravcom, ktorí vykonávajú autobusovú dopravu na diaľkových linkách (ich zoznam vid' v prílohe č.5.A.2.1.).

Oblasť prímestskej autobusovej dopravy

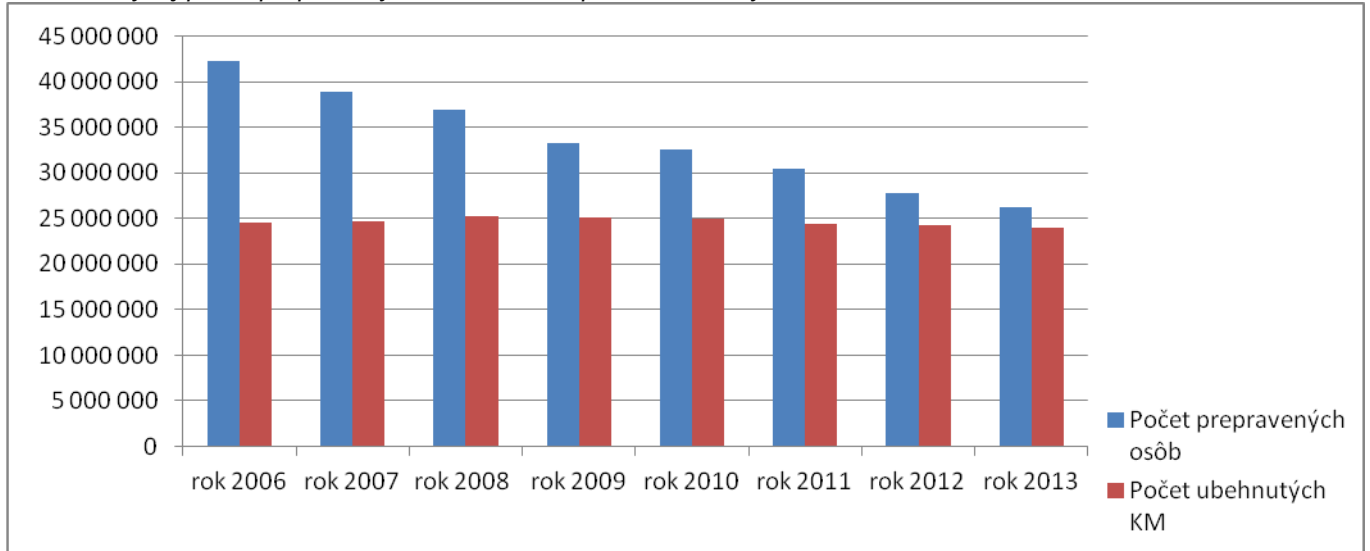
Prímestská autobusová doprava TSK sa realizuje v súlade so Zmluvou o výkone vo verejnom záujme vo vnútroštátnej pravidelnej autobusovej doprave – prímestskej autobusovej doprave na území Trenčianskeho samosprávneho kraja. Na 209 autobusových linkách (SAD Trenčín, a. s. – 123 liniek; SAD Prievidza a. s. – 86 liniek) prímestskej autobusovej dopravy bolo za rok 2013 prepravených 26 284 071 osôb. V porovnaní s r.2006, kedy bolo prepravených 42 254 400 osôb, je to pokles cca o 16 mil. osôb (38 %)(počet prepravených osôb a ubehnutých km v r.2006-2013 vid' prílohu č.5., tab. č. A2.1. a A2.2.) a je predpoklad, že tento trend bude pokračovať aj v budúcnosti, pokiaľ nedôjde k reformám v oblasti pravidelnej autobusovej dopravy a k zavedení opatrení na podporu trvalo udržateľnej mobility.

Klesajúci trend prepravených osôb je spôsobený viacerými objektívnymi faktormi: narastajúci trend individuálneho automobilizmu; rast nezamestnanosti, pokles študentov a žiakov na stredných školách v závislosti od demografického vývoja v regióne; nepriaznivý demografický vývoj; chýbajúca integrácia VOD; chýbajúca preferencia VOD; nedostatočná frekvencia spojov; podpora používania IAD (budovanie parkovísk a pod.)

TSK je v zmysle zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov povinný zabezpečovať základnú dopravnú obslužnosť z a do všetkých obcí na svojom území, t.j aj z a do obcí s nízkym počtom obyvateľov. Účelom tejto obslužnosti je zabezpečiť cestujúcej verejnosti dopravu do práce, školských, zdravotníckych a kultúrnych zariadení. So 445 autobusmi prímestskej dopravy vykázali dopravcovia 23 937 912 ubehnutých

kilometrov a obslúžili celkovo 276 obcí a miest Trenčianskeho samosprávneho kraja ako aj obce susedných samosprávnych krajov. Priemerný vek vozidiel prímestskej autobusovej dopravy k 31.12.2013 je 5,56 rokov (stav vozidlového parku jednotlivých dopravcov je uvedený v prílohe č.5., tab. č.A2.3.). Zároveň uvádzame, že všetky autobusy prímestskej autobusovej dopravy sú štandardné, t. j. nie sú nízkopodlažné. V autobusoch sú určené miesta na sedenie pre ŤZP osoby a sú označené piktoqramami.

Graf č. 1: Vývoj počtu prepravených osôb VOD a počtu ubehnutých km v rokoch: 2006-2013

Zdroj: štatistické výkazy dopravcov – údaje z elektronických pokladní dopravcov (skutočne vydané cestovné lístky, turnusy pre jednotlivé autobusové linky).

Z jednotlivých druhov dopravy rozhodujúce postavenie v rámci verejnej pravidelnej autobusovej dopravy má prímestska autobusová doprava s podielom 84 % na ubehnutých kilometroch (SAD Trenčín, a. s. a SAD Prievidza a. s.). 10 %- ný podiel na ubehnutých kilometroch má mestská autobusová doprava v meste Trenčín (SAD Trenčín, a. s.) a v mestách Prievidza, Partizánske, Bánovce nad Bebravou, Handlová (SAD Prievidza a. s.). TSK v na základe Zmlúv a schváleného rozpočtu na príslušný rok vyplatil finančné prostriedky na vykrytie preukázaných strát z poskytovania služieb vo verejnom záujme (prehľad bežných výdavkov z Rozpočtu TSK podľa jednotlivých rokoch – vid' tabuľka v prílohe č.5., tab.č.A.2.4.).

Tab.č.2 Prognóza vývoja počtu prepravených cestujúcich podľa skupín v TSK do roku 2020 v tis. osôb

Katégoria cestujúcich	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Žiaci, študenti	7 500	7 200	7 700	7 700	8 000	8 000	8 000
Dôchodca nad 70 rokov	1 200	1 000	1 000	1 000	1 005	1 100	1 100
ŤZP, ŤZP-S	1 330	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
ostatné zľavnené	650	600	600	600	600	600	600
Obyčajné	15 200	15 000	15 000	15 000	15 500	15 700	15 700
Prepravené osoby	25 880	25 100	25 600	25 600	26 405	26 700	26 700

Poznámka: predpokladaný odhad vývoja počtu prepravených osôb podľa jednotlivých kategórií, ktorý vychádza zo skutočného stavu a analýzy uvedených kategórií z minulých rokoch.

Pokles počtu cestujúcich pri nezmenenom, prípadne mierne sa zvyšujúcom počte ubehnutých km má za následok každoročne sa zvyšujúce množstvo finančných prostriedkov, ktoré musí TSK vyčleniť zo svojho rozpočtu na vykrytie straty. Nakoľko tento stav je

dlhodobo neudržateľný, bude musieť TSK pristúpiť k zníženiu rozsahu poskytovaných služieb v oblasti verejnej osobnej dopravy, čo bude mať vplyv na zníženie kvality služieb VOD, zvýšenie individuálneho automobilizmu a v konečnom prípade negatívny dopad na životné prostredie. Jednou z možností na zvrátenie tohto stavu je investovanie do zlepšenia dostupnosti a zvyšovania atraktivity VOD zvýšením kvality (modernizácia autobusov, modernizácia terminálov, zastávok) a rozsahu poskytovaných služieb (integrováný dopravný systém, informačné systémy, doplnkové služby).

Oblasť mestskej hromadnej dopravy

V rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja sa mestská hromadná doprava vykonáva v jednotlivých mestách na základe zmlúv o službách vo verejnom záujme uzatvorenými medzi jednotlivými dopravcami a mestami. Cieľom MHD v jednotlivých mestách je zlepšiť dostupnosť obyvateľstva do zamestnania, ako aj dostupnosť administratívnych, zdravotníckych, školských, či obchodných inštitúcií pre obyvateľov jednotlivých miest a odľahlejších mestských častí a zabezpečenie tak udržateľnej mobility.

V rámci počtu autobusových liniek MHD v jednotlivých mestách kraja (viď príloha č.5., tab. č. A2.5.) majú dominantné postavenie mestá: Trenčín, Prievidza a Považská Bystrica, kde je počet liniek najvyšší (od 25 v Trenčíne po 13 v Považskej Bystrici), na čo nadväzuje aj počet cestujúcich, ktorý sa v roku 2013 pohyboval od 5,6 mil. v Trenčíne po 3,0 mil. v Považskej Bystrici. Ostatné mestá s MHD: Handlová, Partizánske, Púchov, Myjava, Bánovce n/B majú počet liniek od 6 (Púchov) po 1 (Bánovce n/B.), pričom počet cestujúcich bol v r.2013 od 418 000 v Handlovej po 60 000 na Myjave.

Z počtu prepravených osôb v rokoch 2009 až 2013 (viď prílohu č.5., tab. č. A2.6.) je zrejmý postupný pokles počtu osôb v tomto období o 12,4 %. Klesajúci trend prepravených osôb v MHD je spôsobený rovnakými faktormi ako v prímestskej autobusovej doprave, hlavne narastajúcim trendom individuálneho automobilizmu.

Na základe schválených cestovných poriadkov bolo najazdených v priemere za rok viac ako 5 mil. ubehnutých kilometrov (viď prílohu č.5., tab. č. A2.7.). V porovnaní rokov 2009 a 2013 je zrejmé, že počet najazdených kilometrov klesá. V roku 2013 sa počet ubehnutých kilometrov znížil o 7,7 % oproti roku 2009.

K 31.12.2013 zabezpečovalo MHD v mestách Trenčianskeho kraja 114 vozidiel, pričom 20 z nich bolo na nízkouhlíkové palivo (v MHD Prievidza). Z celkového počtu autobusov MHD je 67 nízkopodlažných, najviac v mestách: Prievidza (30), Trenčín (22) a Púchov (7), Partizánske a Považská Bystrica majú po 3 autobusy a Handlová a Bánovce 1. Priemerný vek autobusov je rôzny v jednotlivých mestách, od 3,76 roka v MHD Prievidza po 15,5 roka v meste Myjava (ukončená prevádzka MHD v r.2013), pričom najviac miest má priemerný vek autobusov 8-9 rokov (viď prílohu č.5., tab. A2.8.).

Infraštruktúra dopravného systému VOD

Pre zabezpečenie kvalitnej verejnej osobnej dopravy je nevyhnutnou potrebou existencia modernej, kvalitnej, bezpečnej, dostupnej prepravy cestujúcich na danom území. Základom strategického plánovania v oblasti VOD je existencia plánov udržateľnej mestskej mobility a dopravnej obslužnosti kraja (príp. generel dopravy). Mestá v TK okrem mesta Púchov v súčasnosti nemajú spracované plány mestskej mobility. Trenčiansky samosprávny kraj má spracovaný Plán dopravnej obslužnosti kraja.

K zvýšeniu kvality v poskytovaní služieb v oblasti VOD by jednoznačne prispelo zavedenie integrovaného dopravného systému, ktorý v TSK v súčasnosti neexistuje. V prímestskej autobusovej doprave v TSK je používaný dopravcami elektronický systém, ktorý umožňuje cestujúcim používať okrem klasického jednorazového cestovného lístka (ktorý platí len na príslušný spoj) aj bezkontaktnú čipovú kartu (ktorej výhodou je bezhotovostný platový styk).

Významným krokom k zvýšeniu kvality poskytovaných služieb vo verejnom záujme v prímestskej autobusovej doprave bolo vytvorenie funkčného regiónu v oblasti verejnej osobnej dopravy spojením Trenčianskeho a Žilinského samosprávneho kraja. Spoločným cieľom a záujmom funkčného regiónu je podpora a rozvoj verejnej osobnej dopravy,

vytvorenie podmienok pre tvorbu integrovaného dopravného systému, efektívna spolupráca pri riešení dopravnej obslužnosti a zvýšenia kvality cestovania občanov funkčného regiónu. V rámci vytvoreného funkčného regiónu v oblasti verejnej osobnej dopravy boli prijaté nasledovné opatrenia:

- Zjednotiť tarifu prímestskej autobusovej dopravy;
- Koordinovať dopravné výkony vo verejnom záujme objednávaných samosprávnymi krajinami a inými organizáciami/inštitúciami (TSK a ŽSK v oblasti prímestskej autobusovej dopravy, mestá v rámci samosprávnych krajov – MHD, MDVRR SR v železničnej osobnej doprave a pod.);
- Zvýšiť kvalitu cestovania a rozvoj verejnej osobnej dopravy;
- Podporiť verejnú osobnú dopravu – tvorba vonkajších podmienok na zvýšenie konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy pred individuálnou automobilovou dopravou;
- Súčinnosť pri tvorbe/aktualizácii Plánov dopravnej obslužnosti a riešenie spoločných problémov;
- Vytvoriť Integrovaný dopravný systém v rámci funkčného regiónu územia Trenčianskeho a Žilinského samosprávneho kraja.

Na území kraja sa k 31. 12. 2013 nachádzalo 1 802 zastávok, pričom 68 je spoločných zastávok verejnej autobusovej dopravy (spoločná aspoň pre 2 druhy dopravy: mestská, prímestská, diaľková), ktoré využívalo 12,9 mil. cestujúcich (viď prílohu č.5., A.2.2., tab. A2.9.). Čo sa týka rozloženia cestujúcich podľa obcí a miest v kraji, z dostupných údajov (viď prílohu č.5., tab. A2.10.) vyplýva, že najviac cestujúcich je na spoločných zastávkach v okresných mestách kraja a meste Dubnica n/V v poradí: Prievidza, Trenčín, Bánovce nad Bebravou (nad 1 mil. cestujúcich), Považská Bystrica, Partizánske, Dubnica nad Váhom, Nové Mesto nad Váhom, Púchov, Ilava, (nad 500 000 cestujúcich ročne), Handlova a Myjava.

Z celkového počtu 18 miest malo spoločné zastávky PAD, príp. diaľkovou dopravou s mestskou hromadnou dopravou iba 8 miest kraja. Dominantné postavenie v počte cestujúcich na zastávkach mali mestá: Prievidza, Trenčín a Považská Bystrica (viac ako 1 mil. cestujúcich). Mestá, v ktorých bola iba jedna integrovaná zastávka s MHD mali najvyšší počet cestujúcich a zároveň najvyšší počet spojov pripadajúcich na 1 zastávku. Medzi týmito mestami dominovala Prievidza, nasledovalo Partizánske (viď prílohu č.5., tab. A2.11.).

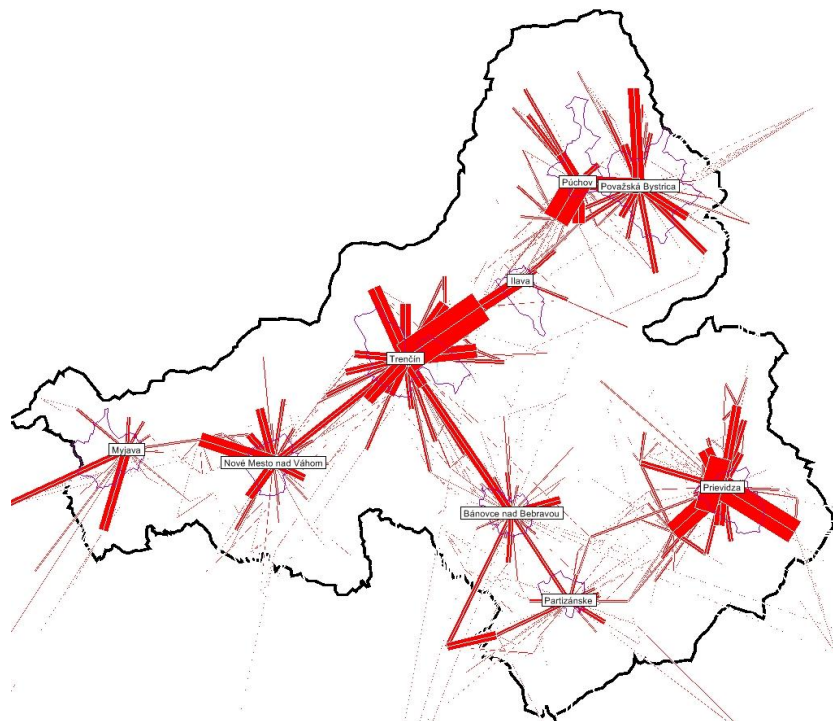
Ku koncu roka 2013 boli prestupné uzly (terminály) autobusovej dopravy v 17 - tich z 18 miest kraja (okrem Bojníc). Terminály mestskej hromadnej dopravy a prímestskej/diaľkovej dopravy boli v 8 mestách, v ostatných boli iba terminály prímestskej/diaľkovej dopravy (viď prílohu, tab. A2.12., analýza počtu cestujúcich na termináloch je uvedená v prílohe č.5, časť A.2.2.). Dominantné postavenie Prievidze v počte cestujúcich na termináloch možno čiastočne pripísať aj skutočnosti, že podľa výsledkov ostatného cenzu obyvateľstva z celkového počtu odchádzajúcich ekonomicky aktívnych obyvateľov, žiakov a študentov odchádzalo za prácou a vzdelaním v rámci okresu Prievidza až 64 % osôb.

Z hľadiska dôležitosti možno uvedené terminály autobusovej dopravy hodnotiť ako veľmi dôležité (61,9 % terminálov) alebo stredne dôležité (38,1 % terminálov) dopravné uzly (základným kritériom na posúdenie dôležitosti uzla bol počet cestujúcich, počet spojov a obslužnosť územia). Avšak až 81 % terminálov je vo veľmi zlom až havarijnom technickom stave, iba 9,5 % terminálov má veľmi dobrý technický stav. Zlý stav je v mestách a obciach Trenčianskeho kraja taktiež ohľadom možnosti parkovania pri prestupných uzloch a zastávkach, takže obyvatelia často nemajú možnosť nechať automobil na parkovisku a pokračovať ďalej v cestovaní verejnou dopravou.

Spádové centrá autobusovej dopravy.

Na základe Plánu dopravnej obslužnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja aktualizovaného v r.2015, podľa počtu cestujúcich smerujúcich do jednotlivých obcí z vyhodnotenia predaných cestovných lístkov počas normálneho pracovného dňa školského roku sa dajú vyšpecifikovať nasledujúce **spádové centrá** (analýzy boli robené k 26.11.2014). Na nasledujúcom obrázku sú zoradené jednotlivé obce podľa počtu dochádzajúcich osôb, teda v počte cestujúcich sú zahrnuté len cesty do príslušnej obce a nie cesty v rámci obce. Podrobný zoznam obcí je v prílohe č.5, tab. A.2.14.

Obr.č.... Spádové centrá v kraji:

obec	počet doch. osôb počas normálneho dňa školského roku
Trenčín	7916
Prievádza	7048
Púchov	3763
Považská Bystrica	3719
Nové Mesto nad Váhom	3312
Bánovce nad Bebravou	3041
Dubnica nad Váhom	2466
Partizánske	1863
Bojnice	1853
Nováky	1808
Lednické Rovne	1702
Ilava	1469
Myjava	1227
Nová Dubnica	1074
Stará Turá	1067

2.3. Cyklistická doprava

Z celkového počtu obcí a miest TSK (276) nie je ani jedna obec či mesto, ktoré by sa mohlo pochváliť rozvinutou cyklistickou infraštruktúrou. Toto možno povedať aj o extraviláne miest a obcí, absentuje tu vzájomné prepojenie segregovanou cyklistickou infraštruktúrou. Má to za následok časté dopravné nehody, resp. strety cyklista – motorové vozidlo. Niektoré mestá v TSK majú len neucelené torzá cyklistických chodníkov alebo slabo viditeľné vodorovné dopravné značenie, ktoré neposkytujú žiadny priestor pre komfortné a bezpečné využívanie na dochádzanie do práce, či do škôl (viď prílohu č.5., tab.A3.1.). Mestá často nemajú v záväzných častiach územných plánov vôbec riešenú problematiku cyklistickej dopravy a nie je ani bežnou praxou vypracovávať „Územné generely cyklistickej dopravy“ či „Plány trvaloudržateľnej mestskej mobility.“ Nie sú riešené „pasporty cyklistickej infraštruktúry“ a ani pravidelné sčítanie cyklistov.

Naopak, vyznačenie a obnova cykloturistických trás sa vyvíja v TSK priaznivo. V závere roka 2013 bolo evidovaných v TSK 1486,7 km cykloturistických trás.

Podľa významu môžeme deliť cykloturistické trasy na:

- Červené – cyklomagistrály 424,8 km
- Modré – významné regionálne trasy 475,1 km
- Zelené – regionálne trasy 350,8 km
- Žlté – spojnice, okruhy, miestne trasy 236,0 km

Cykloturistické trasy v rámci TSK sú pod gesciou Slovenského cykloklubu. Ministerstvo školstva, výskumu, vedy a športu SR poskytuje dotáciu Slovenskému cykloklubu na obnovu a údržbu cykloturistického značenia, ako aj na školenie značkárov cykloturistických trás. Finančná podpora je závislá od možnosti rozpočtu MDVRR SR. V rámci regionálnej úrovne je finančná podpora na obnovu a údržbu cykloturistického značenia zabezpečená z rozpočtu TSK. Na obnovu cykloturistického značenia na území TSK bude možnosť v novom programovacom období 2014 – 2020 využiť Operačný program rozvoja vidieka a cezhraničnú spoluprácu s ČR. Keďže cykloturistické trasy nie sú predmetom poskytovania podpory z IROP, nie je v rámci RIUS plánovaná ich podpora.

Vláda Slovenskej republiky dňa 7. mája 2013 schválila na svojom rokovaní Uznesenie Vlády Slovenskej republiky č. 223 „Národnú stratégiu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike.“ Týmto krokom dostala cyklistická doprava a cykloturistika nový impulz na jej systematické budovanie a financovanie.

Anketový prieskum cyklistickej dopravy

Počas mesiacov január až apríl roku 2014 mali jednotlivé obce a mestá TSK možnosť vyjadriť sa k súčasnému stavu cyklistickej dopravy a teda k úrovni budovania cyklotrás, ako aj k súčasnému stavu cykloturizmu a faktorom, ktoré ho ovplyvňujú. Na účel RIUSu budú použité údaje týkajúce sa cyklistickej dopravy. Na základe výsledkov dotazníka možno konštatovať, že:

- del'ba prepravnej práce, teda percentuálnom podiele jednotlivých druhov dopravy, ktoré sú v danom sídelnom útvere prítomné, je v mestách a obciach Trenčianskeho kraja nasledovná: cca 45 % osobný automobil, 30% verejná osobná doprava, 20 % pešia doprava, 5 % cyklistická doprava (tieto informácie sú priemerom, v jednotlivých mestách a obciach môže byť situácia odlišná)
- vybudované cyklistické komunikácie pre cyklistov, či už samostatné cestičky pre cyklistov, alebo spoločné chodníky pre cyklistov a chodcov (viď prílohu, tab. A3.1) sú v celkovej dĺžke 30,147 km a sú v mestách a obciach nasledovne: mesto Prievidza 7 000 m, mesto Nová Dubnica 5 000 m, mesto Nemšová 4 500 m, mesto Trenčín 4 173 m, mesto Partizánske 2 500 m, mesto Brezová pod Bradlom 2 370 m, obec Lazany 2 000 m, obec Košariská 2 000 m, mesto Nové Mesto nad Váhom 500m, mesto Dubnica nad Váhom 104 m.
- využívanie cyklistickej dopravy na dochádzanie do susedných obcí uviedlo 95% oslovených obcí a miest. Tento štatistický údaj potvrdil, že cyklistická doprava môže skutočne predstavovať alternatívu k individuálnej automobilovej doprave, a preto je namieste začať uvažovať o rozšírení cyklistickej infraštruktúry v danom území.
- z hľadiska systematického prístupu je cyklistická infraštruktúra súčasťou strategických dokumentov ako napr. územných plánov pre nasledovné obce a mestá : Brezová pod Bradlom, Bukovec, Horné Srnie, Bánovce nad Bebravou, Dohňany, Dubnica nad Váhom, Nemšová, Partizánske, Myjava, Nová Dubnica, Beluša, Lazany, Lednica, Pečeňany, Stará Turá, Lazy pod Makytou, Trenčín, Prievidza, Bojnice, Púchov, Nové Mesto nad Váhom, Považská Bystrica. Pozitívne je, že tieto obce a mestá rátajú s potenciálom cyklistickej dopravy a jeho možného zaradenia do dopravnej infraštruktúry.

Z hľadiska nadväznosti na individuálnu automobilovú dopravu bol zisťovaný aj potenciálny počet parkovacích miest v jednotlivých obciach. Prevažná väčšina uviedla, že takéto plochy má, pričom niektoré obce a mestá uviedli aj ich kvantifikáciu jedná sa zvyčajne o 15 miest pri menších obciach (do 1000 obyv.) až po 100 a viac miest pri väčších obciach (nad 3000 obyv.). Dotazník mal taktiež za cieľ preskúmať, ako sú na tom obce z hľadiska budovania cyklistických komunikácií. Negatívny stav potvrdil fakt, že financovanie cyklistických komunikácií z vlastného rozpočtu uviedlo iba 9 obcí. Konkrétne sumy, prípadne účel je uvedený v prílohe č.5. tabuľke č. A.3.2.

Najväčším dôvodom, ktorý bráni obciam pri budovaní cyklistickej infraštruktúry a ktorý uviedli obce a mestá v dotazníku je finančný dôvod. Ako ďalšiu bariéru uvádzajú: administratívne problémy a problém s vysporiadaním majetkových pomerov pozemkov na ktorých by potenciálne cyklistické trasy mali byť, ďalej uviedli chýbajúcu systematickú podporu zo strany štátu alebo samosprávneho kraja.

Nehodovosť v Trenčianskom kraji (oblasť cyklistická doprava)

Nehody s účasťou cyklistu v rokoch 2005 až 2009 (podľa vyjadrenia Krajského dopravného inšpektorátu Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trenčíne systém evidencie dopravných nehôd neumožňuje generovanie niektorých údajov za rok 2010) tvorili 3,57 % z celkového počtu dopravných nehôd (viď prílohu č.5., graf č.A3.1.). Cyklisti sa priemerne zúčastnili pri 183 nehodách ročne a zavinili 101 nehôd ročne. Podiel nehôd zavinených cyklistami na všetkých dopravných nehodách s účasťou cyklistov bol teda za roky 2005 – 2009 priemerne 54,95 %, čo je 4,32 % nad celoslovenským priemerom. Počet nehôd s účasťou cyklistov v roku 2009 v porovnaní s rokom 2005 poklesol o 43,72 %. Počet usmrtených cyklistov klesol z piatich v roku 2005 na troch v roku 2010. Najviac cyklistov zahynulo pri nehodách v Trenčianskom kraji práve v rokoch 2005 a 2006. V roku 2009 nezahynul v TSK pri DN žiaden cyklista. Väčšina nehôd s účasťou cyklistov v TSK v rokoch 2005 - 2009 sa stala v obci, priemerne je to 83,95 %. Spolu bolo za sledované obdobie v TSK usmrtených 8 cyklistov v obci a 10 mimo obce (viď prílohu č.5., graf č.A3.2.).

Sčítanie cyklistickej dopravy

Celoštátne sčítanie dopravy na území Slovenskej republiky sa uskutočnilo ako súčasť celoeurópskeho sčítania cestnej dopravy v roku 2010. Súčasťou tohto sčítania je aj sčítanie cyklistickej dopravy. Vykonáva ho Slovenská správa ciest v pravidelnom intervale 5 rokov. Informácie o počte cyklistov a počte motorových vozidiel v priemernej dennej intenzite dopravy na vybraných úsekoch v Trenčianskom kraji sú uvedené v prílohe č.5., tab. č.A.3.3. Ako môžeme vidieť z každej tabuľky, cyklisti využívajú na svoju dopravu aj cesty prvej triedy. Je to z dôvodu kratšej vzdialenosti do vybraného cieľa. Vybraté sčítanie sa uskutočnilo v roku 2010 a je jasne zreteľné, ako motorizácia výrazne ovplyvňuje zaťažiteľnosť úsekov. Na základe tejto štatistiky je vysoko nebezpečná doprava cyklistov na týchto ťahoch. Napríklad na cestnom ťahu II/504 v priemere prechádza každých 14 sekúnd motorové vozidlo.

Na základe záverov z dotazníka, že 95 % z oslovených obcí a miest by privítalo realizáciu cyklistických cestičiek na vytvorenie podmienok pre dochádzanie za prácou, škôl, príp. úradov využitím bicykla, javí sa potrebné vybudovať v prvom rade cyklistickú infraštruktúru – t.j. cyklistické komunikácie v okresných mestách (v prípade okresu Ilava aj v Dubnici nad Váhom) a ich spádových oblastiach. Na uvedených miestach by bolo vhodné vybudovať na ochranných hrádzach vodných tokov Váhu, Handlovky a rieky Nitra cyklistické cestičky tak, aby vytvárali ucelenú sieť cyklistických komunikácií. Priemyselné parky, školy a zamestnanie sú v priamej línii s navrhovanými cyklistickými cestičkami. Na navrhovaných trasách cyklistických cestičiek sú tesnej blízkosti umiestnené firmy viacerých zamestnávateľov a mnohé školy (základné, stredné školstvo, vysoké školy). Prehľad zamestnanosti a školstva v jednotlivých okresoch kraja je uvedený v prílohe č.5., text A.3.2.

Príloha text A.3.2.: Zoznam miest v Trenčianskom kraji generujúcich viac ako 300 pracovných miest k 31.12.2013.

3. Oblasť verejných služieb

3.1. Oblasť sociálnej pomoci

V územnom obvode TSK poskytujú sociálne služby verejní poskytovatelia, ktorými sú samosprávny kraj, mestá a obce a nimi zriadené zariadenia, a neverejní poskytovatelia

sociálnych služieb, ktorými sú neziskové organizácie, občianske združenia, cirkevné organizácie, Slovenský červený kríž, fyzické osoby. Najväčšie zastúpenie poskytovateľov majú mestá a obce a zariadenia nimi zriadené. Poskytujú služby prednostne pre svojich občanov (obyvateľov), ale aj pre obyvateľov okolitých obcí a miest. Jedná sa zväčša o opatrovateľské služby a zariadenia pre seniorov. Obce/mestá poskytujú ale aj iné druhy sociálnych služieb pre rôzne cieľové skupiny ako ľudia žijúci bez domova, osamelé matky s deťmi, služby pre cieľové skupiny v domovoch sociálnych služieb. Druhé najpočetnejšie zastúpenie majú neverejní poskytovatelia sociálnych služieb, ktorí sa zameriavajú najmä na pobytové sociálne služby a to hlavne na celoročnú formu poskytovania služieb podľa potrieb občanov/prijímateľov sociálnej služby v danej oblasti. Trenčiansky samosprávny kraj poskytuje sociálne služby v zariadeniach zriadených na tento účel (spolu 25 zariadení: domovy sociálnych služieb, špecializované zariadenia, zariadenia podporovaného bývania, útulky, rehabilitačné stredisko), zväčša s celoročnou formou poskytovania služby (podrobný popis zariadení je uvedený v prílohe č.6., tab. B.1.).

V zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách) bolo v marci 2014 registrovaných v Trenčianskom samosprávnom kraji (ďalej TSK) pre poskytovanie sociálnych služieb spolu 223 verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, z ktorých každý poskytuje 1 alebo viac druhov služieb, celkovo pre 6 398 obyvateľov Trenčianskeho kraja. Tento údaj je však v priebehu roka premenlivý, keďže neustále dochádza k zápisom nových poskytovateľov do registra, zápisom nových druhov sociálnych služieb, zmenám kapacity v rámci existujúcich druhov služieb a samozrejme k výmazom druhov služieb a aj samotných poskytovateľov z dôvodov neposkytovania služieb, ukončením činnosti poskytovateľa, z ich vlastných podnetov na ukončenie poskytovania služby a iných dôvodov.

Ako je zrejmé z prílohy č.6 (tabuľka č.B.2. a graf č.B.1.), najväčší záujem je o opatrovateľskú sociálnu službu, ktorú poskytujú zväčša obce a mestá svojim občanom v ich prirodzenom sociálnom prostredí, teda v ich domovoch. Ide o terénnu formu poskytovania služby v trvaní spravidla dve až štyri hodiny denne. Spomedzi pobytových sociálnych služieb výrazne vystupuje sociálna služba domov sociálnych služieb. Táto služba je spravidla poskytovaná ako celoročná forma sociálnej služby, a to pre väčší počet prijímateľov sociálnej služby v jednej budove (priemer: 72 klientov na 1 zariadenie, max. počet prijímateľov sociálnej služby v jednom zariadení je 230). Spolu je sociálna služba v domove sociálnych služieb poskytovaná 1788 prijímateľom sociálnej služby celoročnou formou. Týždennou a ambulantnou formou je poskytovaná len 301 prijímateľom sociálnej služby. Služba je poskytovaná pre odkázané fyzické osoby s rôznymi druhmi postihnutia. Od 01.01.2014 sa novelou zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, táto služba môže registrovať len ako ambulantná a týždenná forma a to len pre osoby do dovŕšenia dôchodkového veku. Tieto obmedzenia vznikli z dôvodu, aby osobám, ktoré dosiahli dôchodkový vek, bola poskytovaná sociálna služba v zariadení pre seniorov. Zariadenie pre seniorov je tretia najregistrovanejšia služba, v ktorých sa poskytuje sociálna služba v súlade s § 35 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z.z.. V kraji je v súčasnosti 2084 lôžok na celoročný pobyt. Formou týždenného pobytu sa služba neposkytuje a ambulantnou formou je poskytovaná pre kapacitu 24 prijímateľov.

Podrobný prehľad druhov sociálnych služieb podľa foriem poskytovania služby v jednotlivých okresoch je uvedený v prílohe č.6, tab.č.B.3.

Tab. č. 3. Vybavenosť jednotlivých okresov pobytovými a komunitnými službami

Okres	Počet obyvateľov v okrese	Kapacita celoročných pobytových zariadení	Počet obyvateľov na 1 lôžko	Kapacita zariadení komunitných služieb	Počet obyvateľov na 1 miesto	Poradie okresov pre DI a pre podporu komunit-
-------	---------------------------	---	-----------------------------	--	------------------------------	---

						ných služieb
Bánovce nad Bebravou	36 963	112	330	36	1 027	9 / 1
Ilava	60 428	796	76	74	817	1 / 2
Myjava	27 229	136	200	424	64	8 / 6
Nové Mesto nad Váhom	62 468	359	174	210	29	7 / 9
Partizánske	46 735	392	119	259	180	3 / 8
Považská Bystrica	63 263	688	92	157	403	2 / 5
Prievidza	137 050	1020	134	221	620	5 / 3
Púchov	44 594	344	130	89	501	4 / 4
Trenčín	113 662	722	157	359	317	6 / 7
Spolu/priemer	592 392	4 569	130	1 829	324	

Zdroj: TSK

Najvyššiu vybavenosť pobytovými službami majú okresy Ilava a Považská Bystrica. Nad priemerom kraja je ešte okres Partizánske. Okres Bánovce nad Bebravou je podpriemerne vybavený pobytovými aj komunitnými službami. Navyše má služby len pre seniorov a občanov so zdravotným postihnutím a ako jediný v kraji nemá žiadnu službu pre služby krízovej intervencie. Okres Ilava má vysokú vybavenosť pobytovými, ale veľmi nízku vybavenosť komunitnými službami. Okresy Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Púchov a Trenčín majú relatívne vyrovnanú bilanciu pobytových a komunitných služieb. Určitá nevyváženosť služieb je aj v okresoch Partizánske, Považská Bystrica a Prievidza v neprospech komunitných služieb.

Podrobná situácia v jednotlivých okresoch kraja je uvedená v prílohe č.6, časť B.1.

- Okres Bánovce nad Bebravou je špecifický tým, že sa v ňom nachádzajú len menšie obce a okresné mesto Bánovce nad Bebravou, ktoré má skoro 20000 obyvateľov. Nedostatkové služby: zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, zariadenia podporovaného bývania, zariadenia núdzového bývania, domov na pol ceste, denné centrum, útulok a nocľaháreň.
- Okres Ilava: Nedostatkové služby: rehabilitačné stredisko, zariadenie podporovaného bývania, zariadenie núdzového bývania, domov na pol ceste, denný stacionár a útulok.
- Okres Myjava je charakteristický kopaničiarskym osídlením, nachádzajú sa v ňom mimo okresného mesta len menšie obce. Nedostatkové služby: komunitné služby, ktoré nie sú v okrese zastúpené sú rehabilitačné stredisko, zariadenie podporovaného bývania a denný stacionár.
- Okres Nové Mesto nad Váhom: Nedostatkové služby: domov na pol ceste, denný stacionár, denné centrum a nocľaháreň.
- Okres Partizánske: Nedostatkové služby: rehabilitačné stredisko, zariadenie podporovaného bývania, domov na pol ceste, denný stacionár, a nocľaháreň.
- Okres Považská Bystrica: Nedostatkové služby: rehabilitačné stredisko, domov na pol ceste a denný stacionár.
- Okres Prievidza: Nedostatkové služby: zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko a denný stacionár.
- Okres Púchov: Nedostatkové služby: rehabilitačné stredisko, zariadenie podporovaného bývania, zariadenie núdzového bývania, domov na pol ceste, útulok a nocľaháreň.
- Okres Trenčín: Nedostatkové služby: rehabilitačné stredisko, domov na pol ceste a denné centrum.

Na základe dostupných informácií možno konštatovať kvantitatívne rozsiahlu, ale nerovnomerne rozloženú sieť sociálnych zariadení. Najväčšia koncentrácia sociálnych

zariadení je v okrese Trenčín, Prievidza a Nové Mesto nad Váhom, najmenšia v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava a Púchov. Z pohľadu počtu miest – kapacít zariadení poskytujúcich sociálne služby v jednotlivých okresoch na 1 000 obyvateľov (viď prílohu č.6, tab. B.4., graf B.2.) sú nad rámec priemeru kraja v počte miest (kapacít) poskytovania sociálnych služieb (103,08) vybavené okresy Považská Bystrica, Ilava a Myjava a naopak pod priemer TSK okresy Prievidza, Púchov a Bánovce nad Bebravou. Najzávažnejšie sa počet kapacít na 1 000 obyvateľov prejavuje v okrese Bánovce nad Bebravou kde dosahuje len 35,05 % priemeru TSK. Podľa dostupných informácií je značne problematické uspokojovať potreby občanov v okrese Bánovce nad Bebravou. Vzhľadom k nedostatku poskytovaných druhov sociálnych služieb je žiadateľom o sociálnu službu zabezpečované jej poskytovanie v rámci celého územia Slovenskej republiky. Výsledkom je, že sa týmto prijímateľom sociálnych služieb pretrhávajú väzby na pôvodnú komunitu, v ktorej celý život žili.

Všetky informácie o poskytovateľoch sociálnych služieb, druhoch sociálnych služieb, kapacitách a kontaktných údajoch na zariadenia poskytujúce sociálne služby sa centrálné nachádzajú na web sídle Trenčianskeho samosprávneho kraja, oddelení sociálnej pomoci. Tento portál môže byť nápomocný pre všetky novovzniknuté komunitné centrá v kraji.

3.1.1. Prijímatelia sociálnej služby

Odkázanosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom na sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a na opatrovateľskú službu sa zisťuje posudkovou činnosťou. Fyzická osoba je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, ak jej stupeň odkázanosti je II až VI podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.

Z tabuliek a grafov v prílohe č.6 (tab. B.5 a B.6, grafy B.3 a B.4) je zrejmé, že najviac odkázaných fyzických osôb je v stupni VI., teda v najvyššom stupni odkázanosti. Je to najmä z dôvodu, že sa jedná o posudky do domovov sociálnych služieb a špecializovaných zariadení. Tento stav nastáva v dôsledku toho, že občanom je poskytovaná buď opatrovateľská služba alebo sa o občana starajú jeho príbuzní (príspevok na opatrovanie alebo bezplatne). Pokiaľ to stav občana a jeho opatrovateľa, či už príbuzného alebo riadne zaškoleného personálu vyhovuje, zostáva vo svojom prirodzenom sociálnom prostredí, teda vo svojom rodinnom prostredí. Až keď je stav závažný a často z dôvodu vyčerpania opatrovateľov nie je možné starať sa o občana v rodinnom prostredí, žiada tento občan zabezpečenie služby na základe posudku na odkázanosť fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby.

Najviac vydaných posudkov o odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby je pre žiadateľov v dôchodkovom veku. Sú to, potenciálni prijímatelia sociálnej služby v zariadení pre seniorov, väčšina z nich žiada umiestnenie do domovov sociálnych služieb alebo špecializovaných zariadení. Takto posúdení občania sú umiestňovaní do zariadení, kde je problematické pracovať s rôzne štruktúrovanou vekovou klientelou, hlavne motivovať mladších prijímateľov sociálnej služby k aktivizácii svojich schopností, keďže staršia populácia je už značne demotivovaná.

Jedným z cieľov Národného akčného plánu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012-2015 je deinštitucionalizácia pobytových zariadení s celoročnou formou poskytovania sociálnej služby. Cieľovou skupinou deinštitucionalizácie sociálnych služieb sú občania so zdravotným postihnutím v ekonomicky aktívnom veku, ktorí sú celoročne obyvateľmi domovov sociálnych služieb. V TSK je ich 1788 v 25 zariadeniach (podrobné údaje o zariadeniach viď prílohu č.6, tab.B.1. a B.7.). Cieľom deinštitucionalizácie je integrovať ich do komunity poskytnutím alternatívnych služieb: podporovaného bývania, sociálnej rehabilitácie, podporovaného zamestnávania ako aj aktivít naplňajúcich ich špecifické osobné ciele.

Týždňové a ambulantné formy sociálnych služieb DSS sú v súčasnej štruktúre zastúpené len v menšej miere pre 301 prijímateľov oproti 1788 prijímateľov celoročného pobytu. Jedným z dôvodov je, že prijímatelia sociálnych služieb sú na celoročnú pobytovú formu

poskytovania o služby zvyknutí. Druhým faktorom je skutočnosť, že deinštitucionalizované formy poskytovania služby sú nedostatkové.

3.1.2. Zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

V zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je poskytovaná starostlivosť najmä deťom na základe rozhodnutia súdu (nariadená ústavná starostlivosť, vydané predbežné opatrenie, uložené výchovné opatrenie). Cieľovou skupinou sú deti a mladí dospelí vo veku od 0-25 rokov/27 rokov; deti s poruchami správania; deti týrané, pohlavne zneužívané, alebo na ktorých boli spáchané trestné činy; deti s duševnou poruchou; deti so zdravotným postihnutím; maloleté matky deťmi; tehotné ženy od začiatku 6 mesiaca tehotenstva a ženy po pôrode a ich deti, najdlhšie do 12 mesiacov veku dieťaťa na základe dohody s detským domovom, rodičia detí, náhradní rodičia (žiadatelia, existujúci). Prioritami ÚPSVR SR pri prebiehajúcom procese transformácie a deinštitucionalizácie zariadení je okrem iného zlepšenie priestorových a materiálnych podmienok pre výkon súdnych rozhodnutí, prechod z inštitucionálnej na komunitnú roveň, výstavba a rekonštrukcia rodinných domov na bezbariérové bývanie pre umiestnené deti a ich materiálne vybavenie, vytvorenie priestoru na prácu s rodinami a priestoru pre prácu odborných tímov.

Zoznam zariadení sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately a zazmluvnených miest v oblasti zabezpečenia vykonávania rozhodnutí súdu a ústavnej starostlivosti v Trenčianskom kraji je uvedený v prílohe č.6, časť.B.2.

Celková kapacita detských domovov v Trenčianskom kraji je 400 detí. K 01.08.2014 bolo v detských domovoch v TSK umiestnených 422 detí (22 detí nadstav!) na základe predbežného opatrenia, ústavnej starostlivosti prípadne výchovného opatrenia. V špecializovaných skupinách detských domovov sa k 01.08.2014 nachádzalo 53 detí, ktoré vyžadujú na základe vyjadrenia podľa osobitného predpisu osobitnú starostlivosť z dôvodu zdravotného stavu.

V rámci SPO a SK sa v Trenčianskom kraji nachádzajú krízové strediská a to zriadené TSK Centrum sociálnych služieb – DOMINO v okrese Prievidza s kapacitou 10 na celoročnú a ambulantnú formu pobytu. Ďalej z neverejných organizácií je v okrese Prievidza Orchidea, n. o. s kapacitou 38 na celoročnú formu pobytu. V tomto okrese sa nachádza aj jediné resocializačné stredisko v TSK s kapacitou 29 s celoročnou formou pobytu, ktoré momentálne rieši problém s vysťahovaním, vzhľadom k poddolovaniu pod zariadením, ktoré sa nachádza v obci Koš.

3.1.3. Detské jasle

Súčasťou systému sociálnych služieb sú aj služby na podporu rodín s deťmi, ktorých hlavným poslaním je zabezpečenie starostlivosti o deti do 3 rokov. Detské jasle sú zariadenia s poldennou, celodennou, týždennou výchovnou starostlivosťou o deti spravidla vo veku od 0 do 3 rokov. Ich zriaďovateľom môže byť obec, mesto, cirkev, náboženská spoločnosť, právnická alebo fyzická osoba. Kedysi bežné zariadenia pre malé deti a dôležitá súčasť systému pomoci rodinám s deťmi v útlom veku sa po zmene spoločenského systému a ekonomických podmienok začali výrazne redukovať, až neskôr úplne zanikli. V súčasnosti štát na ich fungovanie neprispieva. Dotáciu môže poskytnúť obec zo svojich zdrojov, ak ich existenciu považuje pre mladé rodiny v obci za potrebnú. Starostlivosť môže poskytovať aj súkromný poskytovateľ.

Na území Trenčianskeho kraja bolo ku koncu roka 2012 v prevádzke 6 zariadení detských jaslí, za posledných päť rokov ich počet vzrástol iba o jedno zariadenie. Dlhodobu boli v prevádzke tri zariadenia v meste Považská Bystrica a po jednom zariadení v Púchove a v Trenčíne. V roku 2010 k nim pribudli detské jasle v Handlovej. V okresoch Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom a Partizánske neboli v uvedenom období v prevádzke žiadne takéto zariadenia. Na celkovej počte týchto zariadení na Slovensku sa Trenčiansky kraj podieľal iba 6,8 %, bolo tu najmenej zariadení zo všetkých krajov SR (viď prílohu č.6, tab.B.8.).

Ku koncu hodnoteného obdobia bolo v detských jasliach umiestnených 115 detí, oproti roku 2008 sa ich počet zvýšil takmer o pätinu (o 17,4 %). Najvyšší medziročný nárast bol v roku 2011, kedy počet detí vzrástol o 7,5 %. Na jedno zariadenie dlhodobo pripadá takmer 20 detí. Môžeme teda konštatovať, že mierne rastie záujem mladých rodín o predškolské vzdelávanie pre deti do 3 rokov veku, pretože predovšetkým matky chcú zosúladiť svoj kariérny život s materstvom. Na druhej strane je však potrebné konštatovať, že súčasný počet týchto zariadení v kraji je nepostačujúci a pre mnohé rodiny sú tak detské jasle nedostupné. Medzery na trhu síce vyplňajú súkromní poskytovatelia, ich služby sú však drahšie a tým pre mnohé rodiny opäť nedostupné.

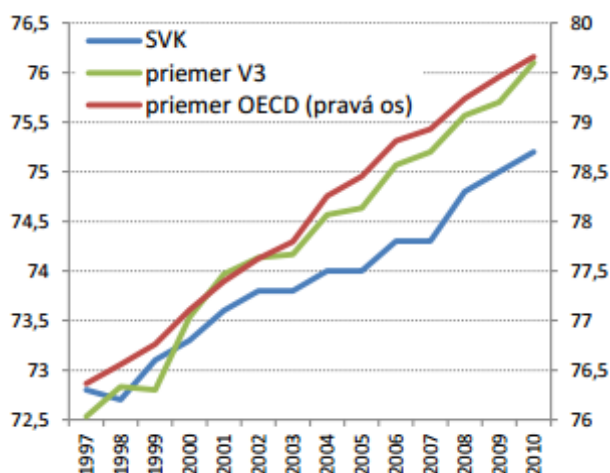
3.2. Oblasť zdravotníctva – zdravotná a všeobecná ambulantná starostlivosť

Zdravotnú starostlivosť v Trenčianskom samosprávnom kraji poskytujú poskytovatelia ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti, záchranej zdravotnej služby a lekárenskej starostlivosti. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti sa realizuje v bývalých poliklinikách a zdravotníckych zariadeniach, ktoré sú často energeticky neefektívne, technicky zastarané a nespĺňajú nároky na poskytovanie kvalitných moderných služieb.

Zdravie obyvateľstva je podmienené pôsobením rôznych faktorov, tzv. determinantov zdravia. Medzi základné determinanty zdravia patrí životný štýl, životné prostredie, genetická predispozícia, socioekonomické prostredie a úroveň, kvalita a dostupnosť zdravotnej starostlivosti. Zodpovedná zdravotná politika dokáže zásadným spôsobom ovplyvniť zdravotnú starostlivosť a nepriamo aj životný štýl obyvateľov.

V Slovenskej republike sa stredná dĺžka života i keď pomaly ale dlhodobo zvyšuje, ako možno vidieť aj na nasledovnom obrázku. Stále však patríme medzi krajiny Európskej únie s najnižšou strednou dĺžkou života. Stredná dĺžka pri narodení v Trenčianskom kraji v r. 2012-2014 bola: muži 74,13 a ženy 81,21 rokov, čo je lepšie ako priemer Slovenska³.

Obr. č. Vývoj dĺžky života v rokoch

Údaje v grafe sú za rok 2010; Krajiny V3: Česká republika, Maďarsko, Poľsko

Kým na Slovensku je očakávaná dĺžka života pri narodení u mužov 71,6 rokov, tak priemer OECD je 76,9 rokov a TOP5 OECD krajín má vek až 79,7 rokov. U žien je situácia nasledovná: na Slovensku 78,8 rokov, priemer OECD 82,4 rokov a TOP5 OECD krajín 85,1 rokov

³ http://www.infostat.sk/vdc/sk/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=51

(http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Healthy_life_years_statistics).

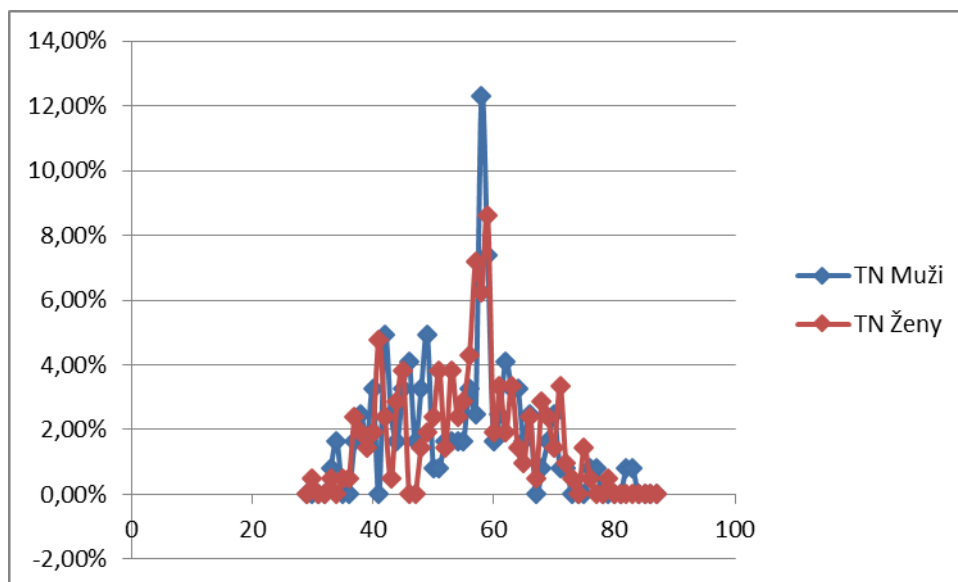
V roku 2011 nádej na dožitie pri narodení prvýkrát presiahla u mužov hranicu 72 rokov a u žien hranicu 79. Aktuálne je medziročný rast strednej dĺžky života pri narodení u mužov okolo 0,3 – 0,4 roka, u žien 0,1 – 0,2 roka (*Správa o zdravotnom stave obyvateľstva 2015, Vláda SR*).

V roku 2012 bola v Slovenskej republike stredná dĺžka života vo veku 65 rokov 18,5 roka u žien a 14,6 rokov u mužov. Podľa EU-SILC z roku 2012 strávia ženy vo veku 65 rokov, 3,1 roka (17 % ich zostávajúceho života) bez obmedzení v aktivitách, 8,8 roka (48 %) s čiastočnými obmedzeniami v aktivitách a 6,6 roka (36 %) s výrazným obmedzením v aktivitách. Muži v rovnakom veku strávia 3,5 roka (24 % ich zostávajúceho života) bez obmedzení v aktivitách, 6,7 roka (46 %) s čiastočnými obmedzeniami v aktivitách a 4,4 roka (30 %) s výrazným obmedzením v aktivitách (*Správa o zdravotnom stave obyvateľstva 2015, Vláda SR*). Tieto faktory, t.j. zvyšujúce sa dožívanie obyvateľov a zároveň zdravotné obmedzenia vo veku 65+ rokov a narastajúca prevalencia chronických ochorení, budú vytvárať tlak na efektívnejšiu primárnu zdravotnú starostlivosť.

V nasledujúcich rokoch dôjde k výraznému nárastu populácie seniorov, čo predpokladá zvýšenú zdravotnú a sociálnu starostlivosť z dôvodu vekom podmienenej znižujúcej sa miery sebastačnosti jedinca. Demografický vývoj bude v období najbližších rokov jednoznačne determinovaný starnutím populácie, ktoré je výsledkom predovšetkým populačných vln v minulosti a meniaceho sa rodinného správania populácie, nízkou fertilitou, predlžovaním dĺžky ľudského života v súčasnosti⁴.

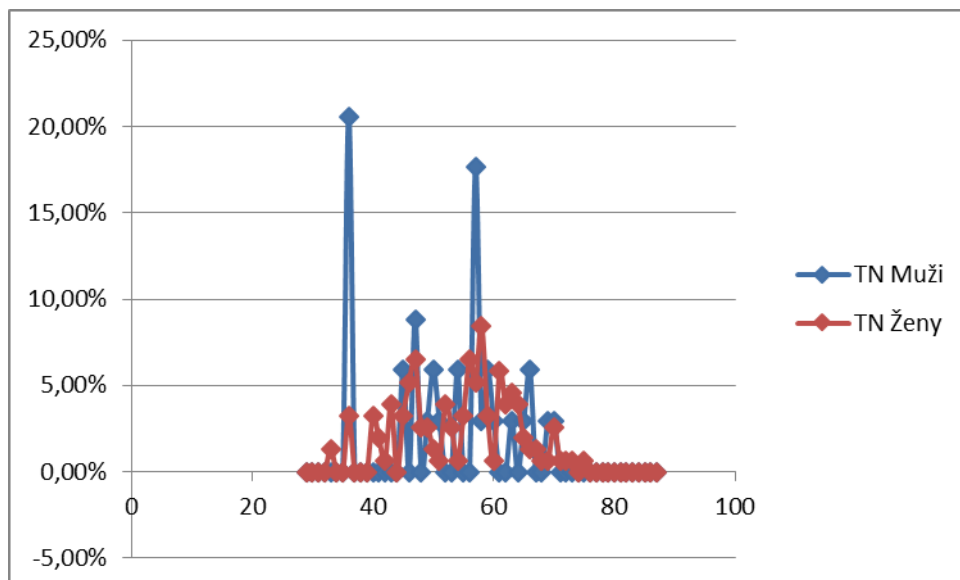
Ambulantná zdravotná starostlivosť sa člení na všeobecnú a špecializovanú ambulantnú zdravotnú starostlivosť. Všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť v kraji poskytuje 372 poskytovateľov všeobecnej ambulantnej starostlivosti. Z tohto počtu je 255 všeobecných lekárov pre dospelých a 124 všeobecných lekárov pre deti a dorast. Dlhodobým problémom je starnutie všeobecných lekárov. Nepriaznivá veková situácia lekárov primárneho kontaktu (všeobecný lekár pre dospelých a všeobecný lekár pre deti a dorast) bude čoraz viac limitujúcim faktorom dostupnosti k primárnej zdravotnej starostlivosti.

Obr. č...: Veková štruktúra všeobecných lekárov pre dospelých v Trenčianskom kraji k 1.1.2014

⁴ http://www.infostat.sk/vdc/sk/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=12&Itemid=56

Obr.č...: Veková štruktúra všeobecných lekárov pre deti a dorast v Trenčianskom kraji k 1.1.2014

Priemerný vek všeobecných lekárov pre dospelých v Trenčianskom kraji je 56,76 rokov a priemerný vek všeobecných lekárov pre deti a dorast je 58,72 rokov.

V priebehu rokov 2009-2013 v okresoch Trenčín, Bánovce n/B a Púchov prevažne klesal počet všeobecných lekárov pre dospelých, v ostatných okresoch kraja je stav pomerne vyrovnaný (viď graf v prílohe č.7). Počet všeobecných lekárov pre deti a dorast vzrástol v priebehu rokov 2009-2013 iba v okresoch Partizánske a Myjava, v ostatných kraja počet týchto lekárov stagnoval alebo klesal (viď graf v prílohe č.7).

Z hľadiska dostupnosti zdravotnej starostlivosti je verejná minimálna sieť poskytovateľov všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti naplnená, nakoľko Nariadenie vlády SR č. 640/2008 Z.z. o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v platnom znení určilo pre Trenčiansky kraj 196,9 lekárskeho miest všeobecných lekárov pre dospelých a 74,2 lekárskeho miest všeobecných lekárov pre deti a dorast.

Počet úväzkov všeobecných lekárov pre dospelých je **248,23** a pracujú v **141 kontaktných miestach**, u pediatrov je to **124,01** úväzkov v **71 kontaktných miestach**. Súčasná priemerná vzdialenosť k primárnej ambulantnej starostlivosti v Trenčianskom kraji je na základe vykonaného prieskumu cca 12,84 km. Prevažná väčšina ambulancií všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast je neštátnych.

Z údajov v Tabuľke je možno pozorovať fragmentovanú primárnu zdravotnú starostlivosť s priemerným úväzkom cca 1,76 všeobecného lekára pre dospelých na jedno kontaktné miesto. Z hľadiska poskytovania kvalitnej (viac odliečených pacientov v ambulanciách primárneho kontaktu a menej v špecializovanej ambulantnej starostlivosti; v súčasnosti v SR až 80% pacientov je odosielaných z primárnej ambulantnej starostlivosti na vyššie pracovisko), efektívnej (vzájomné zdieľanie infraštruktúry ambulancií) a koordinovanej (vzájomná zastupiteľnosť a spolupráca) primárnej zdravotnej starostlivosti je potrebné aby na pracovisku (integrovalo sa) bolo 5-10 lekárov rovnakého zamerania (*Evaluation of Primary Care Reform Pilots in Ontario, PWC, 2001*).

Počet ambulancií nie vždy reflektuje počet obyvateľov okresu. Z analýzy počtu ambulancií v kraji vyplýva, že najviac ambulancií zubného lekárstva je v okrese Trenčín (63), hoci najviac obyvateľov je v okrese Prievidza, najmenej ambulancií je v okrese Myjava (14), najviac gynekologicko-pôrodných ambulancií je v okrese Prievidza, najmenej v okrese Myjava (5) a Nové Mesto nad Váhom (5). Čo sa týka všeobecných ambulancií, najviac všeobecných ambulancií pre deti a dorast ako aj všeobecných ambulancií pre dospelých je v okrese Prievidza, najmenej v okrese Myjava.

Tab.... Porovnanie súčasného stavu všeobecných lekárov pre dospelých (december 2013):

Počet ambulancií/okres (r.2014)	ambulancia zubného lekárstva	gynekologicko-pôrodná ambulancia	všeobecná ambulancia pre deti a dorast	všeobecná ambulancia pre dospelých
Bánovce nad Bebravou	16	7	9	17
Ilava	28	9	12	30
Myjava	14	5	7	13
Nové Mesto nad Váhom	37	5	16	34
Partizánske	22	7	11	20
Považská Bystrica	27	11	15	25
Prievidza	58	21	32	64
Púchov	18	7	10	18
Trenčín	63	20	27	53
Spolu	283	92	139	274

Zdroj: TSK

Všeobecne sa dá konštatovať, že podmienky pre primárnu zdravotnú starostlivosť sú, avšak funkčnosť systému štruktúry primárnej zdravotnej starostlivosti je zle nastavená. Súčasná priemerná vzdialenosť k primárnej ambulantnej starostlivosti v TSK je cca. 12,84 km. U oboch typov všeobecných lekárov pre dospelých aj pre deti a dorast sú na tom okresy Bánovce nad Bebravou a Myjava poddimenzované. Počty ambulancií a ústavná starostlivosť sú uvedené v prílohe č. 7.

Z pohľadu iných základných socio-ekonomických charakteristík sú čisté výdavky domácnosti Trenčianskeho kraja na zdravotníctvo na úrovni priemeru SR (priemerne 10 EUR mesačne/domácnosť), ekonomická závislosť obyvateľstva je pod úrovňou priemeru SR a druhá najlepšia v porovnaní s krajinami SR (40, 1%), a počet osôb pod hranicou chudoby predstavoval v roku 2014 celkovo 48 580 osôb (6,9% podiel v rámci SR), čo je menej ako vo ekonomicky porovnateľnom Žilinskom kraji. Priemerný vek obyvateľov Trenčianskeho kraja v roku 2014 bol 41,3 roka, čo je najvyšší priemerný vek obyvateľov v krajinách SR, pričom stredná dĺžka života je 76, 85 roka (muži a ženy spolu) a to nad priemerom SR 0,29% a druhá najvyššia po Bratislavskom kraji. Od r.1995 sa stredná dĺžka života v Trenčianskom kraji neustále zvyšuje, k r.2014 dosiahla hodnotu 73,77 u mužov a 81,21 u žien, čo je v porovnaní s ostatnými krajinami medzi najvyššími hodnotami. Od r.2010 po 2014 vykazuje Trenčiansky kraj rovnakú hrubú mieru úmrtnosti 10 promile, čo je rovnaké ako priemer v SR (okrem r.2014, kedy na úrovni SR bola hrubá miera úmrtnosti 9 promile). Podrobnejšie údaje sú uvedené v prílohe č.7., tab. C.2.

Na základe analýzy súčasného stavu v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti v Trenčianskom kraji je zrejmé, že možno očakávať rast potreby najmä vo vidieckych sídlach a integrovať postupne služby poskytovania zdravotnej starostlivosti s vybranými sociálnymi službami, ktoré sú najmä poskytované územnou samosprávou a poskytované v objektoch v správe alebo vlastníctve územnej samosprávy. Tlak na zmenu a systém poskytovania zdravotnej starostlivosti budú vytvárať najmä demografické trendy (starnutie obyvateľstva), vývoj zdravotného stavu obyvateľstva a niektoré iné spoločenské procesy ako napríklad

proces deinštitucionalizácie sociálnych služieb, systém eHealth, vek lekárov prvého kontaktu a pod.

Detailnejšia analýza poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti na území Trenčianskeho kraja na úrovni definovaných spádových oblastí bude realizovaná v rámci prípravy regionálneho Master plánu vrátane prognózy možného vývoja a v nadväznosti na integráciu služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti a sociálnej starostlivosti i dopadom iných plánovaných intervencií na území kraja.

Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti zdravotnej a všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti

Vysoká fragmentácia poskytovateľov primárnej ambulantnej starostlivosti, zvýšená prevalencia chronických ochorení a starnúca populácia vytvárajú jednoznačný tlak na vyššiu efektivitu poskytovania služieb primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Zároveň je absentujúce prepojenie sociálnej a zdravotnej infraštruktúry.

Ďalším limitujúcim faktorom je vysoký vek všeobecných lekárov, čo je spôsobené nedostatočnou motiváciou (odchod mladých lekárov do zahraničia) ako aj dlhé roky absentujúcou prípravou všeobecných lekárov. Tento fakt môže byť eliminovaný rezidentským programom, ktorý začal od októbra 2014. Kompetenčné obmedzenia všeobecných lekárov vytvárajú zbytočný tlak na špecializovanú ambulantnú starostlivosť. Je dôležité aby sa kompetencie všeobecných lekárov rozšírili a to najmä v oblasti liečby chronických ochorení (arteriálna hypertenzia, dyslipidémia, diabetes mellitus II, ischemická choroba srdca a iné ochorenia).

Z pohľadu pacienta je vytváranie Centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS) posunom ku komplexnej primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Pacient dostane viac zdravotných ako aj sociálnych služieb na jednom mieste, t.j. zvýši a zefektívni sa jeho obslužnosť. CIZS nadväzujú na tradíciu zdravotných stredísk, ktorú pozná staršia generácia a posúvajú služby na novú, generačne a kvalitatívne vyššiu úroveň. Sieť CIZS na území TSK bude významným rozvojovým faktorom pre vyvážený územný rozvoj a zlepšenie kvality ľudských zdrojov.

Pre ambulantnú zdravotnú starostlivosť bude investičná územná jednotka zadaná v Regionálnom master pláne, ktorý bude obsahovať súbor pravidiel a syntézu základných pohľadov na možnosti etablovania a optimalizáciu umiestnenia služieb CIZS za účelom implementácie konceptu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie na území TSK.

3.3. Oblasť školstva

Ako naznačuje demografický vývoj školskej populácie, môžeme v najbližších rokoch očakávať výraznejšie kvantitatívne zmeny v štruktúre sústavy škôl a školských zariadení regionálneho školstva. Očakáva nás pokračujúci pokles žiakov stredných škôl. Naopak základné školy začínajú rásť a taktiež materské školy zaznamenávajú zvýšený populačný tlak. Do prvého ročníka základných škôl nastupujú deti prevažne vo veku 6 rokov. Ich počet v SR klesal od roku 2000 do roku 2008 priemerným tempom 3%. Rastová fáza nastúpila v roku 2009 a podľa novej prognózy by mala trvať do roku 2017. Ukazovateľ bude rásť ročným tempom 1% t.j. o 20 %. V ďalších rokoch bude počet 6-ročných detí klesať až do r. 2025. Školstvo v Trenčianskom kraji je charakterizované rozvinutou sieťou všetkých typov škôl. Regionálne rozmiestnenie súvisí s vekovou štruktúrou obyvateľstva.

3.3.1. Materské školy

Predprimárne vzdelávanie je výchova a vzdelávanie poskytované deťom vo veku od 3 do 5 rokov veku dieťaťa. V podmienkach Trenčianskeho kraja je tento druh vzdelávania zabezpečovaný materskými školami. K 15. 9. 2014 bolo na území Trenčianskeho kraja

zriadených spolu 281 materských škôl (269 štátnych, 7 súkromných a 5 cirkevných), do ktorých bolo zapísaných 17 062 detí.

Pomer detí v materských školách (ďalej iba „MŠ“) k populácii 3 až 5 ročných detí (hrubá zaškolenosť) sa od roku 2000 v Trenčianskom kraji menil, najnižšie hodnoty boli v rokoch 2008 až 2012 (pričom minimum bolo 96,1 % v r.2010). Najvyššia hrubá zaškolenosť bola v rokoch 2004 až 2006 (viď v prílohu č.8, tab. D1.1.). Hoci v súčasnosti je na úrovni 101,3% (k r. 2014), tento údaj je skresľujúci, nakoľko v MŠ sa nachádzajú aj 6-ročné deti (odklady školskej dochádzky) a deti, ktoré dovŕšia 3 roky v priebehu školského roka. Reálne je vykazovaný vplyvom nárastu populácie 3-5 ročných detí nedostatok miest v MŠ, čo dokazuje aj zvýšený počet nevybavených žiadostí o umiestnenie detí do MŠ. (viď analýzu vývoja detí vo veku 3-5 rokov v Trenčianskom kraji v prílohe č.8, D.1.1. a graf D1.2., ďalej viď tab. D1.3. v prílohe: tabuľka nevybavených žiadostí za roky 2009 - 2014 podľa okresov v jednotlivých MŠ).

V roku 2014 bolo v TSK evidovaných 825 tried s počtom detí 17 062 v 281 MŠ (viď prílohu č.8, tab. D1.4. vývoj počtu detí v MŠ podľa okresov v rokoch 2009-2014). Počet detí v materských školách rástol vo všetkých okresoch Trenčianskeho kraja, celkovo za roky 2009-2014 o 2 403. Najviac to bolo v okrese Prievidza – o 558 detí, Trenčín – 365 detí a Nové Mesto nad Váhom – 339 detí a najmenej v okrese Myjava – o 72 detí.

V posledných rokoch (2009-2014) pri náraste populácie 3 až 5-ročných o 1 375 vzrástol počet tried MŠ iba o 61,5. Dôsledkom toho je zvýšená naplnenosť materských škôl (viď prílohu č.8, tab. D.1.4, D1.5. Prehľad vývoja počtu tried a detí v r.2009-2013 v Trenčianskom kraji), pričom okresy, v ktorých je naplnenosť tried nad priemerom kraja sú: Trenčín, Považská Bystrica a Nové Mesto n/V. Štatistiky ukazujú že napriek zvyšovaniu počtu tried dochádza k čoraz väčšiemu navyšovaniu počtu detí v triedach, nakoľko kapacita nových tried nepokryje nárast počtu detí.

V súčasnosti sú existujúce triedy maximálne vyťažené a počet nevybavených žiadostí o prijatie do MŠ sa zvýšil o 301 (na 696 nevybavených žiadostí v roku 2014) v porovnaní s rokom 2010 (395 žiadostí). MŠ vzhľadom na ich kapacity nestačia uspokojiť všetky požiadavky. Pri zvyšujúcom sa počte detí prijatých do MŠ, ako aj pri zvyšujúcom sa počte nevybavených žiadostí o prijatí detí do MŠ sa zriaďovatelia snažia nepriaznivú situáciu pri prijímaní detí riešiť rozširovaním kapacít už existujúcich MŠ, prípadne adaptáciou vhodných priestorov na triedy MŠ. Triedy vznikali zväčša rušením spální pre deti, ktoré tvorili samostatnú miestnosť. Lehátka pre deti na popoludňajší spánok pre potrebu denných aktivít sa stohovali a umiestňovali do kumbálov. Neustálym sťahovaním uvedeného nábytku sa zvyšuje prašnosť, čo zhoršuje kvalitu prostredia v MŠ. Táto nepriaznivá priestorová situácia materských škôl spôsobuje zníženie kvality vzdelávania (učitelia sa plne nemôžu venovať vzdelávaniu detí) a môže bezprostredne ohroziť prípravu detí na plnenie povinnej školskej dochádzky

V súčasnosti je v triedach MŠ v priemere 20,8 detí a odhad do roku 2016 informuje o potrebe nových tried (v r.2016 bude potreba 35 tried). Na základe prognóz CVTI SR (viď prílohu č.8, tab. D1.6. Počet detí v MŠ, tried a nevybavených žiadostí v okresoch Trenčianskeho kraja (rok 2014) s odhadom potreby počtu tried) je najviac nevybavených žiadostí, a teda aj najvyššia potreba vytvárania nových tried v MŠ v okresoch: Prievidza, Trenčín, Ilava Púchov a Nové Mesto n/V, pričom najviac žiadostí vykazujú väčšie mestá (viď prílohu č.8, tab. D1.3).

3.3.2. Základné vzdelávanie

V Trenčianskom kraji je v roku 2014 celkovo 195 základných škôl (z toho: 2 146 štátnych, 22 súkromných a 94 cirkevných), v ktorých je spolu 42 036 žiakov v 2 262 triedach. Plnoorganizovaných ZŠ (s ročníkmi 1. až 9.) je v kraji 146. Najviac základných škôl je

v okrese Prievidza – 41, v ktorých je spolu 9 258 žiakov v 504 triedach a v okrese Trenčín – 37, v ktorých je spolu 8 418 žiakov v 436 triedach. Demografický vývoj za roky 2010 až 2014 spôsobil zníženie počtu žiakov celkovo o 2 391 a počtu tried o 81, v nasledujúcich rokoch sa vplyvom nárastu populácie 3-5 ročných detí predpokladá zvýšenie počtu žiakov v ZŠ (v podmienkach SR o 9% k r. 2023).

Počet žiakov, tried a škôl (ZŠ) v okresoch Trenčianskeho kraja - rok 2014 je uvedený v prílohe č.8, tab. D2.1.).

ZŠ zaradené do siete škôl a školských zariadení v TSK využívajú v šk. roku 2014/2015 spolu 3 397 učební (z toho 985 odborných), z ktorých značná časť nevyhovuje hygienickým požiadavkám, učebne prírodovedných, jazykových a technických predmetov sú nedostatočne vybavené, čo sa odráža aj na výsledkoch testovania žiakov.

Žiaci ZŠ disponujú nízkou jazykovou, matematickou, čitateľskou a prírodovednou gramotnosťou (výsledky Testovania 9).

Testovania 9 v slovenskom jazyku a literatúry sa v roku 2011 v Trenčianskom kraji zúčastnilo 145 škôl a 5 149 žiakov, v roku 2012 to bolo 144 škôl a 4 945 žiakov, v roku 2013 opäť 144 škôl a 4 675 žiakov, v roku 2014 144 škôl a 4 612 žiakov. Najviac škôl i žiakov sa do testovania zapojilo v dvoch najväčších okresoch kraja, v Prievidzi a v Trenčíne, najmenej v okrese Myjava (viď prílohu č.8, tab. Tab.D2.2.Testovanie žiakov 9. ročníka základných škôl 2011 - 2014). Úspešnosť žiakov Trenčianskeho kraja v Testovaní 9 zo slovenského jazyka v roku 2014 bola 62,1 %, čo je na úrovni celoslovenského priemeru (62 %). V základných školách okresov Trenčianskeho kraja boli v priemernej úspešnosti najlepšie ZŠ v okrese Trenčín – 65,7 %, Prievidza – 65,6 % a Považská Bystrica – 64,2 %. Nižšiu priemernú úspešnosť ako národný priemer, pod 60,0 % malo najviac škôl z okresu Nové Mesto nad Váhom, Púchov, Partizánske a Ilava (viď príloha č. 8, graf D2.1).

Za hodnotené štyri roky dosiahol Trenčiansky kraj priemernú úspešnosť 60,6 %. Nad priemerom kraja sa umiestnili okresy Trenčín (63,1 %), Považská Bystrica (62,8 %), a Prievidza (62,0 %). Ostatné okresy skončili pod krajským priemerom. V tejto skupine bol najlepší okres Bánovce nad Bebravou (61,2 %), nasledovala Ilava (59,0 %), Myjava (58,8 %), Nové Mesto nad Váhom a Púchov (zhodne 58,5 %). Skupinu uzatvára Partizánske s 58,0 % (viď príloha č. 8 graf D2.2). Až 52 zo 144 testovaných škôl (36,1 %) v kraji skončilo pod štvorročným krajským priemerom.

Z hľadiska veľkosti škôl dosahujú z matematiky štatisticky významne lepšie výsledky veľké školy s počtom žiakov v 9. ročníku nad 82 (školy s 3 – 5 triedami) v porovnaní so školami s počtom do 37 žiakov v 9. ročníku (školy s 1 – 2 triedami). Školy v mestách nad 15 000 obyvateľov dosiahli štatisticky významne lepšie výsledky v porovnaní s vidieckymi a menšími mestskými školami. Výsledky žiakov z matematiky podľa krajov sú na úrovni národného priemeru, ktorý je 54,7 %. Úspešnosť žiakov Trenčianskeho kraja v testovaní z matematiky v roku 2014 bola 57,4 %. V základných školách okresov Trenčianskeho kraja boli v priemernej úspešnosti najlepšie ZŠ v okrese Trenčín – 62,0 %, nasledovali ZŠ v okresoch Považská Bystrica – 58,7 % a Prievidza – 57,3 %, najmenej úspešné boli školy z okresu Ilava, Myjava a Partizánske (viď prílohu č.8, graf D2.1.).

Rozdelenie úspešnosti žiakov jednotlivých krajov Slovenska v prírodných vedách (v testovaní TIMSS – matematika a prírodné vedy - vedomosti a zručnosti žiakov 4.ročníka ZŠ) má veľmi podobné rozloženie ako v matematike. Bodové skóre žiakov Trenčianskeho kraja bolo 545 viď prílohu č.8, graf D2.3.).

V školskom vzdelávacom programe sa od školského roka 2015-2016 posilní na základných školách vyučovanie techniky – technickej výchovy. V súčasnom školskom vyučovaní na ZŠ má riaditeľ školy k dispozícii 6 disponibilných hodín na týždeň, ktoré môže podľa svojho uváženia rozdeliť na jednotlivé predmety. Od školského roka 2015-2016 bude mať

k dispozícii už len 2 disponibilné hodiny na týždeň, 4 hodiny týždenne budú teda zafixované na určené predmety – aj na techniku a technické vyučovanie - a toto bude pre školy záväzné.

3.3.3. Stredné odborné vzdelávanie

Štruktúra stredných škôl v Trenčianskom kraji prešla optimalizáciou a je v školskom roku 2014 tvorená gymnáziami (16, z toho 11 v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK, 3 súkromné, 1 cirkevné a 1 v zriaďovateľskej pôsobnosti Okresného úradu), s 5 921 študentmi a 42 strednými odbornými školami (z toho 31 v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK, 4 súkromných, 5 cirkevné a 2 v zriaďovateľskej pôsobnosti Okresného úradu), na ktorých k 15.9.2014 študovalo 16 511 študentov (viď prílohu č.8, tab. D3.1.).

Priemerná absolventská miera nezamestnanosti absolventov stredných škôl v územnej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja za obdobie september 2014 bola 16,42 %, pričom priemerná miera nezamestnanosti u absolventov SOŠ v kraji bola 20,19 %. Problémom Trenčianskeho kraja, ako aj celej SR je vysoká miera absolventskej nezamestnanosti, pričom spomedzi absolventov všetkých stredných škôl bola najvyššia miera nezamestnanosti v rámci absolventov stredných odborných škôl. Je to spôsobené tým, že absolventi gymnázií, obchodných akadémií a stredných priemyselných školách pokračujú v štúdiu na vysokých školách, kým absolventi ostatných stredných odborných škôl idú na trh práce, kde často z dôvodu žiadnej alebo nedostatočnej praxe nenájdu uplatnenie. Zlepšením podmienok vzdelávania a lepším prepojením s požiadavkami zamestnávateľov by sa mohol daný nepriaznivý stav zmierniť.

Trenčianskym samosprávnym krajom Všeobecne záväzným nariadením TSK č. 10/2014 o počte tried prvého ročníka v členení na jednotlivé študijné odbory alebo jednotlivé učebné odbory a počte spoločných tried prvého ročníka v členení na jednotlivé príbuzné študijné odbory alebo jednotlivé príbuzné učebné odbory stredných škôl v územnej pôsobnosti TSK pre prijímacie konanie v šk. roku 2015/16 znížil počty tried gymnázií, obchodných akadémií a v skupinách odborov 79 Úplne stredné vzdelávanie na gymnáziách a 63 + 64 ekonomika a organizácia, obchod a služby I + II a následne posilnil počty tried technických odborov na stredných odborných školách, čo znamená pre školský rok 2015/2016 možnosť prijať o 572 žiakov viac do technických odborov, ako tomu bolo v školskom roku 2014/2015.

Na zabezpečenie efektívneho rozvoja stredného odborného školstva v Trenčianskom kraji bola spracovaná Analýza potrieb študijných a učebných odborov v Trenčianskom kraji, ktorá hodnotí potenciál jednotlivých odborov na stredných odborných školách z viacerých pohľadov: názorov expertov, zamestnávateľov, zástupcov škôl a inštitúcií, odbory, v ktorých pôsobia najväčší zamestnávateľia v TSK, uplatnenie absolventov na trhu práce a predpokladaná potreba zamestnávateľov v roku 2017 (viď prílohu č. 8, súhrnná tab. D 3.7.). Podľa výsledkov, ktoré sú uvedené (v prílohe č. 8 tab. D 3.2., graf D 3.3. Najväčší zamestnávateľia v jednotlivých okresoch TSK s vyjadrením ich podielu podľa SUO) odborníkov pre odvetvia s najpočetnejšou zamestnanosťou v kraji vychovávajú SUO 23 a 24 Strojárstvo a ostatná kovspracúvacia výroba (21,60 % podiel na počte zamestnancov 250 najväčších zamestnávateľov kraja), 26 Elektrotechnika (20,17%) a 28 Technická a aplikovaná chémia (15,37 %). Na druhej strane medzi odvetvia s najnižším podielom patria tie, pre ktoré sú relevantné SOU 34 Polygrafia a médiá (0,12%) a 33 Spracúvanie dreva (0,93%) (viď prílohu č.8, mapa D3.1.).

Na základe analýzy hodnotenia expertov, zamestnávateľov, zástupcov škôl a inštitúcií boli na stredných odborných školách v Trenčianskom kraji najpozitívnejšie hodnotené odbory: mechatronika, mechanik číslicovo riadených strojov, elektrotechnika-elektronické zariadenia, mechanik – mechatronik, informačné a sieťové technológie, výroba konfekcie, výroba obuvi (viď prílohu č.8, tab. D 3.3.).

Uplatnenie absolventov na trhu práce je uvedené v prílohe č.8, tab. D3.4. Po vyradení odborov s počtom študentov menším ako 8 (vzniká štatistická chyba v dôsledku fluktuácie a migrácie z / do regiónu), najvyšší podiel nezamestnaných absolventov (viac ako 80 %) majú absolventi odborov: obrábač kovov, stavebníctvo, montér suchých stavieb, operátor stavebnej výroby, vlasová kozmetika, technické a informatické služby-v staviteľstve, naopak najmenšiu, 0 % nezamestnanosť majú absolventi odborov: obrábanie kovov, výroba konfekcie, umelecký stolár, vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť a animátor voľného času.

Uplatnenie absolventov na trhu práce je uvedené v prílohe č.8, tab. D3.4. Najvyšší podiel nezamestnaných absolventov (100%) majú absolventi odborov: obrábač kovov, strojný mechanik, elektrotechnika, elektromechanik-automatizačná technika, pekáč, stavebníctvo, montér suchých stavieb, dopravná prevádzka - cestná a mestská doprava, záhradníctvo, kaderník – vizážista, aranžér, technicko-ekonomický pracovník, výtvarné spracúvanie skla-brúsenie skla. Naopak, najmenšiu, 0 % nezamestnanosť majú absolventi odborov: obrábanie kovov, výroba konfekcie, výroba obuvi, výroba koženej galantérie, záhradník, poľnohospodárska výroba, sanitár, prevádzka obchodu - vnútorný obchod, vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť, animátor voľného času, výtvarné spracúvanie skla-malovanie a leptan.skla, umelecký stolár.

Na základe predpokladanej potreby zamestnávateľov v roku 2017 (príloha č.8, tab. D 3.6.) možno konštatovať, že najväčšia bude potreba zamestnancov v nasledovných hlavných triedy SK ISCO-08: špecialisti, technici a odborní pracovníci, operátori a montéri strojov a zariadení (viac ako 1000 miest). Naopak, najmenšia potreba (do 500 miest) bude v oblastiach: kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove, pracovníci v službách a obchode, zákonodarcovia, riadiaci pracovníci, administratívni pracovníci.

Centrá odborného vzdelávania a prípravy.

Centrá odborného vzdelávania a prípravy sú upravené v § 24 zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa tohto paragrafu môže stredná odborná škola popri svojom názve používať aj označenie centrum odborného vzdelávania a prípravy, ak (i) spĺňa podmienky pre príslušný študijný odbor alebo pre príslušný učebný odbor, (ii) zriaďovateľ strednej odbornej školy udelí na to písomný súhlas a (iii) rozhodne o tom príslušná stavovská organizácia alebo príslušná profesijná organizácia po prerokovaní v Krajskej rade pre odborné vzdelávanie a prípravu.

V roku 2014 boli v TSK zriadené 4 COVP:

- Stredná odborná škola strojnica, Považská Bystrica – COVP pre skupinu odborov: 23 Strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba I; 24 Strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba II.
- Stredná odborná škola, Pruské – COVP pre skupinu odborov: 42 – poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka I; 45 - poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka II; 29 – potravinárstvo.
- Spojená škola, Nováky – COVP pre skupinu odborov: 28 technická a aplikovaná chémia.
- Stredná odborná škola, Púchov – COVP pre skupinu odborov: 28 Technická a aplikovaná chémia pre gumárstvo.

Ďalším 6 stredným školám udelil TSK súhlas uchádzať sa o možnosť pôsobiť ako COVP, ale proces vzniku COVP ešte nebol ukončený:

- Stredná odborná škola, Považská Bystrica - COVP pre skupinu odborov: 24 Strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba II, so zameraním na odbory: 2487 H 01 autoopravár – mechanik; 2487 H 02 autoopravár – elektrikár; 2487 H 03 autoopravár

- karosár.
- SPŠ (Bzinská), Nové Mesto nad Váhom – COVP pre strojárstvo.
- SOŠ, Handlová – COVP pre skupinu odborov: 26 Elektrotechnika so zameraním na oblasť sieťových technológií a ich využitie v oblasti inteligentných elektrotechnických inštalácií.
- Dopravná akadémia, Trenčín – COVP pre skupinu odborov: 37 Doprava, pošty a telekomunikácie.
- Stredná odborná škola, Štúrova 1388/23 A, Dubnica nad Váhom – COVP pre strojárstvo a CAD/CAM systémy pre študijné a učebné odbory: 2411 K mechanik nastavovač; 2679 K mechanik mechatronik; 2413 K mechanik strojov a zariadení; 2423 H nástrojár; 2433 H obrábač kovov; 2464 H strojní mechanik.
- Stredná odborná škola stavebná Emila Belluša, Staničná 4, Trenčín – COVP pre skupinu odborov 36 Stavebníctvo, geodézia a kartografia.

Analýza potrieb podľa okresov

- Historicky významným priemyslom v Bánovciach nad Bebravou bol strojársky a odevný priemysel. V súčasnom období sú najväčšími zamestnávateľmi firmy v odvetviach obuvníckeho, elektrotechnického a odevného priemyslu. V okrese pôsobia dve stredné odborné školy s rôznymi študijnými a učebnými odbormi. Napriek silnej požiadavke zamestnávateľov na pracovníkov v odevnom a obuvníckom priemysle, nie sú tieto odbory otvárané z dôvodu nezáujmu žiakov. Zamestnávatelia spolupracujú aj so Spojenou školou v Partizánskom s organizačnou zložkou SOŠ, ktorá má otvorený odbor výroba obuvi.
- V okrese Ilava vytvárajú najväčší zamestnávatelia spolu s ďalšími firmami a pobočkami firiem so sídlom mimo okres Ilava silný klaster firiem pôsobiacich v strojárskom a elektrotechnickom priemysle. Na základe výsledkov je potrebné na stredných odborných školách v Dubnici nad Váhom podporiť výuku v oblastiach strojárkeho, elektrotechnického priemyslu, dôležitým odborom je mechatronika. Stredná odborná škola v Pruskom je jedinou školou svojho druhu v TSK a je potrebné dodatočne podporiť skupiny SUO potravinárstvo a poľnohospodárstvo.
- V okrese Myjava najväčší zamestnávatelia a mnoho ďalších malých a stredných firiem pôsobiacich na Myjave pracuje predovšetkým v oblasti strojárstva a v oblasti spracovania plastov. V Brezovej pod Bradlom sú najväčšími zamestnávateľmi firmy zaoberajúce sa strojárstvom. V okrese Myjava pôsobili dve Stredné odborné školy, Brezová pod Bradlom a Myjava. Tieto boli spojené spolu so Strednou priemyselnou školou Myjava.
- V Novom Meste nad Váhom sa okrem strojárstva stala dôležitým odvetvím priemyslu elektrotechnika. Historicky bolo v regióne významné aj poľnohospodárstvo a potravinárstvo. V strednom školstve je potrebné dodatočne podporiť skupinu ŠUO strojárstvo, elektrotechnika a poľnohospodársko – potravinárske odbory. V Starej Turej je vzhľadom na zameranie zamestnávateľov vhodná dodatočná podpora skupiny ŠUO elektrotechnika a strojárstvo.
- Najväčšími zamestnávateľmi v okrese Partizánske sú spoločnosti pôsobiace v obuvníckom priemysle a vo viacerých odvetviach od zabezpečovacích zariadení až po špeciálne textílie. V Partizánskom pôsobí jediná Spojená škola s organizačnou zložkou SOŠ s mnohými SUO. Odporúčame dodatočne podporiť skupinu SUO Spracúvanie kože, kožušín a výroba obuvi.
- Podobne ako Dubnica nad Váhom aj Považská Bystrica má zásluhou niekdajšieho silného strojárenského komplexu - Považských strojární, silnú strojársku tradíciu. Najväčšími zamestnávateľmi v okrese pôsobia predovšetkým v oblasti strojárstva, preto je potrebné dodatočne podporiť predovšetkým strojárstvo a z dôvodu blízkosti spoločnosti KIA a existencie subdodávateľov pre automobilový priemysel aj príbuzné odvetvia.

- Okres Prievidza bol historicky zameraný na chemický priemysel, baníctvo a stavebníctvo, v súčasnom období sú v okrese najväčšími zamestnávateľmi okrem Hornonitrianskych baní aj firmy zaoberajúce sa chemickým a potravinárskym priemyslom. Je potrebné podporiť SUO elektrotechnika a strojárstvo v SOŠ Handlová a SOŠ Prievidza (T. Vansovej) a v Spojenej škole Nováky s organizačnou zložkou SOŠ v oblasti chémie.
- V okrese Púchov sú najväčšími zamestnávateľmi spoločnosti v oblastiach gumárenského, strojárkeho, sklárskeho a textilného priemyslu. SOŠ sklárska, Lednické Rovne je jedinou sklárskou školou na Slovensku a svojou pôsobnosťou zasahuje aj mimo SR. Odporúča sa zachovať školu a jej financovanie presunúť priamo na Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, v SOŠ Púchov je vhodné vzhľadom na prítomnosť významného zamestnávateľa v regióne podporiť ŠUO 28 so zameraním na gumárenstvo.
- Okres Trenčín zmenil štruktúru odvetví. Región bol prevažne zameraný na strojársky a textilný priemysel. V súčasnosti je tu množstvo malých a stredných firiem z rôznych oblastí. Veľkými zamestnávateľmi sú okrem iných aj ďalšie firmy, ktoré štatisticky vytvárajú veľký počet pracovných miest. Jedná sa ale o pracovné miesta pre celý kraj, alebo pre celé Slovensko. V Nemšovej je spoločnosť zameraná na sklársky priemysel (problematika financovania SOŠ sklárskej, Lednické Rovné v okrese Púchov). Pripravovaná investícia v automobilovom priemysle môže ovplyvniť a zvýšiť požiadavku na strojárke profesie. V samotnom Trenčíne pôsobí celkovo až 14 stredných škôl, a aj v prípade zlepšenia demografického vývoja bude potrebné sieť stredných odborných škôl optimalizovať. V rámci optimalizácie siete stredných odborných škôl je potrebné zachovať tie SUO, ktoré by bolo neskôr pri zvýšenej požiadavke ťažšie obnoviť, či už z dôvodu finančnej náročnosti alebo personálneho a priestorového zabezpečenia, napríklad skupina SUO strojárstvo alebo elektrotechnika.

Podrobná analýza potrieb jednotlivých študijných a učebných odborov podľa okresov je uvedená v prílohe D3.7.

Situácia v Trenčianskom kraji v oblasti klastrov, inovačných centier a budovania inkubátorov je uvedená v prílohe č.8, časť D.3.8.

4. Oblasť kultúrno-kreatívneho priemyslu

Oblasť kultúrno-kreatívneho priemyslu je analyzovaná podrobnejšie v časti II.B. Analytická časť pre mestské funkčné oblasť Trenčín, kap....., nakoľko investície v tejto oblasti môžu byť realizované výhradne na tomto území.

5. Oblasť životného prostredia

5.1. Infraštruktúra ŽP v oblasti vodného hospodárstva

5.1.1. Zásobovanie pitnou vodou v Trenčianskom kraji

Územie Trenčianskeho kraja patrí do 3 povodí: Váhu, Nity a Moravy. Z hľadiska dopadov zmeny klímy na zásoby podzemných vôd možno povodia rozdeliť do 3 skupín⁵ (pričom vo všetkých skupinách je dokumentovaný jednoznačný pokles: do prvej skupiny možno zaradiť povodie Nity s veľmi miernym dopadom klimatickej zmeny na zásoby podzemných vôd, do

⁵ Správa SR o stave implementácie RSV spracovaná pre EK v súlade s článkom 5, príl. II,III, a čl.6 príl. IV RSV 2000/60/ES. PM Consulting Engineering 2006: Projekt RFP 213/FS/001 Re-assessment of Groundwater Resources in the Republic of Slovakia, IR.

druhej skupiny povodí s významným vplyvom klimatickej zmeny na zásoby podzemných vôd je zaradené povodie Váhu a do tretej skupiny povodí s veľmi významným vplyvom klimatickej zmeny na zásoby podzemných je zaradené povodie Moravy.

Najvýznamnejšou oblasťou z hľadiska tvorby zásob podzemných vôd na území Trenčianskeho kraja predstavuje údolná niva Váhu. Vodárenské zdroje podzemných vôd využívané na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava sa nachádzajú prevažne vo vymedzených vodohospodársky významných oblastiach zasahujúcich do pohorí Strážovské a Súľovské vrchy, Javorníky a Biele Karpaty. Najvýznamnejšie pramene s vysokou výdatnosťou vystupujú v širšom okolí obce Pružina, Domaniža, Domanižská Lehota a Sádočné a v Manínskej tiesňave. Tieto vodárenské zdroje majú dominantný význam pre zásobovanie najväčších SKV Pružina-Púchov-Dubnica a SKV Považská Bystrica.

Vodárenské zdroje podzemných vôd v oblasti CHVO Beskydy a Javorníky sú prevažne rozptýlené pramene s menšou výdatnosťou. Obdobne v Bielych Karpatoch sa vyskytujú vodárenské zdroje podzemnej vody, ktoré majú význam pre pokrytie potreby pitnej vody v miestnych obciach. Najvýznamnejším vodným zdrojom v tomto regióne je VZ Teplička s výdatnosťou 205 l.s^{-1} nachádzajúci sa v intraviláne obce Čachtice, ktorý je jedným z vodných zdrojov SKV Čachtice - Nové Mesto nad Váhom - Stará Turá, ďalším významným je vodný zdroj v katastri obce Štvrtok s výdatnosťou 140 l.s^{-1} ako jeden z vodných zdrojov SKV Trenčín a VZ v katastri obce Nemšová.

Na území južnej časti Strážovských vrchov, patriacom do povodia Nitry, je z hľadiska obehu podzemných vôd najvýznamnejšie územie medzi Kšinnou, Omšením a Trenčianskymi Miticami. K významným zdrojom vody v tejto oblasti patria pramenné vývery v Dolných Motešiciach, Krásnej Vsi, Slatinke a Slatine nad Bebravou, v Čiernej Lehote. Tieto vodné zdroje sú zdrojmi, ktoré zásobujú najvýznamnejší skupinový vodovod v tejto oblasti - Ponitriansky skupinový vodovod, ktorý na svojej základnej trase Slatina nad Bebravou – Bánovce nad Bebravou – Topoľčany – Nitra predstavuje cca 75 km gravitačného diaľkového privádzača DN 700 a 600 mm. Medzi významné zdroje na území patria aj pramene v Hradišti, vodné zdroje Dolné a Horné Vestenice, ako aj studne v aluviálnej nive Nitrice.

V okrese Prievidza sú podzemné vody kvalitatívne ovplyvnené banskou činnosťou a priemyselnou výrobou a zásobovanie najvýznamnejších vodovodných systémov skupinového vodovodu Prievidza a skupinového vodovodu Handlová sa okrem miestnych vodných zdrojov, orientuje na dodávku pitnej vody z vodárenskej nádrže Turček a tiež zdroje v Žilinskom kraji. Medzi najvýznamnejšie vodné zdroje v oblasti z hľadiska výdatnosti (z celkovo 101 zdrojov) patria: zdroje v Kľačane, vo Vyšehradnom, v Ješkovej Vsi a v Nitrianskom Rudne.

Okres Myjava z hľadiska podzemných vôd možno charakterizovať ako región s najnižším množstvom využiteľných zásob podzemných vôd v kraji (s využiteľným množstvom podzemných vôd od $38,0 \text{ l.s}^{-1}$ do $68,5 \text{ l.s}^{-1}$). Preto je SKV Myjava dotovaný aj z vodných zdrojov, ktoré sa nachádzajú v Trnavskom kraji, predovšetkým v lokalite Prašník – Fajnory. Podrobnejšia analýza vodných zdrojov aj s mapou je uvedená v prílohe č.10, č.F.1.

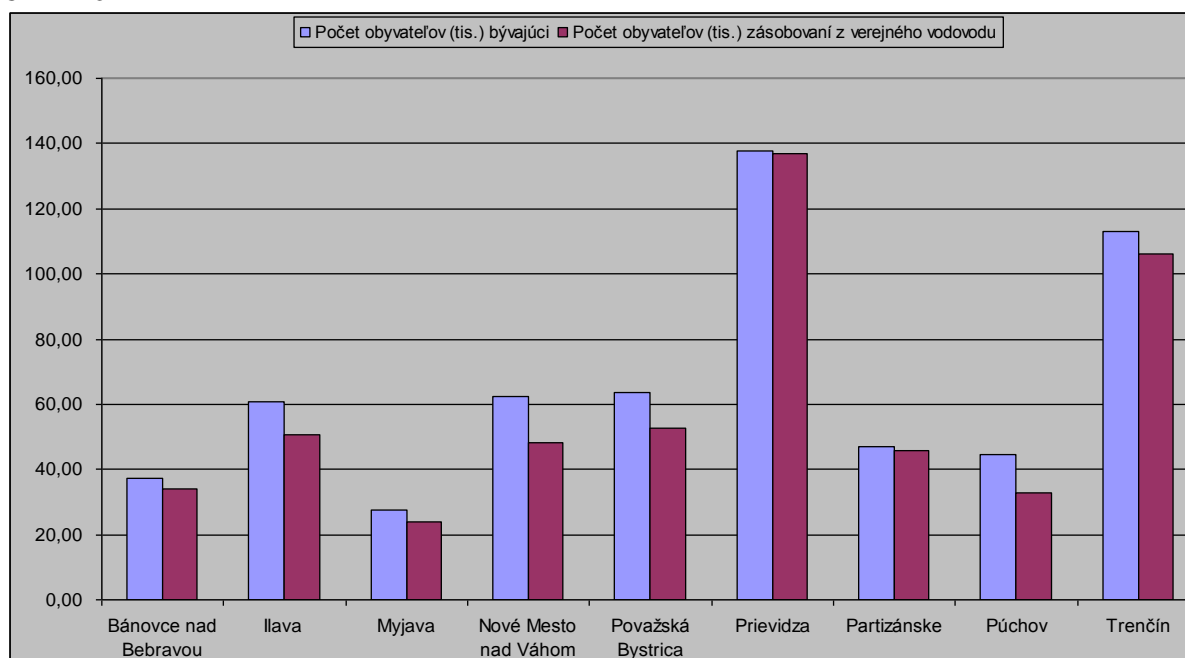
5.1.2. Vodovodná sieť

Zásobovanie obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov zabezpečuje v zmysle zákona o obecnom zriadení obec. Po transformácii štátnych podnikov vodární a kanalizácií obec túto činnosť zabezpečujú v rozhodujúcej miere prostredníctvom obchodných spoločností a len v malej časti samotné obce. Špecifikom územia Trenčianskeho kraja je že územne spadá do pôsobnosti až piatich vodárenských prevádzkových spoločností (vymenované v časti o kanalizáciách). Tieto vodárenské spoločnosti zabezpečujú prevádzkovanie prevažnej

väčšiny verejných vodovodov v kraji. Okrem nich pôsobia na území kraja aj ďalšie menšie obchodné spoločnosti zabezpečujúce prevádzkovanie verejných vodovodov.

Celkovo boli obyvatelia Trenčianskeho kraja k 31.12.2011 zásobovaní pitnou vodou v rozsahu 89,25%. Najpriaznivejšia situácia je v okrese Prievidza, kde zásobovanosť obyvateľov dosahuje 99,31%. Zásobovanosť vyššiu ako krajský priemer vykazujú aj okresy Partizánske - 97,64%, Trenčín - 93,84%. a Bánovce nad Bebravou - 91,38%. Za krajským priemerom zaostávajú okresy Myjava – 86,01%, Považská Bystrica - 82,92%, Ilava 83,64%, Nové Mesto nad Váhom - 77,73%. Najnižšia zásobovanosť v Trenčianskom kraji je v okrese Púchov so 73,31%-ným podielom obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov. Dĺžka vodovodnej siete bez prípojok dosiahla 3 025 km.

Graf č.2. Hodnotenie zásobovanosti a vybavenosti obyvateľstva vodovodmi podľa okresov k 31.12.2011.

Zdroj: ŠÚ SR

K 31.12.2011 bolo v Trenčianskom kraji evidovaných 276 sídiel, z nich v 238 bol vybudovaný aspoň v časti sídla verejný vodovod, čo predstavuje 86,23 %. Z pohľadu jednotlivých okresov je najpriaznivejšia situácia je v okresoch Prievidza, Myjava a Partizánske, kde je vo všetkých sídlach vybudovaný aspoň v časti verejný vodovod okrem obce Chvojnica v Prievidzskom okrese, obce Chvojnica v Myjavskom okrese a obce Livina v okrese Partizánske Vysoký podiel obcí s verejným vodovodom je aj v okresoch Partizánske - 95,65 % a Trenčín - 94,59 %. Naopak najnižší podiel obcí s verejným vodovodom je v okrese Považská Bystrica - 64,29%.

Podľa prílohy č. 4 z Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Trenčianskeho kraja (aktualizácia z roku 2014) je evidovaných 35 obcí bez vybudovaného verejného vodovodu. Z toho 7 je súčasťou Národného programu Slovenskej republiky pre vykonávanie Smernice rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd.

Tab.č. 6. Zoznam obcí bez vybudovanej vodovodnej siete

obec	okres	počet obyvateľov
Podolie	Nové Mesto nad Váhom	1951
Horná Streda	Nové Mesto nad Váhom	1355
Pobedim	Nové Mesto nad Váhom	1176
Nová Bošáca	Nové Mesto nad Váhom	1113

Červený Kameň	Ilava	699
Kvašov	Púchov	666
Horná Mariková	Považská Bystrica	628
Malé Lednice	Považská Bystrica	511
Bodiná	Považská Bystrica	494
Horná Breznica	Púchov	476
Očkov	Nové Mesto nad Váhom	473
Chvojnica	Myjava	367
Vydrná	Púchov	340
Klieština	Považská Bystrica	337
Miezgovce	Bánovce nad Bebravou	271
Vrchteplá	Považská Bystrica	264
Krivoklát	Ilava	252
Chvojnica	Prievidza	251
Vršatské Podhradie	Ilava	241
Kostolec	Považská Bystrica	230
Petrova Lehota	Trenčín	178
Ďurďové	Považská Bystrica	151
Počarová	Považská Bystrica	137
Vysočany	Bánovce nad Bebravou	124
Čierna Lehota	Bánovce nad Bebravou	121
Livina	Partizánske	113
Cimenná	Bánovce nad Bebravou	93
Trebichava	Bánovce nad Bebravou	41

5.1.3. Verejné kanalizácie

Základným rámcovým dokumentom na usmernenie prípravy, plánovania a realizácie komunálnych stokových sietí a ČOV je na národnej úrovni Národný program Slovenskej republiky pre vykonávanie Smernice rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd v znení Smernice komisie 98/15/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1882/2003/ES a na úrovni TSK je to Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Trenčianskeho kraja, ktorý smeruje k naplneniu požiadaviek kladených na oblasť verejných kanalizácií európskou a národnou právnou úpravou a podpora akcií mimo ním definovaných priorít spôsobuje riziko nesplnenia medzinárodných záväzkov.

Národný program SR okrem iného stanovuje zoznam aglomerácií. Využitie systému aglomerácií zabráni neefektívnemu investovaniu prostriedkov v malých obciach, v ktorých sú následné prevádzkové náklady na verejné kanalizácie extrémne vysoké.

Za aglomeráciu je v súlade s platnou právnou úpravou považované územne ohraničená oblasť, v ktorej je osídlenie alebo hospodárska činnosť natoľko rozvinutá, že je opodstatnené odvádzať z nej odpadové vody stokovou sieťou do čistiarne odpadových vôd alebo na iné miesto ich spracovania a vypúšťania (viď mapu aglomerácií v prílohe č.10, mapa č.F.2.).

Rozvoj verejných kanalizácií v Trenčianskom kraji výrazne zaostáva za stavom v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou, ktorý predstavuje 89,25 % obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu, a to cca o 30,50 % v počte pripojených obyvateľov. Ku koncu roku 2011 bol počet obyvateľov v Trenčianskom kraji pripojených na verejnú kanalizáciu 353 tisíc, čo tvorí takmer 59,50 % z celkového počtu obyvateľov. Celkový okresný priemer v podiele napojených obyvateľov na kanalizačnú sieť je 57,85%. Napojenosť nižšiu ako krajský priemer majú okresy Púchov, Nové Mesto n/V, Bánovce nad Bebravou. Naproti tomu v okresoch Považská Bystrica, Ilava Trenčín podiel pripojených obyvateľov najvyšší (viď prílohu č.10, tab. F.1.1.).

V Trenčianskom kraji je verejná kanalizácia vybudovaná alebo čiastočne vybudovaná v 66 obciach (23,6%), z čoho v správe vodárenských spoločností sú kanalizácie v 25 obciach.

Najvyšší podiel obcí s verejnou kanalizáciou bol v okrese Púchov (42,9 %), najnižší v okrese Bánovce nad Bebravou (iba 9,3 %). Celkovo je v Trenčianskom kraji evidovaných 63 komunálnych ČOV, z ktorých 24 je v správe vodárenských spoločností a 39 v správe obcí a iných spoločností. Celková dĺžka kanalizačnej siete bola viac ako 980 km.

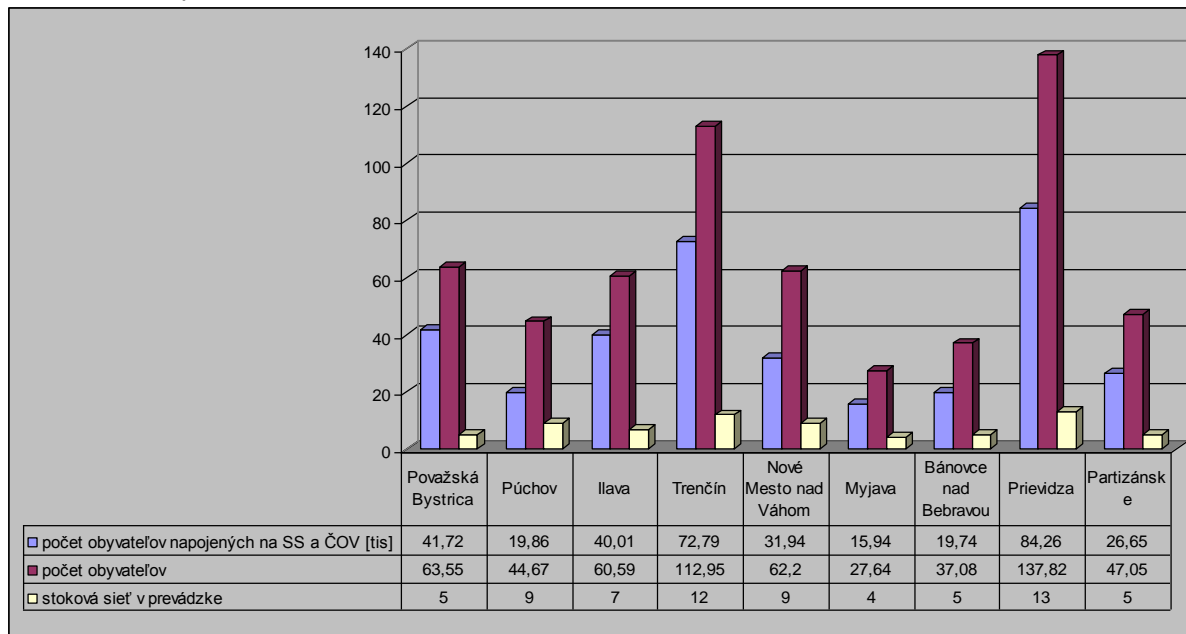
Na základe údajov z Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Trenčianskeho kraja (aktualizácia z roku 2014) a zamerania IROP bolo identifikovaných 27 obcí, ktoré nie sú zaradené do zoznamu aglomerácií podľa Národného programu Slovenskej republiky pre vykonávanie Smernice rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd a zároveň nemajú vybudovanú kanalizáciu. Z týchto obcí sa v 11 nachádza vodný zdroj, kde existuje odôvodnený predpoklad ku bezprostrednému ohrozeniu vodného zdroja odpadovými vodami. Toto však nemusí byť pravidlom keďže vodný zdroj sa môže nachádzať mimo zastavaného územia obce, prípadne vo vyššej nadmorskej výške oproti zdroju znečistenia.

Tab.č. 7. Zoznam obcí s nevybudovanou kanalizáciou

obec	okres	počet obyvateľov	existencia vodného zdroja	existencia vodovodu
Podolie	Nové Mesto nad Váhom	1951	-	nie
Klátova Nová Ves	Partizánske	1624	-	áno
Plevník - Drienové	Považská Bystrica	1596	-	áno
Opatovce nad Nitrou	Prievidza	1555	-	áno
Vrbovce	Myjava	1538	-	áno
Horná Ves	Prievidza	1476	áno	áno
Bošáca	Nové Mesto nad Váhom	1382	áno	áno
Lubina	Nové Mesto nad Váhom	1382	áno	áno
Horná Streda	Nové Mesto nad Váhom	1355	-	nie
Skačany	Partizánske	1354	-	áno
Beckov	Nové Mesto nad Váhom	1343	-	áno
Lažy pod Makytou	Púchov	1280	-	áno
Považany	Nové Mesto nad Váhom	1280	-	áno
Mníchova Lehota	Trenčín	1244	áno	áno
Nitrica	Prievidza	1238	áno	áno
Nitrianske Sučany	Prievidza	1221	áno	áno
Sverepec	Považská Bystrica	1210	-	áno
Tužina	Prievidza	1210	áno	áno
Trenčianske Jastrabie	Trenčín	1200	-	áno
Skalka nad Váhom	Trenčín	1180	-	áno
Pobedim	Nové Mesto nad Váhom	1176	-	nie
Nová Bošáca	Nové Mesto nad Váhom	1113	-	nie
Kľačno	Prievidza	1109	áno	áno
Horná Poruba	Ilava	1078	áno	áno
Kálnica	Nové Mesto nad	1036	-	áno

	Váhom			
Hradište	Partizánske	1010	áno	áno

Graf č.3. Prehľad stavu v odvádzaní a čistení odpadových vôd v Trenčianskom kraji ku koncu roku 2011 v členení podľa okresov

Špecifikom územia Trenčianskeho kraja je že územne spadá do pôsobnosti až piatich veľkých vodárenských prevádzkových spoločností, ktorými sú:

- Považská vodárenská spoločnosť, a.s., - okresy Považská Bystrica, Púchov, Ilava
- Trenčianska vodohospodárska spoločnosť, a.s., - okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom
- Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s., - okres Myjava
- Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s., - okres Prievidza
- Záposlovenská vodárenská spoločnosť a.s., - okresy Bánovce nad Bebravou a Partizánske

Tieto vodárenské spoločnosti zabezpečujú prevádzkovanie prevažnej väčšiny verejných kanalizácií v kraji. Okrem nich pôsobia na území kraja aj ďalšie menšie obchodné spoločnosti zabezpečujúce prevádzkovanie verejných kanalizácií. Je to napr. PreVaK s.r.o., ktorý zabezpečuje prevádzkovanie verejnej kanalizácie a ČOV v meste Stará Turá alebo Regionálna vodárenská spoločnosť regionálneho združenia obcí Vlára - Váh so sídlom v Nemšovej. Časť obcí zabezpečuje prevádzkovanie verejných kanalizácií samostatne prostredníctvom svojich odborných zástupcov. Majiteľom kanalizačnej siete vodohospodárskej infraštruktúry na území okresov Trenčín Nové Mesto nad Váhom je akciová spoločnosť Trenčianske vodárne a kanalizácie a.s., (TVK a.s.) a jednotlivé mestá a obce, ktoré infraštruktúrny majetok vložili do TVK a.s.. Trenčianska vodohospodárska spoločnosť, a.s. je prevádzkovateľom tohto majetku. Obdobná situácia je aj v okrese Prievidza, kde je vlastníkom infraštruktúry Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. a prevádzkovanie zabezpečuje Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. (viď prílohu, č.10, tab. F.1.2.)

5.2. ŽP v sídlach

V súvislosti s postupujúcimi klimatickými zmenami začína mať zeleň v mestách osobitný, ničím nenahraditeľný význam. Mestské parky s minimálnou rozlohou 0,5 ha dokážu znížiť teplotu vzduchu vo svojom okolí, zvýšiť vlhkosť vzduchu v priemere o 5 až 7 percent, znížiť rýchlosť vetra, znížiť hladinu hluku. Nezanedbateľné sú aj účinky takých foriem verejnej zelene ako sú napríklad stromové aleje, bulváre (parková široká ulica s kultúrnym a estetickým významom), vegetačné pásy, skupiny stromov.

Podľa normatívovej zelene, ktoré vypracoval profesor Supuka (1987) na jedného obyvateľa mesta by malo pripadať 50 až 75 m² verejnej zelene (Viedeň, ktorá je Európskym zeleným mestom má 120 m² verejnej zelene na obyvateľa). Popis normatívovej je uvedený v prílohe č.10, F.3.4.

Štandardov minimálnej vybavenosti obcí (2009, Urbion), ktoré presnejšie definujú použitie a množstvo zelene v sídle, hovoria, že na jedného obyvateľa mesta by malo pripadať 75 m² zelene. Dôležitou súčasťou sídiel je verejná zeleň. Situácia ohľadom verejnej zelene v mestách TK je uvedená v prílohe č.10, tab.č.F.3.1.1. a F.3.1.2.

Pri porovnaní pomeru plochy verejnej zelene na obyvateľa v okresných mestách kraja a ostatných mestách vystupuje jasná potreba dobudovať plochy verejnej zelene využiteľnej pre obyvateľov v okresných mestách. V nich plní viaceré funkcie: hygienicko-zdravotné, psychologické, estetické, preberá funkcie krátkodobej rekreácie a verejných priestorov s priaznivým účinkom na obyvateľov.

Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že zastúpenie zelene, najmä v okresných mestách Trenčianskeho kraja je minimálne a výrazne nedostatočné. S vedomím budúcich scenárov prejavov klímy je nevyhnutné čo najskôr posilňovať rozvoj prírodných prvkov, najmä plôch zelene a tiež vodných plôch.

5.2.1. Sídlisková zeleň

Sídlisko je organický celok určený ako životné prostredie človeka, pričom tu žije veľká časť obyvateľstva, najmä vo väčších mestách. Vplyv viacerých faktorov prostredia pôsobí nepriaznivo na organizmus obyvateľstva sídliska, najmä ak nie sú splnené základné podmienky zdravého bývania. Neoddeliteľnou súčasťou tohto prostredia je zeleň (stromy, parky, otvorené ihriská), ktorá pôsobí v komplexe svojich účinkov a vytvára prirodzené a klimaticky vyrovnané prostredie.

Mestám v Trenčianskom kraji chýbajú predovšetkým súvislé, navzájom pospájané, ucelené plochy zelene medzi jednotlivými sídliskami, ktoré by plnili funkciu verejných parkov a zároveň vytvárali účinnú hygienickú a priestorovú izoláciu. Sídliskám miest chýba primeraná hmota zdravej, zapojenej zelene v medziblokových priestoroch, ktoré sa nepodarilo vybudovať ani výsadbami vzrastlých stromov. Zeleň v medziblokových priestoroch sídlisk je zastaraná, nespĺňa normatívy zelene v m² na jedného obyvateľa, chýbajú prvky drobnej architektúry ako sú detské ihriská, lavičky, preliezky.

Zeleň z miest je často vytláčaná, či už pri rekonštrukciách námestí (dláždenie), alebo v rámci iných stavebných a investičných činností.

Zeleň má významný podiel na kvalite viacerých zložiek životného prostredia sídiel, pričom plní v meste nasledovné funkcie: bioklimatickú, biologickú, hygienickú, rekreačnú, ochrannú, psychologickú a estetickú. Pre obyvateľov miest je verejná sídlisková zeleň miestom krátkodobej rekreácie. Z uvedených dôvodov je dôležité zachovanie funkčného využitia verejnej sídliskovej zelene v plnom rozsahu. Predpokladom zdravého vývoja v budúcnosti miest Slovenska sa stáva rozvoj zelených plôch, rekonštrukcia sídliskovej zelene a jej revitalizácia. Osobitný význam začína mať zeleň v mestskom sídle v súvislosti s globálnym otepľovaním a klimatickými zmenami. Podľa predpokladov vedcov sa mení klimatická situácia smerom k zvýšeniu teplôt. Je dokázané, že súvislá zeleň s minimálnou plochou 0,5 ha a šírkou 25 m plní funkciu ekologickú a mikroklimatickú a má výrazný ochladzovací efekt na svoje okolie.

Za verejnú zeleň sú považované plochy parkov a sadovnícky upravené plochy. Pod zeleňou obytných súborov rozumieme sídliskovú zeleň a zeleň pri IBV. Zeleň občianskej vybavenosti je situovaná pri školách, zdravotníckych zariadeniach, službách, v zoologických záhradách a pod. Zeleň záhradkárskych a chatových osád, cintorínov, ochranná zeleň a rôzne sadovnícky upravené plochy patria do kategórie ostatná zeleň.

Tab.č.8. Navrhované normatívy jednotlivých kategórií zelene podľa prof. Supuku (1987)

Kategória zelene	Ukazovateľ m / na obyvateľa
Zeleň verejná	8-14
Zeleň obytných súborov	10-15
Zeleň občianskej vybavenosti	12-14
Zeleň špeciálna	9-15
Zeleň hospodárska	11-17
celkom	50-75

Prioritou každého mesta v TN kraji by mal byť záujem o budovanie prvkov zelenej infraštruktúry, predovšetkým o zvyšovanie podielu, kvality a dostupnosti vegetácie v rámci mesta, zabezpečenie udržiavania a rozširovania sídliskovej zelene, záhrad, parkov, alejí, bulvárov, námestí a ich prepojení na okolitú krajinu. Dôležitou súčasťou lepšieho životného prostredia v mestách sa stáva aj budovanie vodných prvkov v sídlach ako sú napríklad fontány, retenčné nádrže, vodozádržné plochy. Mestá TN kraja by mali dôsledne zväžiť neúmerné rozširovanie výstavby na úkor zelených plôch, zabrániť znečisťovaniu životného prostredia, ktoré poškodzuje zeleň a v konečnom dôsledku zdravotný stav obyvateľov miest.

V kontexte „zlepšenia kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie“ je dôležitým aspektom funkčné využitie vnútroblokov sídlisk a je potrebné tieto plochy revitalizovať. RO pre IROP po konzultácii s STU uvádza nasledovnú definíciu „vnútroblokov“: „Vnútroblok je poloverejný priestor prislúchajúci k bytovým alebo polyfunkčným objektom s dominantnou obytnou funkciou, ktoré tento priestor ohraničujú a definujú. Podľa miery fyzického ohraničenia hmotami týchto objektov môžeme hovoriť o uzavretých, polouzavretých a otvorených vnútroblokoch. Na rozdiel od komunikačných a iných priestorov v obytných štruktúrach je ich funkčné využitie pokračovaním obytných priestorov prislúchajúcich bytových objektov v exteriérovom priestore.“

Mestá majú záujem riešiť zazelenanie sídlisk v širšom spektre aktivít z ktorých možno uviesť najmä nasledujúce:

- regenerácia zelene, výsadba stromov a krov, parková úprava zelených plôch
- regenerácia detských ihrísk („zelené“ herné prvky pre deti), priestor pre Street workout (pouličné cvičenie) pre mladých
- kontajnerové stojiská z prírodných prvkov, vytvorenie „zelených“ bezbariérových zberných stanovísk pre odpadky
- vytvorenie pásov a blokov zelene za účelom protihlukových a protiprašných zábran
- nahradenie a vytvorenie parkovacích plôch zatrávňovacími blokmi a opornými stenami z gabiónových košov
- výmena lavičiek a doplnenie dostatočného množstva odpadkových košov
- vytvorenie nových zelených plôch odstránením betónových blokov

6. Multikritériálna analýza

Multikritériálna analýza vo všeobecnosti patrí k metódam kvantitatívneho hodnotenia – analýza, ktorej výsledkom má byť celkové zhodnotenie stavu, resp. porovnanie viacerých variantov. Pri multikritériálnom hodnotení dochádza k výberu viacerých kritérií (ktoré majú vplyv na analyzovanú oblasť), tie sa následne modifikujú – zhodnotia – a priradia sa im váhy podľa dôležitosti a vplyvu na riešenie. Výstupom analýzy je index investičnej účinnosti (ďalej aj „IIÚ“), ktorý je možné vypočítať na základe zvoleného územia, na ktorom je realizovaná konkrétna operácia. Multikritériálna analýza bude využitá ako súčasť výzvy na predkladanie projektových zámerov spolu s definovanou minimálnou hodnotou indexu investičnej účinnosti.

V rámci stratégie RIÚS uplatnenie multikritériálnej analýzy uľahčuje rozhodovací proces, pričom na základe zvolených kritérií porovnávame územia (zvolené územné investičné jednotky) v rámci stratégie. Územná investičná jednotka predstavuje územie, ktoré sa zvolí pre účely preskúmania potenciálu účinnosti plánovanej investície vo vzťahu k plneniu cieľov a ukazovateľov RIÚS na tomto území v porovnaní s inými, identickými územnými investičnými jednotkami. Môže ísť o územie jednej obce alebo územie zložené z viacerých obcí (úroveň LAU2), spádové územie, územie mestskej funkčnej oblasti, okresu (úroveň LAU1), alebo vo vymedzených prípadoch aj územie vyššieho územného celku (úroveň NUTS3). Pre účely objektívneho porovnania územných investičných jednotiek je potrebné stanoviť kritériá, na základe ktorých je možné vyhodnotiť účinnosť investície a príspevok k plneniu cieľov RIÚS/IROP (odôvodniť, prečo je prínosnejšie investovať v územnej investičnej jednotke A (napr. na území obce A), a nie v územnej investičnej jednotke B (na území obce B)). Potreba realizácie aktivít v rámci špecifických cieľov IROP nie je v každom území rovnaká. Zvolená metodika umožňuje efektívnejšie zacielenie podpory do územia, ktoré na základe objektívne overiteľných hodnôt kritérií takúto podporu potrebuje najviac.

Úlohou multikritériálnej analýzy je zároveň vyčísliť minimálnu úroveň potreby realizácie aktivít IROP na území RIÚS a vylúčiť z podpory také projektové zámery, ktoré nedosiahnu minimálny index investičnej účinnosti. Sprostredkovateľský orgán stanoví minimálnu úroveň indexu investičnej účinnosti tak, aby predpokladaný počet prijatých projektových zámerov zohľadňoval finančnú alokáciu v rámci vyhlásenej výzvy.

Metóda multikritériálnej analýzy sa uplatňuje pre dvojkolový model výberu projektov – uplatňuje sa pri PO1 (ŠC 1.1., 1.2.1, ŠC 1.2.2), PO2 (ŠC 2.1.1, ŠC 2.2.1, ŠC 2.2.2, ŠC 2.2.3), PO 4 (ŠC 4.2.1, ŠC 4.3.1).

Využitie metódy multikritériálneho hodnotenia si vyžaduje stanovenie kritérií, ktoré majú význam a vplyv pri posudzovaní zvolených ÚIJ s cieľom označiť územie, v ktorom je investícia najviac potrebná. Kritéria musia byť jednoznačne kvantifikovateľné pre zvolenú ÚIJ. Kritériá je potrebné definovať pre každý špecifický cieľ.

Definícia a výber ÚIJ pre jednotlivé špecifické ciele IROP (resp. oblasti posudzovania) v trenčianskom kraji spolu s kritériami výberu sú uvedené v prílohe č. 17.

7. SWOT analýza

Investičná priorita 1.1. Cestná infraštruktúra	
Silné stránky	Slabé stránky
- Existencia koridorov siete TEN T v Trenčianskom kraji: základná sieť (CORE) predstavuje úsek D1 a súhrnná sieť predstavuje úsek cesty I/50	- Nedostatočné regionálne prepojenie centier osídlenia na sieť TEN T - Nevyhovujúci dopravný – technický stav ciest II. a III. triedy a mostných objektov na nich

<ul style="list-style-type: none"> - Dostatočne pokryté územie sieťou ciest II. a III. triedy 	<ul style="list-style-type: none"> - Presun nákladnej dopravy zo železnice na cesty - Nedobudovaná sieť rýchlostných ciest R2 a R6
Priležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Spolufinancovanie za pomoci eurofondov - Zlepšenie dopravnej obslužnosti kraja budovaním úsekov R2 - Rekonštrukcie ciest I. triedy, hlavne cesty I/50 	<ul style="list-style-type: none"> - Nárast tranzitnej dopravy z vyšších kategórií ciest na cesty II. a III. triedy z dôvodu zavedenia mýtnych poplatkov, každoročného zvyšovania sadzobníka mýtnych poplatkov - Zvyšujúce náklady na opravu a údržbu ciest z dôvodu preťažovania ciest II. a III. tried nákladnou kamiónovou dopravou - Oneskorená modernizácia, rekonštrukcia ciest I. tried
Investičná priorita 1.2. Verejná osobná doprava	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Rozvinutý systém prímestskej autobusovej dopravy z hľadiska plošného pokrytia územia (PDO TSK) - Modernizácia a obnova vozidlové parku (autobusov) prímestskej autobusovej dopravy a mestskej autobusovej dopravy; - vytvorenie funkčného regiónu v oblasti verejnej osobnej dopravy spojením Trenčianskeho a Žilinského samosprávneho kraja - Zavedenie wifi do autobusov, využívanie dopravných aplikácií (odchod/príchod autobusov a pod.) - Dostupnosť zastávok, prepojenia mestskej autobusovej dopravy na prímestskú autobusovú dopravu, dostupnosť zastávok v blízkosti obdĺh cestujúcej verejnosti, široká ponuka autobusových liniek/spojov, dobrá dostupnosť do okrajových častí jednotlivých miest napojenie na železničnú dopravu a pod. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatok finančných prostriedkov - Absencia strategických plánov a dokumentov pre oblasť dopravy - Neexistencia integrovaného dopravného systému - Nedostatočné vybavenie doplnkovými službami pre cestujúcich VOD - Neexistencia záchytných parkovísk - Nevyhovujúci technický stav autobusových zastávok, terminálov ich nedostatočné vybavenie - Uskutočnené zmeny cestovných poriadkov PAD z dôvodu realizácie modernizácie železničnej trate prechádzajúcej krajom, z toho vyplývajúce obchádzky za účelom zabezpečenia dopravnej obslužnosti kraja, ktoré mali za príčinu zvýšenie počtu tarifných kilometrov v PAD (navýšenie príspevku z Rozpočtu TSK); - Realizácie zmien cestovných poriadkov vyvolaných na základe zmien grafikonu v železničnej doprave (prípoje na vlaky v uzloch),
Priležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Zavedenie integrovaných dopravných systémov - Dokončenie modernizácie a obnovy vozidlové parku (autobusov) prímestskej autobusovej dopravy a mestskej autobusovej dopravy - V rámci verejnej osobnej dopravy využívanie dopravnej karty (čipovej karty a krajskej karty) ako integrovanej bezkontaktné karty, ktorá je kompatibilná so všetkými čítacími zariadeniami dopravcov vykonávajúcich prímestskú aj mestskú autobusovú dopravu (mesto Partizánske, Prievidza, Trenčín); - Ekologickosť a bezpečnosť PAD a MHD – nižšie kongescie, menší obsah emisií do ovzdušia a to aj vďaka využívaniu ekologických vozidiel, nižší hluk, vyššia bezpečnosť a kvalita prepravy cestujúcich a pod.; - V súvislosti s kongesciami potreba zariadenia vyhradených jazdných pruhov a preferencie VOD 	<ul style="list-style-type: none"> - Pokles tržieb z cestovného v súvislosti s poklesom prepravených osôb v závislosti od demografického vývoja (pokles novonarodených detí a pod.) - Rast individuálnej automobilovej dopravy, vrátane neobmedzeného vydávania povolení na prepravu cestujúcich vozidlami do 9 miest zo strany obvodných úradov pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie; - Zvýšené výdavky z rozpočtu TSK (príspevok) z dôvodu modernizácie železničnej trate, ktoré majú za následok rast tarifných kilometrov;

Investičná priorita 1.2. cyklo doprava	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - rastúci záujem miest a obcí o riešenie cyklo dopravy v rámci ich intravilánu a extravilánu, - hustá sieť menej frekventovaných ciest II. a III. triedy, miestnych komunikácií, poľných aj lesných ciest umožňujúcim pohyb na bicykli aj v prostredí nepreťažujúcou automobilovou dopravou, - zvýšená aktivita občanov na používanie bicykla ako každodenného dopravného prostriedku do práce, škôl, - 	<ul style="list-style-type: none"> - žiadna, resp. nedostatočná sieť cyklistických komunikácií, ich nevyhovujúci technický stav, - nedostatočná doplnková infraštruktúra (parkovacie domy, stojany), - absencia strategických plánov a dokumentov pre cyklistickú dopravu, - chýbajúce vyčlenené finančné prostriedky v rámci rozpočtu mesta a obce na riešenie cyklistickej dopravy, - cyklistické komunikácie nie sú definované ako služby vo verejnom záujme v územných plánoch, to znamená nemôžu sa pozemky pod uvažovanou trasou vyvlastňovať,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - podpora cyklo dopravy v dokumentoch EÚ i v programovom vyhlásení vlády SR, - prijatá národná cyklostratégia a schválená vládou SR, - nahradenie časti IAD na krátke vzdialenosti cyklo dopravou, - využitie hrádzí, ciest vo vojenských obvodoch, telies zrušených železničných tratí na budovanie cyklistických komunikácií. - existujúce občianske združenia a aktívnych občanov zameraných na rozvoj cyklo dopravy vo svojom okolí. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj individuálnej automobilovej dopravy na úkor cyklistickej dopravy, - rozdrobenosť vlastníctva pozemkov značne predĺži a predraží, niekde až znemožní výstavbu cyklistických komunikácií, - nedostatočná finančná podpora z MDVRR SR, TSK, oblastných organizácií cestovného ruchu, miestnych akčných skupín, mikroregiónov, občianskych združení na rozvoj cyklo dopravy, - nedostatočné riešenie kritických miest, ktoré sú hrozbou pre zraniteľných účastníkov cestnej premávky,
Investičná priorita 2.1. Sociálne služby	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Čerpanie poznatkov a skúseností z už deinštitucionalizovaných zariadení v rámci SR. - Motivácia prijímateľov sociálnej služby k väčšej samostatnosti a tým k sebarealizácii. - Stotožnenie sa s podporou zosúladenia rodinného a pracovného života rodičov/rodiča dieťaťa do troch rokov pomocou jasí. - Niekoľko rokov prebiehajúci proces transformácie a deinštitucionalizácie SPOaSK. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nerozvinutý systém komunitného a sociálneho bývania - Neochota a obava občanov danej lokality o začlenenie sa deinštitucionalizovaného zariadenia do bežného života obce - Nedostatok zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku. - Realizácia rekonštrukčných prác počas plnej prevádzky zariadení.
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Možnosť kúpy nových rodinných domov, bytov, úplná rekonštrukcia starších nehnuteľností pre potreby malého počtu prijímateľov sociálnej služby - Možnosť vytvorenia vhodného, debarierizovaného prostredia, vytvorenie prostredia s čo najjednoduchšou pohyblivosťou prijímateľa - Poskytnutie širokého spektra deinštitucionalizovaných zariadení presne pre potreby jednotlivca – prijímateľa sociálnej služby 	<ul style="list-style-type: none"> - Neochota a obava personálu zo zmeny spôsobu poskytovania služieb prijímateľom - Nedôvera k úspechu deinštitucionalizácie, uprednostnenie veľkokapacitných zariadení s celoročným pobytom - Nezačlenenie sa do nového lokálneho prostredia deinštitucionalizovaných zariadení - Nedostatočná informovanosť verejnosti o právach osôb so zdravotným postihnutím a procese deinštitucionalizácie - Petície občanov proti deinštitucionalizovaným zariadeniam s miestom poskytovania služby

<ul style="list-style-type: none"> - Možnosť čerpania prostriedkov z fondu IROP v procese deinštitucionalizácie - Nové možnosti rozšírenia služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku. - Reálne skúsenosti s procesom transformácie, deinštitucionalizácie a vhodnejšieho priestoru na prácu s deťmi a rodinami. 	<p>v lokalite ich obce/mesta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absencia niektorých druhov a foriem sociálnych služieb ako aj služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku. - Neochota a obava občanov v danej lokalite.
<ul style="list-style-type: none"> - Možnosť kúpy nových rodinných domov, bytov, úplná rekonštrukcia starších nehnuteľností pre potreby malého počtu prijímateľov sociálnej služby - Možnosť vytvorenia vhodného, debarierovaného prostredia, vytvorenie prostredia s čo najjednoduchšou pohyblivosťou prijímateľa - Poskytnutie širokého spektra deinštitucionalizovaných zariadení presne pre potreby jednotlivca – prijímateľa sociálnej služby - Možnosť čerpania prostriedkov z fondu IROP v procese deinštitucionalizácie 	<ul style="list-style-type: none"> - Neochota a obava personálu zo zmeny spôsobu poskytovania služieb prijímateľom - Nedôvera k úspechu deinštitucionalizácie, uprednostnenie veľkokapacitných zariadení s celoročným pobytom - Nezačlenenie sa do nového lokálneho prostredia deinštitucionalizovaných zariadení - Nedostatočná informovanosť verejnosti o právach osôb so zdravotným postihnutím a procese deinštitucionalizácie - Petície občanov proti deinštitucionalizovaným zariadeniam s miestom poskytovania služby v lokalite ich obce/mesta
Investičná priorita 2.1.Zdravotníctvo	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - väčšina infraštruktúry vo verejnom vlastníctve - komplexná komunitná infraštruktúra - odborný potenciál poskytovateľov zdravotnej starostlivosti 	<ul style="list-style-type: none"> - zastaralá infraštruktúra zdravotníckych zariadení - vysoká fragmentácia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte - zhoršená dostupnosť ZS na vidieku - absencia prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti - nedostatočné prepojenie primárnej, špecializovanej a ústavnej zdravotnej starostlivosti s prepojením na dlhodobú zdravotno-sociálnu starostlivosť - nedostatočná minimálna dopravná obslužnosť - vysoký priemerný vek lekárov primárnej zdravotnej starostlivosti <ul style="list-style-type: none"> - dlhé čakacie doby na špecializovanú zdravotnú starostlivosť, resp. plánované operačné výkony - nedostatok finančných zdrojov v zdravotníctve - starnutie populácie - nedostatočné využívanie moderných technológií vrátane IKT
Príležitosti	Ohrozenia

<ul style="list-style-type: none"> - zlepšenie kvality a komplexnosti zdravotnej starostlivosti - možnosť integrácie siete všeobecných lekárov - šanca na komplexnú reformu celého systému poskytovania zdravotnej starostlivosti v SR - vysoký podiel poskytovateľov (cca 90%) je v prenajatých priestoroch - realizácia rezidentského programu od roku 2014 - rozširovanie kompetencií všeobecných lekárov - možnosť zabezpečenia financií z fondov EÚ na podporu primárneho kontaktu - zvýšenie energetickej úspory zdravotníckych zariadení a tým zníženie prevádzkových nákladov ZZ - modernizácia prístrojového vybavenia pre komplexné poskytovanie zdravotnej starostlivosti - zavedenie eHealth - komplexné služby bližšie k pacientovi - posilnenie primárnej ZS pri trende zvyšujúcej sa prevalencie chronických ochorení v dôsledku demografických zmien - integrované služby zdravotnej starostlivosti, služby podpory zdravia a služby sociálnej starostlivosti vo vymedzenej spádovej oblasti - príležitosť pre mladých lekárov na uplatnenie v ambulanciách, - motivácia pre lekárov a sestry, väčšie kompetencie, profesionálny rast, - príležitosť rozvíjať kompetencie a profesionálny rast pre iné kategórie zdravotníckych pracovníkov, - príležitosť na integráciu zdravotných a sociálnych služieb v prospech klienta, 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie zdravotníckej infraštruktúry - kolaps systému primárnej ZS následkom fyzického odchodu všeobecných lekárov zo systému pred vytvorením nového systému - hrozba odchodu mladých lekárov do zahraničia – nedostatočná motivácia zotrvať na Slovensku - časté legislatívne zmeny - zazmluvňovanie výkonov zo strany zdravotných poisťovní - odmietnutie nového systému CIZS obcami aj občanmi, nakoľko bude znamenať hrozbu možného zániku súčasnej siete a možné zhoršenie geografickej dostupnosti <ul style="list-style-type: none"> - neochota lekárov k prechodu do CIZS – nedostatočná informovanosť a motivácia - slabá angažovanosť miestnych/regionálnych aktérov v procese etablovania CIZS - nekoordinovaný prístup k budovaniu podpornej infraštruktúry CIZS
--	---

Investičná priorita 2.2. školstvo	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - dostatočne rozvinutá sieť a dostupnosť materských škôl, - nárast populácie detí predškolského veku - rozvinutá sieť a dostupnosť regionálnych základných škôl - stabilná sieť stredných škôl - tradícia stredných škôl - silná väzba niektorých škôl so zamestnávateľmi 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná kapacita materských škôl vzhľadom na narastajúcu populáciu - nedostatočná previazanosť medzi vzdelávacou sústavou a potrebami učebných odborov na stredných školách v nadväznosti na trh práce - nevyhovujúci stav niektorých objektov MŠ a ZŠ - chýbajúce predmety praktických činností vyučovaných na ZŠ za účelom získania manuálnych zručností žiakov a vzťahu k remeslám v nadväznosti na potreby trhu práce - stredné školy nepripravujú absolventov v dostatočnej kvalite a v štruktúre požadovanej zamestnávateľmi - slabé výsledky niektorých ZŠ v Testovaní 9 - nedostatok inkluzívneho vzdelávania na všetkých úrovniach
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - optimalizácia siete materských škôl realizovaná budovaním nových MŠ na 	<ul style="list-style-type: none"> - finančne náročné opravy chátrajúcich budov MŠ a ZŠ - nerieši sa komplexne údržba existujúceho stavu

<p>základe regionálnych faktorov</p> <ul style="list-style-type: none"> - intenzívnejšia spolupráca ZŠ a SŠ vyučujúcich učebné odbory, ktoré majú uplatnenie v praxi podľa požiadaviek trhu práce - legislatívne zmeny (príprava duálneho vzdelávania, podmienky prijatia na stredné školy, povinné technické, jazykové vzdelávanie a vzdelávanie v oblasti prírodných vied na základných školách) - zlepšujúca sa vybavenosť stredných škôl - spolupráca so stavovskými inštitúciami - nové investície v regiónoch TSK - možnosť cezhraničnej spolupráce škôl a firiem 	<p>školských budov a zariadení, čo zvyšuje budúce náklady na ich prevádzke a prípadnú rekonštrukciu</p> <ul style="list-style-type: none"> - ohrozenie miery zaškolenosti detí predškolského veku z dôvodu nedostatku tried v MŠ - nedostatočné väzby medzi vzdelávacou sústavou a potrebami hospodárskeho regiónu - nepriaznivý demografický vývoj - začínajúci odchod kvalifikovanej pracovnej sily do dôchodku bez jej náhrady novými skúsenými pracovníkmi - nízke odmeňovanie pedagogických pracovníkov
Investičná priorita 3.1. Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť (KKP)	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - tradícia vzdelávania v rámci základného a stredného umeleckého školstva - impulzy na budovanie inovatívneho regiónu - potenciál rozvoja reklamy a marketingu - vysoké % domácností s prístupom na internet 	<ul style="list-style-type: none"> - absencia veľkých hráčov KKP - absencia niektorých odvetví KKP - orientácia priemyslu - absencia ponuky vysokoškolského vzdelávania zameraného na KKP
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - geografické usporiadanie regiónu v nadväznosti na spoluprácu do zahraničia (najmä českej republiky) - tvorba podpornej infraštruktúry - podpora ľudského kapitálu v zmysle vzniku SZČO a malých podnikov a následného koučingu a mentorovania - aktivácia historického potenciálu - rozvíjajúca sa spolupráca medzi podnikmi a vzdelávacími inštitúciami s možnosťou rozvoja kreatívneho priemyslu v oblasti reklamy a marketingu - rozvoj turizmu s potenciálom nárastu záujmu o remeselné výrobky a propagáciu turizmu 	<ul style="list-style-type: none"> - technická a administratívna náročnosť realizácie opatrení - odliv ľudského kapitálu do zahraničia - nedostatočné financovanie podporných opatrení - neefektívnosť podporných opatrení
Investičná priorita 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Dostatok vodných zdrojov pre potreby zásobovania obyvateľov pitnou vodou - Pomerne dobré pokrytie územia vodovodnou sieťou - Výhodná konfigurácia terénu pre budovanie spádových SS 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatok financií na realizáciu investičných akcií budovania, rozširovania VS a SS a ČOV - Nerovnomerné pokrytie územia SS a ČOV - Havarijný stav niektorých VS a SS
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Tvorba nových vodných zdrojov - Možnosti napojenia obcí na vodovodnú a kanalizačnú sieť 	<ul style="list-style-type: none"> - Ohrozenie kvality podzemných vôd nefunkčnými žumpami a septikmi na celom území kraja ale hlavne v oblasti PHO zdrojov pitných vôd - Nezáujem niektorých obyvateľov o pripojenie na SS
Investičná priorita 4.3.	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Vysoký počet vnútroblok sídlisk, kde žije 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatok finančných prostriedkov pre rozvoj

<p>značná časť obyvateľstva</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysporiadané vlastníctvo pozemkov vnútroblokov sídlisk 	<p>a údržbu zelene ako aj pre zvýšenie úrovne verejne - prospešných služieb.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zanedbaný stav vnútroblokov sídlisk
<p>Príležitosti</p>	<p>Ohrozenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Možnosť využitia a zatraktívnenia vnútroblokov sídlisk prostredníctvom eurofondov a iných finančných zdrojov - Existencia tretieho sektora, ktorý má z záujem o zatraktívnenie verejných priestranstiev 	<ul style="list-style-type: none"> - Investičná náročnosť investícií do vnútroblokov sídlisk - Nedostatočná propagácia ochrany verejnej zelene. - Zabezpečenie trvalodržateľnosti investícií vzhľadom k možnému vandalizmu

II. B. Analytická časť pre mestskú funkčnú oblasť Trenčín

1. Popis funkčného územia

1.1. Základné údaje

Sledovaným územím pre IÚS-ÚRM Trenčín je územie definované svojim jadrovým územím, ktorým je krajské mesto Trenčín a priľahlé obce funkčne sa viažuce k jadrú územia tak ako ich uvádza KÚRS 2011. Ide konkrétne o obce: Skalka nad Váhom, Soblahov, Trenčianska Teplá, Trenčianska Turná, Veľké Bierovce, Zamarovce a Kostolná Zariečie.

Tab č.9. Základná charakteristika mestského funkčného územia Trenčín:

Mesto/obec	počet obyvateľov 2012	katastrálne územie km ²	obyv./km ²
Trenčín	55 883	81,99	681,5
Skalka n/V	1 174	8,67	135,2
Soblahov	2 200	17,29	127,16
Trenčianska Teplá	4 140	15,10	273,6
Trenčianska Turná	3 133	17,5	181,7
Veľké Bierovce	659	4,91	134,2
Zamarovce	894	3,92	227,5
Kostolná Zariečie	659	3,81	179,6
MFO spolu	68 742	154,19	491,1

Zdroj: ŠÚ SR

Mestská funkčná oblasť Trenčín leží v severozápadnej časti Trenčianskeho kraja a svojou rozlohou 154,19 km² predstavuje približne štvrtinu okresu Trenčín ako územnej štatistickej jednotky LAU 1 (674,8km²). Centrom je krajské mesto Trenčín, ktoré predstavuje prirodzené geografické centrum stredného Považia. V roku 2005 dochádzka za prácou tvorila $\frac{3}{4}$ dennej dochádzky obyvateľov do mesta Trenčín. Najväčší podiel dochádzky je do priemyselných podnikov, takmer 39%, nasleduje dochádzka do verejného sektora (verejná správa, školstvo, zdravotníctvo), cca 20%. Práve do verejného sektora dochádzal najväčší podiel zamestnancov denne dochádzajúcich. Najsilnejšia väzba je dlhodobou medzi regiónmi Trenčina a Ilavy.

Z výsledkov SODB v roku 2011 vyplýva, že do mesta Trenčín dochádza za prácou a školou viac ako 13 500 obyvateľov a odchádza necelých 3 000, čo predstavuje v úhrne denný nárast cez 10 000. K tomuto číslu je potrebné ešte zaradiť ďalšiu významnú skupinu dochádzajúcich za službami a zábavou. Z celkového počtu denne odchádzajúcich je do zahraničia 22,7%, do iných okresov 54,9% a v rámci okresu 22,4%. Denne prítomné obyvateľstvo v meste Trenčín je v úhrne cca. 68 000 obyvateľov. Spolu s okolitými mestami a obcami na severovýchod a juhozápad od neho v Považskom podolí tvorí MFO Trenčín jednu z najsúvislejších urbanizovaných aglomerácií Slovenska. (Typológia sledovaného mestskej funkčnej oblasti – viď. Príloha č. 11.)

Podrobná analýza územia - demografia (migrácia, prognóza vývoja, veková a vzdelanostná štruktúra, domový a bytový fond), ekonomická štruktúra, priemysel a poľnohospodárstvo je uvedená v prílohe č.11.

2. Dopravná infraštruktúra MFO Trenčín

2.1. Cestná doprava

Trasa cestnej diaľničnej dopravy je tvorená diaľnicou D1 (Bratislava – Trnava – Žilina – Prešov – Užhorod), ktorá je súčasťou transeurópskych cestných koridorov (trasa E 75). Cesta I/61 prevzala po ukončení výstavby diaľnice D1 v prepravu na krátke vzdialenosti a má charakter regionálneho cestného ťahu, ktorý plní funkciu zbernej trasy pre dopravu uskutočňovanú na cestách II., resp. III. triedy smerujúcu na diaľnicu D1, resp. do okolitých väčších sídiel (Dubnica nad Váhom, Nové Mesto nad Váhom). **Tento cestný ťah v priebehu mesta Trenčín vykazuje kapacitné limity vzhľadom na aktuálny objem prepravných vzťahov vo vnútri sídla, ako i medzi blízkymi sídlami MFO.**

Trasa cesty v úseku štátna hranica ČR/SR – Drietoma – Trenčín je v súlade s Konceptiou dopravy MDPaT SR ako rýchlostná cesta R2. Smerom z Trenčína trasa pokračuje na Prievidzu a Banskú Bystricu v trase I/9 (I/50) zaradenej do siete európskych ciest E 572. Regionálna úroveň cestnej siete je tvorená hlavne cestami II. a III. triedy, najmä cestou II/507, ktorá je významnou dopravnou trasou nachádzajúcou sa na pravom brehu rieky Váh, ktorá v meste Trenčín, cez jestvujúci cestný most, prechádza na ľavý breh Váhu, kde plní rovnakú funkciu. V okrese Trenčín je celková dĺžka cestných komunikácií 322 883 km a hustota cestnej siete predstavuje hodnotu 0,487 km/km², 1,545 km/1000 obyv.

V rámci MFO je viacero úsekov ciest v nevyhovujúcom stave, medzi inými je potrebné riešiť prepojenie Trenčianska Teplá – Trenčianske Teplice – Bánovce nad Bebravou.

Miestne komunikácie v meste Trenčín sú v celkovej dĺžke **116 km**. Tieto slúžia pre základnú obsluhu územia, rovnako pre hromadnú prepravu prostredníctvom MHD a PAD, ako aj individuálnu prepravu. Miestne komunikácie MFO sú v celkovej dĺžke **180 km**. Ide o stav k roku 2011. Priemerná vzdialenosť/dostupnosť sídiel MFO na najbližšiu diaľnicu resp. rýchlostnú cestu je **5km**, čo je možné považovať za uspokojivý údaj. Celkovo sa v MFO nachádzalo v roku 2011 **22 mostných konštrukcií** na miestnych komunikáciách, čo predstavuje nárast o 3 mostné konštrukcie od roku 2001.

Stavebno – technický stav komunikácií

Významnou dopravnou tepnou je cesta I/61, ktorá tvorí základnú kostru cestnej infraštruktúry MFO. Podľa údajov SSC pre rok 2014 skoro **50% komunikácií 1.triedy** vykazuje nevyhovujúci technický stav. Tento fakt, sa odzrkadľuje i na úsekoch, ktoré spadajú do MFO a viaceré úseky vykazujú nevyhovujúci technický stav.

Údaje SSC za rok 2014 udávajú, že cesty II.triedy v okrese Trenčín sú v viac ako **93%** dĺžky vo dobrom resp. veľmi dobrom stave. V prípade ciest III.triedy pripadá technický stav nevyhovujúci na necelých **5%**. Z uvedeného vyplýva, že technický stav komunikácií II. a III. triedy v území MFO je dobrý.

V prípade miestnych komunikácií v území MFO je možné vo väčšine úsekov charakterizovať stavebno-technický stav za neuspokojivý. Je spôsobený technologickým dlhom pri údržbe komunikácií, postupným nárastom prepravných tokov v území MFO a v poslednom období i významnou stavebnou činnosťou, hlavne v meste Trenčín (výstavba železnice, cestného mostu a pod.), ktorá enormne zvýšila množstvo ťažkej techniky na miestnych komunikáciách a rovnako si vyžiadala odklonenie hlavných dopravných ťahov (vrátane kamionovej dopravy) na miestne komunikácie. Výsledkom je **výrazná degradácia miestnych komunikácií**. Tento fakt vyplynul i z dotazníkového prieskumu v meste Trenčín z roku 2015, kde viac ako 90% užívateľov automobil uviedlo za najväčší problém technický stav cestnej infraštruktúry v meste.

Nehodovosť

Súčasný stav nehodovosti na komunikáciách MFO je významne ovplyvnený výrazným nárastom dopravy na komunikáciách MFO. Z údajov Policajného zboru SR je možné v území

MFO identifikovať jeden kritický úsek, konkrétne na ceste II/507 a to v kilometri 130,420 v extraviláne pri obci Trenčianska Turná pred križovatkou s cestou III/1885 (III/50762).

Z údajov Policajného zboru SR vyplýva, že na cestách v území MFO došlo v roku 2014 ku 133 dopravným nehodám, čo predstavuje oproti roku 2011 pokles o 62 dopravných nehôd (32% pokles). Za obdobie 2011-2014 bolo pri dopravných nehodách na území MFO usmrtených celkovo 9 osôb. Celkovo je možné konštatovať, že nehodovosť na úsekoch ciest v území MFO má klesajúcu tendenciu. Nehodovosť je uvedená v prílohe č.11.

2.1.1. Cestná individuálna doprava

Pomer počtu osôb prepravených individuálnou automobilovou dopravou k počtu osôb prepravených hromadnou dopravou je podľa ÚPN v meste Trenčín 1,5.

V rámci prieskumov intenzity dopravy v roku 2013 boli monitorované dopravné toky na cestných komunikáciách v meste Trenčín. Najvyťaženejší úsek bol priebeh cesty I/61 v priebehu ulice Hasičská, kde bola nameraná denná intenzita na hodnote **34 700** automobilov/deň. Významne vyťaženým je i cestný most v centre mesta, na ktorom namerali intenzitu dopravy na hodnote **30 900** automobilov/deň. V priebehu ulice Električná bola nameraná hodnota **20 700** automobilov/deň. Z uvedeného vyplýva, že postupný nárast automobilovej dopravy v jadre územia (mesto Trenčín) dosahuje kritické hodnoty, preto je dôležité venovať zvýšenú pozornosť opatreniam vedúcim k zefektívneniu VOD a nárastu alternatívnych, ekologickejších foriem dopravy najmä cyklistickej.

2.1.2. Cestná hromadná doprava

Hromadná doprava v rámci MFO je primárne organizovaná prostredníctvom prímestských autobusových liniek, ktoré sú vedené do všetkých obcí územia. Do budúcnosti sa vzhľadom na blízkosť niektorých obcí MFO uvažuje o ich prepojení s mestom Trenčín prostredníctvom liniek MHD, čo by výrazne pomohlo dostupnosti územia hromadnou dopravou a umožnilo eliminovať dopravné toky do jadrového mesta prostredníctvom individuálnej automobilovej dopravy.

V Trenčíne je v oblasti hromadnej dopravy prevádzkovaná len autobusová doprava. Sú tu prevádzkované diaľkové autobusové linky (DAL), prímestské autobusové linky (PAL) a mestská hromadná autobusová doprava (MHD).

Tab.č.10 Počet jednostranných autobusových zastávok v meste Trenčín (s výnimkou zastávok na autobusovej stanici)

všetky jednostranné autobusové zastávky	158
počet zastávok MHD	135
počet zastávok PAL	23
počet spoločných zastávok MHD a PAL	28
počet bezbariérových zastávok	1
počet obrátisk MHD Trenčín (mimo AS)	14

Zdroj : Mesto Trenčín / SAD Trenčín, a.s.

MHD - mestská hromadná doprava

V roku 2014 bolo v systéme MHD v meste Trenčín využívaných **41** autobusov. Vozový park postupne prechádza modernizáciou, kde najnovšie autobusy sú z roku 2011. V roku 2012

bolo MHD prepravených **2,85** cestujúceho na km; v roku 2013 to bolo **3,01** cestujúceho na km a v roku 2014 to bolo **2,90** cestujúceho na km. Celkové dopravné výkony MHD v km za rok sú nasledovné: **rok 2012: 2 061 976 km; rok 2013: 1 874 100 km; rok 2014: 1 892 721 km**. MHD využíva na území mesta 135 zastávok MHD, z toho sú 2 lokality, tzn. spolu 5 zastávok MHD vybavené elektronickým informačným systémom (zastávka Hasičská, smer Juh, kde je 1 elektronická tabuľa a autobusová stanica, kde je tiež 1 elektronická tabuľa, ktorá poskytuje údaje pre 4 zastávky MHD).

Z údajov za posledné tri roky nie je možné konštatovať nárast počtu prepravených osôb v meste Trenčín. Vzhľadom na nepriaznivý pomer medzi využívaním individuálnej automobilovej dopravy a hromadnej dopravy je potrebné realizovať opatrenia na zatraktívnenie a zefektívnenie fungovania MHD, či už modernizáciou vozového parku, úpravou infraštruktúry, alebo tvorbou nového integrovaného konceptu hromadnej dopravy pre celé MFO. Bližšie informácie o kategóriách prepravených osôb sú uvedené v prílohe č.11.

Tab. Počet všetkých zastavujúcich spojov liniek PAL a MHD za 24 hod na najviac vyťažených spoločných zastávkach pre PAL a MHD

Zastávka	smer	MHD	PAL	spolu
Hasičská	aut.st., Sihoť	244	246	490
Hasičská	Juh, Zámotie	241	238	479
Legionárska	Juh	235	36	271
Braneckého	AS, centrum	246	15	261
Rozmarínova, gymnázium	Juh	235	16	251
Bratislavská, Old Herold	Zlatovce	29	167	196
Bratislavská, Old Herold	centrum	29	165	194
Opatová, Maják	centrum	14	102	116
Električná	AS, centrum	13	99	112
Električná	Juh	13	97	110

Zdroj: SAD TN

2.1.3. Cyklistická doprava

Cyklistická doprava predstavuje preferovanú formu dopravy v intenzívne urbanizovaných územiach s relatívne malou vzdialenosťou medzi jednotlivými centrami osídlenia, akým MFO jednoznačne je. **Súčasný stav cyklo dopravy v MFO je možné charakterizovať ako nevyhovujúci**. Absentujú tu siete cyklochodníkov, ktoré by prepájali nielen body záujmu voľnočasových aktivít, ale najmä ciele dochádzky za prácou, službami a školskými povinnosťami a ktoré by boli zároveň napojené na chrbticovú cykloinfraštruktúru, čo je v našom prípade Vážska cyklo magistrála. Celkovo je na území MFO vybudovaných 7 km cyklotrás, ale obvykle ide len o administratívne zadefinovanie cyklotrasy na existujúcej cestnej komunikácii, príp. aplikácia vodorovného značenia. Bližšie informácie sú uvedené v tabuľke v prílohe č.11.

Z výsledkov prieskumu realizovaného v mesiaci jún 2015 v meste Trenčín len necelých **10%** obyvateľov používa bicykel za dopravný prostriedok na pohyb po meste. Až **33%** obyvateľov by bicykel rado využívalo, avšak v súčasnosti ho nepovažuje za bezpečnú formu dopravy. To potvrdzuje potrebu budovania adekvátnej cykloinfraštruktúry na území mesta i priláhlého MFO. V priebehu spracovania generelu cyklistickej dopravy v roku 2009 prebehlo zisťovanie dôvodov vedúcich obyvateľov k používaniu bicykla. Celkovo sa do ankety zapojilo 684 obyvateľov. Z prieskumu vyplynulo približne vyrovnané prerozdelenie cyklistov pre rekreačné (53%) a dopravné využitie bicykla (47%).

Sčítanie dopravy sa uskutočňuje sporadicky Výskumným ústavom dopravným, a to najmä na účely štatistického vyhodnocovania v rámci konkrétneho projektu. V roku 2014 bol v meste Trenčín umiestnený sčítač na ochrannnej hrádzi vodného toku Váh pri zimnom štadióne. Sčítanie sa uskutočnilo vo vybratom týždni v mesiaci august 2014. Na deň bol nameraný priemerný počet 912 prejazdov cyklistov. Najvyšší počet prejazdov cyklistov bol zaznamenaný v rozmedzí medzi 16 – 17 hodinou. Tento časový údaj bol totožný aj cez sobotu a nedeľu. Najsilnejším dňom na prejazdy bola streda, kde bola zaznamenaná hodnota 1131 prejazdov, najslabším bol utorok, kde sa zaznamenalo 613 prejazdov cyklistov. Celkový počet bol 5476 cyklistov za týždeň. (príloha č.5.tabuľka č.A. 3.4., Graf čA. 3.3., A.3.4.).

2.1.4. Statická doprava

Statická doprava je v meste Trenčín charakterizovaná výrazným nedostatkom odstavných a parkovacích plôch v centrálnej časti mesta. Citelný nedostatok parkovacích miest je aj v mestských častiach s intenzívnou zástavbou bytovými domami (najmä MČ Juh, Pod Sokolice, Sihot'), kde členitosť územia a intenzita zástavby zhoršujú možnosti vytvorenia plôch sústredeného parkovania. V meste Trenčín je v roku 2014 14 082 parkovacích miest (vrátane samostatne stojacich garáží) a celkový počet automobilov v rámci NUTS4 Trenčín je 58 234.

Trenčianskou parkovacíou spoločnosťou, a. s. je na území mesta prevádzkovaných v letnom režime celkom 548 verejných parkovacích miest a v zimnom režime 562 verejných parkovacích miest. Parkovanie na týchto miestach je spoplatnené v zmysle prijatej parkovacej politiky mesta Trenčín. Mesto Trenčín je 100% akcionárom TPS, a.s.. Uvedené parkovacie miesta sú lokalizované v rámci 7 verejných parkovísk v 2 pásmach (centrum, širšie okolie centra). 80% verejných parkovacích miest spravovaných TPS, a.s. je lokalizovaných v centre mesta

Statická doprava v súčasnosti neprispieva k podpore rozvoja hromadných foriem dopravy vo vnútri sídla. Na území mesta Trenčín v súčasnosti nie sú prevádzkované parkoviská typu P+D, B+R, K+R. Jedinou plochou statickej dopravy, ktorá by bola kapacitne schopná plniť funkciu P+R parkoviska je parkovisko v blízkosti nákupných centier Laugarício a Tesco na juhovýchodnom okraji mesta. Problémom je však frekvencia a trasovanie liniek MHD viažucich sa k tomuto parkovisku, ktorých súčasné parametre nepodporujú funkciu P+R. Železničná, letecká a vodná doprava je uvedená v prílohe č.11.

3. Vybavenosť územia a služby

3.1. Sociálna oblasť

V zmysle zákona o č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách) bolo v marci 2014 registrovaných v Trenčianskom samosprávnom kraji pre poskytovanie sociálnych služieb na území MFO Trenčín spolu 33 poskytovateľov sociálnych služieb. Z toho je 12 zariadení zriadených obcami (5 zariadení je zriadených mestom Trenčín) a 21 je zriadených iným zriaďovateľom (TSK, neverejný).

V rokoch 1996 – 2012 sa v MFO Trenčín zvýšila kapacita sociálnych zariadení 2,5 násobne a počet miest vzrástol z 3,96 / 1000 obyvateľov z roku 1996 na 10,13/1000 obyvateľov v roku 2012, pričom len v meste Trenčín išlo o nárast z 2,31 / 1000 obyvateľov v roku 1996 na 10,07/ 1000 obyvateľov v roku 2012. Najväčší podiel tu predstavujú zariadenia pre seniorov

(4/1000) a domovy sociálnych služieb (3,4/1000) - s hodnotou 3,6/1000 pre mesto Trenčín a 3,83/1000 pre MFO Trenčín v roku 2014 - pričom z celkových kapacít patrí obciam v MFO a mestu Trenčín (44%), Trenčianskemu samosprávnemu kraju (35%) a neverejným poskytovateľom (21%).

V roku 2014 bol v MFO spomedzi pobytových sociálnych služieb najväčší záujem o zariadenia pre seniorov, pričom túto službu podľa údajov k danému roku poskytovalo 7 zariadení 254 poberateľom. Zariadenia zriadené priamo mestom alebo obcou sú v Skalke nad Váhom s kapacitou 60 poberateľov, v Trenčianskej Turnej 19 poberateľov a v meste Trenčín 74 poberateľov. Vo všetkých zariadeniach je poskytovaná celoročná pobytová služba. Zostávajúci 101 poberateľov je v 4 neziskových zariadeniach lokalizovaných v meste Trenčín. Neverejní poskytovatelia aj pri inom druhu sociálnej služby sú sústredení najmä v meste Trenčín.

V roku 2014 došlo k miernemu poklesu počtu miest na počet obyvateľov (3,16/1000) v meste Trenčín a 3,68/1000 v MFO Trenčín.

Seniori zo zostávajúcich obcí MFO sú v prípade potreby pobytovej sociálnej služby umiestnení mimo svojho miesta pobytu.

Terénna služba je v rámci MFO poskytovaná samostatne obcami Trenčín (Centrum sociálnych služieb), Trenčianska Teplá, Trenčianska Turná, a Zamarovce. Podľa prognózy vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva je predpokladaný nárast počtu obyvateľov nad 60 rokov z 20,2% obyvateľstva v roku 2013 na 23,9% v roku 2020, 26,1% v roku 2025 a 27,7% v roku 2030. **Toto starnutie populácie vrátane zmien požiadaviek na formy starostlivosti si vyžiada prehodnotenie budúcnosti pobytových zariadení, deinštitucionalizáciu a zvýšenie podielu terénnej starostlivosti na celkových poskytovaných službách.** Sociálne služby sú zároveň vhodnou úlohou pre spoluprácu v rámci MFO, pričom sa strategicky počíta s vybudovaním jedného centrálného denného centra sociálnych služieb so spoločným dispečingom poskytovaných terénnych, prípadne aj ambulantných foriem sociálnej služby v meste Trenčín aj pre ostatné obce v MFO – vo vzájomnej spolupráci, pretože spádovo obyvatelia MFO využívajú predovšetkým služby mesta. Centrum pre seniorov so sídlom na Osvienčimskej ul. Trenčín je aktuálne zamerané na klubovú a voľnočasovú činnosť aktívnych seniorov s celkovými priestorovými kapacitami až do 200 osôb v jednom čase. V roku 2013 centrum zaznamenalo aktívnu návštevnosť seniormi 14 500 návštevníkov t.j. priemerne 1 200 návštevníkov/mesiac, v roku 2014 (do augusta 2014) 8 000 návštevníkov, t.j. 1000 návštevníkov/mesiac. V prípade zriadenia denného centra sociálnych služieb pri prognóze vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva nad 60 rokov v roku 2025 na 26,1% a poskytovaní služieb obyvateľom ostatným obciam v MFO predpokladáme zvýšenie návštevnosti o min.50%, t.j. 1500 seniorov za mesiac, pričom by sa zároveň poradenské služby poskytovali okrem seniorov aj ďalšej širokej základni sociálnej klientely (napr. odchovanci detských domovov, ľuďom s rôznym druhom zdravotného postihnutia, mládeži, osamelým matkám, viacpočetným rodinám a pod.).

V prípade nižšej mobility obyvateľov z odľahlejších častí MFO je vhodné zvážiť i zriadenie druhého denného centra sociálnych služieb spoločne s poskytovaním sociálnej služby aj v jednej z obcí MFO a tým pokryť potreby obyvateľov najbližších susediacich obcí. V oboch centrách bude nevyhnutné zriadenie prepravnej služby, a tiež poskytovanie vzájomne komplementárnych služieb, ktoré by mohli pokryť celý región MFO Trenčín.

Zameraním na rozšírenie a doplnenie sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom sociálnom prostredí, príp. v domácom prostredí sledujeme základný cieľ zvýšenia kvality života občanov. Chceme zamedziť zhoršeniu fyzickej, psychickej, či sociálnej situácii poberateľov a nutnosti poberať sociálnu službu pobytovou formou v pobytových zariadeniach. Cieľom je obmedziť na minimum dôsledky pretrhania väzby poberateľov na svoju komunitu a docieľiť, aby mohli zotrvať čo najdlhšie vo svojom prirodzenom prostredí.

Mesto Trenčín inštitucionálne zastrešuje poskytovanie sociálnych služieb prostredníctvom mestskej rozpočtovej organizácie: *Sociálne služby mesta Trenčín* (ďalej len SSMT). Sociálnu oblasť so zameraním na sociálne služby v rámci organizačnej štruktúry mesta zabezpečuje

odbor sociálnych vecí Mestského úradu Trenčín a v rámci volených štruktúr samosprávy pôsobí Komisia sociálnych vecí. SSMT v súčasnosti na území mesta Trenčín prevádzkuje nasledujúce zariadenia, v ktorých poskytuje nasledujúce sociálne služby a činnosti:

- Zariadenie opatrovateľskej služby, ulica Piaristická,
- Zariadenie pre seniorov, ulica Lavičková,
- Detské jasle, ulica 28. októbra,
- Centrum Seniorov, ulica Osviečimská,
- Nocľaháreň, ulica Nešporova 8, Trenčín. Služby poskytuje len v zimnom období od 1.11. – do 31.3.

Na území mesta Trenčín pôsobí 8 klubov dôchodcov (ďalej len KD), ktoré sú finančne dotované z rozpočtových prostriedkov Mesta Trenčín. V rámci KD sa realizujú záujmové činnosti pre skupiny seniorov združených v nasledujúcich kluboch:

- KD Kubrá, Kubranská 63/94, Trenčín, 95 členov.
- KD Zlatovce, Zlatovce, Trenčín, 99 členov.
- KD 28.októbra, ul.28. októbra č.1, Trenčín, 70 členov.
- KD Záblatie, Záblatská 103/1, Trenčín, 69 členov.
- KD Kubrica, Kubrica, Trenčín, 58 členov.
- KD Opatová, Kultúrny dom Opatová, Trenčín, 151 členov.
- KD Mierové námestie, Mierové námestie 2, Trenčín, 60 členov.
- KD Istebník, Medňanského č.130/1, Trenčín, 71 členov.
- Centrum seniorov Trenčín, Osvienčimská 3, - priestorové kapacity pre 200 návštevníkov

V ostatných obciach MFO sa nachádzajú nasledujúce zariadenia. Obec Kostolná Záriečie (Centrum sociálnych služieb Lipa, Domov sociálnych služieb), Obec Skalka nad Váhom (Centrum sociálnych služieb). Obec Trenčianska Teplá (Zariadenie opatrovateľskej služby), Obec Trenčianska Turná (Zariadenie pre seniorov, Domov sociálnych služieb), Obec Zamarovce (poskytuje opatrovateľskú službu, Klub dôchodcov)

Dopyt po sociálnych službách a ich štruktúra

Na základe žiadostí evidovaných zložkami a rozpočtovými organizáciami mesta Trenčín zodpovednými za sociálnu oblasť, bolo v roku 2013 podaných 267 žiadostí a v roku 2014 (august) 232 žiadostí. V roku 2015 dopyt po sociálnych službách enormne vzrástol, od januára do augusta 2015 bolo evidovaných 324 žiadostí (opatrovateľská služba 93, zariadenie opatrovateľskej služby 92 a zariadenie pre seniorov 139 žiadostí).

Podľa druhu sociálnej služby je kumulovaný dopyt 327 žiadostí (žiadosť môže obsahovať požiadavku na viacero druhov SS):

Tab.č.12.Štruktúra žiadostí o sociálnu službu.

Štruktúra žiadostí podľa žiadaného druhu SS	Rok 2013
odľahčovacia služba	3
opatrovateľská služba	59
zariadenie pre seniorov	147
zariadenie opatrovateľskej služby	118

3.2. Školstvo

Predškolské vzdelávanie

Celkový počet detí v predškolskom veku, ktoré sú cieľovou skupinou materských škôl, od roku 2006 až k roku 2013 kontinuálne stúpal. V roku 2013 bolo v okrese Trenčín **3 336** detí v tejto vekovej kategórii. Hrubá zaškolenosť detí v okrese Trenčín dosiahla v roku 2013 hodnotu **99,61%**. Tento údaj je však čiastočne skreslený faktom, že v materských školách sú umiestnené i deti mimo sledovanej vekovej kategórie (6 ročné).

V meste Trenčín je badateľný rovnaký trend vývoja počtu detí ako v celom okrese Trenčín. Počet detí vo veku 3-5 rokov postupne rastie až na hodnotu **1 583** detí v roku 2014. V materských školách, ktoré sú zaradené do siete škôl v zmysle pravidiel MŠVVaŠ SR bolo v roku 2014 umiestnených **1 685 detí**. To znamená, že z uvedených údajov vyplýva hrubá zaškolenosť detí v meste Trenčín v roku 2014 na hodnote **106%**.

V roku 2014 sa na území MFO nachádzalo 28 predškolských zariadení – materských škôlok, ktoré poskytovali svoje služby pre celkový počet 2127 detí. Z toho je 24 zariadení zriadených obcami a 4 zariadenia má neverejného zriaďovateľa.

Narastajúci počet detí je čiastočne kompenzovaný nárastom detí v existujúcich triedach jednotlivých materských škôl, ale tie už prichádzajú ku svojim kapacitným limitom. Dopyt po službách materských škôl jednoznačne reprezentuje počet žiadostí o umiestnenie dieťaťa do materskej školy resp. počet nevybavených žiadostí. Ich počet od roku 2009 do roku 2014 rástol (+140) až na hodnotu **239** nevybavených žiadostí. Najväčší nárast zaznamenali škôlky zriadené mestom Trenčín, kde nárast nevybavených žiadostí bol na hodnote **128**, čo predstavuje 91% celkového nárastu.

Priemerná obsadenosť škôlok zriadených mestom Trenčín bola v roku 2014 na hodnote **106,4%**. Naproti tomu, obsadenosť MŠ v kompetencií mesta bola v roku 2009 na hodnote **110%**, to znamená, že prišlo k miernemu poklesu obsadenosti. Avšak celkovo je možné konštatovať, že **súčasná kapacita MŠ na území MFO sú nepostačujúce**. Najkritickejšia situácia je v MŠ Legionárska, Trenčín, kde obsadenosť dosahuje v roku 2014 hodnotu **153%** a v MŠ Trenčianska Turná, kde počet nevybavených žiadostí dosiahol hodnotu **43**, čo je najviac z pomedzi všetkých MŠ na území MFO.

Potreba rozširovania kapacít predškolských zariadení sa v MFO javí ako najakútnejšia v meste Trenčín a obci Trenčianska Turná. Pri definovaní potreby navyšovania kapacity pre materské škôlky v meste Trenčín je potrebné primárne hľadiť na priestorové a iné podmienky pre rozširovanie kapacít jednotlivých zariadení, vzhľadom na priestorovú dostupnosť jednotlivých zariadení v kontexte celého sídla.

Podrobnejšie informácie sú uvedené v prílohe č.11.

Základné školy

V hraniciach MFO Trenčín, sa nachádza 7 obcí, v ktorých je povinná školská dochádzka zabezpečená 4 školami. Tieto poskytovali v roku 2014 vzdelávanie pre **819** žiakov v 48 triedach.

V meste Trenčín sa nachádza 9 verejných základných škôl, ktoré poskytovali v roku 2014 základné vzdelávanie pre celkový počet **4 124** žiakov. V roku 2014 bol počet detí v referenčnej skupine 6-14 rokov na hodnote **3 704** detí.

V zriaďovateľskej kompetencii mesta Trenčín je 9 ZŠ, z toho iba 8 je plnoorganizovaných (ročník 1-9.). Na dvoch z 8 plnoorganizovaných škôl už boli ku koncu školského roka 2014/2015 odborné učebne vybudované. Na ZŠ Ul. L.Novomeského existuje novovybudovaná technická učebňa, ktorá vznikla v rámci pilotného projektu: „Podpora profesijnej orientácie žiakov ZŠ na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja

polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami.“, odborné učebne na fyziku a chémiu sú zmodernizované, doplnené inovovanými učebnými pomôckami. Na ZŠ Ul. Veľkomoravská sa momentálne buduje (v rámci budovy ZŠ z fondov MŠ SR) nová technická učebňa, fyzikálna a chemická učebňa sú doplnené modernými učebnými pomôckami. V meste Trenčín zostáva vybaviť 6 ZŠ učebňami, pretože majú fyzikálne alebo chemické učebne v nevyhovujúcom technickom stave.

V ZŠ v MFO mimo mesta Trenčín je situácia podobná, je potrebné dovybaviť odborné učebne.

Z pohľadu výsledkov testovania Monitor v školskom roku 2014/2015 dosahujú vybrané základné školy vo MFO úspešnosť, ktorá prekračuje priemerné celoslovenské hodnoty. Celkovo je možné z výsledkov zhodnotiť, že okres Trenčín patrí medzi k výsledkovo nadpriemerným. V roku 2014/2015 len 2 základné školy nedosiahli % úspešnosť priemeru SR.

Na území MFO sa nachádzajú i 2 špeciálne školy internátneho typu (Trenčín, Trenčianska Teplá), ktoré poskytujú vzdelávanie pre deti so špecifickými požiadavkami. V roku 2014 mali obe zariadenia spolu **168** žiakov, z toho 128 získava špeciálne základné vzdelanie a 40 žiakov získava praktické vzdelanie (po skončení základnej školskej dochádzky).

V oblasti umeleckého vzdelávania na úrovni základného školstva (základné umelecké školy) pôsobia na území MFO 4 subjekty, konkrétne v meste Trenčín a obci Trenčianska Teplá. Z toho 1 zariadenie je zriadené mestom Trenčín a ostatné sú súkromné. V roku 2012 poskytovali vzdelanie pre celkovo **2 356** detí. Viac informácií v prílohe č.11

Stredné školstvo

Na stredných školách v meste Trenčín študovalo v školskom roku 2014/2015 celkovo 6 180 žiakov, z toho 4 429 žiakov (71,6% z celkového počtu) na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK. Najviac žiakov študuje v na SOŠ obchodu a služieb Trenčín – 851 žiakov (13,8% z celkového počtu), Gymnázium Ľ. Štúra Trenčín – 725 žiakov (11,7% z celkového počtu) a na Strednej umeleckej škole Trenčín - 514 žiakov (8, 3% z celkového počtu). Najmenej stredoškolákov sa vzdeláva na Súkromnej SOŠ Trenčín – 114 žiakov (1,8% z celkového počtu).

Do prvého ročníka bolo v školskom roku 2014/2015 prijatých celkovo 1 675 stredoškolákov, z toho 1 225 do škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK. Najviac, 843 žiakov bolo prijatých na 4-ročné štúdium v rámci študijných odborov, 1 126 na 3-ročné štúdium v učebných odboroch, 113

na nadstavbové štúdium. Najviac žiakov do prvého ročníka prijali SOŠ obchodu a služieb Trenčín – 242 žiakov (14,34% z celkového počtu), Gymnázium Ľ. Štúra Trenčín – 183 žiakov (10,85% z celkového počtu) a Stredná zdravotnícka škola Trenčín – 157 žiakov (9,31% z celkového počtu). Najmenej žiakov do prvého ročníka v školskom roku 2014/2015 prijali Súkromná SOŠ Trenčín – 29 žiakov (1,72% z celkového počtu) a Športové gymnázium v Trenčíne – 61 žiakov (3,62% z celkového počtu).

Celková nezamestnanosť absolventov stredných škôl v Trenčíne bola v máji 2014 11,7%, čo je oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka nárast o 0,9 %. Najvyššiu nezamestnanosť svojich absolventov mali v máji 2014 Dopravná akadémia Trenčín (21,8%) a Súkromná SOŠ v Trenčíne (16,9%). Najnižšiu mieru nezamestnanosti svojich absolventov zaznamenala Pedagogická a sociálna akadémia sv. Andreja-Svorada a Benedikta Trenčín (3,8%) a Gymnázium Ľ. Štúra Trenčín (4,5%).

TSK udelil súhlas uchádzať sa o možnosť pôsobiť ako COVP, ale proces vzniku COVP ešte nebol ukončený pre nasledovné školy v Trenčíne:

- Dopravná akadémia, Trenčín – COVP pre skupinu odborov: 37 Doprava, pošty a telekomunikácie.
- Stredná odborná škola stavebná Emila Belluša, Staničná 4, Trenčín – COVP pre skupinu odborov 36 Stavebníctvo, geodézia a kartografia.

Tab. č.13. Obory stredných škôl v Trenčíne

škola	Odbor s najväčším záujmom žiakov	Najkvalitnejší odbor podľa vedenia školy
SOŠ Trenčín	Mechanik – elektrotechnik, Autoopravár – mechanik, Mechanik – nastavovač	Mechanik číslicovo riadených strojov
SOŠ stavebná Trenčín	Inštalatér, murár, staveľstvo, geodézia, kartografia a kataster	Geodézia, kartografia a kataster, staveľstvo
Stredná umelecká škola Trenčín	Dizajn interiéru + dizajn exteriéru, Reklamná tvorba	Reklamná tvorba
SOŠ obchodu a služieb Trenčín	Hotelová akadémia, Kaderník	Hotelová akadémia
Stredná zdravotnícka škola Trenčín	Farmaceutický laborant, Zubný asistent	<i>Nie je možné určiť</i>
Dopravná akadémia Trenčín	Pracovník marketingu, Dopravná akadémia, Komerčný pracovník v doprave	Komerčný pracovník v doprave
Pedagogická a sociálna akadémia sv. Andreja – Svorada a Benedikta	Učiteľstvo pre MŠ a vychovávateľstvo	Učiteľstvo pre MŠ a vychovávateľstvo, Sociálno-výchovný pracovník
Stredná odborná škola letecko-technická	Mechanik lietadiel, autoopravár	Mechanik lietadiel, autoopravár

Prehľad stredných škôl v mestskej funkčnej oblasti Trenčín je uvedený v prílohe č.11.

3.3. Zdravotná starostlivosť

Zdravotníctvo, ako odvetvie je regulované štátom, najmä prostredníctvom legislatívy pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti v štátnych a neštátnych zdravotníckych zariadeniach, na opatrenia v oblasti ochrany a podpory zdravia, **pri zabezpečovaní dostupnosti zdravotnej starostlivosti**, kontrole jej kvality, organizovaní celospoločenských preventívnych programov a pod. V odvetví zdravotníctva prebiehajú zmeny v organizácii a riadení zdravotníctva, ktoré prechádza decentralizáciou a demonopolizáciou.

Zdravotnícka infraštruktúra vo funkčnej oblasti mesta Trenčín je tvorená sieťou zdravotníckych zariadení prevádzkovaných verejnými i neverejnými poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti sa realizuje v bývalých poliklinikách a zdravotníckych zariadeniach, ktoré sú často energeticky neefektívne, technicky zastarané a nespĺňajú nároky na poskytovanie kvalitných moderných služieb.

Základným poslaním **zdravotníckych služieb/zdravotníctva** je navrátiť zdravie chorým a udržiavať a zlepšovať kvalitu zdravia všetkým obyvateľom.

Celková situácia ohľadom strednej dĺžky života v SR je uvedená v analytickej časti RIUS Trenčianskeho kraja. Tak ako aj na území kraja, aj pre územie MFO Trenčína dôjde v nasledujúcich rokoch k výraznému nárastu populácie seniorov, čo predpokladá zvýšenú zdravotnú a sociálnu starostlivosť z dôvodu vekom podmienenej znižujúcej sa miery sebastačnosti jedinca. Demografický vývoj bude v období najbližších rokov jednoznačne determinovaný starnutím populácie, ktoré je výsledkom predovšetkým populačných vln v

minulosti a meniaceho sa rodinného správania populácie, nízkou fertilitou, predlžovaním dĺžky ľudského života v súčasnosti⁶.

Na území MFO Trenčín bolo k 31.12.2014 200 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v 375 zdravotníckych zariadeniach (viď tab.). Z priloženej tabuľky je zrejmé, že spádovým centrom poskytovania zdravotnej starostlivosti je krajské mesto Trenčín, kde sa nachádza 92 % poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Okrem Trenčína sa ambulancie primárnej zdravotnej starostlivosti nachádzajú ešte v obciach: Trenčianska Teplá, Trenčianska Turná, Soblahov a Skalka nad Váhom.

Tab. č.14. Zdravotná starostlivosť na území UMR.

	počet		z toho počet ambulancií v odbore			ambulancia gynekologie a pôrodnictva	iná špecializovaná ambulancia
	poskytovateľov	zdravotníckych zariadení	všeobecné lekárstvo pre dospelých	všeobecné lekárstvo pre deti	špec. zubné lekárstvo		
Trenčín	184	356	30	14	44	16	252
Trenčianska Turná	5	6	1	1	2	0	0
Trenčianska Teplá	7	9	2	1	2	0	3
Soblahov	2	2	1	1	0	0	0
Veľké Bierovce	0	0	0	0	0	0	0
Zamarovce	0	0	0	0	0	0	0
Skalka n/V	2	2	1	0	1	0	0
Kostolná - Záriečie	0	0	0	0	0	0	0
SPOLU	200	375	35	17	49	16	255

Zdroj: TSK

Tab.č.15. Zoznam polikliník:

Bio-Fit Trenčín	Halovka 63, 91108 Trenčín
Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok - fakultná nemocnica	Partizánska 3731, 91101 Trenčín

Koncovým zdravotníckym zariadením ústavnej zdravotnej starostlivosti v meste Trenčín je Fakultná nemocnica Trenčín, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR s celkovým počtom 837 lôžok.

Špecializovaným ústavným zariadením je Nemocnica pre obvinených a odsúdených v Trenčíne s celkovým počtom 177 lôžok, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti SR.

Ambulantná starostlivosť.

Slovenské zdravotníctvo má pretrvávajúce problémy v oblasti neúmerneho využívania ambulantnej zdravotnej starostlivosti, nedostatočne rozvinutej jednodňovej ambulantnej starostlivosti, preferovania ústavnej zdravotnej starostlivosti v ekonomicky zaostalejších regiónoch.

⁶ http://www.infostat.sk/vdc/sk/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=12&Itemid=56

Súčasná ambulantná zdravotná starostlivosť je charakterizovaná vysokou fragmentáciou poskytovateľov primárnej ambulantnej starostlivosti, s rozdielnymi motiváciami a nedostatkom koordinácie, čo spôsobuje neefektívne využívanie zdrojov. Fragmentácia má negatívny vplyv na kvalitu, náklady a výsledky. Eliminácia tejto neefektivity je kľúčová pre zlepšenie parametrov kvality a zníženia nákladov. Dôkazy ukazujú, že toto je možné dosiahnuť vyššou vertikálnou aj horizontálnou integráciou poskytovania zdravotnej starostlivosti. Integrovaný model je organizovaná, koordinovaná a spolupracujúca sieť, ktorá spája rôznych poskytovateľov do poskytovania kontinuálnych zdravotných služieb. Primárna ambulantná starostlivosť by mala byť základom poskytovania zdravotnej starostlivosti s prepojením na špecializovanú a následnú zdravotnú starostlivosť. Ďalším faktorom vytvárajúcim tlak na vyššiu efektivitu poskytovania služieb primárnej zdravotnej starostlivosti a prepojenie sociálnej a zdravotnej infraštruktúry je zvýšená prevalencia chronických ochorení a starnúca populácia.

Koncovým zdravotníckym zariadením ústavnej zdravotnej starostlivosti v meste Trenčín je Fakultná nemocnica Trenčín, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR s celkovým počtom 837 lôžok.

Nepriaznivá veková situácia lekárov primárneho kontaktu (všeobecný lekár pre dospelých a všeobecný lekár pre deti a dorast) bude čoraz viac limitujúcim faktorom dostupnosti k primárnej zdravotnej starostlivosti. Nepredpokladáme výraznú odchýlku za územie UMR oproti celému územiu samosprávneho kraja. Veková analýza lekárov krajského mesta Trenčín a jeho funkčných častí bude detailne spracovaná v Regionálnom master pláne.

Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti zdravotnej a všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti

Zvýšená prevalencia chronických ochorení a starnúca populácia vytvárajú jednoznačný tlak na vyššiu efektivitu poskytovania služieb primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Zároveň je absentujúce prepojenie sociálnej a zdravotnej infraštruktúry.

Ďalším limitujúcim faktorom je vysoký vek všeobecných lekárov, čo je spôsobené nedostatočnou motiváciou (odchod mladých lekárov do zahraničia) ako aj dlhé roky absentujúcou prípravou všeobecných lekárov. Tento fakt môže byť eliminovaný rezidentským programom, ktorý začal od októbra 2014. Kompetenčné obmedzenia všeobecných lekárov vytvárajú zbytočný tlak na špecializovanú ambulantnú starostlivosť. Je dôležité aby sa kompetencie všeobecných lekárov rozšírili a to najmä v oblasti liečby chronických ochorení (arteriálna hypertenzia, dyslipidémia, diabetes mellitus II, ischemická choroba srdca a iné ochorenia).

Z pohľadu pacienta je vytváranie Centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS) posunom ku komplexnej primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Pacient dostane viac zdravotných ako aj sociálnych služieb na jednom mieste, t.j. zvýši a zefektívni sa jeho obslužnosť. CIZS nadväzujú na tradíciu zdravotných stredísk, ktorú pozná staršia generácia a posúvajú služby na novú, generačne a kvalitatívne vyššiu úroveň. Sieť CIZS na území územnej funkčnej oblasti mesta Trenčín bude významným rozvojovým faktorom pre vyvážený územný rozvoj a zlepšenie kvality ľudských zdrojov.

Definovanie územných investičných jednotiek

Pre ambulantnú zdravotnú starostlivosť bude investičná územná jednotka zadaná v Regionálnom master pláne, ktorý bude obsahovať súbor pravidiel a syntézu základných pohľadov na možnosti etablovania a optimalizáciu umiestnenia služieb CIZS za účelom implementácie konceptu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie na území funkčnej oblasti mesta Trenčín.

3.4. Kultúra

3.4.1. Definícia kultúrneho a kreatívneho priemyslu

Definícia kreatívneho priemyslu, resp. definíčný rámec používaný EK, je uvedený v štúdiu Ekonomika kultúry z roku 2006 (KEA), pričom podľa tejto definície sa celá oblasť delí na kultúrny sektor a kreatívny sektor. Do kultúrneho sektora patrí oblasť tradičného umenia (výtvarné a divadelné umenie, kultúrne dedičstvo) a oblasť kultúrneho priemyslu (film, audiovizia, televízne a rozhlasové vysielanie, počítačové hry, hudba, vydavateľská činnosť). Do kreatívneho sektora patrí kreatívny priemysel (dizajn, architektúra a reklama) a príbuzné oblasti (napr. vývoj softvéru, výroba hardvéru – PC, prehrávače, telefóny). Podrobné rozdelenie je uvedené v prílohe č.9, tab. E.1.

3.4.2. Dopady kreatívneho priemyslu

Ekonomika: Kreatívny priemysel tvorí nové pracovných miesta, pomáha zvyšovať kvalitu pracovných miest, zvyšovať efektivitu práce a pridanú hodnotu. Kreatívny priemysel je motorom inovácií a pomáha vytvárať nové spoločnosti (MSP, startup, spinoff). Pri kreatívnom priemysle je dôležitý jeho dopad na celý dodateľský reťazec. Produkty s dobrým dizajnom, obalom a značkou sa predávajú lepšie. Hovorí sa tzv. spillover efektu KKP na iné odvetvia. Odhaduje sa, že pre každé pracovné miesto vytvorené v "inovačnej ekonomike" (čo zahŕňa kreatívne odvetvia), sa vytvorí ďalších päť v iných profesiách a službách.

Cestovný ruch: Kultúrny a kreatívny priemysel, jeho produkty a služby vytvárajú súbor atraktorov pre cestovný ruch v konkrétnej lokalite. Nárast cestovného ruchu spôsobuje následne rozšírenie trhu a odbytu pre kreatívne odvetvia. Prepájanie cestovného ruchu a kreatívneho priemyslu je celosvetovým trendom, pretože kreatívne produkty a služby prispievajú vďaka svojej symbolickej hodnote k atmosfére a výnimočnosti jednotlivých lokalít. Kreatívne odvetvia sú uznávané ako významný sektor pre rast globálnej ekonomiky. Hoci sa rast v niektorých regiónoch spomalil kvôli celosvetovej hospodárskej kríze a následnému oslabeniu, celkovo sektor pokračuje v raste.

Miesto a identita: Kreatívne odvetvia majú taktiež ďalší významný vplyv na mestá a regióny: pomáhajú dotvárať identitu mesta. Výrobky a služby tu vyrobené sa následne spájajú s týmto mestom poháňajú ich obnovu. Vzostup 'set-jetting' (keď ľudia navštívia miesta, kde sa natáčali filmy) je iba jedným z príkladov, aké dôležité sú kreatívne odvetvia v marketingu, destinačnom manažmente alebo kultúrnej turistike. Kreatívny priemysel má potenciál vytvárať miesta atraktívne pre život a pre kreatívnu tvorbu. Podpora spolupatričnosti k územiu a lokálnej hrdosti zohráva dôležitú úlohu pri podpore lokálnych ekonomík. Široká verejnosť profituje z rozvinutého kreatívneho priemyslu. Kreatívne mestá dokážu pritiahnúť a udržať talent, rozvíjať potenciál, schopností a znalostí svojich obyvateľov a návštevníkov. Podporovať súdržnosť lokálnej komunity, komunitné projekty, kultúrnu diverzitu a sociálnu inklúziu v rámci kultúry a kreatívneho priemyslu znamená zlepšiť kvalitu života.

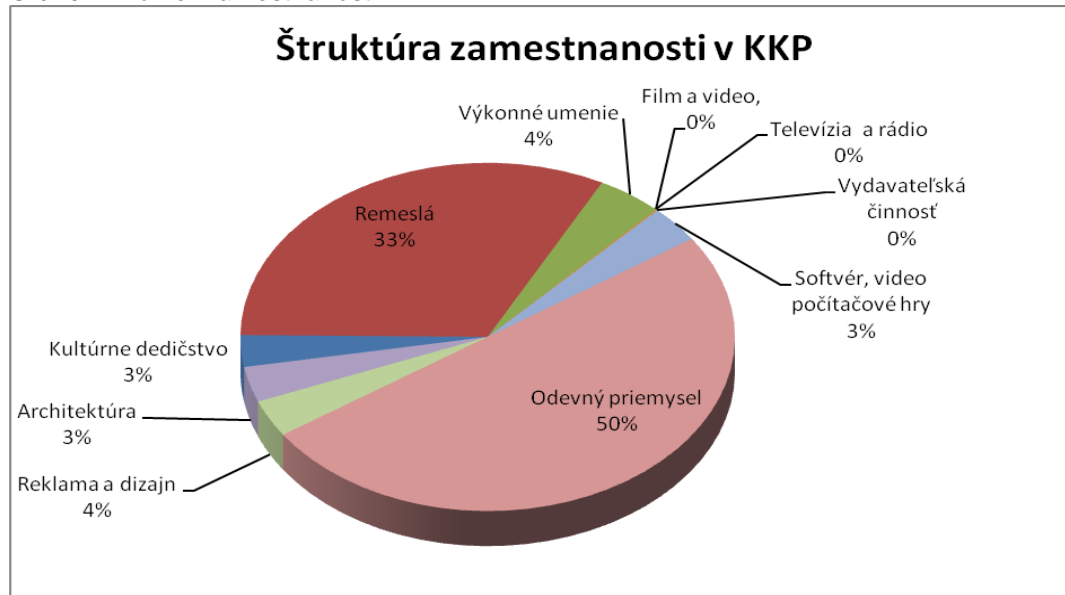
3.4.3. Zhodnotenie potenciálu rozvoja Kultúrneho a kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji

Významným faktorom rozvoja Trenčianskeho kraja je jeho výhodné geografické umiestnenie v rámci Slovenska, uprostred hospodársky silne rozvinutého územia Bratislava – Trnava – Trenčín – Žilina, ako aj strategická poloha v dopravnom prepojení východ–západ a sever–juh. Dôležitá je i jeho hraničná poloha s Českou republikou, ktorá prináša možnosti rozvoja spolupráce prihraničných miest a regiónov. K rozvoju cestovného ruchu prispievajú priaznivé prírodné podmienky. Podrobný popis potenciálu jednotlivých odvetví KKP na území Trenčianskeho kraja je uvedený v prílohe č.9, text E.1 Počet kultúrnych a osvetových zariadení, múzeí, galérií a divadiel a ich návštevnosť je uvedená v prílohe č.9, tab. E.2.

3.4.4. Zamestnanosť v Kultúrnom a kreatívnom priemysle v Trenčianskom kraji.

Orientačnú predstavu o rozsahu zamestnanosti v oblasti KKP v Trenčianskom kraji zobrazuje nižšie uvedený graf. Odvetvia, ktoré jednoznačne dominujú sú odevný priemysel s 8554 zamestnancami a remeslá, v ktorých je zamestnaných 5555 ľudí. Odvetvia, ktoré sú v grafe zobrazené s nulovým podielom na zamestnanosti zamestnávajú menej ako 20 ľudí. Presný počet zamestnancov v jednotlivých odvetviach KKP je uvedený v prílohe č.9, tabuľke E.3.

Graf č.4: Pomer zamestnanosti v KKP

3.4.5. Analýza vzdelávania v oblasti Kultúrneho a kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji

V Trenčianskom kraji prevažuje značná disproporcia medzi vysokým, stredným a základným školstvom. Oblasť vysokého školstva reprezentuje Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne, ktorá sa však osobitne nevenuje vzdelávaniu v oblastiach, ktoré by priamo súviseli s KKP, nakoľko ju tvoria len Fakulta zdravotníctva, Fakulta špeciálnej techniky, Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov, Fakulta priemyselných technológií a Katedra politológie. Obdobne to platí napríklad aj o Dubnickom technologickom inštitúte v Dubnici nad Váhom. Potenciál spolupráce rozvoja KKP v tomto regióne sa však pomaly začína rozvíjať. V roku 2012 napríklad Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne a Univerzita Tomáše Bati v Zlíne usporiadali v Trenčíne medzinárodnú konferenciu s názvom Ľudské zdroje a kreatívny priemysel, ktorá bola organizovaná v rámci cezhraničného projektu „Cezhraničná klastrová iniciatíva pre rozvoj kreatívneho priemyslu“.

Stredné školstvo je dobre zastúpené v širokej škále študijných odborov. Najväčší význam z hľadiska rozvoja KKP má Stredná umelecká škola Trenčín a Stredná odborná škola sklárska Lednické Rovne, Stredná odborná škola Pruské a Spojená škola Partizánske.

Prehľad škôl so vzdelávaním súvisiacim s KKP je uvedený v prílohe č.9, tab.E.4

Pre rozvoj kreativity u detí majú nezastupiteľné miesto základné umelecké školy. Trenčiansky kraj disponuje hustou sieťou tohto typu škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí alebo súkromných osôb. Podrobný zoznam je uvedený v prílohe č.9, tab. E.5.

S pozície krajského mesta dominuje Základná umelecká škola K. Pádivého v Trenčíne, kde sa aktuálne realizuje výučba v hudobnom, tanečnom, literárno-dramatickom odbore a výtvarnom odbore. Nezastupiteľnú úlohu v oblasti formálneho ale najmä neformálneho vzdelávania zohrávajú aktivity múzeí, galérií, osvetových centier a aktivity záujmových združení organizovaných v rámci stávajúcich kultúrnych zariadení na území obcí. Múzeá, galérie, knižnice sa okrem výstav a iných prezentačných podujatí zameriavajú aj na realizáciu výchovno-vzdelávacích podujatí pre materské, základné a stredné školy,

výchovno-vzdelávacie projekty pre seniorov, poradenské a konzultačné služby. Rovnako aj osvetové strediská ako regionálne kultúrne inštitúcie s organizujú tvorivé aktivity v jednotlivých oblastiach kultúrno-výchovnej činnosti. V rámci Trenčianskeho kraja pôsobia štyri osvetové strediská: Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne, Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi, Centrum tradičnej kultúry v Myjave a Považské osvetové stredisko Považská Bystrica.

3.4.6. Analýza potenciálu rozvoja KKP z pohľadu zastúpenia priemyslu ako možného odberateľa výsledkov práce

Odvetvová štruktúra priemyslu v Trenčianskom kraji je daná historickým vývojom. Zastúpený je najmä strojárstvom, elektrotechnikou, banským priemyslom, textilným a odevným priemyslom, gumárenským, sklárskym, drevospracujúcim, kožiarskym a potravinárskym priemyslom, výrobou stavebných hmôt a stavebných prvkov, pracoviskami výskumu a vývoja, výrobou energie a i. Útlmom boli postihnuté veľmi silné odvetvia priemyslu s nadregionálnym významom, najmä odevný, textilný a obuvnícky priemysel, baníctvo, výroba špeciálnej techniky. Priebeh transformačného procesu v nadväznosti na tradičnú ekonomickú základňu ovplyvnil priemysel v jednotlivých okresoch kraja. Textilný a odevný priemysel je vplyvom konkurencieschopnosti výrobkov dovážaných z Ázie trvale na ústupe. Napriek tomu sa udržala výroba najmä dámskej a pánskej konfekcie. Prvovýroba zameraná na výrobu plošných textílií takmer zanikla. Rozvinutý a zastúpený je však aj strojársky priemysel, ktorý sa však už nerealizuje ako ťažobný priemysel, ako ľahký priemysel, ako je napr. výroba súčastí pre automobilový priemysel, obrábacích strojov a robotizovaných pracovísk, jednocelových zariadení, dielov pre výrobu ventilačných a klimatizačných zariadení, poloautomatov pre rôzne vozidlá a prívesy, prevodoviek, valivých ložísk, výroba zdravotníckej techniky a pod. Elektrotechnický priemysel je zameraný na osobné automobily (káblové zväzky), reflektory do áut a audiovizuálnu techniku. V Trenčianskom kraji sa produkuje obalové sklo, odľahčené a super ľahké obaly pre zdravotníctvo, mliekarenský a chemický priemysel, lisované sklo, žiarovky, ale aj úžitkové a dekorované sklo. Najväčší zamestnávateľia podľa jednotlivých okresov kraja sú uvedení v prílohe č.9, č.E.2.

3.4.7. Analýza potrieb pre rozvoj Kultúrneho a kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji

Počas 3Q roku 2014 sa uskutočnil dotazníkový prieskum medzi aktérmi KKP v Trenčianskom kraji. Celkovo vyplnený počet dotazníkov sa dá považovať za približnú vzorku v rámci stanovísk príslušných zúčastnených inštitúcií a spoločností, ktoré pôsobia na tomto poli. Výsledky prieskumu sú uvedené v prílohe č.9, č. E.3.

3.4.8. Návrh na špecializáciu KKP

Na základe zhodnotenia všetkých relevantných oblastí sa navrhuje špecializovať ďalší rozvoj KKP v Trenčianskom kraji na kombináciu primárnych a sekundárnych oblastí, ktoré boli špecifikované jednotlivými respondentmi v dotazníku a oblastí, ktorých rozvoj má iné opodstatnenie. Konkrétne by malo ísť o nasledovné oblasti:

PRIMÁRNA OBLASŤ

- 1) DIZAJN
- 2) UMELECKÉ VIZUÁLNE UMENIE: Výtvarné umenie (maliarstvo, sochárstvo, grafika) a fotografia
- 3) DRAMATICKÉ SCÉNICKÉ UMENIE: Divadlo, Tanec, Folklórne súbory
- 4) HUDBA A HUDBNÝ PRIEMYSEL
- 5) REKLAMA A MARKETING
- 6) KREATÍVNE ODVETVIA V DIGITÁLNO M PROSTREDÍ
- 7) REMESLÁ VRÁTANE REMESIEL TRADIČNEJ A ĽUDOVEJ KULTÚRY
- 8) ARCHITEKTÚRA A PLÁNOVANIE

SEKUNDÁRNA OBLASŤ

- 1) SCÉNICKÉ UMENIE: FILM A VIDEO, TELEVÍZIA
- 2) KULTÚRNE DEDIČSTVO
- 3) UMELECKÁ LITERATÚRA, KNIŽNÝ TRH

Ostatná vybavenosť mesta Trenčín a jeho funkčného územia je uvedená v prílohe č.11.

4. Životné prostredie

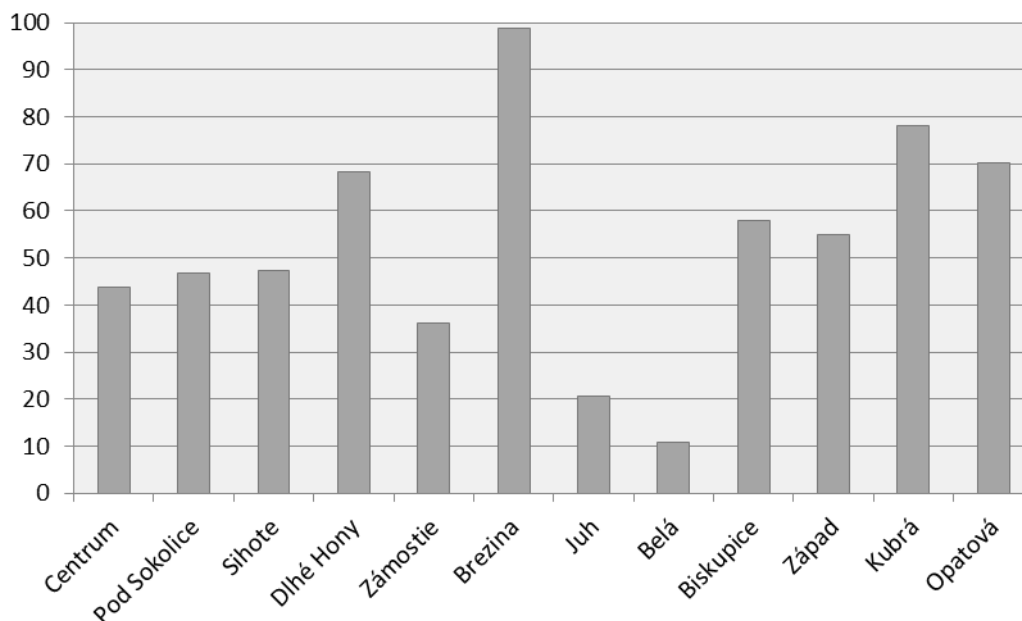
4.1. Ekosystémové služby

4.1.1. Mesto Trenčín

Mesto Trenčín patrí do ekologicky vyvážených miest, ktorých podiel zelene sa pohybuje v intervale 40 – 60%. Celkový plošný podiel zelene mesta Trenčín je 56,34% (EKOJET: Generel zelene 2003) bez zarátania plochy poľnohospodárskej pôdy, trvalo trávnatých porastov a nelesnej drevinovej vegetácie a neudržiavaných plôch, ktoré prispievajú menšou mierou ku stabilite územia a pozitívnym vplyvom na mikroklimu (prevaha bylinnej a krovinej etáže). Pozitívne sa hodnotí aj samotné centrum Trenčína, ktoré má z celkovej plochy 136 ha 43,73% zelene.

K významným MČ mesta Trenčín z hľadiska významu eliminácie negatívnych klimatických zmien v mestách patrí MČ Brezina – tzv. "zelené pľúca" mesta s prioritným využitím pre účely rekreácie a športu, resp. zvláštnej občianskej vybavenosti. Celková plocha zelene je v MČ Brezina 98%. Výnimočný charakter tejto mestskej časti je podčiarknutý aj jej ochranou z hľadiska miestneho územného systému ekologickej stability. Okrem MČ Centrum a MČ Brezina, väčšina mestských častí (MČ) taktiež spadá do ekologicky vyvážených území, okrem MČ Belá (10,89%), Juh (20,62%) a Zámotie (36,29%) . Do úvahy ale treba brať, že percentuálny podiel zelene týchto troch mestských častí by sa rapídne zvýšil, ak by boli zarátané do celkovej plochy zelene aj plochy poľnohospodárskej pôdy, trvalo trávnatých porastov a nelesnej drevinovej vegetácie a neudržiavaných plôch (tabuľka č. X). MČ Belá by tak mala plochu zelene 92,84%, MČ Juh 93,17% a MČ Zámotie 67,28%. Napriek tomu, že tieto zelené prvky neposkytujú významné regulačné ekosystémové služby do takej miery ako prvky obsahujúce stromovú etáž, pozitívnym faktorom je, že tieto plochy nie sú nepriepustné a zohrávajú takt úlohu pri regulácii odtoku vody z územia.

Graf č.5.Podiel zelene na ploche mestských častí (v %)

V roku 2011 Mesto Trenčín spustilo proces plánovania transformácie nábrežia na novú centrálnu mestskú zónu, ktorý v roku 2014 vyvrcholil ideovou urbanistickou súťažou Trenčín – mesto na rieke. Výsledkom je päť víťazných projektov, ktoré tvoria základ pre ďalší proces plánovania, už vo forme prípravy **Územného plánu zóny** a nového **Programu rozvoja obce** (PRO mesta Trenčín).

Výsledky súťaže, ako aj následné odborné stanoviská zainteresovaných expertov v rôznych oblastiach, ktorí na procese plánovania participovali resp. participujú, priniesli nasledujúce závery, ktoré sa viažu na územie nábrežia a starého železničného mosta:

- v kontexte centrálnej časti mesta je starý železničný most základným integračným prvkom umožňujúcim funkčné prepojenie a sprístupnenie oboch brehov rieky Váh a prepojenie centra mesta s nábrežím v priečnej líniovej osi **centrum - Old Herold** ako aj v pozdĺžnej líniovej osi **zelených inundačných zón** po oboch brehoch rieky Váh,
- nové funkcie existujúceho železničného mosta výrazne prispievajú k vytvoreniu **nových atraktívnych „zelených“ verejných priestorov** na oboch stranách rieky, ako aj k vytvoreniu nových kvalitných zelených zón v priamom centre mesta s novými , atraktívnymi funkciami, pri rešpektovaní ekostabilizačných funkcií územia;
- za účelom **podpory ekosystémových služieb územia** pre okolité intenzívne urbanizované územia budú prioritne potrebné intervencie najmä v prvkoch zelenej a modrej infraštruktúry, s rešpektovaním **nadregionálneho biokoridoru Váh**, ako i **okolitých lokálnych biocentier Trenčiansky luh a Zamarovské jamy** a ostatných prvkov Územného systému ekologickej stability v území, ako i širšom okolí,
- územie nábrežia resp. teleso starého železničného mosta predstavujú významný **prvok pre zosieťovanie a prepojenie trás cyklo a pešieho pohybu** na oboch brehoch rieky, čím podporujú alternatívne formy dopravy v sídle voči individuálnej automobilovej doprave,
- **nový koridor železničnej trate predstavuje** negatívny zdroj hluku a prašnosti v kontraste k prírodnému charakteru okolitého územia nábrežia, alúvia Orechovského potoka a ostatného inundačného územia, ako i intenzívne urbanizovaného územia v okolí.

4.2. Odpadové a vodné hospodárstvo

4.2.1. Mesto Trenčín

Hlavným negatívnym vplyvom spojeným s vodným hospodárstvom sú v oblasti mesta Trenčín dôsledky produkcie a vypúšťania odpadových vôd.

Hlavnými producentmi odpadových vôd v meste sú priemyselné prevádzky a komunálna sféra. Hlavnými znečisťovateľmi v meste sú podniky OLD HEROLD FERM, a.s. Trenčín a OZETA Neo, odevný závod, a.s. Trenčín. Celkovo môžeme hovoriť o trende zvyšovania množstva odpadovej vody. V roku 1996 bolo celkovo vyprodukovaných 1.481.563 m³ priemyselnej odpadovej vody, avšak v roku 2006 bola táto hodnota vyššia o vyše 500% a to 8 513 710 m³. Celková dĺžka kanalizačnej siete bola v roku 2006 104 166 m a dĺžka kanalizačných prípojok 23 260 m.

Väčšina odpadových vôd z územia mesta je čistená v ľavobrežnej čistiarni odpadových vôd, ktorá je lokalizovaná na ľavom brehu Váhu medzi územným obvodom Biskupice a osadou Nozdrkovce na výmere 1,5 ha. ČOV pozostáva z mechanicko-biologickej časti s komplexným technologickým vybavením. V súčasnosti kapacitne postačuje pre ľavobrežnú časť mesta, v budúcnosti s rozširovaním prevádzok bude potrebné aj rozšírenie danej ČOV. Vyčistené vody sú odvádzané do rieky Váh. Pravobrežná stoková sústava (odvádzajúca odpadové vody z celej oblasti Zámestia a Zlatoviec) má ČOV v prevádzke od októbra roku 2005. Splaškové odpadové vody (prípadne zmes dažďových a splaškových vôd za dažďa) sú privádzané kanalizačným zberačom do objektu vstupnej čerpacej stanice. Na prítoku do ČS je umiestnený lapač štrku a hrablice pre hrubé predčistenie. Vstupná čerpacia stanica - osadená čerpadlami vo vyhotovení do mokrej zbernej nádrže - zabezpečí gravitačný prietok ďalšími stupňami ČOV bez nutnosti ďalšieho stupňa čerpania.

Celkovo je ročne do Váhu vypúšťaných 2639,2 tisíc m³ splaškových vôd, 4306,2 tisíc m³ priemyselných vôd a 802,1 tisíc m³ dažďových vôd. Tieto faktory ovplyvňujú kvalitu vody v rieke, ktorú možno považovať za nepriaznivú. Už na územie mesta Trenčín priteká Váh znečistený (jednotlivé ukazovatele sa pohybujú od II. po IV. triedu čistoty). V Trenčíne sa jeho akosť ešte výraznejšie zhoršuje. Už dva ukazovatele – kyslíkový režim, biologické a mikrobiologické znečistenie vykazujú V. triedu čistoty, chemické ukazovatele IV. triedu a chemické doplnujúce ukazovatele a ťažké kovy dosahujú II. triedu čistoty.

Územie MFO nie je odkanalizované na 100%, pretože v obciach Veľké Bierovce a Skalka nad Váhom nie je vybudovaná verejná kanalizačná sieť. Z údajov Trenčianskej vodárenskej a kanalizačnej spoločnosti, ktorá je správcov vodovodnej a kanalizačnej siete je v území FMÚ 161 km verejnej kanalizačnej siete, na ktorú je pripojených 6 047 (chýba údaj za obec Zamarovce) prípojok.

Kanalizačná sieť	dĺžka kanalizačnej siete /km/	počet kanalizačných prípojok
Trenčín	125,871	4668
Zamarovce	3,095	
Skalka nad Váhom	nie je	
Kostolná –Záriečie	3,024	264
Veľké Bierovce	nie je	
Trenčianska Turná	4,181	240
Soblahov	6,507	73
Trenčianska Teplá	19,071	802
	161,75	6 047

V obciach MFO vrátane Trenčína, kde je vybudovaná verejná kanalizačná sieť sa nachádzajú izolované lokality – primárne z novou individuálnou bytovou výstavbou, kde

pripojenie na kanalizáciu absentuje. Problémom kanalizácie primárne v meste Trenčín je funkcia niektorých kmeňových zberačov za dažďových udalostí a niektorých odľahčovacích komôr z hľadiska počtu prepádov. Systémovým problémom je veľké množstvo infiltrovaných vôd, pričom často ide o plošnú infiltráciu. Relatívne malé množstvo odľahčovacích komôr na sieti a malá retenčná schopnosť stokovej siete vnáša do recipientov významné množstvo znečistenia.

Ďalším problémom je nízka kapacita siete v niektorých, hlavne okrajových častiach mesta. Táto je spôsobená nekoncepčným rozvojom kanalizácie a rozvojom urbanizácie. Z nízkej kapacity vyplývajú tiež problémy s niektorými zberačmi. Z prevádzkového hľadiska je možné spomenúť tiež stavebný stav niektorých častí stokovej siete, ktoré si vyžadujú rekonštrukciu resp. výmenu hlavného potrubia.

4.3. Znečistenie ovzdušia

Územie mesta Trenčín bolo zaradené medzi oblasti riadenia kvality ovzdušia na základe toho, že ide o pomerne veľkú aglomeráciu obyvateľov, na území je situovaná významná koncentrácia priemyslu, dopravy a stavebnej činnosti, odhadované je tu významné prašné znečistenie ovzdušia a vysoké regionálne pozadie koncentrácií PM₁₀. Na základe toho bola na území mesta zriadená automatická monitorovacia stanica kvality ovzdušia (AMS) na Hasičskej ulici. Stanica je umiestnená blízko veľkej križovatky s vysokou intenzitou dopravy. (ÚPN mesta Trenčín, 2012)

Okolie Trenčína možno považovať za oblasť so stredne silno znečistením ovzduším, avšak samotné mesto Trenčín sa radí k oblastiam s pozitívnym vývojom emisií oxidu siričitého, oxidov dusíka, oxidu uhoľnatého aj tuhých znečisťujúcich látok. V období 2004 – 2006 výrazne poklesla úroveň klasického znečisťovania ovzdušia (spaľovacie procesy, priemysel), naopak však narastalo znečisťovanie ovzdušia automobilmi a s tým súvisiaca koncentrácia prízemného ozónu. Príčinou uvedeného trendu je pokles priemyselnej výroby a spotreby energie, prijatie novej environmentálnej legislatívy na úseku ochrany ovzdušia, nahrádzanie menej ušľachtilých palív (hnedé uhlie, vykurovací olej) zemným plynom, povinné používanie trojcestných katalytických konvertorov pre všetky nové aj importované staršie osobné motorové vozidlá, používanie bezolovnatého benzínu. (ÚPN mesta Trenčín, 2012)

Prevádzkovatelia a veľké zdroje znečisťovania a environmentálne záťaže sú uvedené v prílohe č.11.

5. SWOT analýza UMR

Investičná priorita 1.1. Cestná infraštruktúra	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Priebeh koridorov TEN-T územím FMO (diaľnica D1) - Pokrytie územia sieťou ciest II. a III. triedy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Stavebno-technický stav miestnych komunikácií - Priebeh tranzitnej dopravy po ceste I/61 centrom mesta Trenčín (úzkym hrdlo medzi riekou Váh a hradnou skalou)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Skvalitnenie cestnej siete v území MFO 	<ul style="list-style-type: none"> - Technologický dlh/ absencia investícií do ciest II. a III. triedy v území.
Investičná priorita 1.2. Verejná osobná doprava a cyklodoprava	
Silné stránky	Slabé stránky

<ul style="list-style-type: none"> - Pokrytie územia mesta Trenčín infraštruktúrou/zástavkami MHD - Pokrytie MFO systémom prímestskej dopravy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Absencia resp. neaktuálnosť strategických plánov a dokumentov pre oblasť dopravy - Sieť cyklokomunikácií vo MFO - Podiel cyklodopravy na prepravných tokov v rámci MFO. - Pokrytie informačných systémov pre cestujúcich MHD a PAL. - Neexistencia záchytných parkovísk - Nevyhovujúci technický stav autobusových zastávok, terminálov ich nedostatočné vybavenie
Priležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Integrovaný dopravný systém pre celé územie MFO. - Ekologizácia dopravy - V rámci verejnej osobnej dopravy využívanie dopravnej karty (čipovej karty a krajskej karty) ako integrovanej bezkontaktnéj karty, ktorá je kompatibilná so všetkými čítacími zariadeniami dopravcov vykonávajúcich prímestskú aj mestskú autobusovú dopravu (mesto Partizánske, Prievidza, Trenčín); 	<ul style="list-style-type: none"> - Ponuka rôznych typov parkovacích plôch - Podiel individuálnej automobilovej dopravy voči iným typov dopravy. -
Investičná priorita 2.1. Sociálne služby	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Existencia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku 	<ul style="list-style-type: none"> - Nárast nevybavených žiadostí o sociálne služby. - Priestorové kapacity pre rozširovanie sociálnych služieb - Technický stav objektov zariadení sociálnych služieb. - Technický stav vybavenia zariadení sociálnych služieb. - Šírka portfólia poskytovaných sociálnych služieb v kompetencii obcí MFO.
Priležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb. - Rozšírenia ponuky portfólia sociálnych služieb. - Rozširovanie komunitných a terénnych služieb. - Integrácia informačných služieb a informačných tokov o sociálnych službách. - Spolupráca samospráv v oblasti sociálnych služieb vo MFO. - Zvýšenie efektivity poskytovania sociálnych služieb – zariadenie poskytuje služby pre ostatné samosprávy MFO. 	<ul style="list-style-type: none"> - Demografický trend – starnutie obyvateľstva. - Poddimenzovanie personálnych kapacít v zariadeniach sociálnych služieb. - Vybavenosť zariadení sociálnych služieb.
Silné stránky	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - väčšina infraštruktúry vo verejnom vlastníctve - komplexná komunitná infraštruktúra, - odborný potenciál poskytovateľov ZS - vybudovaná cestná a dopravná 	<ul style="list-style-type: none"> - zastaralá infraštruktúra zdravotníckych zariadení, - absencia prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti, - nedostatočné prepojenie primárnej, špecializovanej a ústavnej zdravotnej starostlivosti s prepojením na

infraštruktúra - dostatočná minimálna dopravná obslužnosť	<ul style="list-style-type: none"> dlhodobú zdravotno-sociálnu starostlivosť, dlhé čakacie doby na špecializovanú ZS, resp. plánované operačné výkony nedostatok chronických lôžok, vysoký priemerný vek lekárov primárnej ZS, nedostatok finančných zdrojov v zdravotníctve
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> šanca na komplexnú reformu celého systému poskytovania ZS v SR, zlepšenie kvality a komplexnosti zdravotnej starostlivosti, Integrované služby ZS, služby podpory zdravia a služieb sociálnej starostlivosti vo vymedzenej oblasti, vysoký počet poskytovateľov (cca 90%) je v prenajatých priestoroch, možnosť zabezpečenia financií z fondov EÚ na podporu primárneho kontaktu rozširovanie kompetencií všeobecných lekárov, realizácia rezidentského programu od r. 2014, zvýšenie energetickej úspory zdravotníckych zariadení a tým zníženie prevádzkových nákladov ZZ, modernizácia prístrojového vybavenia pre komplexné poskytovanie ZS, zavedenie eHealth, posilnenie primárnej ZS pri trende zvyšujúcej sa prevalencie chronických ochorení v dôsledku demografických zmien komplexné služby bližšie k pacientovi, zmeny v liečbe – komplexná a zložitejšia terapia, 	<ul style="list-style-type: none"> nepriaznivá demografická prognóza – najrýchlejšie sa vo funkčnom území zvyšuje počet obyvateľov v poproduktívnom veku – starnutie a s tým spojené zvyšovanie chorobnosti nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie zdravotníckej infraštruktúry, kolaps systému primárnej ZS následkom fyzického odchodu všeobecných lekárov zo systému pred vytvorením nového systému, hrozba odchodu mladých lekárov do zahraničia – nedostatočná motivácia zotrvať na Slovensku, zazmluvňovanie výkonov zo strany zdravotných poisťovní, odmietnutie nového systému CIZS obcami aj občanmi, nakoľko bude znamenať hrozbu možného zániku súčasnej siete a možné zhoršenie geografickej dostupnosti, neochota lekárov k prechodu do CIZS – nedostatočná informovanosť a motivácia,
Investičná priorita 2.2. Školstvo (Predprimárne, základné)	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> Dostatočne rozvinutá sieť a dostupnosť materských škôl v území MFO. Hrubá zaškolenosť detí vo veku 3-5 rokov. Výsledky hodnotenia základných škôl v území MFO (hlavne v meste Trenčín) nad celoslovenským priemerom. Rozvinutá sieť a dostupnosť základných škôl, vrátane umeleckých a špeciálnych ZŠ. 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatočná kapacita materských škôl vzhľadom na narastajúcu populáciu. Technické vzdelávanie žiakov vo všetkých stupňoch vzdelávania. Nevyhovujúci stav niektorých objektov MŠ a ZŠ Nedostatok inkluzívneho vzdelávania na všetkých úrovniach
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> Tvorba nových vzdelávacích konceptov pre MŠ a ZŠ. Intenzívnejšia spolupráca ZŠ a SŠ vyučujúcich učebné odbory, ktoré majú uplatnenie v praxi podľa požiadaviek trhu práce 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatočné väzby medzi vzdelávacou sústavou a potrebami hospodárskeho regiónu
Investičná priorita 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> Dostatok vodných zdrojov pre potreby zásobovania obyvateľov pitnou vodou v území MFO 	<ul style="list-style-type: none"> Absencia infraštruktúry v určitých obciach MFO Havarijný stav niektorých úsekov infraštruktúry

- Výhodná konfigurácia terénu pre budovanie spádových SS	
Priležitosti	Ohrozenia
- Ochrana vodných zdrojov	- Nezáujem niektorých obyvateľov o pripojenie na SS
Investičná priorita 4.3. Zelené prvky	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Podiel zelene v území MFO - Významný vodný prvok v území/rieka Váh - Geomorfologické podmienky územia 	<ul style="list-style-type: none"> - Emisné podmienky/ vysoký podiel smogových dní - Kvalita zelených prvkov v území - Absencia koncepčných dokumentov rozvoja prvkov zelenej a modrej infraštruktúry - Hluk z významných dopravných koridorov prebiehajúcich intravilánom sídiel/najmä mesto Trenčín v dotyku s urbanizovanými oblasťami.
Priležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Existencia tretieho sektora, ktorý má záujem o zatraktívnenie verejných priestranstiev - Rozvoj nových území s vysokou kvalitou ZI a MI. 	<ul style="list-style-type: none"> - Adaptabilita sídiel na zmenu klímy - Nedostatočná propagácia ochrany verejnej zelene. - Retenčná schopnosť urbanizovanej krajiny v území MFO.

II.C. Analytická časť pre oblasť podpory Operačného programu Kvalita životného prostredia

Vodné hospodárstvo.

Situácia v oblasti vodného hospodárstva je popísaná v kap. 6. Oblasť životného prostredia. OPKŽP zahŕňa aktivity v tejto oblasti v aglomeráciách nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov a v chránených vodohospodárskych oblastiach v aglomeráciách do 2 000 ekvivalentných obyvateľov. Tento špecifický cieľ je v súlade s požiadavkou RSV (Rámcovej smernice o vode 2000/60/ES) dosiahnuť dobrý stav vôd a s cieľmi smernice 91/271/EHS. Kľúčovým strategickým dokumentom, z ktorého program vychádza, je Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Trenčianskeho kraja, ktorý prednostne rieši odkanalizovanie aglomerácií nad 2000 ekvivalentných obyvateľov, ktorých pripojenie je možné v udržateľných ekonomických nákladoch a zabezpečuje aj najvyšší ekologický efekt.

Odpadové hospodárstvo.

Podľa údajov z Čiastkového monitorovacieho systému Odpady bolo v Trenčianskom kraji v roku 2013 vyprodukovaných 2 115 tisíc ton odpadu. Z okresov kraja sa na celkovom množstve vyprodukovaného odpadu najviac podieľa okres Prievidza, ktorý v roku 2013 vyprodukoval 893 tisíc ton odpadu, čo predstavuje 42%. Okresom s druhým najvyšším podielom (23%) na vyprodukovanom odpade v kraji je Trenčín. Vysoká nadprodukcia odpadu v okrese Prievidza oproti ostatným okresom kraja je dlhodobým trendom, ako dokazuje i graf č. F.4.1. v prílohe č.10 (F). Celková produkcia odpadu v Trenčianskom kraji zaznamenáva v posledných troch rokoch nárast. Vyprodukovaný odpad sa v roku 2013 zneškodňoval najmä skládkovaním (42%), potom zhodnocovaním materiálovým (25%) a iným (25%) (viď prílohu č.10, tab. F.4.1. Produkcia odpadov v Trenčianskom kraji podľa okresov a spôsobov nakladania s odpadmi v roku 2013).

Z celkového vyprodukovaného odpadu tvorili stavebné odpady v roku 2013 33%. Z hľadiska vývoja sa jeho množstvo oproti predchádzajúcim rokom temer zdvojnásobilo, čo pri súčasnom nie však až tak vysokom náraste produkcie celkového odpadu v kraji predstavuje i zvýšenie jeho podielu o vyše 10%. Stavebný odpad sa vo väčšej miere zhodnocuje (69%), no iba max. 17% z neho bolo v rokoch 2011-2013 zhodnotených materiálov, teda zrecyklovaných. Najnižšiu mieru recyklácie stavebných odpadov majú okresy Púchov a Myjava, kde recyklácia nepredstavuje ani 5%.

Nebezpečné odpady tvoria z celkového množstva vyprodukovaného odpadu iba 2%. V rámci kraja je najvýznamnejším producentom nebezpečného odpadu okres Nové Mesto n/V., ktorého podiel na celkovom množstve nebezpečného odpadu v roku 2013 tvorí 21%. Ďalšími významný podiel zaznamenávajú okresy Ilava (18%) a Prievidza (16%). Porovnanie vzniku odpadov v Trenčianskom kraji podľa okresov je uvedené v prílohe č.10 (F.4), graf č.F.4.2. Najvyššiu mieru skládkovania takýchto odpadov má okres Partizánske (20%), zároveň však patrí spolu s okresmi Myjava a Bánovce n/B. k okresom s najnižšou mierou zneškodňovania nebezpečných odpadov, ktorá je menej ako 57%. Najmenej zhodnocujú takýto odpad okresy Ilava (4%) a Považská Bystrica (7%).

Kategóriu O – Ostatné odpady tvoria všetky biologicky rozložiteľné odpady, tak komunálne ako aj priemyselné. BRKO - biologicky rozložiteľné komunálne odpady sú tvorené prevažne odpadmi zo zelene, vznikajúci pri údržbe verejnej zelene, vrátane parkov a cintorínov, zelene na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení, odpadmi z reštaurácií a vývarovní, ako aj inými zložkami vyseparovanými z komunálnych odpadov.

V Trenčianskom kraji bolo v roku 2013 vyprodukovaných 174915,66 ton komunálnych odpadov, z čoho tvorilo BRKO len 9%. Najvyššiu mieru produkcie KO má okres Prievidza a následne okres Trenčín, čo odpovedá aj celkovej produkcii odpadov. Percentuálny podiel BRKO na KO majú však najvyšší okresy Trenčín a Ilava, kde tvorí BRKO 14%. KO sa v kraji zneškodňuje najmä skládkovaním (84%) a v menšej miere materiálovým zhodnocovaním (10%). Najvyššiu mieru skládkovania KO majú okresy Partizánske a Púchov (viac ako 90%). BRKO sa naopak zhodnocuje hlavne materiálovo (74%), čo je obdobné aj v jednotlivých okresoch okrem Púchova. Kým v ostatných okresoch kraja tvorí materiálové zhodnocovanie BRKO viac ako 90% (okrem okresu Bánovce n/B., kde je to 70%), v okrese Púchov je podiel materiálového zhodnocovania BRKO iba 35%. Naopak väčšina BRKO je zneškodňovaná skládkovaním (65%). Od roku 2010 je zrejmy nárast miery zhodnocovania BRKO. Kým v roku 2010 bolo v Trenčianskom kraji materiálovo zhodnotených 64,43% BRKO, v roku 2013 to bolo už 74%. Oproti roku 2010 klesol podiel uložených BRKO na skládky o cca 9 % (viď prílohu č.10, tab. F.4.2. Produkcia BRKO v Trenčianskom kraji podľa okresov a spôsobov nakladania v roku 2013).

V Trenčianskom kraji je do separovaného zberu zapojených 225 obcí z celkového počtu 276 obcí, čo predstavuje 89,81% obyvateľstva zapojeného do separovaného zberu. Z hľadiska možného zvýšenia miery separácie odpadov je významný podiel zmesového komunálneho odpadu (ďalej len „ZKO“), ktorý tvorí z celkovo vyprodukovaného KO v roku 2013 až 74% v rámci Trenčianskeho kraja. Trend v priebehu posledných piatich rokov je negatívny, nakoľko od roku 2009 stúpol podiel ZKO o 6% pri súčasnom znížení množstva vyprodukovaného KO o 4 862,57 t. ZKO je zneškodňovaný takmer výlučne skládkovaním. Podiel ZKO na KO je najnižší v okresoch Trenčín (67%) a Prievidza (69%) a najvyšší v okrese Bánovce n/B., kde tvorí ZKO až 86% KO. Podľa analýz zo Stratégie obmedzovania ukladania biologicky rozložiteľných odpadov na skládky odpadov, vypracovanou MŽP SR tvorí BRKO až 45,2% ZKO, čo predstavuje v Trenčianskom kraji približne 58 154 ton BRKO, ktoré sú zneškodňované skládkovaním. Papier a plasty tvoria podľa uvedenej analýzy jednotlivo približne 11% ZKO, čo predstavuje približne 14 tisíc ton odpadov v každej kategórii.

V roku 2013 bolo v Trenčianskom kraji evidovaných 14 **skládok**, z toho najviac sa ich nachádza v okrese Prievidza. Zároveň však 2 z nich mali predpokladaný rok ukončenia činnosti na rok 2013. Ide o skládky v okresoch Považská Bystrica a Prievidza, pričom v okrese Považská Bystrica ide o jedinú prevádzkovanú skládku v súčasnosti. V roku 2015 majú byť uzavreté ďalšie dve skládky v okresoch Ilava a Myjava. Do roku 2020 je v rámci kraja plánované ukončenie činnosti ďalších 6 skládok.

Sanácia environmentálnych záťaží

Podľa regionalizácie Slovenska zasahuje do Trenčianskeho kraja jedna z 8 zaťažených oblastí a to Ponitrianska zaťažená oblasť (49 %), ktorej rozloha je 450 km² a počet obyvateľstva sa pohybuje na úrovni 272 000.

Z celkového počtu 83 lokalít s pravdepodobnou environmentálnou záťažou bolo v Trenčianskom kraji zaevidovaných 11 lokalít s nízkym rizikom, 59 so stredným rizikom a 13 lokalít s vysokým rizikom. Najviac lokalít v rámci kraja bolo identifikovaných v okrese Trenčín a Ilava, najmenej v okresoch Partizánske a Bánovce nad Bebravou.

Z celkového počtu 20 lokalít s environmentálnou záťažou boli v Trenčianskom kraji zaevidované 3 lokality s nízkym rizikom, 7 so stredným rizikom a 10 lokalít s vysokým rizikom. Najviac lokalít s environmentálnymi záťažami v kraji bolo identifikovaných v okresoch Prievidza a Nové Mesto nad Váhom, najviac vysokorizikových v okrese Púchov.

V týchto oblastiach dochádzalo k dlhodobým a nekontrolovateľným únikom nebezpečných látok, ktoré kontaminujú jednotlivé zložky ŽP a negatívne ovplyvňujú zdravotný stav obyvateľstva vo svojom okolí.

Zmena klímy.

Jedným z najzávažnejších prejavov zmeny klímy z hľadiska významnosti pre ľudskú spoločnosť sú extrémne prejavy počasia. Dôsledkom extrémnych udalostí dochádza k významným stratám na majetku a často i ľudských životoch. V podmienkach Trenčianskeho kraja ide najmä o nadpriemerné zrážkové úhrny, ktorých dôsledkom sú časté povodne a zosuvy pôdy.

Stupne povodňovej aktivity (ďalej len „SPA“) charakterizujú mieru nebezpečenstva povodne, viazanú na stanovené vodné stavy alebo prietoky na vodných tokoch a na vodných stavbách pri povodňovej situácii. Sú určené tri SPA. Zjednodušene možno povedať, že I. SPA nastáva, ale II. a III. vyhlasujú úrady. I. SPA nastáva spravidla, keď voda vystúpi z koryta vodného toku a dosiahne päťu hrádze; na neohrádzovaných vodných tokoch, ak hladina stúpa a blíži sa k brehovej čiare. II. stupeň sa vyhlasuje, ak voda dosiahne brehovú čiaru a III. ak voda vystúpi z koryta, alebo začne premokať hrádza.

V Trenčianskom kraji sa za ostatných päť rokov nevyskytol ani jeden deň s II. ani III. SPA len v roku 2012. V rokoch 2011, 2013 a 2014 sa vyskytlo len niekoľko dní s II. a III. SPA (max. 8). Extrémnym protipólom bol rok 2010, kedy bol v Trenčianskom kraji vyhlásený II. SPA 114 dní a III. SPA až 115 dní (nie kontinuálne). V okresoch Považská Bystrica a Púchov nebol od roku 2010 (vrátane) vyhlásený žiaden SPA. V okresoch Partizánske a Trenčín boli II. a III. SPA vyhlásené iba v roku 2010. Najviac dní bol II. a III. SPA vyhlásený v okrese Prievidza v roku 2010, a to II. SPA – 43 dní a III. SPA 51 dní. Okresom s druhým najvyšším počtom vyhlásených SPA bol okres Bánovce n/B. Iba niekoľko dní bol v týchto okresoch II. SPA vyhlásený na začiatku roka, čo s najvyššou pravdepodobnosťou súviselo s nasýtením pôdy vodou vplyvom topiaceho sa snehu. Všetky ostatné povodňové udalosti sa udiali v období mesiacov máj – september, čo súviselo buď s výdatnými dlhotrvajúci zrážkami, alebo intenzívnou búrkovou činnosťou.

Okres Prievidza je zo severozápadnej strany ohraničený pohorím Strážovské vrchy a z juhovýchodnej strany pohorím Vtáčnik. Ide o pramennú oblasť rieky Nitry. Najviac povodňových udalostí bolo na potokoch Handlovka (50 dní, z toho 31 dní s III. SPA) a Tužina (16 dní, z toho 5 dní s III. SPA). Ostatné povodňové udalosti boli zaznamenané v nižších častiach rieky Nitry, čo súviselo s posunom povodňovej vlny, nakoľko obe riečky sú jej prítokmi. Okres Bánovce n/B. je územie, v ktorom je situované povodie rieky Bebravy, ktorá je zároveň pravostranným prítokom rieky Nitry. Nakoľko najzávažnejšia povodňová situácia bola na riekach, ktoré sa vlievajú do rieky Nitry je potrebné pre zabránenie ďalších povodní v týchto oblastiach zvýšiť vodozádržnú schopnosť v ich povodiach.

Opatrenia na urýchlenie odtoku by pravdepodobne ochránili obce na hornom toku rieky Nitry, no dôsledkom kumulačného efektu by pravdepodobne spôsobovali problémy v dolnom toku. Medzi základné opatrenia na zvyšovanie retenčnej (vodozádržnej) schopnosti krajiny patria návrhy retenčných priestorov, ochranné pásy okolo vodných tokov, zmena funkcie melioračných zariadení, zatrávenie plôch, obnova mokradí a zmeny krajinnej štruktúry. Realizovanie takýchto opatrení zabráni v prípade výskytu intenzívnych búrok v budúcnosti opakovaniu ničivých povodní z roku 2010, ktoré si okrem rozsiahlych majetkových škôd vyžiadali i jeden ľudský život.

Ochrana ovzdušia.

V súčasnosti sa v Trenčianskom kraji nachádzajú štyri monitorovacie stanice patriace do národnej monitorovacej siete SHMÚ. Okresný úrad Trenčín, Odbor starostlivosti o životné prostredie každoročne vypracováva aj predkladaná **Správu o stave znečisťovania ovzdušia v Trenčianskom kraji**.

Na základe výsledkov hodnotenia roku 2011 súlade s § 9 ods. 3 zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov, SHMÚ, ako poverená organizácia v r. 2012 vymedzil v SR 18 oblastí riadenia kvality ovzdušia, v ktorých dochádza k prekračovaniu limitných hodnôt niektorých znečisťujúcich látok. V Trenčianskom kraji ide o územie mesta Trenčín a územie okresu Prievidza. V okrese sú situované veľké priemyselné zdroje, ktoré sú významnými zástupcami palivovo - energetického a chemického priemyslu na Slovensku. Oblasť Hornej Nityry zahŕňa časť Hornonitrianskej kotliny od Prievidze po Bystričany. Prúdenie vzduchu je značne ovplyvnené orografiou a orientáciou kotliny. Najčastejšie sa vyskytujú vetry zo severného a severovýchodného smeru. Na nevhodné podmienky pre rozptyl a prenos exhalátov poukazuje aj nízka hodnota priemernej ročnej rýchlosti vetra $2,3 \text{ m.s}^{-1}$. Dominantný podiel na znečistení ovzdušia v oblasti má energetika, menšie množstvá exhalátov emitujú zdroje chemického priemyslu a lokálne kúreniská. Veľký podiel na vysokej úrovni znečistenia v tejto oblasti má nízka kvalita palivovo - energetických zdrojov. Využívané uhlie, okrem síry, obsahuje najmä arzén .

Lokálne opatrenia na znižovanie emisií PM 10 by mali byť orientované hlavne na oblasť dopravy, čistenia komunikácií, na podporu centrálného vykurovania. Vybudovanie plánovaných cestných obchvatov mimo miest okresu prinesie postupnú zmenu regionálnej cestnej siete a odľahčí intravilán mesta.

Na celkových emisiách TZL má dominantný podiel sektor vykurovania, v mnohých emisne zaťažených oblastiach k ich produkcii významne prispieva aj priemysel. Pre znižovanie koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší je nevyhnutné pokračovať v realizácii opatrení na zdrojoch znečisťovania ovzdušia a podporovať opatrenia na ďalšie znižovanie emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia.

V roku 2011 bolo v Trenčianskom kraji prevádzkovaných 16 62 stacionárnych zdrojov, z ktorých bolo 121 veľkých zdrojov (VZZO) a 15 41 stredných zdrojov (SZZO).

Môžeme skonštatovať, že trend vývoja emisií základných znečisťujúcich látok za obdobie rokov 1998 až 2012 má napriek určitým výkyvom klesajúci resp. stabilizovaný trend. Najvýraznejší pokles (o 53%) do roku 2000 v porovnaní s rokom 1996 zaznamenali emisie SO₂, čo súviselo najmä s opatreniami vykonanými v SE, a.s., ENO Nováky – odsírenie dvoch blokov ENO B. Samozrejme k tomuto stavu určitou mierou prispeli aj opatrenia súvisiace s plynifikáciou niektorých centrálnych tepelných zdrojov miest a niektorých obcí. Od roku 2001 však nastupuje až 65% nárast v produkcii emisií SO₂. Zvýšenie produkcie emisií SO₂ je následkom nárastu výroby elektrickej energie (z 1 879 383 GJ v roku 2000 na 1 952 916 GJ v roku 2001) ako aj zvyšovania sírnatosti paliva.

Emisie tuhých látok aj oxidu siričitého sa už od roku 1990 plynulo znižujú, čo je okrem poklesu výroby a spotreby energie spôsobené aj zmenou palivovej základne v prospech ušľachtilých palív a používaním palív s lepšími akostnými znakmi. I keď rok 2011 predstavuje nárast emisií SO₂ v porovnaní s rokom 2010 ako i nárast emisií tuhých látok. Na redukcii emisií tuhých častíc sa podieľalo aj zavádzanie odľučovacej techniky, resp. zvyšovanie jej účinnosti. Klesajúci trend emisií SO₂ do roku 2000 bol zapríčinený znižovaním spotreby hnedého a čierneho uhlia, inštalovaním odsírovacích zariadení u veľkých energetických zdrojov (Elektrárne Zemianske Kostolany). Kolísanie emisií SO₂ v rokoch 2001 až 2003 bolo ovplyvnené ich čiastočnou alebo úplnou prevádzkou, kvalitou paľovaných palív a objemom výroby. V rokoch 2004, 2005 a 2006 bol zaznamenaný pokles emisií SO₂, a to hlavne u veľkých stacionárnych zdrojov. Tento pokles bol zapríčinený najmä spaľovaním nízkosírneho uhlia a znížením objemu výroby (Elektrárne Zemianske Kostolany). Nárast emisií TZL v roku 2004 bol na celom území SR spôsobený zvýšením spotreby dreva v sektore malé zdroje (vykurovanie domácností) v dôsledku nárastu cien zemného plynu a uhlia. V roku 2005 bol zaznamenaný výraznejší pokles emisií SO₂ z cestnej dopravy. Tento pokles, aj napriek nárastu spotreby pohonných látok, bol spôsobený zavedením opatrení týkajúcich sa obsahu síry v pohonných látkach (vyhláška MŽP SR č. 53/2004 Z. z.). V roku 2006 bol zaznamenaný pokles emisií TZL, ktorý bol spôsobený hlavne rekonštrukciou odľučovacích zariadení v niektorých energetických a priemyselných podnikoch (Elektrárne Zemianske Kostolany). V sektore cestnej dopravy k emisiám PM 10 a PM 2,5 zo spaľovania

najvýraznejšie prispievajú dieselové motory, príspevok abrázie je menej významný ako pri emisiách TZL. Celkovo najvýznamnejším podielom k emisiám PM₁₀ a PM_{2,5} prispievajú malé zdroje (vykurovanie domácností), pričom nárast emisií v tomto sektore odráža zvýšenú spotrebu dreva v dôsledku nárastu cien zemného plynu a uhlia. Emisie oxidov dusíka vykazujú v období od roku 1990 mierny pokles. Mierne zvýšenie emisií v roku 1995 súvisí so zvýšením spotreby zemného plynu. Pokles emisií oxidov dusíka v roku 1996 bol zapríčinený zmenou emisného faktora, zohľadňujúcou stav techniky a technológie spaľovacích procesov. Znižovanie spotreby tuhých palív od roku 1997 viedlo k ďalšiemu poklesu emisií NO_x. V roku 2006 bol zaznamenaný významnejší pokles emisií NO_x, a to hlavne u veľkých a stredných stacionárnych zdrojov. Tento pokles súvisí so znížením objemu výroby (Elektrárne Zemianske Kostolany) a spotreby pevných palív (Elektrárne Zemianske Kostolany). K výraznejšiemu poklesu emisií NO_x došlo aj u mobilných zdrojov, hlavne v cestnej doprave. Tento pokles súvisí so znížením spotreby kvapalných uhľovodíkových palív oproti roku 2006 a s obnovou vozidlového parku osobných a nákladných vozidiel. Napriek uvedenému klesajúcemu trendu, je rok 2011 sprevádzaný nárastom emisií NO_x oproti roku 2010 i 2009. Kolísanie emisií CO z veľkých zdrojov v rokoch 1997 až 2003 súvisí tiež s množstvom vyrobeného surového železa ako aj spotrebou paliva. V roku 2004 emisie CO mierne vzrástli, a to hlavne u veľkých zdrojov a odvtedy si udržiavajú iba mierne klesajúci trend. Pokles emisií v sektore cestná doprava v rokoch 2004 a 2005 súvisí s pokračujúcou obnovou vozidlového parku generálne novými vozidlami, vybavenými trojcestným riadeným katalyzátorom. Zvýšenie emisií CO v roku 2005 bolo zaznamenané iba v sektore malé zdroje (vykurovanie domácností) a súvisí so zvýšením spotreby dreva v dôsledku nárastu cien zemného plynu a uhlia. V rokoch 2006 – 2007 pokračuje trend celkového poklesu emisií CO, a to hlavne u mobilných zdrojov, kde v cestnej doprave došlo k zníženiu spotreby kvapalných uhľovodíkových palív oproti roku 2005 a obnove vozidlového parku osobných a nákladných vozidiel. Roky 2008 – 2010 sú charakteristické nárastom emisií CO, ale rok 2012 sa spája so zhruba 4% poklesom emisií CO.

Energetická efektívnosť.

Na základe monitorovania energetickej certifikácie budov možno konštatovať, že v r. 2008 – 2010 sa zlepšením tepelno-technických vlastností budov ušetrilo cca 10 GWh. K zníženiu spotreby tepla významne prispieva aj hydraulické vyregulovanie vykurovacích systémov vrátane termoregulačných ventilov na vykurovacích telesách.

Celkovo je v SR zhruba 15 tisíc verejných budov, t. j. budov vo vlastníctve štátu alebo samospráv. Vzhľadom na značnú zastaranosť objektov a prevádzku technických zariadení budov aj po skončení životnosti, ako aj na zadlženosť verejného sektora, je súčasný stav týchto budov nevyhovujúci. Z dôvodu nedostatku finančných zdrojov na priebežné opravy sú niektoré budovy a ich zariadenia v havarijnom stave, čo predstavuje významné straty energie. Niektoré z verejných inštitúcií už zrealizovali obnovu svojich budov. V rámci pilotného projektu „Energetická efektívnosť vo verejných budovách“ bola priemerná úspora spotreby energie viac ako 40 % v porovnaní so spotrebou energie pred obnovou. Avšak súčasné podporné mechanizmy a vyčlenené finančné zdroje nie sú dostatočné na pokrytie celkového potenciálu úspor energie vo verejnom sektore.

Podľa čl. 5 smernice 2012/27/EÚ bude potrebné od r. 2014 zabezpečiť obnovu budov ústredných orgánov štátnej správy. Táto obnova sa bude týkať budov, ktoré nespĺňajú minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov podľa smernice 2010/31/EÚ. Ročne bude potrebné z pohľadu energetickej efektívnosti obnoviť taký počet budov, ktorým sa zabezpečí úspora energie zodpovedajúca úspore pri obnove 3% celkovej podlahovej plochy budov nad 500 m², neskôr nad 250 m². Stratégia pre účely článku 5 smernice je uvedená v Notifikačnej správe k alternatívnemu prístupu podľa článku 5 smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti.

Okrem budov štátnej správy je potrebné zabezpečiť obnovu budov samosprávy a organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti samospráv (t.j. školské budovy, zariadení zdravotnej a sociálnej starostlivosti, kultúrne zariadenia).

Základom pre realizáciu opatrení energetickej efektívnosti v sektore budov budú výsledky národného projektu „Podpora nástrojov na zavádzanie a optimalizáciu opatrení v oblasti energetickej efektívnosti a spracovanie analýzy potenciálu úspore energie vo verejných budovách“. Výsledkom tohto projektu bude 250 energetických auditov verejných budov, ktoré poskytnú dôležité údaje o súčasnom stave, potenciál úspor energie a možných riešeniach v sektore verejných budov.

Ochrana prírody a krajiny.

Chránené územia možno rozdeliť do dvoch základných skupín:

- územia chránené podľa zákona č. 534/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
- územia chránené podľa zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách

Územia chránené podľa zákona č. 534/2002 Z. z.:

Európska sústava chránených území Natura 2000 má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. Sústavu Natura 2000 tvoria dva typy území:

- chránené vtáčie územia (osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) – vyhlasované na základe smernice Rady EÚ o ochrane voľne žijúcich vtákov č. 79/409/EHS); Na území Trenčianskeho samosprávneho kraja sa nachádza alebo len zasahuje 5 chránených vtáčích území vid' príloha č.10, Tab. F.4.3. Chránené vtáčie územia na území TSK
- chránené územia európskeho významu (osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) – vyhlasované na základe smernice Rady EÚ o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín č. 92/43). Na území TSK sa nachádza a zasahuje 44 chránených území európskeho významu vid' príloha č.10, Tab. F.4.4. Územia európskeho významu na území TSK

Okrem chránených území európskej sústavy Natura 2000 existuje podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny národná sústava chránených území. Na území TSK zasahuje 5 veľkoplošných chránených území – chránených krajinných oblastí (CHKO):

- CHKO Malé Karpaty (Nové Mesto nad Váhom, Myjava)
- CHKO Biele Karpaty (Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Ilava, Púchov)
- CHKO Kysuce (Púchov, Považská Bystrica)
- CHKO Strážovské vrchy (Považská Bystrica, Púchov, Ilava, Prievidza)
- CHKO Ponitrie (Prievidza, Partizánske).

Z maloplošných chránených území sa na území Trenčianskeho samosprávneho kraja nachádza 141 chránených území:

- národné prírodné rezervácie (NPR) - 12
- prírodné rezervácie (PR) - 52
- prírodné pamiatky (PP) - 71
- národné prírodné pamiatky (NPP) - 3
- chránené areály - 3

Chránené časti prírody

Ochrana jaskýň - V Trenčianskom kraji sa nachádza niekoľko stoviek jaskýň. Medzi voľne prístupné jaskyne v Trenčianskom kraji patria: Hájska jaskyňa (PD - Ráztočno), Hradná jaskyňa (BN – Uhrovske Podhradie), Jaskyňa Dupná diera (BN – Slatinka nad Bebravou), Jelenská jaskyňa (TN – Trenčianske Teplice), Košútova jaskyňa (PD – Nitrianske Rudno), Opatovská jaskyňa (TN – Opatová), Pružinská dúpna jaskyňa (PB – Pružina), Žernovská jaskyňa (BN – Omastiná).

Chránené stromy - Na území Trenčianskeho kraja bolo k 31. 12. 2014 evidovaných 75 chránených stromov a ich skupín na 46 lokalitách.

Mokrade - Za mokrade sú považované územia s močiarimi, slatinami, rašeliniskami a vodami prírodnými alebo umelými, trvalými alebo dočasnými, stojatými aj tečúcimi. Znamená to, že medzi mokrade patria všetky územia prírodného aj umelého pôvodu, kde je vodná hladina na povrchu, alebo blízko povrchu pôdy, alebo kde povrch pokrýva plytká voda, ako aj potoky, rieky a vodné nádrže.

Na území Trenčianskeho kraja sa podľa údajov ŠOP SR nachádzajú:

- 2 mokrade národného významu (IL - 2);
- 46 mokradí regionálneho významu (BN – 3, IL – 5, NM – 10, PE – 2, PB – 3, PD – 3, PU – 3, TN – 17);
- 116 mokradí lokálneho významu (BN – 8, IL – 6, NM – 12, MY – 10, PE – 18, PB – 10, PD – 29, PU – 3, TN – 20).

Územia chránené podľa zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách

Chránené oblasti určené na odber pitnej vody

Predmetom ochrany sú vodárenské zdroje, ktorými sú podľa § 7 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení zákona č. 384/2009 Z. z. útvary povrchových a podzemných vôd využívané na odbery vôd pre pitnú vodu alebo využiteľné na zásobovanie obyvateľstva pre viac ako 50 osôb, alebo umožňujúce odber vody na takýto účel v priemere väčšom ako 10 m³ za deň v pôvodnom stave alebo po ich úprave. Na ich ochranu sú v SR určené tri druhy ochrany, a to: chránené vodohospodárske oblasti, povodia vodárenských tokov a ochranné pásma vodárenských zdrojov.

Chránené vodohospodárske oblasti - Podľa odhadu z roku 1995 pod tento druh ochrany spadajú zdroje s kapacitou asi 40 m³.s⁻¹. Na území Trenčianskeho samosprávneho kraja zasahujú dve chránené vodohospodárske oblasti – CHVO Strážovské vrchy a CHVO Beskydy - Javorníky.

Vodárenské vodné toky a vodohospodársky významné toky - Zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov je ustanovený vyhláškou MŽP SR č. 211/2005 Z. z. Na území Trenčianskeho kraja sa nachádzajú tri vodárenské vodné toky - Papradnianka (km 11,30 – 20, 50), Tužina (km 7,25 – 15,00), Nitrica (km 33,70 – 50,10) a 73 vodohospodársky významných vodných tokov.

Ochranné pásma vodárenských zdrojov - Ochranné pásma vodárenských zdrojov sa zriaďujú podľa § 32 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách s cieľom ochrany ich výdatnosti, kvality a zdravotnej bezchybnosti. Na Slovensku bolo k 31. 12. 2007 zriadených 1 138 ochranných pásiem vodárenských zdrojov.

Chránené oblasti citlivé na aplikáciu živín

Nariadením vlády SR č. 617/2004 Z. z. boli podľa § 81 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách ustanovené citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.

Citlivé oblasti - Nariadením vlády SR č. 617/2004 boli za citlivé oblasti ustanovené útvary

povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo tým územím pretekajú.

Zraniteľné oblasti - Za zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg/l^{-1} alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Na území Trenčianskeho samosprávneho kraja sa nachádza 142 katastrálnych území, ktoré sú podľa NV SR č. 617/2004 Z. z. zaradené medzi zraniteľné oblasti.

II.D. Analytická časť pre oblasť podpory Operačného programu Ľudské zdroje

Aktivity IROP a OP ĽZ sú nastavené ako vzájomne komplementárne najmä z hľadiska dopĺňania infraštruktúrnych a „mäkkých“ aktivít. Preto je potrebné realizovať aktivity z OP ĽZ ako dopĺňujúce voči aktivitám IROP v oblastiach: školstvo, oblasť sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, podpora integrácie obyvateľov MRK v oblasti vzdelávania a skvalitňovania podmienok bývania. Situácia v oblasti základného a stredného školstva a v sociálnej oblasti je súčasťou analytickej časti II.A. pre územie Trenčianskeho kraja.

Vysoké školy

V Trenčianskom kraji sa nachádzajú nasledovné vysoké školy:

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne (verejná vysoká škola)

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne je známa a typická svojimi vedecko-výskumnými pracoviskami a jedným z najlepšie vybudovaných excelentných centier materiálového výskumu na Slovensku, ktoré sú vybudované predovšetkým z finančných zdrojov štrukturálnych fondov Európskej únie. Zahŕňa centrá:

- Centrum excelentnosti pre keramiku, sklo a silikátové materiály
- Centrum hyperbarickej oxygenoterapie (HBO),
- Centrum pre výskum plazmových aplikácií
- Centrum transferu technológií TnUAD (CENTRATECH).
- Centrum pre funkčné a povrchovo upravované sklá
-

Vysoká škola manažmentu v Trenčíne (súkromná VŠ)

VŠM je bezfakultnou vysokou školou a svojimi vzdelávacími programami nadväzuje na tradíciu poskytovania kvalitného obchodného vzdelania americkej City University of Seattle so sídlom v Bellevue, štát Washington, USA. Bakalárske a magisterské štúdium podnikového a znalostného manažmentu a doktorandské štúdium znalostného manažmentu na VŠM sú akreditovanými študijnými programami.

Dubnický technologický inštitút v Dubnici nad Váhom (súkromná VŠ)

Hlavným poslaním DTI je poskytovanie, organizovanie a zabezpečovanie vysokoškolského vzdelávania v akreditovaných študijných programoch, uskutočňovanie tvorivého vedeckého bádania a poskytovanie ďalšieho vzdelávania

Detašované pracoviská a informačno-konzultačné strediská iných fakúlt vysokých škôl v SR (r. 2014):

- Informačno-konzultačné stredisko VŠEMVS Bratislava v Bánovciach nad Bebravou,
- Detašované pracovisko STU Bratislava (MtF) v Dubnici nad Váhom,
- Informačno-konzultačné stredisko PU Prešov (FM) v Dubnici nad Váhom,
- Detašované pracovisko Sv. Cyrila a Metoda VŠZaSP Bratislava v Partizánskom,
- Detašované pracovisko ŽU Žilina (SjF) v Považskej Bystrici,
- Detašované pracovisko ŽU Žilina (FRI) v Prievidzi,
- Detašované pracovisko UCM Trnava (FSV) v Prievidzi,
- Detašované pracovisko EU Bratislava (OF) v Púchove,
- Detašované pracovisko EU Bratislava (FHI) v Púchove,
- Informačno-konzultačné stredisko VŠEMVS Bratislava v Trenčíne.

Tab. č. 15. Počet študentov a absolventov vysokých škôl

UNIVERZITA/FAKULTA	MESTO	POČET ŠTUDENTOV (31. 10. 2014)	ABSOLVENTI (31. 12. 2014)
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka	Trenčín	2 893	1 378
Fakulta špeciálnej techniky	Trenčín	375	134
Fakulta priemyselných technológií	Púchov	352	128
Katedra politológie	Trenčín	248	167
Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov	Trenčín	1 299	697
Fakulta zdravotníctva	Trenčín	619	252
Vysoká škola manažmentu Fakulta manažmentu VŠM	Trenčín	1 017	204
Dubnický technologický inštitút Elektrotechnická fakulta	Dubnica nad Váhom	2 923	1 556
SPOLU		6 833	3 138

Zdroj: CVTI SR

Nezamestnanosť

Z údajov ÚPSVAR za rok 2014 vyplynulo, že nezamestnanosť v TSK postupne klesala z hodnoty 10,91 % na 9,56 %, čo je o 2,73 % menej ako je celoslovenský priemer.

Počet uchádzačov o zamestnanie evidovaných ÚPSVAR na území TSK dosiahol ku koncu roka 2014 celkovo 31 766 osôb, z toho 49,66 % tvorili ženy. Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie dosiahol ku koncu roka 2014 28 482 osôb.

Tabuľka č. 16: Základné ukazovatele o nezamestnanosti v okresoch TSK (rok 2014)

Územie	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	Uchádzači o zamestnanie	z toho			Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie	Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)
			do 29 rokov	30 - 54 rokov	55 rokov a viac		
Bánovce nad Bebravou	19 045	2 143	743	1 079	321	1 950	10,24
Ilava	31 139	2 700	876	1 403	421	2 466	7,92
Myjava	13 544	1 143	344	615	184	1 048	7,74
Nové Mesto nad Váhom	31 637	2 771	788	1 523	460	2 434	7,69
Partizánske	23 120	2 983	913	1 657	413	2 634	11,39
Považská Bystrica	31 946	3 770	1 092	2 042	636	3 365	10,53
Prievidza	68 846	9 623	2 995	5 255	1 373	8 588	12,47
Púchov	22 472	1 854	611	954	289	1 607	7,15
Trenčín	56 143	4 779	1 538	2 489	752	4 390	7,82
Trenčiansky kraj	297 892	31 766	9 900	17 017	4 849	28 482	9,56

Zdroj: ÚPSVAR

Priemerná miera nezamestnanosti v TSK vzrástla v decembri medzimesačne o 0,11 % na 9,56 %. S výnimkou okresu Prievidza klesla nezamestnanosť vo všetkých okresoch TSK. Najvyššia miera nezamestnanosti bola ku koncu roka 2014 v TSK v okrese Prievidza, kde dosiahla úroveň 12,47 %. Nasledovali okresy Partizánske (11,39 %), Považská Bystrica (10,53 %), Ilava (7,92 %), Trenčín (7,82 %), Nové Mesto nad Váhom (7,69 %) a Myjava (7,74 %). Najnižšia evidovaná miera nezamestnanosti v TSK bola v novembri opäť v okrese Púchov, kde klesla na 7,15 %.

Z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie nemôže po predložení vhodného pracovného miesta nastúpiť do zamestnania 2 636 uchádzačov o zamestnanie z dôvodu vzdelávania a prípravy pre trh práce, dočasnej pracovnej neschopnosti a ošetrovania člena rodiny a absolventskej praxe.

Najväčší počet nedisponibilných uchádzačov o zamestnanie má okres Prievidza a to v počte 756, čo predstavuje 28,68 % z celkového počtu nedisponibilných uchádzačov o zamestnanie za Trenčiansky kraj. Najnižšiu mieru evidovanej nezamestnanosti majú okresy Púchov a Myjava. Trenčiansky okres, ktorý mal v minulosti najnižšiu nezamestnanosť, klesol v rebríčku nezamestnanosti na 4 miesto v rámci okresov TSK.

V TSK je zaregistrovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie 9 900 vo veku do 29 rokov, čo predstavuje 31,17 % z celkového počtu uchádzačov (najviac v Trenčíne, Prievidzi, Považskej Bystrici, Partizánskom a Bánovciach nad Bebravou) o zamestnanie a 13 177 uchádzačov je vo veku do 34 rokov, čo je 41,48 % z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie. Nad 55 rokov je zaregistrovaných 4 849 uchádzačov o zamestnanie, čo predstavuje 15,26 % z celkového počtu.

Analýza situácie v TSK v oblasti MRK:

Podľa údajov z Atlasu rómskych komunit na Slovensku 2013 (ďalej len „Atlas“) tvoria obce s rómskou komunitou 14,9 % z celkového počtu obcí (276) v Trenčianskom kraji. Z celkového počtu obcí s rómskou komunitou na Slovensku tvoria tieto 3,8%.

Na Slovensku eviduje Atlas 150 obcí, v ktorých bývajú všetci Rómovia v osídleniach. Najmenej obcí s výlučným bývaním Rómov iba v osídleniach má Trenčiansky kraj, v ktorom nie je ani jedna takáto obec. V Trenčianskom kraji udáva Atlas 5 obcí s osídlením vo vnútri obce, 5 obcí s osídlením na okraji obce a 2 obce so segregovanými osídleniami. Nakoľko niektoré obce majú viac takýchto osídlení celkový počet osídlení pre kraj je 13. Počet Rómov bývajúcich v rozptyle medzi majoritným obyvateľstvom sa odhaduje na 4 634, čo predstavuje 53,9 % podiel na počte všetkých odhadovaných Rómov žijúcich v kraji. 35,9 % pripadá na Rómov žijúcich vo vnútri a na okraji obce 10,2% na Rómov žijúcich v segregovaných osídleniach.

Infraštruktúrne vybavenie sledovaných obcí v Trenčianskom kraji je nasledovné: Osídlenia s úplným pokrytím verejným vodovodom tvoria 92,3 % zo všetkých sledovaných osídlení. Iba jedno osídlenie je bez verejného vodovodu, ako zdroj pitnej vody využíva vlastnú studňu. Zvyšok tvoria osídlenia s čiastočným pokrytím. Čo sa týka pokrytia osídlení verejnou kanalizáciou je v Trenčianskom kraji 76,9 % osídlení pokrytých úplne a 23,1 % (3 osídlenia) je bez verejnej kanalizácie. Najdostupnejšou inžinierskou sieťou v osídleniach, podobne ako v obciach, je elektrická energia. V Trenčianskom kraji je 100% sledovaných osídlení úplne elektrifikovaných. Hoci sú rozvody plynu dostupnejšie ako verejná kanalizácia, ich využívanie v osídleniach je jedno z najnižších. Inými slovami: hoci je dostupnosť plynu v rómskych osídleniach relatívne vysoká, jeho využívanie je relatívne nízke. Dôvodom je skutočnosť, že plyn je finančne náročný zdroj energie, ktorý je možné v mnohých prípadoch (najmä v dedinskom prostredí) nahradiť lacnejšími energetickými zdrojmi, ako napríklad tuhé palivo.

Tvrdenie jasne dokumentujú nižšie uvedené údaje. Kým obydlia v obci využívajú vykurovanie plynom na 41,0%, tuhým palivom 39,9%, CZT 13,1% a elektrinou 4,1%. Obydlia v osídleniach využívajú na vykurovanie najmä tuhé palivo (41,4%), následne CZT 30,8% a elektrinu 21,3 a nakoniec iba 7,1% plyn.

Obce s prítomnosťou MRK boli na základe základu zjednodušeného indexu podrozvinutosti (ZIP) zoradené s cieľom čo najúčinnějšího cielenia intervencií v oblasti sociálnej inklúzie financovaných zo štrukturálnych fondov. Podpora bude smerovaná hlavne do prvých 150tich obcí tohto zoznamu. Z Trenčianskeho kraja spadá do tejto skupiny iba mesto Bánovce n/B, ktoré je 148. v poradí. Zoznam všetkých obcí Trenčianskeho kraja, ktoré sú súčasťou horeuvedeného zoznamu uvádzame v tabuľke.

Tab. č. 17. Zjednodušený index pásma podrozvinutosti PO5:

1.	148	Bánovce nad Bebravou	22	1003	Lubina
2.	195	Dubnica nad Váhom	23	1004	Moravské Lieskové
3.	313	Prievidza	24	1005	Nová Lehota
4.	319	Handlová	25	1006	Pobedím
5.	321	Čachtice	26	1007	Podolie
6.	337	Nové Mesto nad Váhom	27	1008	Stará Túra
7	358	Myjava	28	1009	Vaďovce
8	410	Partizánske	29	1010	Chinorany
9	437	Veľké Kršteňany	30	1011	Považská Bystrica
10	540	Častkovce	31	1012	Kamenec pod Vtáčnikom
11	555	Trenčín	32	1013	Malinová
12	993	Pečeňany	33	1014	Nedožery Brezany
13	994	Rybany	34	1015	Nitrianské Pravno
14	995	Košeca	35	1016	Nováky
15	996	Ladce	36	1017	Oslany
16	997	Pruské	37	1018	Lednícké Rovne
17	998	Zliechov	38	1019	Nimnica
18	999	Brezeová pod Bradlom	39	1020	Púchov
19	1000	Krajné	40	1021	Trenčianská Teplá
20	1001	Bzince pod Javorinou	41	1022	Trenčianske Teplice
21	1002	Hrachovište			

V rámci OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia bol realizovaný Národný projekt Komunitné centrá (NP KC). Projekt je určený najmä pre skupinu obyvateľov sociálne vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením s dôrazom na MRK, pre ktorých je charakteristická neschopnosť participovať na sociálnom, ekonomickom, politickom a kultúrnom živote v dôsledku faktorov ako sú napríklad nízky príjem, zlý zdravotný stav, nedostatočné vzdelanie, slabý kontakt s majoritnou populáciou a diskriminácia. V Trenčianskom kraji bolo v rámci tohto projektu podporených 6 komunitných centier v organizáciách a samosprávach: Spokojnosť - centrum sociálnych služieb, n.o. v Prievidzi, mesto Myjava, mesto Handlová, Drahuška a my...,o.z. Krajné, Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar – Prievidza, mesto Partizánske

III. A Strategická časť pre územie Trenčianskeho kraja

Globálny cieľ RIÚS:

prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť Trenčianskeho samosprávneho kraja.

1. Strategická priorita 1: Bezpečná a ekologická doprava v Trenčianskom kraji

1.1. Investičná priorita 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciálnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálneho dopravného systému

Zámerom investičnej priority je napojiť znevýhodnené mestské a vidiecke územia prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a výstavby nových regionálnych ciest na nadradenú cestnú infraštruktúru (infraštruktúru siete TEN-T a cesty I. triedy) prispieť k udržateľnému rozvoju. V nadväznosti na globálny cieľ RIÚS – zlepšenie kvality života obyvateľstva je cieľom tejto priority prispieť k uvedenému cieľu okrem zlepšením dostupnosti obyvateľstva, odstránenie nehodových úsekov aj elimináciou vplyvu dopravy na životné prostredie. Investovanie do ciest umožňuje menej rozvíjajúcim a zaostávajúcim oblastiam znižovať vnútroregionálne rozdiely v prístupe k základným službám (vzdelanie, zdravotná a sociálna starostlivosť, kultúra, a pod.), v prístupe na trh práce, ako aj v prístupe k základným tovarom. Význam modernej a bezpečnej cestnej infraštruktúry nižších kategórií zohráva nezastupiteľnú funkciu aj vo vzťahu k obslužnosti regiónov prostredníctvom verejnej autobusovej dopravy, najmä v oblastiach kde absentuje železničná dopravná sieť. Synergia s OP Integrovaná infraštruktúra: významným prínosom pre horné a stredné Ponitrie bude plánovaná realizácia veľkého projektu R2 Mníchova Lehota – Ruskovce, na ktorý budú nadväzovať viaceré projektové zámery ciest II. triedy plánované v rámci RIÚS.

1.1.1. Špecifický cieľ 1.1. Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému.

V nadväznosti na potreby Trenčianskeho kraja v rozvoji cestnej infraštruktúry je prioritou riešenie rekonštrukcie a modernizácie úsekov ciest II. triedy a v odôvodnených prípadoch ciest III. triedy resp. mostných objektov v zlom stavebno-technickom stave s cieľom zabezpečenia obsluhy centier osídlenia, priemyselných zón a dopravných napojení centier hospodárskeho významu. Dôraz bude kladený aj na oblasť zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky, odstraňovanie kolíznych bodov, modernizáciu úsekov ciest II. a III. triedy zabezpečujúcich dopravné napojenia terminálov osobnej dopravy prípadne budovanie prvkov upokojujúcej dopravy v sídlach. Rekonštrukcia ciest II. triedy, ktoré sú využívané na prepravu osôb verejnou dopravou, prinesie pozitívne zmeny v kvalite cestovania osôb využívajúcich VOD.

Nevyhnutným predpokladom pre akúkoľvek intervenciu do dopravného systému (vrátane ciest) je súlad s existujúcimi strategickými dokumentmi kraja pre oblasť dopravy – najmä Strategických plánov rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov (Regionálne master plány), ktoré by mali umožniť identifikáciu "bezpečných/istých" intervencií do cestnej siete, ktoré môžu byť realizované popri vývoji plánov udržateľnej mobility

V Trenčianskom kraji boli po vyhodnotení všetkých relevantných kritérií v regionálnom master pláne (ako napr. konektivita, synergia, ekonomický rozvoj, stavebno-technický stav, intenzita dopravy, nehodovosť, bezpečnosť a i.) vybrané ako prioritné na realizáciu cesty: II/581, II/511, II/516, II/512, II/579, II/596, II/517, II/507 a II/592 (viď prílohu č.5., mapa č. A.1.5.). Ich rekonštrukciou a modernizáciou sa dosiahnu nasledovné výsledky:

- zlepšenie napojenia regiónov Trenčianskeho kraja na cesty I. triedy a infraštruktúru TEN-T (predovšetkým okresu Myjava na D1, v ktorom ako jedinom v Trenčianskom kraji absentujú cesty I. triedy príp. vyššej kategórie, ďalej okresov Prievidza, Partizánske a Bánovce n/B, ktorých rozvoj absenciou diaľnice zaostáva, a taktiež okresov Púchov, Považská Bystrica a Trenčín, kde je potrebné zlepšiť dostupnosť vidieckych oblastí), čím sa napomôže vyváženějšíemu územnému rozvoju a umožní sa prístup k základným sociálnym službám,
- zvýšenie kvality cestnej infraštruktúry, ktorá vytvára podmienky pre hospodársky rast a zároveň nebude svojimi vlastnosťami limitovať vnútorný potenciál kraja,
- zlepšenie stavebno-technického stavu cestnej siete s dopadom na zlepšenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, zníženie nehodovosti, zníženie energetickej náročnosti dopravy a negatívnych dopadov na ŽP, zlepšenie podmienok pre cestnú hromadnú dopravu ako súčasti multimodálneho systému VOD a tvorbu integrovaných multimodálnych systémov dopravy,
- zvýšenie úrovne dopravno-technického stavu dotknutých ciest, predovšetkým ciest s vysokou intenzitou dopravy, ako II/579 Hradište – Partizánske, II/592 Bánovce nad Bebravou – Nadlice, II/581 Myjava – Nové Mesto n/V, ale taktiež ďalších ciest nevyhovujúcim až havarijným stavom (II/511, II/579, II/592, II/512),
- odstránenie nehodových lokalít a zvýšenie bezpečnosti na cestách, predovšetkým v úsekoch kritických nehodových lokalít (ako sú na cestách II/581, II/507, II/517), ale aj na ďalších nehodových úsekoch,
- zvýšenie nosnosti nevyhovujúcich mostných konštrukcií a zlepšenie ich stavu (predovšetkým most v Pov. Bystrici)
- zlepšenie dopravného napojenia priemyselných parkov a zón, centier osídlenia a centier hospodárskeho významu na nadradenú dopravnú infraštruktúru (napr. PP Dubnica, Myjava, Partizánske, Prievidza, Trenčín, Považská Bystrica, Nováky, Nové Mesto nad Váhom).

Tab. č.18. Merateľné ukazovatele výsledku na úrovni kraja:

Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Úspora času v cestnej doprave	EUR	*	2015	*	MPRV SR	Ročne

Poznámka: * akčný plán v prílohe 12.36 IROP

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa 1.1. (IROP):

- rozvoj miestnych/regionálnych plánov udržateľnej mobility ako predpokladu pre všetky nasledujúce navrhované intervencie do dopravného systému;
- rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy (výnimočne ciest III. triedy)⁷;
- výstavba nových úsekov ciest II. triedy (výnimočne ciest III. triedy);

⁷ V zmysle zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) a vyhlášky 35/1984 Zb..

- o **vypracovanie štúdií uskutočniteľnosti a vykonanie bezpečnostného auditu alebo inšpekcie.**

A.) rozvoj miestnych/regionálnych plánov udržateľnej mobility ako predpokladu pre všetky nasledujúce navrhované intervencie do dopravného systému.

Miestny/regionálny plán udržateľnej mobility bude základným nástrojom na zabezpečenie vyváženého rozvoja dopravného systému. Tieto plány určia relevantné prepojenia pre VOD tak, aby bola zaistená minimálna potrebná úroveň mobility a určia typ intervencií, ktorý má byť na nich vykonaný (bezpečnosť, rekonštrukcia, modernizácia, výstavba nových sekcií, atď.).

B.) rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy (výnimočne ciest III. triedy).

Účelom rekonštrukcie a modernizácie ciest je zvýšenie úrovne dopravno-technického stavu existujúcich úsekov ciest a zlepšenie dopravného napojenia priemyselných parkov a zón, centier osídlenia a centier hospodárskeho významu na dopravnú infraštruktúru vyšších kategórií. Navrhovaná aktivita zahŕňa kompletnú aj komplexnú hĺbkovú rekonštrukciu vozovky, v úsekoch kde je to nevyhnutné, dôjde k úprave šírkových parametrov vozovky. Zlepšenie stavebno-technického stavu nevyhovujúcich mostných objektov alebo ich výmena bude v prípade samostatných mostných objektov oprávnená v prípade ich zaradenia do kategórie stavebného stavu zlý až havarijný. Podpora mostných objektov by mala vychádzať z plánov udržateľnej mobility, pričom by sa malo jednať buď o objekty lokalizované na cestnej sieti určenej na rekonštrukciu alebo by mali byť riešené úzke miesta na komunikáciách určených pre VOD. Prostredníctvom predmetnej aktivity nie je možné realizovať pravidelnú údržbu komunikácie.

C.) výstavba nových úsekov ciest II. triedy (výnimočne ciest III. triedy).

Výstavba nových úsekov ciest bude oprávnená v preukázateľne odôvodnených prípadoch z dôvodu zabezpečenia dopravnej obslužnosti územia a za účelom odstránenia identifikovaných systémových nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom na environmentálny a bezpečnostný aspekt (napr. znečistenie ovzdušia, hluk).

D.) príprava projektovej dokumentácie, vypracovania štúdií uskutočniteľnosti a vykonanie bezpečnostného auditu alebo inšpekcie.

Vypracovania štúdií uskutočniteľnosti sa bude týkať projektov výstavby nových úsekov ciest. Vykonanie bezpečnostného auditu alebo inšpekcie bude podmienkou pri realizácii projektov rekonštrukcií ciest s cieľom odstránenia prvkov a závad vplývajúcich na bezpečnosť cestnej premávky.

Cieľom všetkých opatrení je odstraňovanie nehodových lokalít, zvýšenie bezpečnosti na cestách a križovatkách zavádzaním inteligentných riadiacich systémov (merače rýchlosti, signalizácia, mimoúrovňové križovanie, zmeny riešenia, kruhové križovatky, signalizačné zariadenia, ktoré reagujú na rýchlosť vozidiel, atď.). Súčasťou opatrení bude rekonštrukcia a budovanie dopravných subsystémov zabezpečujúcich zvyšovanie úrovne dopravných, bezpečnostných a environmentálnych aspektov (napr. radarové merače rýchlosti, vhodné prvky upokojovania dopravy a pod.) pre bezpečný pohyb zraniteľných účastníkov premávky, predovšetkým chodcov a cyklistov. Taktiež budú podporené aktivity zamerané na zmierňovanie dopadov negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie a obyvateľov prejazdnych úsekov ciest cez mestá a obce (napr. budovanie protihlukových opatrení, účinných systémov odvodnenia a pod.). Opatrenia majú taktiež dopad na rozvoj multimodálneho systému verejnej osobnej dopravy, do ktorej patria aj úseky ciest II. a III. triedy. Na podporu nebudú oprávnené exkluzívne komunikácie pre komerčné centrá cestovného ruchu.

Medzi prioritnými by mali byť riešené úseky ciest, kde je havarijný stav (napr. Veľké Uherce-Skýcov) a tie úseky, ktoré sa nachádzajú v oblastiach s absenciou vyššej kategórie ciest (napr. Myjava – Nové Mesto nad Váhom).

Základným strategickým dokumentom slúžiacim k identifikácii vízií a strategických cieľov rozvoja cestnej dopravy na regionálnej úrovni je Strategický plán rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov (Regionálny Master plán). V záujme plnenia cieľov stratégie Európa 2020 sa samosprávne kraje v rámci zostavovania Regionálneho Master plánu zamerali nielen na oblasti týkajúce sa rekonštrukcií havarijných úsekov ciest, ale najmä na zabezpečenie bezpečnosti cestnej premávky, zlepšenie regionálnych dopravných prepojení v záujme posilňovania mobility a zlepšovania kvality životného prostredia. Výber projektov (úsekov) potenciálne vhodných pre podporu z IROP na úrovni výstavby, rekonštrukcie a modernizácie vzíde z priorit a opatrení určených na úrovni miestnych/regionálnych plánov udržateľnej mobility. Niektoré projekty/intervencie zadané v Regionálnom Master pláne (zamerané na bezpečnosť, nehodové lokality a pod.) možno posunúť na úroveň projektov určených na realizáciu v prípade, že predstavujú „bezpečné/isté“ projekty pre akýkoľvek komplexný strategický plán pre oblasť dopravy, ktorý sa bude rozvíjať.

Ďalšie kritériá v rámci podpory ciest II. a III. triedy sú uvedené v IROP.

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok ako vlastník ciest II. a III. triedy,

Cieľové skupiny:

- užívatelia cestnej dopravnej siete, predovšetkým obyvatelia miest a obcí,
- prevádzkovatelia a investori v priemyselných zónach,
- prevádzkovatelia verejnej autobusovej dopravy.

Cieľové územie:

- územie Trenčianskeho kraja

Prepojenosť s inými operačnými programami a hlavné zásady operácií sú uvedené v IROP. S cieľom dosiahnutia maximálneho synergického efektu pre oblasť dopravy je potrebné do procesu prípravy a tvorby strategických dokumentov (plány udržateľnej mestskej/regionálnej mobility, generely dopravy) zahrnúť všetky potenciálne dopravné módy v území v prepojení na VOD. Súčasťou rekonštrukcií a zvyšovania úrovne ciest musí byť podpora zlepšenia podmienok pre chodcov, cyklistov a verejnú osobnú dopravu.

Tab.č.19.Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Cieľová hodnota (2023)					Zdroj dát	Frekvencia sledovania
				M	Ž	RIUS spolu	RIUS bez UMR	UMR		
C014	Celková dĺžka rekonštruovaných alebo zrenovovaných ciest	km	EFRR	N/A	N/A	110	108	2	ITMS	ročne
C013	Celková dĺžka nových ciest	km	EFRR	N/A	N/A	0	0	0	ITMS	ročne

1.2. Investičná priorita 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Investičná priorita je zameraná na dve hlavné oblasti, a to verejnú osobnú dopravu a nemotorovú dopravu (predovšetkým cyklistickú dopravu). Prispieva ku globálnemu cieľu RIUS cez zlepšenie mestského prostredia, v rámci ktorého predstavuje podstatný príspevok ku kvalite života, prostredia a životného prostredia aj trvalo udržateľná, ľahko dostupná a cenovo výhodná sieť mestskej dopravy a cyklo dopravy, ktorá nadväzuje na dopravné systémy v území. Táto investičná priorita preto nadväzuje a dopĺňa investičnú prioritu 1.1.

Investičná priorita je v súlade so všeobecným dopravným cieľom TSK – zosúladienie ponuky dopravných služieb s prepravnými potrebami obyvateľstva, v existujúcej a vytvárajúcej sa štruktúre verejných dopravných služieb na báze ich priestorovo-funkčnej integrácie, s cieľom zvyšovania kvality uspokojovania prepravných potrieb spoločnosti pri zohľadňovaní princípov trvalej udržateľnosti služieb verejnej osobnej dopravy (environmentálnych, sociálnych a ekonomických). Takto formulovaný cieľ je v súlade dopravnou politikou EÚ, kde sú dopravno-politické princípy orientované jednoznačne na podporu verejnej hromadnej prepravy osôb. Konečným produktom optimalizácie je stanovenie potrebného objemu dopravných výkonov na zabezpečenie dopravnej obslužnosti.

Synergia s inými OP: na cyklo dopravu vytvorenú v rámci RIUS môžu nadväzovať projekty cyklotrás na vidieku realizované cez Program rozvoja vidieka, prípadne cyklotrasy realizované cez program INTERREG.

1.2.1. Špecifický cieľ 1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy.

Základným strategickým dokumentom pre oblasť verejnej osobnej dopravy na národnej úrovni je Stratégia rozvoja verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy do roku 2020. Víziou uvedenej stratégie je zvrátiť doterajší nepriaznivý vývoj v del'be prepravnej práce, keď podiel verejnej osobnej dopravy na celkovej del'be prepravnej práce kontinuálne klesá. S ohľadom na aktuálny stav v tejto oblasti je základnou víziou a cieľom Trenčianskeho kraja bezpečná, pohodlná a moderná, kvalitná, ekologická, efektívna, dostupná doprava, ktorá by bola konkurencieschopná automobilovej doprave. Špecifický cieľ je zameraný na organizáciu, prevádzku a infraštruktúru verejnej osobnej dopravy s cieľom zvýšenia počtu prepravených osôb v regióne a rieši oblasť prímestskej a mestskej dopravy v nadväznosti na ostatnú dopravnú infraštruktúru. V nadväznosti na základnú víziu je nevyhnutné, aby jednotlivé mestá kraja mali spracované plány udržateľnej mestskej mobility a ďalšie relevantné strategické dokumenty pre oblasť dopravy, prioritne tie mestá, v ktorých je zavedená MHD. Na realizáciu investičných projektov je nevyhnutné v prvom rade zabezpečiť strategické dokumenty pre oblasť dopravy na danom území, následne sú potrebné investície do infraštruktúry hlavne zvýšenie kvality zastávok, prestupných uzlov vrátane informačných systémov pre spoločné zastávky MHD a prímestskej dopravy, ďalej investície do kvality vozového parku MHD a uprednostnenie vozidiel MHD. Dlhodobým cieľom je zabezpečenie prevádzky integrovaného dopravného systému. Pridanou hodnotou bude prepojenie investícií v oblasti VOD s cyklo dopravou.

Vízie v oblasti verejnej autobusovej dopravy:

- **vytvorenie podmienok na zvýšenie konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy pred rastúcou individuálnou automobilovou dopravou zvýšením kvality poskytovaných služieb, ako napr. moderné a bezpečné prestupné terminály, vybudované záchytné parkoviská, kvalitné a účelné zastávky a zvýšenie bezpečnosť a spoľahlivosť dopravy na báze inteligentných dopravných systémov, postupné zavádzanie wifi do autobusov,**

- zabezpečenie vypracovania strategických dokumentov v oblasti dopravy – plány mobility, generel dopravy, plány dopravnej obslužnosti a i., ktoré budú viesť k efektívnejšiemu poskytovaniu VOD,
- v rámci skvalitnenia verejnej osobnej dopravy vytvorenie integrovaného dopravného systému, ktorého základným cieľom je jednotný tarifný (prestupný) systém, umožňujúci uskutočniť cestu na jeden doklad (jeden cestovný lístok v rámci jednotlivých druhov dopravy) s potrebnými prestupmi a to bez ohľadu na zvolený dopravný prostriedok a dopravcu;
- zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie (zníženie znečistenia ovzdušia) - zabezpečiť bezpečnosť a ekologickosť mestskej a prímestskej autobusovej dopravy obnovou dopravných prostriedkov verejnej osobnej dopravy,
- zabezpečenie dostupnosti verejnej osobnej dopravy.

Naplnenie vízií v oblasti VOD bude viesť k dosiahnutiu nasledovných výsledkov podpory IROP:

- efektívnejšie poskytovanie verejnej osobnej dopravy na základe spracovaných plánov udržateľnej mestskej mobility a plánov dopravnej obslužnosti regiónov, súčinnosť pri tvorbe/aktualizácii Plánu dopravnej obslužnosti a riešenie spoločných problémov vo verejnej osobnej doprave;
- zvýšenie počtu osôb prepravených integrovanou VOD prostredníctvom zatriktívnenia VOD (zabezpečením prístupnejšieho vozidlového parku so zodpovedajúcimi štandardmi pre imobilných cestujúcich, budovaním súvisiacej infraštruktúry, zjednotením cestovných dokladov a prepravných podmienok a zavádzaním doplnkových služieb pre cestujúcich, postupné zavádzanie wifi do autobusov, využívanie aplikácií),
- v rámci vytvoreného funkčného regiónu v oblasti verejnej osobnej dopravy spojením Trenčianskeho a Žilinského samosprávneho kraja podporenie rozvoja verejnej osobnej dopravy a vytvoriť podmienky pre tvorbu Integrovaného dopravného systému;
- vytvorenie vonkajších podmienok na zvýšenie konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy pred individuálnou automobilovou dopravou – modernizáciou infraštruktúry (prestupné uzly, zastávky, parkoviská, informačné systémy) v mestách a obciach s vysokým počtom cestujúcich a vytvorením podmienok pre preferenciu vozidiel MHD;
- koordinácia dopravných výkonov vo verejnej osobnej doprave;
- realizácia integrovaných projektov obsahujúcich viaceré typy aktivít prinášajúcich spolu synergický efekt, ako napr. rekonštrukcia prestupného uzla prímestskej, diaľkovej dopravy a MHD spolu s rekonštrukciou príľahlého parkoviska alebo rekonštrukcia spoločnej združenej zastávky s vybudovaním informačného systému o odchodoch autobusov,
- zmena delby prepravnej práce v prospech ekologicky priaznivejších módov dopravy,
- zníženie znečistenia ovzdušia (PM, NO_x, O₃, CO₂).

V rámci zabezpečenia efektivity vynaložených prostriedkov by mala podpora smerovať do tých sídiel, aby prestupné uzly, zastávky, parkoviská boli využívané čo najväčším počtom cestujúcich a aby nimi prechádzalo čo najviac autobusových spojov (údaje o počtoch cestujúcich, spojov sú súčasťou analytickej časti RIUS, ide predovšetkým o okresné mestá kraja a Dubnicu nad Váhom, prípadne Handlovú), pričom prednosť by mali mať zastávky s viacerými druhmi dopravy. Súčasne by mala podpora smerovať do spádových centier identifikovaných v Pláne dopravnej obslužnosti TSK (všetky okresné mestá + Dubnica n/V, Nováky, Bojnice, Lednické Rovne, Nová Dubnica, Stará Turá, vid' analytickú časť.). Jedným z kritérií podpory bude aj existencia významnej infraštruktúry (napr. významného zamestnávateľa.).

Tab.č.20. Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0164	Počet predaných predplatných cestovných lístkov integrovaného dopravného systému	počet	0	2013	5 664 595	MDVRR SR	Ročne
R0156	Podiel nízkopodlažných autobusov na celkovom počte autobusov, vhodných aj pre cestujúcich s obmedzenou mobilitou	%	11,98	2013	12,92	MDVRR SR	Ročne

Poznámka: V r.2013 nebol zriadený IDS v TSK.

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa 1.2.1 (IROP)

Základnou podmienkou na financovanie aktivít pre účely rozvoja regionálnej a mestskej VOD je vypracovanie plánov udržateľnej mestskej mobility. Intervencie do regionálnej autobusovej dopravy budú podmienené vypracovaním plánov dopravnej obsluhy regiónu a existenciou integrovaných dopravných systémov⁸ (ďalej len „IDS“) na územiach, ktorých sa projekt týka.

A.) spracovanie komplexných strategických dokumentov pre oblasť dopravy vrátane nemotorovej dopravy:

- spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov (plány mobility⁹, generely dopravy, plány dopravnej obsluhy);

B.) zabezpečenie moderných tarifných, informačných a dispečerských systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému:

- modernizácia existujúcich a zavádzanie nových integrovaných dopravných systémov - technická podpora softvérového zabezpečenia¹⁰ ako aj hardvérového vybavenia¹¹;
- podpora informovanosti verejnosti s cieľom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy¹².
- zavádzanie doplnkových služieb verejnej osobnej dopravy¹³;

C.) zlepšenie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy tak, ako je uvedené v miestnych/regionálnych plánoch udržateľnej dopravy, ktoré budú vyvinuté - medzi inými:

- obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba prestupných uzlov¹⁴, okrem uzlov so zásahom do železničnej infraštruktúry¹⁵;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy a integrovaných zastávok subsystémov verejnej osobnej dopravy¹⁶;

⁸ Pod integrovaným dopravným systémom (IDS) sa z hľadiska podporovaných aktivít investičnej priority rozumie systém s organizačnou a prevádzkovou integráciou všetkých subsystémov mestskej a regionálnej verejnej osobnej dopravy.

⁹ http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/doc/ump/com%282013%29913-annex_sk.pdf

¹⁰ tarifné a informačné systémy, dispečerské systémy apod.

¹¹ predajné automaty označovače lístkov, informačné systémy pre cestujúcich pred/počas jazdy, atď. ako vyplýva z integrovaných dopravných systémov a/alebo integrovaných cestovných systémov.

¹² webové portály a mobilné aplikácie apod.

¹³ preprava bicyklov, lyží, internetové pripojenie apod.

¹⁴ Definícia štandardov uzlov bude súčasťou programového manuálu k OP.

¹⁵ Terminály pri železničných staniách sú predmetom aktivít v rámci investičnej priority 7c) OPII

¹⁶ napr. spoločná združená zastávka električiek a autobusov, spoločná zastávka autobusov MHD a regionálnej dopravy. Definícia štandardov integrovanej zastávky bude súčasťou programového manuálu k OP.

- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk cestnej verejnej osobnej dopravy;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba záchytných parkovísk Park & Ride (P+R), Kiss & Ride (K+R), Bike & Ride (B+R)¹⁷ a inštalácia systému chytrého parkovania v atraktívnych oblastiach miest;
- zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy;

D.) zlepšenie kvality vozidlového parku autobusovej dopravy:

- nákup autobusov mestskej hromadnej dopravy a/alebo prímestskej autobusovej dopravy vysokoenvironmentálnymi nízkopodlažnými autobusmi¹⁸ spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry;

Ako prvý krok v procese prípravy a realizácie opatrení pre zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti VOD bude nutné zabezpečiť vypracovanie nasledovných základných strategických dokumentov na mestskej a regionálnej úrovni a ich implementáciu:

- **plánu udržateľnej miestnej/regionálnej mobility**, ktorý predstavuje strategický plán navrhnutý na uspokojovanie potrieb mobility a podnikateľov v mestských oblastiach a na zvýšenie kvality ich života¹⁹,
- **ako výsledok plánovania, definovanie organizačnej a prevádzkovej integrácie všetkých subsystémov mestskej a regionálnej verejnej osobnej dopravy**, ktorý predstavuje návrh efektívnej dopravnej technológie verejnej osobnej dopravy so zohľadnením štandardov kvality a dopravnej obsluhy a faktorov vplyvajúcich na dopyt po preprave a prepravnú ponuku.

Výsledkom strategických dokumentov pre oblasť dopravy budú systémové opatrenia následne realizované prostredníctvom integrovaných projektov. V zmysle príslušných strategických dokumentov bude následne možné realizovať infraštruktúrne opatrenia zamerané na preferenciu VOD, budovanie prestupných uzlov a integrovaných zastávok so zodpovedajúcim vybavením informovanosti cestujúcich a v poslednom kroku modernizáciu vozidlového parku. **Niektoré opatrenia môžu byť realizované už počas prípravy miestnych/regionálnych plánov udržateľnej mobility pokiaľ predstavujú „bezpečné/isté“ riešenia pre akýkoľvek strategický rozvojový dokument pre oblasť dopravy a/alebo sú už dostatočne odôvodnené národnou dopravnou stratégiou.**

Navrhované opatrenia resp. jednotlivé aktivity B.) a C.) plne korešpondujú s infraštruktúrnymi opatreniami zadefinovanými v Stratégii rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy v SR do roku 2020 (viď podrobnejší popis v IROP).

Podmienkou podpory obnovy mobilných prostriedkov v mestskej hromadnej doprave bude realizácia opatrení na zabezpečenie preferencie vozidiel MHD na linkách, pre ktoré budú určené. Pôjde najmä o opatrenia na zabezpečenie minimalizácie zdržaní na križovatkách a priechodoch riadených svetelnou signalizáciou a o zriaďovanie vyhradených jazdných pruhov pre MHD.

Súlad s OP II je definovaný v IROP.

¹⁷ Park and Ride (P+R) záchytné parkoviská (alebo motivačné parkovanie) sú parkoviská s napojením na verejnú dopravu, ktoré umožňujú dochádzajúcim, ktorí chcú cestovať do centier miest, zanechať svoje vozidlá na parkovisku pred mestom a ďalej cestovať verejnou dopravou (zväčša železničnou dopravou, popri prípade mestskou hromadnou dopravou). Vozidlo je umiestnené na parkovisku počas dňa. Bike and Ride (B+R) je názov pre systém cyklostojanov pri termináloch verejnej dopravy. Kiss and Ride (K+R) predstavuje systém bezpečného prestupu spoločne cestujúcich z osobného automobilu na prostriedky verejnej osobnej dopravy v blízkosti prestupných uzlov.

¹⁸ Podporované budú projekty nákupu a náhrady prostriedkov verejnej mestskej a prímestskej autobusovej dopravy autobusmi, ktoré prispejú k naplneniu záväzkov vyplývajúcich zo smernice EP a Rady 2001/81/ES o národných emisných stropoch, a zároveň smernice EP a Rady 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe ako aj národnej Stratégie pre redukciu PM10.

¹⁹ http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/doc/ump/com%282013%29913-annex_sk.pdf

Oprávnení prijímatelia:

- mestá, obce, združenia obcí, vyššie územné celky, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu, subjekty organizujúce integrované dopravné systémy (pozn. vzťahuje sa na subjekty vo vlastníctve objednávateľov dopravy)

Cieľové skupiny:

- široká verejnosť

Cieľové územie:

- mestá a obce v oprávnenom území IROP: ťažiská osídlenia SR v Trenčianskom kraji prvej a druhej úrovne (trenčianske, považskobystricko-púchovské, prievadzské)²⁰, presný zoznam obcí vid' prílohu č.5, tab. A2.13.

Zvolené územné investičné jednotky:

- LAU2 (obec)

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.16.

1.2.2. Špecifický cieľ č. 1.2.2: Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.

Hlavným cieľom v oblasti podpory nemotorovej dopravy je zvýšenie atraktivity cyklistickej dopravy prostredníctvom budovania siete bezpečných cyklotrás a nadväzujúcej infraštruktúry (parkovanie a úschovne bicyklov, potrebné hygienické zabezpečenie pre zamestnancov po príchode do práce, a pod.), realizáciou opatrení na upokojovanie dopravy, a pod. V prvom rade je potrebné vybudovať chýbajúcu cyklistickú infraštruktúru – t.j. cyklistické komunikácie v okresných mestách (v prípade okresu Ilava aj v Dubnici nad Váhom) a ich spádových oblastiach, aby mohli cyklistické komunikácie využiť obyvatelia spádových obcí pri dochádzke za prácou a službami. Prioritne by mala byť riešená spádová oblasť miest na Považí a Ponitří, kde spojením viacerých projektov miest a ich spádového územia vznikne synergický efekt a vytvorí sa tak základná kostra, na ktorú budú môcť nadväzovať ďalšie projekty.

Priority v rozvoji cyklistickej dopravy a cykloturistiky na území Trenčianskeho samosprávneho kraja v nadväznosti na IROP:

1. Spracovanie strategických dokumentov kraja,
2. Realizovať cykloprojekty na báze spájania miest a obcí s cieľom zlepšenia mobility občanov v spádových oblastiach Považia a Ponitria.
3. Realizovať cykloprojekty v mestách a obciach
4. Podpora údržby cyklistických komunikácií a cykloturistického značenia
5. Pri návrhoch na rekonštrukciu ciest II. a III. tried, t.j. v projektovej dokumentácii vytvoriť podľa možností podmienky pre bezpečne vedenie cyklistov,
6. Začlenenie cyklistickej dopravy a cykloturistiky do dopravného systému kraja,
7. Podpora budovania doplnkovej cyklistickej infraštruktúry - parkovísk pre cyklistov, stojanov pre bicykle a i..

Výsledok podpory:

- dostatočne vybudovaná a kompaktná sieť cyklotrás v mestách a mestských oblastiach a medzi sídlami vytvorí podmienky pre lepšiu mobilitu jeho obyvateľov,

²⁰ Konceptia územného rozvoja Slovenska 2011 v znení KURS 2011.

- zmena delby prepravnej práce v prospech environmentálne priaznivejších módov dopravy – hlavne cyklodopravy,
- zvýšenie podielu využívania cyklistickej dopravy odľahčí centrá miest od postupne narastajúcej miery automobilizácie a vytvorí pozitívny environmentálny efekt v podobe zníženia miery znečistenia ovzdušia, hluku a vibrácií.

Tab.č.21.Merateľné ukazovatele výsledku na úrovni kraja:

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0090	Podiel cyklistickej dopravy na celkovej delbe dopravnej práce	%	*	2015	*	TSK	raz za tri roky

Poznámka: * akčný plán v prílohe 12.36. IROP.

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa 1.2.2 (IROP)

- A.) rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu:**
- **cyklistické komunikácie** - obnova a rekonštrukcia už existujúcich cyklistických komunikácií, budovanie nových cyklistických komunikácií, cyklokoridorov na existujúcich miestnych komunikáciách a komunikáciách medzi sídlami,
 - **doplňková cyklistická infraštruktúra** (chránené parkoviská pre bicykle, cyklostojany, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, systémy automatickej požičovne bicyklov, hygienické zariadenia apod.);
 - **budovanie prvkov upokojujúcej dopravy** (pešie zóny, shared space²¹, vylúčenie dopravy z ulíc okrem mestskej hromadnej dopravy a cyklistov apod.);
 - **zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky** - odstraňovanie úzkych miest v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní, apod.;
- B.) propagácia a zvyšovanie atraktivity cyklistickej dopravy vo verejnosti;**
- webové portály, mobilné aplikácie apod.;

Projekty podpory cyklistickej infraštruktúry musia plne korešpondovať s príslušnými strategickými dokumentmi pre oblasť dopravy, spájať centrá osídlenia KURS s priemyselnými zónami a centrami hospodárskeho významu (uzly, ktoré generujú minimálne 300 pracovných miest) a v prípade projektov realizovaných na území sídel vytvárať prepojenia zlepšujúcich dostupnosť k občianskej infraštruktúre s cieľom zvýšenia podielu cyklistickej dopravy na celkovej delbe prepravnej práce.

Medzi prioritné cykloprojekty (projektové zámery) spájania miest a obcí s cieľom zlepšenia mobility občanov v spádových oblastiach Považia (Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Dubnica, Púchov a Považská Bystrica) a Ponitria (Prievidza, Handlová, Nováky) patria projektové zámery, ktoré sa nachádzajú na území s najväčšou koncentráciou obyvateľstva kraja (centrá osídlenia KURS), na úsekoch, kde sa nachádzajú priemyselné parky (PP Trenčín-Zlatovce, Dubnica n/V, Prievidza, Nováky), zóny (Nové Mesto n/V, Púchov, Považská Bystrica) a centrá hospodárskeho významu (Ladce, Tr.Teplá). Časť cylotrasy (úsek Trenčín-Tr.Teplá) bude realizovaná na území UMR a je bližšie popísaná v časti MFO Trenčín. Úseky, na ktorých sú navrhované cyklistické komunikácie, sú v súlade so štúdiou „Trendy Travel“ podporovanou Európskou komisiou.

- **Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry spádovej oblasti Nové Mesto nad Váhom**
Projektový zámer zahŕňa prepojenie Trenčín - Nové Mesto nad Váhom. Vybudovaná cyklistická komunikácia bude spájať Nové Mesto nad Váhom a priľahlé obce s Trenčínom –

²¹ Shared space je druh prístupu k mestskému dizajnu, ktorý sa snaží minimalizovať predelenia medzi automobilovou dopravou a chodcami, často tým, že odstráni prvky, ako sú obrubníky, značenie vozovky, dopravné značenie a predpisy.

prepojí sa dochádzka za prácou do priemyselnej zóny v Novom Meste nad Váhom a do priemyselného parku Trenčín-Záblatie, taktiež dochádzka do škôl a za službami s potenciálom možných prepojení cyklotrasami do ČR.

- **Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry spádovej oblasti Dubnica nad Váhom**

Projektový zámer zahŕňa prepojenie (Nemšová) - Dubnica n/V – Ladce, pričom zahŕňa prepojenie priemyselného parku na hranici obcí Dubnica n/V, Nová Dubnica, Tr. Teplá, centier osídlenia: Nemšová, Dubnica n/V (prepojenie aj na priemyselnú zónu, bývalý areál ZŤS), Ilava (taktiež prepojenie na priemyselnú zónu), a Ladce ako sídlo hospodárskeho významu, kde je významný zamestnávateľ (Považská cementáreň, a.s.). V Nemšovej bude možné nadviazať na vybudovanú cyklotrasu do ČR.

- **Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry spádovej oblasti Púchov**

Projektový zámer zahŕňa úsek Ladce – Púchov, kde sú prepojené na plánovanú cyklistickú komunikáciu viaceré obce (vrátane Lednických Rovní, kde je firma YURI) a významný zamestnávateľ Continental Matador Rubber a.s., kde v súčasnosti podľa sčítania prichádza cca 400 zamestnancov na bicykli. Využitie cyklistickej komunikácie na dopravné účely je zaručená existujúcimi pracovnými príležitosťami a dostupnými službami v meste Púchov.

- **Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry spádovej oblasti Považská Bystrica**

Projektový zámer zahŕňa úsek Púchov – Považská Bystrica, kde sa v úseku: Nimnica – PB využije teleso bývalej železničnej trate a zabezpečí sa prepojenie obyvateľov do práce v priemyselnom areáli mesta PB a za službami do centra osídlenia PB.

- **Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry spádovej oblasti Prievidza**

Projektový zámer zahŕňa 3 úseky: Prievidza-Handlová, Prievidza-Bojnice a Prievidza – Nováky. Úseky cyklistických komunikácií v Hornom Ponitří je nevyhnutný realizovať z dôvodu zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky, nakoľko cyklisti využívajú frekventované cesty I. a II. triedy. V Novákoch bude napojenie na priemyselný areál.

Súčasťou navrhovaných cykloprojektov bude budovanie doplnkovej cyklistickej infraštruktúry.

Oprávnení prijímatelia:

- mestá, obce, združenia obcí, vyššie územné celky, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu, mimovládne organizácie

Cieľové skupiny:

- široká verejnosť

Cieľové územie:

- ťažiská osídlenia SR prvej a druhej úrovne v Trenčianskom kraji (trenčianske, považskobystricko-púchovské, prievidzské) a centrá osídlenia 1. – 5. úrovne²²

Zvolené územné investičné jednotky:

- LAU2, prípadne ich kombinácia

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Hlavné zásady výberu operácií a synergia s inými programami je uvedené v IROP.

Tab.č. 22. *Merateľné ukazovatele výstupu – spoločné 1.2.1. s 1.2.2.*

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Cieľová hodnota (2023)					Zdroj dát	Frekvencia sledovania
				M	Z	RIUS spolu	RIUS bez UMR	UMR		

²² Konceptcia územného rozvoja Slovenska 2011 v znení KURS 2011.

O0128	Dĺžka nových úsekov cyklistických komunikácií	km	EFRR	N/A	N/A	100	70	30	ITMS	ročne
O0129	Počet vytvorených prvkov doplnkovej cyklistickej infraštruktúry	počet	EFRR	N/A	N/A	12	10	2	ITMS	ročne
O0219	Počet nahradených autobusov v mestskej a prímestskej doprave	počet	EFRR	N/A	N/A	6	4	2	ITMS	ročne
O0243	Počet prestupných uzlov	počet	EFRR	N/A	N/A	4	4	0	ITMS	ročne
O0133	Počet vybudovaných a modernizovaných integrovaných zastávok	počet	EFRR	N/A	N/A	10		1	ITMS	ročne
O0134	Počet zavedených informačných systémov	počet	EFRR	N/A	N/A	1	0	1	ITMS	ročne
O0220	Počet zavedených parkovacích systémov	počet	EFRR	N/A	N/A	1	1	0	ITMS	ročne
C0037	Počet obyvateľov žijúcich v mestských funkčných oblastiach	počet	EFRR	N/A	N/A	68 881	-	68 881	ITMS	ročne

Poznámka: Ukazovateľ: C0037 Počet obyvateľov žijúcich v mestských funkčných oblastiach bude sledovaný v rámci každého špecifického cieľa realizujúceho aktivity v rámci MFO.

2. Strategická priorita 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám

2.1. Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné

Investičná priorita zahŕňa dve oblasti: sociálnu oblasť a zdravotníctvo. V sociálnej oblasti napĺňa globálny cieľ IROP skvalitnenie života obyvateľov prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym službám, prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné, podpory zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, podpory služieb starostlivosti pre deti do 3 rokov, čím sa vytvoria podmienky pre zosúladovanie pracovného a rodinného života a lepšieho začlenia žien na trh práce. V oblasti zdravotníctva je snaha realizovať intervencie v oblasti primárnej zdravotnej starostlivosti koordinovaným spôsobom s intervenciami v oblasti akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti so zámerom prispieť k integrácii služieb, zlepšeniu kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti a k zvýšeniu nákladovej efektívnosti prostredníctvom štrukturálnych zmien v spôsobe poskytovania služieb. Integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti prispeje k zlepšeniu účinnosti a následne aj k prevádzkovej a ekonomickej udržateľnosti systému poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Synergia s OP Ľudské zdroje: na investičné projekty podporené v rámci RIUS, či už deinštitucionalizáciu veľkokapacitných zariadení sociálnych zariadení alebo podpora komunitných služieb by mali nadväzovať neinvestičné projekty na podporu zmien poskytovania sociálnej starostlivosti (napr. informačná kampaň, vzdelávanie sociálnych pracovníkov atď.). Projekty predkladané do OP ĽZ, ktoré nadväzujú na projekty podporované z IROP v sociálnej oblasti by mali byť uprednostnené. V oblasti podpory MRK bude zabezpečené, že subjekty podporené cez OP ĽZ nebudú môcť čerpať na rovnakú investíciu z IROP (napr. komunitné centrá a pod.).

2.1.1. Špecifický cieľ č. 2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

IROP bude investične podporovať vytváranie vhodných priestorových podmienok (vhodného fyzického prostredia) pre poskytovanie sociálnych služieb a zabezpečovanie výkonu SPOaSK v zariadeniach, ktoré sú v súlade so zásadami starostlivosti na komunitnej báze. Z analytickej časti je zrejmé, že v územnom obvode Trenčianskeho kraja sú poskytované hlavne celoročné formy sociálnych služieb. Pri týchto formách pobytu dochádza k pretrhaniu väzieb prijímateľov sociálnych služieb s okolím a rodinou, keďže zväčša neopúšťajú zariadenie. Zámerom deinštitucionalizácie je vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov odkázaných na pomoc spoločnosti v prirodzenom sociálnom prostredí komunity. Docieli sa to prostredníctvom komplexu kvalitných alternatívnych služieb vo verejnom záujme, ktoré im umožnia slobodný a nezávislý spôsob života s podporou komunity, odborníkov, členov rodiny a dobrovoľníkov.

Dôležité bude aj rozširovanie alternatívnych možností uspokojovania potrieb detí, ktoré boli odňaté zo starostlivosti rodičov. Proces deinštitucionalizácie uprednostňuje transformačný proces zariadení poskytujúcich opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre deti, mládež a mladých dospelých so zdravotným postihnutím a duševnou poruchou a zariadení pre deti v SPOaSK pred veľkokapacitnými inštitucionálnymi zariadeniami SPOaSK.

Deinštitucionalizácia veľkokapacitných pobytových zariadení v Trenčianskom kraji

Cieľom deinštitucionalizácie je taká transformácia existujúcich veľkokapacitných zariadení s celoročnou formou pobytu, ktorá ponúkne osobám so zdravotným postihnutím nezávislejší život v komunite, podporený alternatívnymi ambulantnými a terénnymi službami. Tento cieľ bude zabezpečovaný investíciami do budov, potrebných pre výkon týchto sociálnych služieb a do ich materiálno-technického vybavenia. Pôjde o nákup nehnuteľností (domov či bytov, pozemkov s nehnuteľnosťami), ich rekonštrukciu a modernizáciu, vybavenia pre potreby prijímateľov sociálnej služby a vybavenia pre zamestnancov.

Podrobnejšia analýza existujúcich veľkokapacitných zariadení v TSK ukázala, že všetky základné podmienky pre DI (hlavne vekový priemer klientov, veľkokapacitné zariadenie) spĺňa DSS - Adamovské Kochanovce. V tomto zariadení je poskytovaná služba pre 95 prijímateľov sociálnej služby celoročnou formou pobytu, pričom vekový priemer prijímateľov sociálnej služby je 33,79 rokov. Súčasný priestor je pre poskytovanie sociálnej služby značne nevyhovujúce. Zariadenie sa už úspešne zapojilo do národného projektu podpory deinštitucionalizácie realizovaného Implementačnou agentúrou OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Intenzívne spolupracuje s MPSVR SR a pripravuje transformačný plán zariadenia.

Ďalšou možnosťou na zapojenie sa do procesu DI je zariadenie Centrum sociálnych služieb – LÚČ, ktoré poskytuje sociálnu službu v špecializovanom zariadení celoročnou formou pobytu. Celková kapacita zariadenia je 66 prijímateľov sociálnej služby. Vekový priemer prijímateľov sociálnej služby je 50,41 rokov. Súčasný stav budovy zariadenia (kaštieľ) je nevyhovujúci a nespĺňa ani podmienku bezbariérovosti.

Ďalšie domovy sociálnych služieb, budú do transformácie zaradené po posúdení viacerých skutočností: záujem manažmentu o proces DI a pripravenosť vstúpiť do procesu, kapacita DSS, veková štruktúra klientov, nadpriemerná kapacita pobytových foriem sociálnych služieb v území k priemeru kraja.

Podpora služieb komunitného charakteru

Podpora služieb komunitného charakteru bude prebiehať v dvoch rovinách: podpora existujúcich sociálnych služieb skvalitnením podmienok, prípadne zvýšením kapacity sociálnych služieb, a podpora novovzniknutých sociálnych služieb.

Podpora bude zameraná na rozvoj alternatívnych sociálnych služieb komunitného charakteru. Podporované budú predovšetkým investície do stavieb, vrátane materiálo-technického vybavenia, zabezpečujúcich bytovú situáciu prijímateľov sociálnej služby, a teda investície do objektov určených najmä pre poskytovanie podporovaného bývania, domovov sociálnych služieb s týždenným pobytom, zariadení (všetky musia spĺňať podmienky komunitných sociálnych služieb) a ďalších aj inovatívnych typov pobytových služieb na komunitnej úrovni. Tieto nové objekty budú zariadeniami pobytových foriem sociálnych služieb s nízkou kapacitou a v bežnej zástavbe a budú prispôsobené všetkým typom užívateľov transformujúcich sa zariadení.

Podpora bude zameraná aj na budovanie a rozvoj zázemia/základní terénnych a ambulantných foriem sociálnych služieb. Spomedzi ambulantných foriem sociálnych služieb budú oprávnenými na podporu najmä: denné centrá, rehabilitačné strediská, služby včasnej intervencie, zariadenia starostlivosti o deti a pod. V rámci podpory zázemia terénnych foriem služieb bude podporený vznik mobilných odborných jednotiek pozostávajúcich z odborného tímu s dostatočným priestorovým a technickým vybavením, schopných poskytovať starostlivosť osobám odkázaným na starostlivosť inou fyzickou osobou v rámci viacerých rozptýlených objektov.

Situácia v Trenčianskom kraji:

Vzhľadom k demografickému vývoju – starnutie populácie a vysoký počet žiadateľov o sociálnu službu v V. a VI. stupni odkázanosti, teda v najvyšších stupňoch odkázanosti bude v nasledujúcich rokoch potrebné rozvíjať sociálne služby pre seniorov a špecializované sociálne služby pre osoby so špecifickými ochoreniami ako Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba, schizofrénia, demencie, autizmus a pod. V súlade so zákonom pôjde o nízkokapacitné pobytové služby (do 40 miest), ale rovnako aj o ambulantné a terénne služby.

1. Okres Bánovce nad Bebravou z hľadiska územného rozloženia služieb je výrazne podpriemerne vybavený pobytovými aj komunitnými službami (chýbajú všetky komunitné druhy sociálnych služieb) a priorita by mala byť riešenie sociálnych služieb práve v tomto okrese. Pre potreby občanov okresného mesta a spádovej oblasti by bolo vhodné vybudovať v okresnom meste centrum sociálnych služieb, ktoré by komplexne zastrešilo poskytovanie služieb pre občanov nielen mesta, ale aj okolitých obcí (nakolko v okrese prevažujú menšie obce do 600 obyv.).
2. Okres Ilava má v kraji najviac lôžok na počet obyvateľov. Nachádzajú sa v ňom viaceré zariadenia zriadené Trenčianskym samosprávnym krajom, ktoré majú vysokú kapacitu, čím vzniká potreba deinštitucionalizácie týchto veľkokapacitných zariadení. Zároveň má okres druhý najnižší počet poskytovateľov komunitných sociálnych služieb. Kapacitu i druhovosť komunitných služieb treba podstatne zvýšiť (napr. sociálne služby na podporu rodín s deťmi, sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu, v okrese nie je poskytovaná sociálna služba v zariadení opatrovateľskej služby, zariadení núdzového bývania, domov na pol ceste, denné centrum a útulok).
3. Okres Myjava sa vyznačuje zložitým terénom s veľkým počtom kopaníc, čím sa komplikuje občanom prepravná dostupnosť sociálnych služieb. Vybavenosť službami je dostatočná hlavne v okresnom meste, ktoré je v regióne poskytovateľom viacerých komunitných druhov sociálnych služieb, v ostatných obciach okresu je vybavenosť veľmi nízka. Je žiaduce zvýšiť kapacitu a druhovosť služieb podľa potrieb jednotlivých územných spoločenstiev, ktoré by mohli využiť IROP pre združenú investíciu (absentujú

komunitné sociálne služby ako zariadenie opatrovateľskej služby, denný stacionár a útulok).

4. V okrese Nové Mesto nad Váhom je taktiež veľmi nízka vybavenosť komunitných sociálnych služieb, je žiaduce zvýšiť kapacitu a druhovosť sociálnych služieb podľa potrieb jednotlivých územných spoločenstiev (vystáva potreba vybudovania denného centra prípadne denného stacionáru, dobudovanie domova na pol ceste, nocľahárne, podpora existujúcich a zriadenie nových zariadení podporovaného bývania).
5. V okrese Partizánske sú komunitné sociálne služby, čo sa týka kapacít, pomerne dobre zastúpené. Chýba však služba zariadenie podporovaného bývania, domov na pol ceste, denný stacionár a nocľaháreň.
6. Okres Považská Bystrica je pomerne dobre vybavený komunitnými službami, potrebné je preto podporiť existujúce komunitné služby (napr. rekonštrukcia existujúcich zariadení podporovaného bývania), prípadne podporiť vznik denného centra a denného stacionáru, ktoré v okrese chýbajú a vznik podporovaného bývania.
7. Okres Prievidza je veľmi dobre vybavený pobytovými zariadeniami (veľkokapacitnými), má aj pestrú škálu komunitných sociálnych služieb (chýbajú len zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár), ale s nízkou kapacitou, ktorú je potrebné zvýšiť. Taktiež je potrebné riešiť rekonštrukciu existujúcich zariadení podporovaného bývania, ktoré sú v zlom technickom stave.
8. Okres Púchov zaostáva vo vybavenosti služieb komunitného charakteru, je potrebné dobudovať sociálne služby ako zariadenie podporovaného bývania, zariadenie núdzového bývania, domov na pol ceste, nocľaháreň a útulok, potenciálne denný stacionár.
9. V okrese Trenčín sa javí najvhodnejšia deinštitucionalizácia Domova sociálnych služieb – Adamovské Kochanovce, ktoré už proces započalo. Osamostatnením prijímateľov sociálnej služby vznikne viacero zariadení podporovaného bývania na komunitnej úrovni. V rámci celého okresu je veľmi nízka vybavenosť komunitnými sociálnymi službami. Je žiaduce zvýšiť kapacitu a druhovosť sociálnych služieb podľa potrieb jednotlivých územných spoločenstiev (v okrese chýbajú služby ako domov na pol ceste a denné centrum).

Osobitné postavenie majú sociálne služby krízovej intervencie, ktorých potreba má subregionálny charakter, Takými to sú: domovy na pol ceste, domovy núdzového bývania ako aj nové služby včasnej intervencie, špecializované terénne formy služieb pre duševne chorých, poradenské a krízové linky a pod. Sociálna služba opatrovateľská služba, denný stacionár by malo byť budované s prepravnou službou, kvôli lepšej dostupnosti zo strany odkázaných občanov na poskytovanie sociálnej služby. Pre lepšiu dostupnosť komunitných sociálnych služieb pre občanov okresov je vhodnejšie budovanie takýchto centier vo väčších sídlach, ktoré sú spádovými pre okolité územie.

Sociálna služba rehabilitačné stredisko je poskytovaná len v okrese Nové Mesto nad Váhom s kapacitou 6 prijímateľov sociálnej služby. Vykrytím potreby obyvateľov by bolo vhodné vybudovať ďalšie rehabilitačné stredisko, prípadne dvoch v celom kraji, aby sa stala služba dostupnejšou pre širšiu verejnosť.

Vzhľadom k prebiehajúcej deinštitucionalizácii veľkokapacitných sociálnych služieb bude dochádzať v celom kraji k vytváraniu zariadení podporovaného bývania, podpora bude smerovaná aj do existujúcich zariadení podporovaného bývania. Taktiež by mali byť zabezpečené naväzujúce služby zabezpečujúce denný program pre klientov, ktorí prešli procesom deinštitucionalizácie. Súčasťou podpory v sociálnej oblasti by malo byť vytvorenie zázemia pre sociálne poradenstvo.

Zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa vykonávajú v zariadeniach akými sú: detský domov, detský domov pre maloletých bez sprievodu, krízové stredisko, resocializačné stredisko pre drogovu závislých a inak závislých a v iných zariadeniach. Vo vzťahu k zariadeniam na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je nevyhnutné znižovať počet detí a mladých dospelých v detských domovoch zriadených ako centrá detí, zvyšovať počet detí umiestnených v profesionálnych rodinách a v detských domovoch zriadených ako domov detí. Taktiež je potrebné v zariadeniach vytvárať priestor na prácu s rodinami (blízkymi osobami) detí, náhradnými rodinami. V resocializačných a krízových strediskách je nutné naďalej pokračovať vo zvyšovaní kvality výkonu opatrení aj prostredníctvom priestorových úprav. Prostredníctvom aktivít financovaných z prostriedkov IROP v rámci procesu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti sa napomôže k vytváraniu vhodného fyzického prostredia pre deti, rodiny a pre výkon odborných činností, odborných programov a pod. prostredníctvom zriaďovania a výstavby nových vhodných objektov, rekonštrukcie a modernizácie vhodných stavebných objektov, rekonštrukcie (vrátane rozširovania) a modernizácie stavebných objektov, podpory materiálno-technického vybavenia.

Po zhodnotení súčasného stavu v detských domovoch v Trenčianskom kraji boli do procesu deinštitucionalizácie zaradené detské domovy v Trenčíne (bližší popis v časti UMR), Púchove a Prievidzi (s detašovaným pracoviskom v Handlovej a Veľkých Uherciach).

Konkrétne dôvody k DI jednotlivých detských domovov:

1. Detský domov Púchov (má rovnaké dôvody na DI a navyše jeho zámerom je aj):

- Skvalitnenie poskytovania starostlivosti pre deti s ťažkým zdravotným postihnutím, pričom prínosom by bolo zlepšenie priestorových a materiálnych podmienok pre výkon ústavnej starostlivosti bez rozšírenia kapacít,
- Opustenie pôvodných nevyhovujúcich inštitucionálnych priestorov a poskytovanie sociálnej kurately v prirodzenejšom prostredí.

2. Detský domov Prievidza s detašovaným Detským domovom v Handlovej a Veľkých Uherciach (má rovnaké dôvody na DI a navyše jeho zámerom je aj):

- Skvalitnenie poskytovania starostlivosti pre deti s ťažkým zdravotným postihnutím, pričom prínosom by bolo zlepšenie priestorových a materiálnych podmienok pre výkon ústavnej starostlivosti bez rozšírenia kapacít.

Okrem uvedených zariadení môžu byť podporené aj ďalšie zariadenia SPOaSK v kraji, ktorých zriaďovateľmi sú: Trenčiansky samosprávny kraj, obce a mestá, neverejní poskytovatelia SPOaSK a cirkevné a mimovládne organizácie. V okrese Prievidza je Provital, n.o. jediným poskytovateľom resocializačného strediska ako SPOaSK v kraji. Vzhľadom k skutočnosti, že zariadeniu hrozí zánik vysťahovaním z dôvodu poddolovania zariadenia, je tu veľká potreba vybudovania nových priestorov takéhoto typu zariadenia.

Podpora služieb starostlivosti o deti do 3 rokov veku

V posledných rokoch záujem mladých rodín o predškolské vzdelávanie pre deti do 3 rokov veku mierne rastie, avšak súčasný počet týchto zariadení v kraji je nepostačujúci a pre mnohé rodiny sú tak detské jasle nedostupné. Rozšírenie siete cenovo dostupných detských jaslí sa preto javí ako vhodný nástroj podpory rozvoja služieb a tým aj zvyšovania zamestnanosti v regióne. Cieľom v tejto oblasti bude vytvoriť sieť detských jaslí rovnomerne rozloženú na území kraja, aby v každom okrese bolo minimálne jedno zariadenie (t.j. podporiť novovznikajúce zariadenia v okresoch, kde momentálne nie je žiadne takéto zariadenie - Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom a Partizánske). Zariadenia by sa mali sústrediť do väčších miest, prípadne spádových obcí s dostatočným počtom obyvateľstva so záujmom o túto službu.

Výsledok podpory IROP:

- transformácia a DI 2 existujúcich zariadení poskytujúcich sociálne služby s celoročným pobytom (DSS a špecializované zariadenie) na zariadenia poskytujúce služby na komunitnej báze
- transformácia zariadení s celoročným pobytom (detské domovy, resocializačné stredisko) zabezpečujúcich výkon opatrení SPOaSK na zariadenia na komunitnej báze, t.j. v prirodzených spoločenstvách organizačne a kultúrne čo najviac podobných bežnej rodine;
- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich a zabezpečenie nových služieb a opatrení SPOaSK, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze, - posilnenie existujúcich komunitných služieb a vytvorenie nových tak, aby boli dostupné tie typy služieb, o ktoré je záujem a ktoré v okresoch kraja chýbajú,
- budovanie siete zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov aspoň 1 zariadenie v každom okrese tak, aby bolo pokryté celé územie kraja.

Tabuľka č.23 Výsledkové ukazovatele pre špecifický cieľ 2.1.1 na úrovni kraja

ID	Ukazovateľ	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R 00 91	Podiel osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby	%	19,7	2012	27	VÚC, MPSVR SR, ŠÚ SR	Ročne
R 00 92	Podiel detí v detských domovoch, ktorým je poskytovaná starostlivosť v rámci komunity na celkovom počte detí v detských domovoch	%	35,32	2012	50	Štatistické výkazy MPSVR SR, ÚPSVR SR	Ročne
R 01 58	Podiel deti do troch rokov veku, ktorým je poskytovaná služba starostlivosti na celkovom počte detí do troch rokov veku	‰	*	2015	*	MPSVR SR	Ročne

Poznámka: *akčný plán - príloha č. 12.36

Aktivity na dosiahnutie špecifického cieľa 2.1.1.:

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia vhodných stavebných objektov pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie;
- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú služby na komunitnej báze;
- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej aj „SPOaSK“) vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvania/návratu detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života;
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOaSK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí;
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Podrobné informácie ohľadom synergie s OP Ľudské zdroje sú uvedené v IROP.

Keďže existujúce veľkokapacitné objekty zariadení nie sú vhodné pre poskytovanie sociálnych služieb a výkon opatrení SPOaSK v zariadení na komunitnej báze, je potrebné zabezpečiť vhodné priestorové podmienky. Z toho dôvodu bude predmetom podpory z IROP

aj obstaranie nehnuteľnosti (budovy – rodinný dom alebo bytovej jednotky v bytovom dome alebo pozemku²³) na účely výstavby alebo rekonštrukcie objektu.

Oprávnení prijímatelia:

- v sociálnych službách:
 - o obec,
 - o vyšší územný celok,
 - o právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou,
 - o právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom a
 - o iná osoba (neverejný poskytovateľ sociálnej služby, neverejný zriaďovateľ sociálnej služby),
- v sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele:
 - o zriaďovatelia zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately:
 - obec,
 - vyšší územný celok,
 - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
 - akreditované fyzické a právnické osoby.

Cieľové skupiny:

- deti, plnoleté fyzické osoby a ich rodiny, ktorým sa poskytujú sociálne služby,
- deti, plnoleté fyzické osoby a rodiny, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia SPOaSK,
- verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb a zamestnanci zriaďovateľov,
- zriaďovatelia poskytovateľov sociálnych služieb a subjektov vykonávajúcich opatrenia SPOaSK,
- subjekty vykonávajúce opatrenia SPOaSK a ich zamestnanci,
- zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti prevencie diskriminácie a /alebo sociálneho začlenenia vo verejnom aj v neverejnom sektore,
- fyzické osoby – rodičia (najmä matky), ktorým sa pomohlo zosúladiť pracovný a súkromný život.

Zvolené územné investičné jednotky:

- NUTS3 pre posudzované oblasti: deinštitucionalizácia vybraných zariadení sociálnych služieb, deinštitucionalizácia vybraných zariadení výkonu SPOaSK
- LAU2 alebo ich kombinácia pre ostatné posudzované oblasti.

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Hlavné zásady výberu operácií sú uvedené v IROP.

Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre investičnú prioritu sú uvedené na konci popisu investičnej priority.

2.1.2. Špecifický cieľ 2.1.2 Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti

Poskytovaním kvalitných, moderných, dostupných a nákladovo efektívnych zdravotníckych služieb zvyšovať kvalitu zdravia občanov Trenčianskeho kraja.

Vychádzajúc z výsledkov analýzy k hlavným problémom Trenčianskeho kraja v oblasti poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti patria:

²³ V zmysle čl. 69, ods. 3, písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013 v platnom znení.

- z pohľadu systému poskytovania zdravotnej starostlivosti vysoká fragmentácia poskytovateľov primárnej ambulantnej starostlivosti, koncentrácia poskytovateľov ZS v krajskom meste, zvýšená prevalencia chronických ochorení a starnúca populácia vrátane vysokého veku všeobecných lekárov
- a z pohľadu pacienta je to nedostatočná a v niektorých územiach absentujúca komplexná primárna ambulantná starostlivosť ako služba poskytovaná vo vysokej kvalite, efektívne a vždy dostupná verejná služba.

Medzi identifikované potreby územia TSK patria: možnosť prepojenia poskytovania zdravotnej starostlivosti s vybranými sociálnymi službami, zlepšenie dostupnosti a komplexnosť poskytovaných služieb, aktívnejšie zapojenie samosprávy do poskytovania služieb komunitou, možnosti využívania moderných technológií (vrátane zavedenia eHealth), zmeny v liečbe a vytvorenie príležitostí pre mladých lekárov, a v neposlednom rade možnosť zvýšenia efektívnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti investíciami do jej technologického zariadenia a vybavenia vrátane zlepšenia technického stavu budov .

Integrácia regionálnych zdravotných a sociálnych služieb v rámci CIZS umožní implementáciu nových procesov orientovaných na pacienta za účelom posilnenia primárneho kontaktu s obyvateľmi²⁴) koordinovaného s ústavnou zdravotnou starostlivosťou s cieľom :

- a) zlepšiť kvalitu, efektívnosť a rozsah zdravotnej starostlivosti a súvisiacich služieb,
- b) rozšíriť rozsah, dostupnosť a účinnosť zdravotníckych a súvisiacich sociálnych služieb a
- c) priblížiť takéto služby k obyvateľom.

Špecifické ciele TSK:

- vytvoriť predpoklady pre etablovanie CIZS na území TSK podľa záväznej metodiky MZ SR,
- zvýšiť počet lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto,
- postupne integrovať služby poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybrané sociálne služby na komunitnej úrovni,
- motivovať mladých lekárov k poskytovaniu zdravotnej starostlivosti v regióne,
- znížiť prevádzkové náklady ambulantných zdravotníckych zariadení primárnej starostlivosti,

Očakávané výsledky podpory na území TSK:

- regionálna sieť CIZS ,
- zvýšenie počtu lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti na jedno kontaktné miesto,
- posilnenie úlohy poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta,
- integrácia služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybraných sociálnych služieb,
- lepší manažment pacienta,
- implementácia nových preventívnych programov a postupov (synergia s OP ĽZ),
- inovácie v zdravotníctve a nové zdravotnícke technológie.

²⁴) Pozn.: = komunitný charakter služieb

Tabuľka č.24 Výsledkové ukazovatele pre špecifický cieľ 2.1.2. na úrovni kraja

ID	Ukazovateľ	Merná Jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0093	Počet lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto	počet	Menej rozvinutý región	1,76	2014	4,42	Zdravotné poisťovne, NCZI	Ročne
R0170	Počet iných zdravotníckych pracovníkov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto	počet	Menej rozvinutý región	*	2015	*	Zdravotné poisťovne, NCZI	Ročne

Poznámka: *akčný plán - príloha č. 12.36 IROP

Cieľové hodnoty merateľných ukazovateľov výsledku boli stanovené na základe metodiky vypracovanej Ministerstvom zdravotníctva SR. Rovnaká metóda výpočtu bola použitá aj pre stanovenie cieľových hodnôt ukazovateľov na programovej úrovni pre ŠC 2.1.2 operačného programu.

Navrhované aktivity a opatrenia na úrovni TSK v súlade s aktivitami IROP:

A) Budovanie infraštruktúry centier integrovanej zdravotnej starostlivosti:

- výstavba nových budov, modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov,
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov,
- zabezpečenie materiálo – technického vybavenia,
- dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia,
- budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia,
- budovanie bezbariérových prístupov,
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Iné navrhované aktivity a opatrenia na úrovni TSK (z iných zdrojov a OP):

B) Posilnenie úlohy poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta:

- opatrenia na zvýšenie motivácie mladých lekárov o poskytovanie ambulantnej starostlivosti na území TSK,
- opatrenia na zvyšovanie kompetencií iných zdravotníckych a sociálnych pracovníkov,
- využitie modernej IKT infraštruktúry k zvýšeniu kvality a komplexnosti poskytovaných služieb,
- podpora rezidentského programu,
- informačná kampaň so zameraním na podporu zdravia a podporu etablovaných CIZS,

C) Podpora inovácií v zdravotníctve

- podpora vedy a výskumu na vysokých školách v regióne TSK, overovanie v praxi a spoločné projekty/centrá excelentnosti
- tvorba nových a inovovaných štandardných klinických postupov a postupov.

Oprávnení prijímateľa:

neziskové organizácie zriadené MZ SR najmä v spolupráci so samosprávnymi krajmi, a obcami a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, ktoré sú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry), resp. ktoré sú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry).

Cieľové skupiny:

- obyvatelia TSK okrem obyvateľov MFO Trenčín,

Zvolená územná investičná jednotka:

- Pre všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť bude investičná územná jednotka zadaná v Regionálnom master pláne, ktorý bude obsahovať súbor pravidiel a syntézu základných pohľadov na možnosti etablovania a optimalizáciu umiestnenia služieb CIZS za účelom implementácie konceptu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie na území Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Hlavné zásady výberu operácií pre Špecifický cieľ č. 2.1.2:

Okrem princípov spoločne uplatňovaných pre všetky tri špecifické ciele v oblasti energetickej efektívnosti sa nachádzajú v kapitole 2.4.1.2. a princípov uvedených v IROP sa po konzultácii s MZ SR budú uplatňovať aj nasledovné princípy:

- súlad s regionálnym Master Plánom,
- záujem poskytovateľov zdravotnej starostlivosti o zriadenie CIZS,
- v súlade s Metodikou pre etablovanie CIZS.

Komplementárne a synergické väzby k iným OP:

Medzi navrhovanými aktivitami a opatrenia k hore uvedenému špecifickému cieľu sú aktivity a opatrenia komplementárne ku konkrétnym opatreniam najmä v OP LZ, OP VVaI. Vo vidieckych oblastiach TSK je možné časť podporných aktivít realizovať aj s PRV alebo PO 5 IROP alebo z Programu cezhraničnej spolupráce SR- ČR.

- zlepšiť dostupnosť služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybraných sociálnych služieb aj medzi obyvateľmi segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti – OP LZ,,
- integrácia služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybraných sociálnych služieb a to najmä domáca ošetrovateľská služba, špeciálne poradenstvo, denné centrum a pod., - PRV a PO 5 IROP,
- podpora vedy a výskumu na vysokých školách v regióne TSK, overovanie v praxi a spoločné projekty/centrá excelentnosti – OP VVaI,
- tvorba nových a inovovaných štandardných klinických postupov a postupov pre výkon prevencie so zameraním na zlepšovanie efektívnosti a dostupnosti kvalitnej a udržateľnej všeobecnej primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti - OP LZ.

Tab.č.25. Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre investičnú prioritu

ID	Ukazovateľ	Merná	Fond	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj	Frekv
----	------------	-------	------	------------------------	-------	-------

		Jednotka		M	Ž	RIUS spolu	RIUS bez UMR	UMR	dát	encia sledovania
00250	Kapacita podporených zariadení sociálnych služieb	miesto v sociálnych služieb	EFRR	N/A	N/A	350	300	50	ITMS	ročne
00251	Kapacita podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	miesto vo výkone opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	EFRR	N/A	N/A	280	130	150	ITMS	ročne
	Počet osôb v rámci podporených sociálnych služieb terénnou formou a v rámci samostatne vykonávaných odborných činnostiach	počet	EFRR	N/A	N/A	80	50	30	ITMS	ročne
00244	Počet zariadení sociálnych služieb na komunitnej úrovni, ktoré vzniknú vďaka podpore	počet	EFRR	N/A	N/A	9	7	2	ITMS	ročne
00136	Počet podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	počet	EFRR	N/A	N/A	4	3	1	ITMS	ročne
00246	Kapacita transformovaných sociálnych služieb	miesto v sociálnych službách	EFRR	N/A	N/A	150	150	0	ITMS	ročne
00247	Počet transformovaných zariadení sociálnych služieb vďaka podpore	počet	EFRR	N/A	N/A	2	2	0	ITMS	ročne
00140	Počet zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	počet	EFRR	N/A	N/A	5	5	0	ITMS	ročne
00221	Kapacita podporených zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	miesto v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	EFRR	N/A	N/A	100	100	0	ITMS	ročne
00141	Počet vytvorených centier integrovanej zdravotnej starostlivosti	počet	EFRR	N/A	N/A	16	14	2	ITMS	ročne
00258	Počet zdravotníckych pracovníkov v etablovaných CIZS	počet	EFRR	N/A	N/A	258,88	237,30	21,58	ITMS	ročne
0032	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	EFRR	N/A	N/A	7 938 141,63	6 525 159,05	1 412 982,58	ITMS	ročne
00253	Počet renovovaných verejných budov	počet	EFRR	N/A	N/A	60	52	8	ITMS	ročne

O 0 2 2 3	Počet nových verejných budov	počet	EFRR	N/A	N/A	30	30	0	ITMS	ročne
O 0 2 2 4	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	EFRR	N/A	N/A	20 712	15 856	4 856	ITMS	ročne
O 0 2 2 5	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	EFRR	N/A	N/A	7 060	7 060	0	ITMS	ročne
C 0 0 3 4	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekviv. CO ²	EFRR	N/A	N/A	1 880,25	1 507,23	373,02	ITMS	ročne
C 0 0 3 9	Nové alebo renovované verejné alebo obchodné budovy na území mestského rozvoja	m ²	EFRR	N/A	N/A	4 856	-	4 856	ITMS	ročne

* územie udržateľného mestského rozvoja

Ukazovateľ C0037 „Počet obyvateľov žijúcich v mestských funkčných oblastiach“ bude počítaný v rámci IP 2.1. Ukazovateľ zahŕňa cieľovú populáciu rovnakú ako v rámci IP 1.2

Cieľové hodnoty merateľných ukazovateľov výstupu O0141 a O0258 boli stanovené na základe metodiky vypracovanej Ministerstvom zdravotníctva SR. Rovnaká metóda výpočtu bola použitá aj pre stanovenie cieľových hodnôt ukazovateľov na programovej úrovni pre ŠC 2.1.2 operačného programu.

Spôsob výpočtu daných ukazovateľov je uvedený v prílohe č.16.

2.2. Investičná priorita 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry

Investičná priorita je zameraná na rozvoj vzdelávania na každom jeho stupni (predprimárne, primárne, stredné a celoživotné vzdelávanie). Hlavným cieľom je vytvoriť podmienky pre kvalitné vzdelávanie a zlepšenie prístupu ku vzdelávaniu, a tým zlepšiť kvalitu života obyvateľstva v Trenčianskom kraji. Cieľovou skupinou tematického cieľa sú deti, žiaci v procese vzdelávania a odbornej prípravy a osoby zúčastnené na celoživotnom vzdelávaní. Jedným z cieľov stratégie je aj zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania (t.j. práva každého dieťaťa na kvalitné vzdelanie s kladením dôrazu na búranie bariér v školstve, ktoré znemožňujú rovnocenný prístup ku vzdelávaniu a k automatickému právu dieťaťa navštevovať bežnú materskú, základnú a strednú školu, vzdelávanie všetkých detí/žiakov spolu). Prioritnou úlohou je zabezpečiť rovnaké príležitosti pre všetky deti a pre všetkých žiakov (zdravotne a sociálne znevýhodnených) pre získanie efektívnych vzdelávacích služieb, potrebných doplnujúcich pomôcok a podporných služieb v triedach veku primeraných s cieľom pripraviť deti a žiakov na produktívny život ako plnoprávných členov spoločnosti.

Synergia s OP Ľudské zdroje: na investičné projekty podporené v rámci RIUS by mali nadväzovať neinvestičné projekty ako napr. vzdelávanie učiteľov MŠ, ZŠ a SŠ (v nadväznosti na vybavenie učební novým zariadením). V rámci OP ĽZ budú podporené aj materské a základné školy s MRK tak, aby nedošlo k duplicitě výdavkov s IROPom.

2.2.1. Špecifický cieľ 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

Základnou víziou v tejto oblasti je zlepšenie kvality predprimárneho vzdelávania a vzdelávania v rannom detstve.

Špecifický cieľ je zameraný na sprístupnenie služieb infraštruktúry materských škôl s cieľom zvýšenia zaškolenosti detí materských škôl a zabezpečenie kvalitného predprimárneho vzdelania prispievajúceho k zvládnutiu povinnej školskej dochádzky. Poskytnutím dostatočných kapacít materských škôl sa vytvoria predpoklady pre zosúladovanie súkromného a pracovného života rodičov, zlepšenie príjmovej situácie mladých ľudí a zabezpečenia prístupu ku kvalitnejším verejným službám v oblasti predškolskej dochádzky a výchovy. Budovaním prvkov inkluzívneho vzdelávania v materských školách bude dochádzať k integrácii detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Z analýzy situácie v Trenčianskom kraji v oblasti predprimárneho vzdelávania – materských škôl vyplynulo ohrozenie miery zaškolenosti detí predškolského veku z dôvodu nedostatku tried v MŠ. Nárastom skupiny detí 3 až 5 ročných rastie každoročne počet nevybavených žiadostí o umiestnenie do MŠ, čo spôsobuje zníženie miery zaškolenosti v ďalších rokoch. Je preto dôležité zamerať sa na podporu vzniku nových tried v MŠ, najmä v tých sídlach, kde je dlhodobejšie preukázateľná potreba rozšírenia kapacity materských škôl, či už cez evidenciu nevybavených žiadostí, zvýšenou naplnenosťou tried (udelená výnimka pri max. počte žiakov v triedach), prípadne inými spôsobmi (počet živonarodených detí, intenzita výstavby). Z územného hľadiska je najviac evidovaných nevybavených žiadostí o umiestnenie v okresoch: Trenčín, Prievidza, Nové Mesto n/V, Považská Bystrica a Ilava, pričom najviac žiadostí vykazujú väčšie mestá. Strategicky je dôležitá tvorba nových tried práve vo väčších mestách a v tých obciach, ktoré sú prirodzenými spádovými centrami aj pre okolité obce.

Výsledky podpory IROP:

- rozšírené kapacity MŠ a vytvorené podmienky na zvýšenie hrubej zaškolenosti detí od 3 – 5 roku veku v sídlach, kde je vykazovaná najvyššia potreba rozšírenia,
- zvýšený počet MŠ s prvkami inkluzívneho vzdelávania na začlenenie detí v rámci inkluzívneho predprimárneho vzdelávania v materských školách,
- zlepšené podmienky na zosúladenie súkromného a pracovného života rodičov,
- zvýšenie dostupnosti predprimárneho vzdelávania pre všetky deti vo veku od 3 do 5 rokov v každom okrese kraja,
- rozširovanie predškolskej výchovy vo veku od 3 do 5 rokov.

Tabuľka č. 26 Výsledkové ukazovatele pre špecifický cieľ č. 2.2.1. na úrovni kraja

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0096	Hrubá zaškolenosť detí v materských školách	%	99,5	2012	100,0	Centrum vedecko-technických informácií SR	ročne

Špecifický cieľ č. 2.2.1 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- výstavba nových objektov MŠ vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov;
- stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužitý priestor ZŠ);
- stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- obstaranie materiálo-technického vybavenia materských škôl;

- zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl.

Oprávnení prijímatelia:

- obec ako zriaďovateľ školy
- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- právnická osoba
- fyzická osoba
- mestská časť mesta Košice ako zriaďovateľ školy
- mestská časť mesta Bratislava ako zriaďovateľ školy
- okresný úrad

Cieľové skupiny:

- deti materských škôl, pedagogickí a odborní zamestnanci.

Zvolené územné investičné jednotky:

- LAU2 (obec), kombinácia viacerých LAU2

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

2.2.2. Špecifický cieľ 2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Podpora základného vzdelávania je preto v rámci IROP zameraná na budovanie a rekonštrukciu odborných učební, laboratórií podporujúcich polytechnickú výchovu, technické a prírodovedné zamerania žiakov, jazykových učební pre rozvoj jazykových zručností, a učební IKT pre rozvoj informačno-komunikačných zručností žiakov základných škôl.

Na základe analýz je možné konštatovať, že žiaci ZŠ v Trenčianskom kraji disponujú nízkou jazykovou, matematickou, čitateľskou a prírodovednou gramotnosťou (výsledky Testovania 9). Na tento stav má vplyv kvalita vzdelávania, materiálno-technické vybavenie školy, ale aj sociálno-ekonomického zázemia žiaka. Jedným zo spôsobov pre zlepšenie tohto stavu je investovať do učební týchto predmetov, jednak do zlepšenia prostredia, v ktorom sa vykonáva vyučovací proces, ale aj do vyučovacích pomôcok a vytvoriť tak podmienky na zvýšenie kvality vzdelávania. Súčasťou podpory je zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania, kde prioritnou úlohou je zabezpečiť rovnaké príležitosti pre všetkých žiakov (vrátane zdravotne a sociálne znevýhodnených).

Na zabezpečenie zlepšenia výsledkov v testovaní žiakov by podpora mala prioritne smerovať do plnoorganizovaných škôl. Pri podpore učební, v ktorých sa vyučujú predmety zaradené do testovania (slovenský jazyk a literatúra, matematika) by mali byť podporené ZŠ, kde žiaci za hodnotené roky 2010-2014 (priemer) skončili pod krajským priemerom v testovaní žiakov (Testovanie 9), pričom je efektívnejšie podporiť školy s vyšším počtom žiakov. V nadväznosti na školský vzdelávací program, na základe ktorého sa posilní na základných školách vyučovanie technickej výchovy je prioritou z pohľadu odborných učební budovanie technických učební, pričom uprednostnené by mali byť ZŠ, kde takéto učebne vôbec nie sú, prípadne sú s minimálnym vybavením a nemajú v dostupnej vzdialenosti možnosť využiť technické učebne na iných školách. Pri udeľovaní podpory by mali byť zvýhodnené školy, ktoré nedostali doteraz žiadnu podporu na investície do ZŠ z fondov EU a iných programov (zoznam pilotných projektov vybavenia dielní na ZŠ podporených v rámci OP vzdelávanie je uvedený v prílohe č.8., tab. D2.4.).

Výsledky podpory IROP:

- zlepšenie výsledkov v národnom meraní Testovanie 9 vyučovací jazyk, hlavne v školách, ktoré skončili pod krajským priemerom

- zlepšenie technického vybavenia jazykových učební, IKT učební a odborných učební zameraných na prírodné vedy,
- zlepšenie technického vybavenia školských knižníc,
- zabezpečenie vybavenia polytechnických učební, hlavne v tých ZŠ, kde takéto učebne vôbec nie sú,
- zlepšenie technického stavu učební, v ktorých sa vykonáva vyučovací proces,
- prepojenie teoretického a praktického vzdelávania na základných školách s potrebami trhu práce a tým zlepšenie umiestnenia mladých ľudí na trhu práce,
- vytvorenie podmienok na celoživotné vzdelávanie.

Tabuľka č.27. Výsledkové ukazovatele pre špecifický cieľ č. 2.2.2 na úrovni kraja.

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0097	Úspešnosť v Testovaní 9 vyučovací jazyk	%	68,0	2013	76,0	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania	ročne
R0098	Úspešnosť v prírodných vedách	%	*	2013	*	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania	ročne

Poznámka: *Akčný plán - príloha IROP č. 12.36

Špecifický cieľ č. 2.2.2 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie jazykových učební na výučbu slovenského jazyka a cudzích jazykov, vrátane slovenského jazyka pre osoby vyrastajúce v inom jazykovom prostredí
- obstaranie školských knižníc vrátane priestorov pre ďalší rozvoj kľúčových kompetencií žiakov
- obstaranie prírodovedných učební
- obstaranie polytechnických učební
- obstaranie IKT učební
- stavebno-technické úpravy pre potreby obstarania učební

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok ako zriaďovateľ základnej školy
- obec ako zriaďovateľ základnej školy
- mestská časť hlavného mesta SR Bratislava ako zriaďovateľ základnej školy
- mestská časť mesta Košice ako zriaďovateľ školy
- okresný úrad ako zriaďovateľ školy
- ústredný orgán štátnej správy ako zriaďovateľ subjektov výchovy a vzdelávania
- nezisková organizácia ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy
- nezisková organizácia založená ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy
- združenie ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- fyzická osoba
- právnická osoba

Cieľové skupiny:

- žiaci, pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci, účastníci celoživotného vzdelávania

Zvolené územné investičné jednotky:

- LAU2 (obec)

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

2.2.3. Špecifický cieľ č. 2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

Pre dosiahnutie špecifického cieľa je podpora IROP zameraná na podporu materiálo-technického vybavenia a zlepšenie priestorových podmienok stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev a stredísk odbornej praxe so zreteľom na rozvoj siete centier odborného vzdelávania a prípravy a s cieľom zvýšenia kvality odborného vzdelávania a prípravy, praktických zručností žiakov a zvýšenia kvality poskytovaného celoživotného vzdelávania pre potreby trhu práce. Realizované aktivity budú uplatňovať prvky inkluzívneho vzdelávania.

Stratégia RIUS nadväzuje v oblasti stredného školstva na strategické ciele TSK v oblasti stredného školstva vypracované tak, aby sa naplnila vízia existencie systému, v ktorom sú stredné školy a prislúchajúce školské zariadenia schopné vychovávať budúcich kvalifikovaných odborníkov a znalú pracovnú silu pre potreby Trenčianskeho kraja. Zlepšením podmienok vzdelávania a lepším prepojením potrebnými zariadeniami na stredných odborných školách s požiadavkami zamestnávateľov by sa mohol zmierniť existujúci nepriaznivý stav – vysoká nezamestnanosť absolventov stredných odborných škôl a nezáujem žiakov študovať SOŠ.

Plánovaný stav po realizácii opatrení IROP:

- existencia siete škôl odrážajúca potreby trhu práce, školy prispôsobujú profil svojich študijných a učebných odborov a ich absolventi sú pripravení pre potreby ďalšieho štúdia a praxe,
- je vytvorený systém dostatočného materiálovo-technického zabezpečenia stredných škôl a zdroje sú efektívne využívané,
- sú vytvorené Centrá odborného vzdelávania a prípravy s kvalitným vybavením,
- systém stredného vzdelávania a jeho procesy sú optimalizované s cieľom zabezpečenia najnižšej možnej miery nezamestnanosti,
- stredné školy spolupracujú s významnými zamestnávateľmi v rámci systému duálneho vzdelávania a individuálne s malými a strednými firmami a stavovskými inštitúciami.

Podpora by mala smerovať do študijných odborov, ktoré boli na základe analýzy identifikované ako potrebné a kľúčové pre ďalší rozvoj v jednotlivých okresoch regiónu v nadväznosti na potreby zamestnávateľov:

V okrese Bánovce nad Bebravou je okrem obnovenia výuky v odboroch výroba obuvi, odevná výroba, potrebné dodatočne podporiť aj skupinu odborov strojárstvo a elektrotechnika. Je tu vhodné podporiť (zriadením COVP prípadne inou formou) skupinu ŠUO 23, 24, 26 (strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba, elektrotechnika) a aj pre skupiny ŠUO 31, 32 (textil a odevníctvo, spracúvanie kože, kožušín a výroba obuvi).

V okrese Ilava je potrebné podporiť výuku v oblastiach strojárkeho a elektrotechnického priemyslu (dôležitým odborom je mechatronika), t.j. skupinu ŠUO 23, 24, 26 (strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba, elektrotechnika), pričom SOŠ Dubnica nad Váhom už požiadala o zriadenie COVP v SUO 23,24 na SOPK. V okrese sa nachádza aj jediná škola zameraná na poľnohospodárstvo – SOŠ v Pruskom, kde bolo zriadené COVaP v skupine odborov 42,45 (kynológia, poľnohospodár – mechanizácia, podnikateľ pre rozvoj vidieka a záhradníctvo) a je potrebné dodatočne podporiť skupiny SUO potravinárstvo a poľnohospodárstvo.

V okrese Myjava pôsobili dve Stredné odborné školy, Brezová pod Bradlom a Myjava. Tieto boli spojené spolu so Strednou priemyselnou školou Myjava. V okrese je potrebné dodatočne podporiť skupinu SUO 23,24 strojárstvo a SUO pre spracovanie plastov.

V okrese Nové Mesto nad Váhom sa okrem strojárstva a tradičného poľnohospodárstva a potravinárstva stala dôležitým odvetvím priemyslu elektrotechnika. Je potrebné dodatočne podporiť skupinu ŠUO 26 elektrotechnika (SPŠ NMnV už požiadala o zriadenie COVP, v SOŠ Stará Turá je vhodné zriadiť COVaP v skupine ŠUO 26 elektrotechnika so zameraním na informačné a sieťové technológie), okrem toho je potrebné podporiť učebné odbory v oblasti strojárstva a poľnohospodársko – potravinárske odbory.

V okrese Partizánske s tradíciou obuvníckeho priemyslu pôsobí jediná Spojená škola s organizačnou zložkou SOŠ s mnohými SUO. Je potrebné dodatočne podporiť skupinu SUO 32 Spracúvanie kože, kožušín a výroba obuvi.

V okrese Považská Bystrica je potrebné dodatočne podporiť predovšetkým tradičné strojárské študijné odbory a z dôvodu blízkosti spoločnosti KIA a existencie subdodávateľov pre automobilový priemysel aj príbuzné odvetvia. Na SOŠ strojníka, Považská Bystrica bolo zriadené COVaP v skupine odborov 23,24 (strojárstvo). V SOŠ (Slov. partizánov 1129/49, Považská Bystrica) je vhodné podporiť skupinu odborov 36 (stavebníctvo, geodézia a kartografia), SOŠ požiadala o zriadenie COVaP aj v odboroch pre autoopravárstvo.

Okres Prievidza bol historicky zameraný na chemický priemysel, baníctvo a stavebníctvo, je potrebné podporiť relevantné študijné odbory - v SOŠ Nováky bolo zriadené COVaP pre skupinu ŠUO 28 (technická a aplikovaná chémia). Ďalej je potrebné podporiť v okrese aj SUO 23 strojárstvo a SUO 26 elektrotechnika.

V okrese Púchov je potrebné vzhľadom na prítomnosť významného zamestnávateľa v oblasti gumárstva podporiť skupinu ŠUO 28 so zameraním na gumárstvo. V okrese sa nachádza aj SOŠ sklárska, Lednické Rovne, ktorá je jedinou sklárskou školou na Slovensku a svojou pôsobnosťou zasahuje aj mimo SR.

Okres Trenčín zmenil štruktúru odvetví z prevažne strojárkeho na rôznoodvetvovú. V samotnom Trenčíne pôsobí celkovo až 14 stredných škôl, a aj v prípade zlepšenia demografického vývoja bude potrebné sieť stredných odborných škôl optimalizovať. V rámci optimalizácie siete stredných odborných škôl je potrebné zachovať tie SUO, ktoré by bolo neskôr pri zvýšenej požiadavke obtiažne obnoviť, či už z dôvodu finančnej náročnosti alebo personálneho a priestorového zabezpečenia, napríklad skupina ŠUO 23, 24, 26 (strojárstvo, elektrotechnika), potrebné je aj podporiť skupinu odborov SUO 36 (stavebníctvo, geodézia a kartografia).

Súčasťou tohto špecifického cieľa je aj rozvoj a budovanie podnikateľských inkubátorov. Vo väčšine okresov kraja je vhodné podporiť vznik a fungovanie podnikateľských inkubátorov bez odvetvového zamerania. Vzhľadom na to, že v niektorých oblastiach (napr. strojárstvo, baníctvo a i.) je podnikanie technologicky náročné, je potrebné umiestniť inkubátor tak, aby bol umožnený prístup k technológiám, napríklad na SOŠ. Podrobnejšia situácia je uvedená v prílohe č.8, časť D.3.8.

Výsledky podpory IROP:

- posilnenie systému odborného vzdelávania a prípravy a zvýšenie jeho atraktívnosti v kontexte celoživotného vzdelávania vytvorením regionálne/miestne špecificky zameranej ponuky vzdelávania,
- zlepšenie podmienok pre uplatnenie absolventov odborného vzdelávania a prípravy pre potreby trhu práce,
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev, stredísk odbornej praxe, ktoré sú

v súlade s výsledkami analýzy potrieb študijných a učebných odborov v Trenčianskom kraji

- zlepšenie materiálo-technického vybavenia existujúcich centier odborného vzdelávania a prípravy a podpora vzniku nových COVaP,
- vytvorenie technických podmienok pre inkluzívne vzdelávanie, a tým rozšírenie ponuky vzdelávania pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva,
- vytvorenie podmienok na zvýšenie počtu žiakov zúčastňujúcich sa praktického vyučovania priamo u zamestnávateľa a spoločných modelov ďalšieho vzdelávania,
- vytvorenie podmienok pre poskytovanie celoživotného vzdelávania prostredníctvom prepojenia siete centier odborného vzdelávania a prípravy so zamestnávateľmi a terciárnym sektorom.

Tabuľka č. 28 Výsledkové ukazovatele pre špecifický cieľ č. 2.2.3. na úrovni kraja

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0166	Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou v stredných odborných školách, na celkovom počte žiakov stredných odborných škôl	%	77,5	2013	80	Centrum vedecko-technických informácií SR	ročne
R0159	Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou v strediskách praktického vyučovania, strediskách odbornej praxe, školských hospodárstvach na celkovom počte žiakov stredných odborných škôl	%	0	2013	1,5	Centrum vedecko-technických informácií SR	ročne

Špecifický cieľ č. 2.2.3 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie a modernizácia materiálo-technického vybavenia odborných pracovísk pre praktické vyučovanie, odborný výcvik, odbornú prax, celoživotné vzdelávanie, jazykových učební, odborných dielní, odborných učební, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností na stredných odborných školách, centrách odborného vzdelávania a prípravy, strediskách odbornej praxe, strediskách praktického vyučovania a školských hospodárstvach a s tým súvisiace stavebné úpravy
- obstaranie a modernizácia materiálo-technického vybavenia internátov a s tým súvisiace stavebné úpravy vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania a školského hospodárstva, súvisiacich okrem iného aj so zabezpečením prvkov inkluzívneho vzdelávania a vybavenosťou pre širšiu komunitu centier odborného vzdelávania a prípravy
- vytvorenie podnikateľského inkubátora²⁵ - prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami alebo rekonštrukciou vnútorných priestorov centier odborného vzdelávania a prípravy a nákup materiálo-technického vybavenia do podnikateľského inkubátora vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a IKT
- zvýšenie energetickej hospodárnosti budov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev vrátane internátov

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok
- ústredný orgán štátnej správy

²⁵ Systém budovania inkubátorov bude vychádzať z jednotnej schválenej koncepcie, ktorá bude zohľadňovať potrebu, regionálne špecifiká, ako aj sektorové zameranie budúcej národnej siete inkubátorov vo všetkých oblastiach.

- nezisková organizácia ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- nezisková organizácia ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- združenie ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- stredná odborná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti vyššieho územného celku
- stredná odborná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti právnickej osoby
- fyzická osoba
- právnická osoba

Cieľové skupiny:

- žiaci, pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci, účastníci celoživotného vzdelávania

Zvolené územné investičné jednotky:

- NUTS 3 (samosprávny kraj)

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Na plnenie špecifického cieľa č. 2.2.3 bude v prípade oprávnených prijímateľov vykonávajúcich hospodárske činnosti využitá schéma štátnej pomoci, resp. schéma pomoci de minimis v zmysle príslušných ustanovených pravidiel plne zodpovedajúcich legislatíve Európskej únie, ako aj ďalším dokumentom Európskej komisie v oblasti štátnej pomoci.

Hlavné zásady výberu operácií sú uvedené v IROP.

Princípy spoločne uplatňované pre oblasť energetickej efektívnosti sa nachádzajú v kapitole 2.4.1.2. IROP.

Všetky uvedené princípy sa uplatnia v závislosti od typu a charakteru projektu.

Tabuľka č.29. Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre investičnú prioritu

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Cieľová hodnota (2022)					Zdroj dát	Frekvencia podávaní a správ
				M	Ž	RIUS spolu	RIUS bez UMR	UMR		
00226	Počet podporených materských škôl	počet	EFRR	N/A	N/A	16	13	3	ITMS	ročne
00227	Počet podporených základných škôl	počet	EFRR	N/A	N/A	54	48	6	ITMS	ročne
00228	Počet podporených učební	počet	EFRR	N/A	N/A	60	54	6	ITMS	ročne
00147	Počet podporených COVP	počet	EFRR	N/A	N/A	8	8	0	ITMS	ročne
00229	Počet podporených SOŠ, ŠH, SPV, SOP (nie COVP)	počet	EFRR	N/A	N/A	8	5	3	ITMS	ročne
0011	Počet vytvorených podnikateľských inkubátorov pri COVP	počet	EFRR	N/A	N/A	1	1	0	ITMS	ročne

48										
C035	Kapacita podporenej školskej infraštruktúry	osoba	EFRR	N/A	N/A	25 420	21 920	3 500	ITMS	ročne
C032	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	EFRR	N/A	N/A	5 019 960	4 101 271,02	918 688,98	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	počet	EFRR	N/A	N/A	33	27	6	ITMS	ročne
O0223	Počet nových verejných budov	počet	EFRR	N/A	N/A	2	2	0	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	EFRR	N/A	N/A	25 929	21 183,7	4 745,3	ITMS	ročne
O0225	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	EFRR	N/A	N/A	900	900	0	ITMS	ročne
C034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekviv. CO ²	EFRR	N/A	N/A	1 325	1 082,74	242,53	ITMS	ročne
C039	Nové alebo renovované verejné alebo obchodné budovy na území mestského rozvoja	m ²	EFRR	N/A	N/A	4 745,3	-	4 745,3	ITMS	ročne

* územie udržateľného mestského rozvoja

Ukazovateľ C0037 „Počet obyvateľov žijúcich v mestských funkčných oblastiach“ bude počítaný v rámci IP 2.2. Ukazovateľ zahŕňa cieľovú populáciu rovnakú ako v rámci IP 1.2

3. Strategická priorita 3: Mobilizácia kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji

Stratégia v oblasti kultúrno-kreatívneho priemyslu je uvedená v časti III.B. Strategická časť pre funkčné územie mesta Trenčín, kap....., nakoľko investície v tejto oblasti môžu byť realizované výhradne na tomto území.

4. Strategická priorita 4: Zlepšenie kvality života v Trenčianskom kraji s dôrazom na životné prostredie.

4.1. Investičná priorita 4.1: Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania

Táto investičná priorita IROP nie je súčasťou RIUS.

4.2. Investičná priorita 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

Základným predpokladom chodu ľudskej spoločnosti ako i celej biosféry je voda. Z tohto pohľadu kľúčovou prioritou IROP v oblasti vodného hospodárstva je ochrana kvality vody a existujúcich vodných zdrojov v celom spektre tohto odvetvia. Od vytvárania podmienok pre tvorbu a čerpanie kvalitnej podzemnej vody, cez prevenciu kontaktu so splaškovými vodami budovaním stokovej siete až po distribúciu s čo najnižšími prevádzkovými stratami. Táto investičná priorita priamo prispieva ku globálnemu cieľu RIUS TK zlepšenie kvality života cez zlepšenie dodávok pitnej vody a zabezpečenie odvádzania a čistenia odpadových vôd.

Napĺňanie strategickej časti tohto dokumentu úzko súvisí s Národným programom Slovenskej republiky pre vykonávanie Smernice rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd v znení Smernice komisie 98/15/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1882/2003/ES. Tento okrem iného stanovuje zoznam aglomerácií, ktoré sú smerodajné nielen pre oblasť odpadových vôd ale odvíjajú sa od nej aj investície do budovania nových vodovodných sietí.

Na základe analytickej časti môžeme zhrnúť základné priority pre územie TSK nasledovne:

- prioritou pred vodnými zdrojmi je oblasť kanalizácií a vodovodov
- vzhľadom k nižšiemu percentu pokrytia územia kraja stokovými sieťami je prioritou odkanalizovanie územia pred budovaním vodovodných sietí
- pri kanalizáciách a vodovodoch sú prioritné projekty, pri ktorých dôjde k čo najefektívnejšiemu využitiu prostriedkov v prepočte na jedného obyvateľa

Prepojenie s inými OP:

OP Kvalita životného prostredia: podpora je poskytovaná na budovanie kanalizácií a ČOV v aglomeráciách nad 2000 EO (špecifický cieľ 1.2.1.) , na budovanie vodovodov v prípade súbežnej výstavby verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice 91/271/EHS (ŠC 1.2.2) a intenzifikácia a modernizácia existujúcich úpravní povrchových vôd (ŠC 1.2.2). Okrem toho je možné čerpať z OP KŽP prostriedky na odpadové hospodárstvo, energetickú efektivitu či zmenu klímy, čo prispeje ku zlepšeniu stavu ŽP v danom území.

Program rozvoja vidieka: podpora je poskytovaná na výstavbu, rekonštrukciu, modernizáciu a dostavbu kanalizácie, vodovodu alebo ČOV v obciach s počtom obyvateľov do 1000 obyv. a zároveň nie sú súčasťou aglomerácií oprávnených v rámci OPKŽP.

4.2.1. Špecifický cieľ č. 4.2.1.: Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Špecifický cieľ je zameraný na podporu aktivít, ktoré vedú k zníženiu znečistenia podzemných a povrchových vôd v dôsledku nedostatočného odvádzania a čistenia odpadových vôd a k zvýšeniu počtu obyvateľov zásobovaných kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov. Na existujúcich kanalizačných systémoch evidujeme nedostatky, ku ktorým možno zahrnúť napr. časté zaústenie väčších profilov stôk do menších, ako následok dodatočného budovania privádzačov do ČOV, predimenzované profily zberačov, v ktorých sedimentuje znečistenie, vybudované v dôsledku veľkorysých prognóz rozvoja miest a iné.

Z pohľadu kvality vodovodnej siete evidujeme nedostatky vo vodovodných radoch, časté sú poruchy na privodoch vody, ale aj na vodovodných sieťach, čo nepriaznivo vplyva jednak na plynulosť dodávky vody spotrebiteľom, ale aj na vývoj strát vody. Zvýšené požiadavky sú aj na vybavenie úpravní vody, ich modernizáciu a zvýšenie účinnosti procesu úpravy vody.

Priority v Trenčianskom kraji:

A) Priorita – Budovanie, rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí a zariadení

Predpokladom kvalitnej pitnej vody v požadovanom množstve je kvalitná vodovodná sieť s minimálnymi stratami. Aj napriek vcelku dobrému pokrytiu územia kraja vodovodnou sieťou pretrvávajú aj naďalej problémy so zásobovaním pitnou vodou.

Základným dokumentom, z ktorého stratégia RIUS vychádza, je Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií. Zlepšenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov je možné realizovať dvoma spôsobmi: budovaním nových vodovodných sietí a rekonštrukciou existujúcich sietí. Budovanie nových vodovodov bude prioritne riešené v nadväznosti na IROP v oblastiach, ktoré nie sú zahrnuté do Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS (viď prílohu č.10, mapu F.2.). Z hľadiska zabezpečenia vyváženého pokrytia územia kraja vodovodnou sieťou by bolo potrebné budovanie nových vodovodných sietí hlavne v tých okresoch, ktoré v súčasnosti nedosahujú ani celoslovenskú úroveň, predovšetkým v okresoch Púchov, Nové Mesto n/V, Ilava, Považská Bystrica.

Problémom väčších aglomerácií prevažne mestských so staršími vodovodmi je havarijný stav niektorých vodovodných sietí. Prioritu riešenia týchto projektových zámerov podčiarkuje fakt, že na tieto siete je napojené veľké množstvo odberateľov, bez zodpovedajúcich alternatívnych možností zásobovania či už pitnou alebo úžitkovou vodou. Problémom starších vodovodných potrubí sú aj nadmerné straty, ktoré by sa rekonštrukciou eliminovali a tým by boli ušetrené financie na budovanie nových vodných zdrojov. V tejto oblasti budú prioritne riešené projekty podľa ukazovateľov z Vyhlášky MŽP SR č.262/2010 Z.z, ktorou sa ustanovuje obsah plánu obnovy verejného vodovodu, plánu obnovy verejnej kanalizácie a postup pri ich vypracúvaní, a to: vek objektu/zariadenia, poruchovosť, stav využitia existujúcej kapacity (t.j. uprednostnené by mali byť vodovody s vysokým vekom a vyššou poruchovosťou) – viď prílohu F.2.

B) Priorita - Odkanalizovanie územia

Základným koncepčným materiálom pre riešenie aktivít v oblasti čistenia a likvidácie odpadových vôd na regionálnej úrovni je *Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií*. Napĺňaním cieľov plánu rozvoja verejných kanalizácií sa dosiahne predovšetkým zvýšená ochrana a zlepšenie stavu prírodných zdrojov vôd, vodných ekosystémov, komplexné riešenie ekologických a vodohospodárskych záujmov, ako aj zdravia ľudí v dôsledku rozvoja obecnej infraštruktúry (nárastu počtu obyvateľov bývajúcich v domoch pripojených na verejnú kanalizáciu), čo bude mať následne pozitívny vplyv aj na samotný rozvoj regiónov a celej spoločnosti. Rovnako bude vytvorený jeden z predpokladov progresu v tých regiónoch, ktoré doposiaľ z dôvodov nízkej úrovne odkanalizovania neboli cieľom rozvojových aktivít vychádzajúcich z iných odvetví národného hospodárstva.

Z analytickej časti vyplýva, že rozvoj verejných kanalizácií v Trenčianskom kraji výrazne zaostáva za stavom v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou (kým podiel v zásobovaní vodou predstavuje 89,25% obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu, podiel obyvateľov pripojených na verejnú kanalizáciu tvorí takmer 59,50 % z celkového počtu obyvateľov – viď prílohu č.10, mapu F.3.). Táto disproporcía súvisí hlavne so sídelnou štruktúrou, kde je viditeľný zvýšený stupeň odkanalizovania v blízkosti väčších aglomerácií (Trenčín-Dubnica n/V, Prievidza, Považská Bystrica) – viď prílohu, mapu F.4. Naproti tomu obce s vybudovanou vodovodnou sieťou sú zastúpené rovnomernejšie. Strategickým zámerom je preto zvýšiť podiel napojenosti obyvateľstva na sieť kanalizácií a ČOV a dosiahnuť tak rovnomernejšie zastúpenie tejto siete na území, pričom za kľúčové je budovanie a intenzifikácia ČOV s prilahlými stokovými sieťami v oblastiach existujúcich vodných zdrojov ako i ich ochranných pásiem, nakoľko neexistencia siete v týchto oblastiach priamo vplyva na kvalitu a množstvo zásobovania obyvateľstva pitnou vodou.

V programovom dokumente pre IROP je v špecifickom celi č. 4.2. deklarovaná podpora verejných kanalizácií a budovanie a rekonštrukcia čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO, a to v obciach od 1 000 do 2 000 obyvateľov s výnimkou obcí začlenených do aglomerácií do 2 000 EO s vybudovanou stokovou sieťou min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie alebo do aglomerácií do 2 000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový.

Väčšie obce a aglomerácie budú pokryté z OP Kvalita životného prostredia a menšie z Programu rozvoja vidieka. Na základe vyššie uvedených kritérií je spôsobilých pre budovanie kanalizácií v Trenčianskom kraji cez program IROP 41 obcí z celkového počtu 276. Vzhľadom k finančným možnostiam IROP a potrebám Trenčianskeho kraja sa javí ako najefektívnejšia práve budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd, prípadne rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV.

Priority v oblasti verejných kanalizácií (v nadväznosti na IROP) môžeme zhrnúť nasledovne:

- Budovanie kanalizácií v obciach, kde je vodný zdroj, ktorý slúži na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou
- Z priestorového hľadiska je vhodné vyrovnanie rozdielov v rámci kraja v stupni odkanalizovania územia, tzn. podpora projektov v okresoch s nižším stupňom napojenosti obyvateľstva na kanalizačnú sieť (Púchov, Nové Mesto n/V, Bánovce nad Bebravou)
- Intenzifikácia, rekonštrukcia existujúcich ČOV, prípadne výstavba stokovej siete napojenej na existujúcu ČOV, čím dôjde k efektívnejšiemu využitiu finančných prostriedkov

C) Priorita: Zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou

Jednou z kľúčových úloh v oblasti vodných zdrojov okrem zabezpečenia dostatočného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou je ochrana vodných zdrojov na úseku kvalitatívnej ochrany a riešenie problematiky zdrojov znečistenia, a to bodových zdrojov znečistenia alebo plošných zdrojov znečistenia. Ako vyplýva z analytickej časti, pokrytie územia Trenčianskeho kraja vodnými zdrojmi (až na Myjavskú časť) je dostatočné a rizikovou oblasťou sa stáva skôr vek, poruchovosť a technologická zastaralosť zariadení vodných zdrojov. Na základe uvedeného je možné podporiť využitie už jestvujúcich zdrojov pitnej vody rekonštrukciou alebo intenzifikáciou.

Výsledok podpory IROP:

- zabezpečenie bezproblémových dodávok pitnej vody pre obyvateľstvo prostredníctvom rekonštrukcie prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejných vodovodov vybraných na základe ich technického stavu podľa vyhlášky č. 262/2010 Z.z.
- zlepšenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou vybudovaním verejných vodovodov v obciach podľa Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií
- zamedzenie negatívneho vplyvu znečistených odpadových vôd na životné prostredie a zdravie výstavbou verejnej kanalizácie a ČOV v obciach nezarađených do aglomerácií v rámci Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS.
- zvýšený podiel obyvateľstva napojeného na verejnú kanalizáciu
- zlepšenie podmienok a prístupu k pitnej vode pre obyvateľstvo v regiónoch s deficitom pitnej vody, v ktorých voda na zásobovanie nespĺňa požiadavky na pitnú vodu, v zmysle integrovaného manažmentu vodných zdrojov podľa Vodného plánu Slovenska, tak aby nedošlo k zhoršeniu dobrého stavu iných vodných zdrojov
- zvýšenie kvality dodávanej pitnej vody a zlepšenie ochrany existujúcich zdrojov pitnej vody

Tabuľka č. 30 Výsledkové ukazovatele

Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Počet obyvateľov napojených na systém odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd	osoby	352 910	2012	353 910	Vodné hospodárstvo v SR (MŽP SR)	ročne
Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod	osoby	530 710	2012	532 339	Štatistický úrad, Vodné hospodárstvo v SR (MŽP SR)	ročne

Špecifický cieľ č. 4.2.1 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu v obciach okrem prípadov intenzifikácie a modernizácie úpravní povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje, ktoré sú predmetom podpory v rámci OP KŽP
- rekonštrukcia stokovej siete, objektov a zariadení verejnej kanalizácie v obciach
- budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie v aglomeráciách nad 2 000 EO podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS
- budovanie verejných kanalizácií a budovanie a rekonštrukcia čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO, a to v obciach od 1 000 do 2 000 obyvateľov s výnimkou obcí začlenených do aglomerácií do 2 000 EO s vybudovanou stokovou sieťou min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie alebo do aglomerácií do 2 000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový
- rekonštrukcia existujúcich vodárenských zdrojov podzemných vôd pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na ich kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu
- intenzifikácia (v limitovaných prípadoch vedúca k rozšíreniu kapacity) existujúcich vodárenských zdrojov so zohľadnením kvantitatívneho stavu daného vodného útvaru pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na jeho kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu
- budovanie nových vodárenských zdrojov podzemných vôd a to v limitovaných prípadoch, keď nie je technicky a/alebo ekonomicky efektívne zásobovať obyvateľov obce pitnou vodou z existujúcich vodárenských sústav v ich bilančnom dosahu

Z pohľadu podpory vodárenských zdrojov budú uprednostnené projekty rekonštrukcie existujúcich vodárenských zdrojov pred výstavbou nových vodárenských zdrojov. Projekty výstavby nových vodárenských zdrojov budú realizované v útvaroch podzemných vôd v aspoň dobrom stave, pričom realizácia oprávnených aktivít nemôže viesť k zhoršeniu kvantitatívneho stavu útvaru podzemnej vody. Pre projekty budovania nových vodárenských zdrojov platí, že ich realizácia bude oprávnená v prípade, ak nie je technicky a/alebo ekonomicky efektívne zásobovať obyvateľov obce pitnou vodou z existujúcich vodárenských sústav v ich preukázanom bilančnom dosahu. Navrhovaná intenzifikácia a využívanie nových vodárenských zdrojov z podzemných vôd v žiadnom prípade nemôže viesť k zhoršeniu stavu vôd postihnutých vodných útvarov. Obe predmetné aktivity môžu byť odôvodnené iba na základe analýzy vyplývajúcej z príslušného plánu manažmentu povodia.

Pri posudzovaní možností využívania nových zdrojov podzemných vôd je potrebné vychádzať z hodnotenia kvantitatívneho stavu útvarov podzemných vôd, ktoré vyplynulo z požiadavky rámcovej smernice o vode 2000/60/ES. Uvedená smernica stanovila ako základný ukazovateľ ustálený režim hladiny podzemnej vody, resp. výdatnosť prameňa a rozšírila hodnotiaci proces o nasledovné testovacie kritériá – bilancovanie množstva

podzemných vôd, hodnotenie zmien režimu podzemných vôd, hodnotenie miery vplyvu odberov podzemných vôd na terestrické ekosystémy závislé od podzemných vôd a pod. Na základe hodnotenia boli identifikované útvary podzemných vôd v zlom kvantitatívnom stave, pre ktoré sa vo Vodnom pláne Slovenska navrhli opatrenia ako sú napr. regulácie odberov, integrovaný manažment vodných zdrojov a ďalšie opatrenia.

Oprávnení prijímatelia pre špecifický cieľ č. 4.2:

- verejný sektor (obce, združenia obcí)
- vlastníci verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách
- právnické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií vymedzené v zákone o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách

Cieľové skupiny pre špecifický cieľ č. 4.2:

- obyvatelia SR a ďalšie subjekty (t.j. odberatelia pitnej vody) pôsobiaci na území daného projektu a producenti komunálnych odpadových vôd pôsobiaci na území daného projektu)

Cieľové územie pre špecifický cieľ č. 4.2:

- územie Trenčianskeho kraja

Zvolené územné investičné jednotky:

- LAU2 (obec) , kombinácia viacerých LAU2 podľa dopadu investície

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Hlavné zásady výberu operácií sú uvedené v IROP.

Tabuľka č.31. Ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre investičnú prioritu

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)					Zdroj dát	Frekvencia sledovania
		M	Ž	RIUS Spolu	RIUS bez UMR	UMR		
Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd	EO	N/A	N/A	3 436	3 436	0	ITMS	ročne
Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou pitnej vody	Obyvateľ	N/A	N/A	4 189	4 189	0	ITMS	ročne

4.3. Investičná priorita 4.3: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenie a dekontaminácia opustených priemyselných lokalít(vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Prepojenie s inými OP:

OP Kvalita životného prostredia: podpora je poskytovaná na zníženie znečisťovania ovzdušia (ŠC 1.4.1.) a sanáciu environmentálnych záťaží (ŠC 1.4.2.).

Program rozvoja vidieka: podpora je poskytovaná obciam do 1000 obyv. na opatrenia využívania OZE, zlepšovanie miestnych základných služieb vrátane vzhľadu obcí.

4.3.1. Špecifický cieľ č. 4.3.1: Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku.

Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry (ďalej len „ZI“) ako aj zavádzanie systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku predstavuje významný aspekt najmä pre mestské oblasti, v ktorých sa sústreďuje podstatná časť hospodárskych činností. Na zlepšenie mestského prostredia je zelená infraštruktúra úspešne vyskúšaný nástroj na zabezpečenie ekologických, ekonomických a spoločenských prínosov prostredníctvom prirodzených riešení. Špecifický cieľ zahŕňa viacero opatrení a aktivít, z ktorých územia RIUS sa týka len regenerácia vnútroblokov sídlisk a všetky ostatné environmentálne aktivity sa týkajú územia UMR (viď strategickú časť UMR).

Budovanie a regenerácia prvkov zelenej infraštruktúry vo vnútroblokoch miest možno považovať za významný prínos k skvalitneniu života obyvateľov týchto častí miest. Za vnútroblok možno považovať poloverejný priestor prislúchajúci k bytovým alebo polyfunkčným objektom s dominantnou obytnou funkciou, ktoré tento priestor ohraničujú a definujú. Podľa miery fyzického ohraničenia hmotami týchto objektov môžeme hovoriť o uzavretých, polouzavretých a otvorených vnútroblokoch. Na rozdiel od komunikačných a iných priestorov v obytných štruktúrach je ich funkčné využitie pokračovaním obytných priestorov prislúchajúcich bytových objektov v exteriérovom priestore.“

Z analytickej časti vyplýva nedostatočné zastúpenie zelene v mestách Trenčianskeho kraja, predovšetkým na sídliskách, kde býva veľké množstvo obyvateľov na malom priestore. Pri konzultáciách s predstaviteľmi jednotlivých miest v Trenčianskom kraji bol zaznamenaný veľký záujem riešiť problematiku regenerácie vnútroblokov jednotlivých sídlisk. Prínos zelených aktivít bude nielen pre obyvateľov sídlisk ale aj pre návštevníkov jednotlivých miest.

V závislosti od konkrétneho projektu by mali byť realizované opatrenia, ktoré zohľadňujú nasledovné všeobecné aspekty vo vzťahu k sídelnému prostrediu:

- zavádzanie postupov udržateľného hospodárenia so zrážkovými vodami formou znižovania podielu nepriepustných povrchov – na verejných priestranstvách v meste ako aj na parkoviskách v maximálne možnej miere ponechávať priepustné povrchy (zatravnňovacie dlaždice, dlažby v pieskovom lôžku a pod.)
- pri správe a údržbe zelene využívať záhradnícke technológie, vyvinuté za účelom úspory vody a prehodnotiť intenzitné triedy údržby zelene s cieľom prírode blízkeho manažmentu zelene
- prispôsobiť výber kostrových drevín pre výsadbu v sídlach na predpokladané zvýšenie teploty a posun výškového vegetačného stupňa, zvýšiť diverzifikáciu druhovej a vekovej štruktúry drevín, vo väčšej miere vysádzať aj krátkoveké druhy stromov, a to v poraste aj ako cieľových drevín
- v bezprostrednej blízkosti obytných zón v intravilánoch miest a obcí prispôsobiť manažment údržby a druhové zloženie verejnej zelene zdravotno-hygienickým štandardom kvality ovzdušia s ohľadom na obsah alergénov

Výsledok podpory IROP:

- zlepšenie kvality života obyvateľov sídlisk prostredníctvom regenerácie vnútroblokov

Tabuľka č. 32: Výsledkové ukazovatele pre špecifický cieľ č. 4.3.1 na úrovni kraja:

Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
------------	----------------	-------------------	----------------------	------------------	-----------------	-----------	-----------------------

					(2023)		
Podiel zelenej infraštruktúry na celkovej rozlohe miest	%	Menej rozvinutý región	2,24	2013	3,1	MPRV SR	ročne

Spôsob výpočtu.....

Špecifický cieľ č. 4.3.1 sa dosiahne na území RIUS realizáciou nasledovných aktivít:

- regenerácia vnútroblokov sídlisk s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene

Oprávnení prijímatelia pre celý ŠC 4.3.1.:

- obce, vyššie územné celky, MVO a občianske združenia, štátny sektor, sektor vysokých škôl, Slovenská správa ciest, prevádzkovatelia/správcovia pozemných komunikácií (Národná diaľničná spoločnosť a.s.), spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov

Cieľové skupiny:

- obyvatelia miest a obcí

Cieľové územie:

- pre aktivitu regenerácia vnútroblokov sídlisk je cieľovým celé územie Trenčianskeho kraja

Zvolené územné investičné jednotky:

- LAU2 (obec)

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Na plnenie špecifického cieľa č. 4.3.1 bude využitá schéma štátnej pomoci, resp. schéma pomoci de minimis v zmysle príslušných ustanovených pravidiel plne zodpovedajúcich legislatíve Európskej únie, ako aj ďalším dokumentom Európskej komisie v oblasti štátnej pomoci.

Merateľné ukazovatele výstupov pre územie RIUS aj UMR sú uvedené v strategickej časti UMR.

Hlavné zásady výberu operácií sú uvedené v IROP.

III. B Strategická časť pre mestskú funkčnú oblasť Trenčín

Globálny cieľ IÚS-UMR

zlepšiť kvalitu života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť mestskej funkčnej oblasti Trenčín.

1. Strategická priorita č.1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

1.1. Investičná priorita 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciálnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálneho dopravného systému

1.1.1. Špecifický cieľ 1.1. Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému.

Na území UMR je cestná sieť pomerne dobre rozvinutá, problémom je skôr jej stavebno-technický stav a zvýšená hustota premávky v krajskom meste. Územím mestskej funkčnej oblasti prechádza koridor TEN-T (tvorí ho diaľnica D1), na ktorý sú existujúce centrá osídlenia dostatočne napojené, je potrebné ešte zabezpečiť prepojenie tých uzlov, ktoré sa nachádzajú mimo MFO (napr. prepojenie Bánoviec n/B na Trenčiansku Teplú – PP Dubnica, prípadne prepojenie Trenčín-Nemšová). Nevyhnutným predpokladom pre akúkoľvek intervenciu do dopravného systému ciest je súlad so Strategickým plánom rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov (Regionálne master plány).

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa 1.1. (IROP):

- rozvoj miestnych/regionálnych plánov udržateľnej mobility ako predpokladu pre všetky nasledujúce navrhované intervencie do dopravného systému;
- rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy (výnimočne ciest III. triedy)²⁶;
- výstavba nových úsekov ciest II. triedy (výnimočne ciest III. triedy);
- vypracovanie štúdií uskutočniteľnosti a vykonanie bezpečnostného auditu alebo inšpekcie.

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok ako vlastníci ciest II. a III. triedy,

Cieľové skupiny:

- užívatelia cestnej dopravnej siete, predovšetkým obyvatelia miest a obcí,
- prevádzkovatelia a investori v priemyselných zónach,
- prevádzkovatelia verejnej autobusovej dopravy.

Cieľové územie:

- územie mestskej funkčnej oblasti

Hodnoty ukazovateľov sú uvedené spoločne pre RIUS aj UMR v strategicko-časťi RIUS.

²⁶ V zmysle zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) a vyhlášky 35/1984 Zb..

1.2. Investičná priorita č. 1.2.: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Investičná priorita č. 1.2 sa v rámci stratégie UMR primárne zameriava na rozvoj nemotorovej dopravy s dôrazom na cyklistickú dopravu, túto je však potrebné rozvíjať v širšom kontexte verejnej dopravy. Je potrebné sa zamerať aj na koncepčné rozvojové dokumenty zamerané na verejnú osobnú dopravu (plán dopravnej obsluhy, plán udržateľnej mobility a pod.). Vo výsledku je cieľom dosiahnuť efektívny, ekologický, pre užívateľa prívetivý systém dopravy v MFO nadväzujúci na nadradené dopravné systémy v území. Táto investičná priorita nadväzuje na investičnú prioritu 1.1 definovanú na úrovni RIUS.

1.2.1. Špecifický cieľ 1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy.

Špecifický cieľ je zameraný na vypracovanie koncepčných dokumentov v nadväznosti na dopravné koncepcie na vyšších úrovniach (TSK, MDVaR) a tým vytvorenie podmienok je vytvorenie uceleného dopravného systému vedúcemu ku nárastu iných druhov dopravy (cyklistická, hromadná) na úkor individuálnej automobilovej dopravy. Rovnako sa zameriava na dobudovanie infraštruktúru verejnej osobnej dopravy s cieľom zvýšenia počtu prepravených osôb hromadnou dopravou. Na realizáciu investičných projektov je nevyhnutné v prvom rade zabezpečiť strategické dokumenty pre oblasť dopravy na danom území, následne sú potrebné investície do kvality vozového parku MHD Trenčín a uprednostnenie vozidiel MHD a investície do infraštruktúry, hlavne zvýšenie kvality vrátane informačných systémov pre spoločné zastávky MHD a prímestskej dopravy. Pridanou hodnotou bude prepojenie investícií v oblasti VOD s cyklodopravou. Dlhodobým cieľom je zabezpečenie prevádzky integrovaného dopravného systému.

Základné prínosy špecifického cieľa:

- lepšie podmienky pre na zlepšenie konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy na úkor individuálnej automobilovej dopravy pomocou intervencií ako sú napr.: moderné a bezpečné prestupné terminály integrujúce viaceré druhy dopravy.
- koncepčné riešenie verejnej osobnej dopravy prostredníctvom vypracovania strategických dokumentov v oblasti dopravy – plány mobility, generel dopravy, plány dopravnej obslužnosti a iných.

Naplnením špecifického cieľa v oblasti VOD sa prispeje napĺňaniu nasledujúcich výsledkov podpory IROP:

- efektívnejšie fungovanie verejnej osobnej dopravy na základe spracovaných plánov udržateľnej mestskej mobility, plánov dopravnej obslužnosti a generelov dopravy;
- zvýšenie počtu osôb prepravených VOD prostredníctvom skvalitňovania infraštruktúry VOD a jej integrácia s inými druhmi dopravy,
- zmena del'by prepravnej práce v prospech ekologicky priaznivejších módov dopravy,
- zníženie znečistenia ovzdušia (PM, NOX, O3, CO2).

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa 1.2.1 (IROP)

Základnou podmienkou na financovanie aktivít pre účely rozvoja regionálnej a mestskej VOD je vypracovanie plánov udržateľnej mestskej mobility.

A) spracovanie komplexných strategických dokumentov pre oblasť dopravy vrátane nemotorovej dopravy:

- spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov (plány mobility²⁷, generely dopravy, plány dopravnej obsluhy);

B) zabezpečenie moderných tarifných, informačných a dispečerských systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému:

- modernizácia existujúcich a zavádzanie nových integrovaných dopravných systémov - technická podpora softvérového zabezpečenia²⁸ ako aj hardvérového vybavenia²⁹;
- podpora informovanosti verejnosti s cieľom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy³⁰;
- zavádzanie doplnkových služieb verejnej osobnej dopravy³¹;

C) zlepšenie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy tak, ako je uvedené v miestnych/regionálnych plánoch udržateľnej dopravy, ktoré budú vyvinuté - medzi inými:

- obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba prestupných uzlov³², okrem uzlov so zásahom do železničnej infraštruktúry³³;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy a integrovaných zastávok subsystémov verejnej osobnej dopravy³⁴;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk cestnej verejnej osobnej dopravy;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba záchytných parkovísk Park & Ride (P+R), Kiss & Ride (K+R), Bike & Ride (B+R)³⁵ a inštalácia systému chytrého parkovania v atraktívnych oblastiach miest;
- zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy;

D) zlepšenie kvality vozidlového parku autobusovej dopravy:

- nákup autobusov mestskej hromadnej dopravy a/alebo prímestskej autobusovej dopravy vysokoenvironmentálnymi nízkopodlažnými autobusmi³⁶ spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry;

²⁷ http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/doc/ump/com%282013%29913-annex_sk.pdf

²⁸ tarifné a informačné systémy, dispečerské systémy apod.

²⁹ predajné automaty označovače lístkov, informačné systémy pre cestujúcich pred/počas jazdy, atď. ako vyplýva z integrovaných dopravných systémov a/alebo integrovaných cestovných systémov.

³⁰ webové portály a mobilné aplikácie apod.

³¹ preprava bicyklov, lyží, internetové pripojenie apod.

³² Definícia štandardov uzlov bude súčasťou programového manuálu k OP.

³³ Terminály pri železničných staniách sú predmetom aktivít v rámci investičnej priority 7c) OPII

³⁴ napr. spoločná združená zastávka električiek a autobusov, spoločná zastávka autobusov MHD a regionálnej dopravy. Definícia štandardov integrovanej zastávky bude súčasťou programového manuálu k OP.

³⁵ Park and Ride (P+R) záchytné parkoviská (alebo motivačné parkovanie) sú parkoviská s napojením na verejnú dopravu, ktoré umožňujú dochádzajúcim, ktorí chcú cestovať do centier miest, zanechať svoje vozidlá na parkovisku pred mestom a ďalej cestovať verejnou dopravou (zväčša železničnou dopravou, poprípade metskou hromadnou dopravou). Vozidlo je umiestnené na parkovisku počas dňa. Bike and Ride (B+R) je názov pre systém cyklostojanov pri termináloch verejnej dopravy. Kiss and Ride (K+R) predstavuje systém bezpečného prestupu spolucestujúcich z osobného automobilu na prostriedky verejnej osobnej dopravy v blízkosti prestupných uzlov.

³⁶ Podporované budú projekty nákupu a náhrady prostriedkov verejnej mestskej a prímestskej autobusovej dopravy autobusmi, ktoré prispievajú k naplneniu záväzkov vyplývajúcich zo smernice EP a Rady 2001/81/ES o národných emisných stropoch, a zároveň smernice EP a Rady 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe ako aj národnej Stratégie pre redukciu PM10.

Oprávnení prijímatelia:

- mestá, obce, združenia obcí, vyššie územné celky, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu, subjekty organizujúce integrované dopravné systémy (pozn. vzťahuje sa na subjekty vo vlastníctve objednávateľov dopravy)

Cieľové skupiny:

- široká verejnosť

Cieľové územie:

- územie mestskej funkčnej oblasti Trenčín

Zvolené územné investičné jednotky:

LAU2 (obec)

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Hodnoty ukazovateľov sú uvedené spoločne pre RIUS aj UMR v strategickej časti RIUS.

1.2.2. Špecifický cieľ č. 1.2.2: Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.

Investičná priorita je z pohľadu IÚS-UMR zameraná najmä na nemotorovú, predovšetkým cyklistickú dopravu. Okrem globálneho cieľa IÚS-UMR prispieva zároveň ku globálnemu cieľu RIÚS, a to cez zlepšenie mestského prostredia v krajskom meste Trenčín, v rámci ktorého predstavuje podstatný príspevok ku kvalite života aj trvalo udržateľná, ľahko dostupná a cenovo výhodná sieť cyklo dopravy nadväzujúca na dopravné systémy v území. Táto investičná priorita IÚS-UMR preto nadväzuje a dopĺňa investičné priority RIÚS č. 1.1. a č. 1.2. a jej aktivity zohľadňujú potreby na zvýšenie kvality života a mobility v celej mestskej funkčnej oblasti mesta Trenčín. Prepojenou infraštruktúrou cyklistickej dopravy sa zvýšia synergické efekty v MFO Trenčín, a to najmä v oblasti mobility pracovnej sily, kde až 62% ekonomicky aktívnych obyvateľov obcí MFO dochádza za prácou do Trenčína, a sekundárne aj v oblasti potenciálov rozvoja cestovného ruchu a prímestského turizmu.

Naplnením špecifického cieľa sa prispeje napĺňaniu nasledujúcich výsledkov podpory IROP:

- kompaktná sieť cyklotrás vytvorí podmienky pre lepšiu mobilitu obyvateľov MFO,
- zmena delby prepravnej práce v prospech environmentálne priaznivejších módov dopravy – hlavne cyklo dopravy,
- zvýšenie podielu využívania cyklistickej dopravy odľahčí centrum mesta od postupne narastajúcej miery automobilizácie a vytvorí pozitívny environmentálny efekt v podobe zníženia miery znečistenia ovzdušia, hluku a vibrácií.

Projekty podpory cyklistickej infraštruktúry musia v kontexte existujúcich koncepcií rozvoja dopravy, spájať centrá osídlenia KURS s centrami hospodárskeho významu (uzly, ktoré generujú minimálne 300 pracovných miest) a pri realizácii projektov na území mesta Trenčín musí prísť ku zlepšeniu dostupnosti k občianskej infraštruktúre s cieľom zvýšenia podielu cyklistickej dopravy.

V Trenčíne je potrebné vybudovať popri rieke Váh základnú cyklistickú komunikáciu, na ktorú sa z jednotlivých mestských častí a susedných obcí napoja ďalšie cyklotrasy a prepoja sa tak sídliská a obce MFO s centrom mesta Trenčín, kde bude zabezpečená dostupnosť služieb

a VOD, ale aj s priemyselnými zónami a parkami, kde bude zabezpečená dostupnosť do práce. V samotnom meste Trenčín bude cyklistická komunikácia umiestnená na ochrannej hrádzi, z ktorej bude mať na viacerých miestach napojenie na jednotlivé mestské zóny. Už teraz je daný úsek využívaný priemerne 800 cyklistami denne, ako ukazujú výsledky sčítania uvedené v analytickej časti. V úseku Trenčín – Trenčianska Teplá bude možné prepojiť cyklistickú komunikáciu na mesto Nemšová, kde bude napojenie na existujúcu cyklistickú komunikáciu do obce Horné Srnie (s potenciálom pokračovania ďalej do ČR).

Oprávnení prijímatelia:

- mestá, obce, združenia obcí, vyššie územné celky, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu, mimovládne organizácie

Cieľové skupiny:

- široká verejnosť

Cieľové územie:

- územie mestskej funkčnej oblasti Trenčín

Zvolené územné investičné jednotky:

- LAU2, prípadne ich kombinácia

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Hodnoty ukazovateľov sú uvedené spoločne pre RIUS aj UMR v strategickej časti RIUS.

2. Strategická priorita č.2 : Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

2.1. Investičná priorita č. 2.1.: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné.

Táto Investičná priorita zahŕňa oblasť zdravotníctva a sociálnu oblasť. V sociálnej oblasti napĺňa globálny cieľ IROP skvalitnenie života obyvateľov prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym službám, prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné, podpory zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, podpory služieb starostlivosti pre deti do 3 rokov, čím sa vytvorí podmienky pre zosúladovanie pracovného a rodinného života a lepšieho začlenia žien na trh práce. V oblasti zdravotníctva pôjde o podporu vytvorenia centier integrovanej zdravotnej starostlivosti.

2.1.1. Špecifický cieľ č.2.1.1.: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni.

Špecifický cieľ sa zameriava na podporu takých opatrení a aktivít, ktoré vo svojom výsledku v čo najvyššej miere povedú k transformácii poskytovania sociálnych služieb na komunitnú

bázu. Toto umožní zachovať existujúce väzby osoby vyžadujúcej sociálnu službu so svojim okolím, čo má pozitívny vplyv. Umiestnením osoby do celoročného pobytového zariadenia sa tieto väzby obvykle nenávratne prerušia. Špecifický cieľ v rámci stratégie IUS-UMR je zameraný primárne na podporu služieb komunitného charakteru, ďalej na podporu deinštitucionalizácie detských domovov.

V oblasti služieb komunitného charakteru bude podpora zameraná na rozvoj alternatívnych sociálnych služieb komunitného charakteru ako i na ich integráciu, čo umožní lepšiu dostupnosť k širšej škále sociálnych služieb. Podpora bude smerovaná do oblasti investícií do existujúcich zariadení ako aj do oblasti investícií do novovznikajúcich zariadení.

Podporované budú predovšetkým investície do stavieb, vrátane materiálno-technického vybavenia, investície do objektov určených najmä pre poskytovanie podporovaného bývania, domovov sociálnych služieb s týždenným pobytom, zariadení (všetky musia spĺňať podmienky komunitných sociálnych služieb) a ďalších aj inovatívnych typov pobytových služieb na komunitnej úrovni. Podpora bude zameraná aj na budovanie a rozvoj zázemia/základní terénnych a ambulantných foriem sociálnych služieb. Spomedzi ambulantných foriem sociálnych služieb budú oprávnenými na podporu najmä: denné centrá, služby včasnej intervencie a pod.

Po zhodnotení súčasného stavu v detských domovov v na území MFO bol do procesu deinštitucionalizácie zaradený detský domov Detské Mestečko v Trenčíne z viacerých dôvodov:

- eliminácia veľkokapacitného zariadenia v kontexte DI - prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť,
- posilnenie výkonu ústavnej starostlivosti v nových formách,
- rozšírenie možnosti uspokojovania potrieb detí, ktoré boli odňaté zo starostlivosti rodičov,
- zmena v postojoch verejnosti v pohľade na detské domovy a výkonu ústavnej starostlivosti v detských domovoch.

Naplnením špecifického cieľa sa prispeje napĺňaniu nasledujúcich výsledkov podpory IROP:

- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich a zabezpečenie nových služieb, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze, - posilnenie existujúcich komunitných služieb a vytvorenie nových tak, aby boli dostupné tie typy služieb, o ktoré je záujem a ktoré v území chýbajú.

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa 2.1.1. (IROP) :

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia vhodných stavebných objektov pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie;
- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú služby na komunitnej báze;
- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej aj „SPOaSK“) vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvania/návratu detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života;
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOaSK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí;

- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Oprávnení prijímateľa:

- v sociálnych službách:
 - o obec, vyšší územný celok, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom a iná osoba (neverejný poskytovateľ sociálnej služby, neverejný zriaďovateľ sociálnej služby),
- v sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele:
 - zriaďovatelia zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately: obec, vyšší územný celok, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, akreditované fyzické a právnické osoby.

Cieľové skupiny:

- deti, plnoleté fyzické osoby a ich rodiny, ktorým sa poskytujú sociálne služby,
- deti, plnoleté fyzické osoby a rodiny, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia SPOaSK,
- verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb a zamestnanci zriaďovateľov,
- zriaďovatelia poskytovateľov sociálnych služieb a subjektov vykonávajúcich opatrenia SPOaSK,
- subjekty vykonávajúce opatrenia SPOaSK a ich zamestnanci,
- zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti prevencie diskriminácie a /alebo sociálneho začlenenia vo verejnom aj v neverejnom sektore,
- fyzické osoby – rodičia (najmä matky), ktorým sa pomohlo zosúladiť pracovný a súkromný život.

Cieľové územie:

- mesto Trenčín ako ťažisko osídlenia SR prvej úrovne v Trenčianskom kraji a obce tvoriace MFO Trenčín.

Zvolené územné investičné jednotky
LAU2

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Hodnoty ukazovateľov sú uvedené spoločne pre RIUS aj UMR v strategickej časti RIUS.

2.1.2. Špecifický cieľ 2.1.2 Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti

Poskytovaním kvalitnej, modernej, dostupnej a nákladovo efektívnej primárnej zdravotnej starostlivosti zvyšovať kvalitu zdravia občanov MFO Trenčín.

Vychádzajúc z výsledkov analýzy k hlavným problémom MFO Trenčín v oblasti poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti patria:

- z pohľadu systému poskytovania zdravotnej starostlivosti zvýšená prevalencia chronických ochorení a výrazne starnúca populácia vrátane vysokého veku všeobecných lekárov
- a z pohľadu pacienta je to nedostatočná komplexná primárna ambulantná starostlivosť ako služba poskytovaná vždy dostupná, vo vysokej kvalite a efektívna.

Medzi identifikované potreby územia MFO Trenčín patria: možnosť prepojenia poskytovania zdravotnej starostlivosti s vybranými sociálnymi službami, zlepšenie dostupnosti

a komplexnosť poskytovaných služieb, zlepšenie kvality poskytovaných služieb, aktívnejšie zapojenie samosprávy do komunitného systému poskytovania služieb, možnosti využívania moderných technológií (vrátane zavedenia eHealth) a možnosť zvýšenia nákladovej efektívnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti prostredníctvom zlepšenia technického stavu budov.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky pripravilo v rámci stratégie posilnenia primárnej zdravotnej starostlivosti niekoľko systémových opatrení, medzi ktoré okrem zvyšovania kompetencií lekárov prvého kontaktu a rezidentského programu patrí aj **implementácia konceptu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie prostredníctvom centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)** so zameraním na väčšie vymedzenie úloh lekárov primárnej starostlivosti („gatekeepers“) a koncentráciu ošetrovateľských činností v integrovaných centrách. Jadro činnosti CIZS spočíva v práci všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast, gynekológov a zubných lekárov, ktorí poskytujú primárnu ambulantnú starostlivosť spolu so sestrami a ďalšími zdravotníckymi pracovníkmi.

Špecifické ciele MFO Trenčín :

- vytvoriť predpoklady pre etablovanie CIZS na území MFO Trenčín podľa záväznej metodiky MZ SR
- zvýšiť počet lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto,
- postupne integrovať služby poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybrané sociálne služby, znížiť prevádzkové náklady zdravotníckych zariadení zlepšením ich technického stavu a technologické vybavenia a zariadenia.

Očakávané výsledky:

- etablovanie CIZS na území MFO Trenčín,
- zvýšenie počtu lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti na jedno kontaktné miesto,
- zlepšenie poskytovaných zdravotníckych služieb na jednom kontaktnom mieste,
- zlepšenie prevencie ochorení, nové preventívne programy,
- posilnenie úlohy poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta,
- vytvorenie atraktívnych pracovných príležitostí pre mladých lekárov a zdravotníckych pracovníkov,
- zefektívnenie prevádzky zdravotníckych zariadení investíciami do budov, technického vybavenia a nových technológií.

Navrhované aktivity a opatrenia na úrovni MFO Trenčín v súlade s aktivitami IROP:

A) Budovanie infraštruktúry centier integrovanej zdravotnej starostlivosti na území MFO Trenčín :

- výstavba nových budov, modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov,
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov,
- zabezpečenie materiálo – technického vybavenia,
- dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia,
- budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia,
- budovanie bezbariérových prístupov,
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Navrhované opatrenia a aktivity na úrovni MFO Trenčín (z iných zdrojov)

- B) Posilnenie úlohy poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta:
- opatrenia na zvýšenie motivácie mladých lekárov o poskytovanie ambulantnej starostlivosti na území MFO Trenčín,
 - tvorba nových a inovovaných štandardných klinických postupov,
 - využívanie modernej IKT infraštruktúry k zvýšeniu kvality a komplexnosti poskytovaných služieb,
 - podpora ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov ako poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti,
 - podpora rezidentského programu,
 - informačná kampaň so zameraním na podporu zdravia a podporu etablovaných CIZS,
- C) Podpora inovácií v zdravotníctve
- podpora vedy a výskumu na vysokých školách , overovanie v praxi a spoločné projekty/centrá excelentnosti

Cieľová skupina:

- *Obyvatelia mestskej funkčnej oblasti mesta Trenčín*

Oprávnení prijímatelia:

- neziskové organizácie zriadené MZ SR najmä v spolupráci so samosprávnymi krajinami, obcami a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, ktoré sú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry), resp. ktoré sú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry).

Zvolená územná investičná jednotka:

Pre všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť bude investičná územná jednotka zadaná v Regionálnom master pláne, ktorý bude obsahovať súbor pravidiel a syntézu základných pohľadov na možnosti etablovania a optimalizáciu umiestnenia služieb CIZS za účelom implementácie konceptu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie na území funkčnej oblasti mesta Trenčín.

Hlavné zásady výberu operácií pre Špecifický cieľ č. 2.1.2:

Okrem princípov spoločne uplatňovaných pre všetky tri špecifické ciele v oblasti energetickej efektívnosti sa nachádzajú v kapitole 2.4.1.2. a princípov uvedených v IROP sa po konzultácii s MZ SR budú uplatňovať aj nasledovné princípy:

- súlad s regionálnym master plánom,
- záujem poskytovateľov zdravotnej starostlivosti o zriadenie CIZS.
- súlad s Metodikou pre etablovanie CIZS.

Komplementárne a synergické väzby k iným OP:

Medzi navrhovanými aktivitami a opatreniami k hore uvedenému špecifickému cieľu sú aktivity a opatrenia komplementárne ku konkrétnym opatreniam najmä v OP L'Z, OP VVal.

V obciach MFO je možné časť podporných aktivít realizovať aj s PRV alebo PO 5 IROP alebo v spolupráci s mestom Trenčín z Programu cezhraničnej spolupráce SR-ČR.

- Integrácia služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybraných sociálnych služieb a to najmä domáca ošetrovateľská služba, špeciálne poradenstvo, denné centrum a pod., - PRV a PO 5 IROP.
- Podpora vedy a výskumu na vysokých školách, overovanie v praxi a spoločné projekty/centrá excelentnosti – OP VV a I.
- Tvorba nových a inovovaných štandardných klinických postupov a postupov pre výkon prevencie so zameraním na zlepšovanie efektívnosti a dostupnosti kvalitnej a udržateľnej všeobecnej primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti - OP LZ.

Hodnoty ukazovateľov sú uvedené spoločne pre RIUS aj UMR v strategickej časti RIUS.

2.2. Investičná priorita č.2.2.: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry

Investičná priorita je zameraná na rozvoj vzdelávania na predprimárnom a primárnom stupni. Ciele na zlepšenie podmienok vzdelávania v školských a predškolských zariadeniach na území UMR, rozšírenia kapacít zariadení podľa aktuálnej, ako i očakávanej potreby, zlepšenia materiálno-technického vybavenia, ako i stavebno-technického stavu objektov, kde vzdelávanie prebieha. Jedným zo základných princípov rešpektovaných v tejto investičnej priorite je zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania.

2.2.1. Špecifický cieľ 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

Zlepšenie dostupnosti a zvýšenie kvality predškolského vzdelávania je hlavným cieľom špecifického cieľa 2.2.1. Sledovanou veličinou je hrubá zaškolenosť detí MŠ na území MFO. Zlepšenie tohto ukazovateľa je možné dosiahnuť lepšou dostupnosťou infraštruktúry predškolského vzdelávania, primárne prostredníctvom vytvárania podmienok pre zvyšovanie kapacity zariadení MŠ. Poskytnutím dostatočných kapacít materských škôl sa vytvoria predpoklady pre zosúladovanie súkromného a pracovného života rodičov, zlepšenie príjmovej situácie mladých ľudí a zabezpečenia prístupu ku kvalitnejším verejným službám v oblasti predškolskej dochádzky a výchovy. Budovaním prvkov inkluzívneho vzdelávania v materských školách bude dochádzať k integrácii detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Nárastom skupiny detí 3 až 5 ročných rastie každoročne počet nevybavených žiadostí o umiestnenie do MŠ, čo spôsobuje zníženie miery zaškolenosti v ďalších rokoch.

Naplnením špecifického cieľa sa prispeje k napĺňaniu nasledujúcich výsledkov podpory IROP v rámci UMR:

- rozšírené kapacity MŠ a vytvorené podmienky na zvýšenie hrubej zaškolenosti detí od 3 – 5 roku veku v sídlach, kde je vykazovaná najvyššia potreba rozšírenia,
- zvýšený počet MŠ s prvkami inkluzívneho vzdelávania na začlenenie detí v rámci inkluzívneho predprimárneho vzdelávania v materských školách,
- zlepšené podmienky na zosúladenie súkromného a pracovného života rodičov,
- rozširovanie predškolskej výchovy vo veku od 3 do 5 rokov.

Špecifický cieľ č. 2.2.1 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- výstavba nových objektov MŠ vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;

- rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov;
- stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužitú priestory ZŠ);
- stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- obstaranie materiálno-technického vybavenia materských škôl;
- zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl.

Oprávnení prijímatelia:

- obec ako zriaďovateľ školy
- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- právnická osoba
- fyzická osoba
- okresný úrad

Cieľové skupiny:

- deti materských škôl, pedagogickí a odborní zamestnanci.

Cieľové územie:

- mesto Trenčín ako ťažisko osídlenia SR prvej úrovne v Trenčianskom kraji a obce tvoriace MFO Trenčín.

Zvolené územné investičné jednotky

LAU2

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Hodnoty ukazovateľov sú uvedené spoločne pre RIUS aj UMR v strategickú časť RIUS.

2.2.2. Špecifický cieľ 2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Intervencie špecifického cieľa sa zameriavajú na budovanie a rekonštrukciu odborných učební, laboratórií podporujúcich polytechnickú výchovu, technické a prírodovedné zamerania žiakov, jazykových učební pre rozvoj jazykových zručností, a učební IKT pre rozvoj informačno-komunikačných zručností žiakov základných škôl.

Hoci žiaci ZŠ ležiacich na území MFO dosahovali lepšie výsledky, ako bol priemer TSK, súčasný stav vychádzajúci z analýzy vybavenia ZŠ potrebnými učebňami je možné považovať za nevyhovujúci. Tento stav má vplyv na kvalitu vzdelávania. Jedným zo spôsobov pre zlepšenie tohto stavu je investovať do učební týchto predmetov, jednak do zlepšenia prostredia, v ktorom sa vykonáva vyučovací proces, ale aj do vyučovacích pomôcok a vytvoriť tak podmienky na zvýšenie kvality vzdelávania. Súčasťou podpory je zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania, kde prioritnou úlohou je zabezpečiť rovnaké príležitosti pre všetkých žiakov.

Naplnením špecifického cieľa sa prispeje napĺňaniu nasledujúcich výsledkov podpory IROP v rámci UMR:

- zlepšenie technického vybavenia jazykových učební, IKT učební a odborných učební zameraných na prírodné vedy,
- zabezpečenie vybavenia polytechnických učební, hlavne v tých ZŠ, kde takéto učebne vôbec nie sú,
- zlepšenie technického stavu učební, v ktorých sa vykonáva vyučovací proces,
- prepojenie teoretického a praktického vzdelávania na základných školách s potrebami trhu práce a tým zlepšenie umiestnenia mladých ľudí na trhu práce.

Špecifický cieľ č. 2.2.2 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie prírodovedných učební;
- obstaranie polytechnických učební;
- obstaranie IKT učební;
- stavebno-technické úpravy pre potreby obstarania učební.

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok ako zriaďovateľ základnej školy
- obec ako zriaďovateľ základnej školy
- okresný úrad ako zriaďovateľ školy
- ústredný orgán štátnej správy ako zriaďovateľ subjektov výchovy a vzdelávania
- nezisková organizácia ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy
- nezisková organizácia založená ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy
- združenie ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- fyzická osoba
- právnická osoba

Cieľové skupiny:

- žiaci, pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci.

Cieľové územie:

- mesto Trenčín ako ťažisko osídlenia SR prvej úrovne v Trenčianskom kraji a obce tvoriace MFO Trenčín.

Zvolené územné investičné jednotky

LAU2

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Hodnoty ukazovateľov sú uvedené spoločne pre RIUS aj UMR v strategickej časti RIUS.

2.2.3. Špecifický cieľ č. 2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

Pre dosiahnutie špecifického cieľa je podpora IROP zameraná na podporu materiálo-technického vybavenia a zlepšenie priestorových podmienok stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev a stredísk odbornej praxe so zreteľom na rozvoj siete centier odborného vzdelávania a prípravy a s cieľom zvýšenia kvality odborného vzdelávania a prípravy, praktických zručností žiakov a zvýšenia kvality poskytovaného celoživotného vzdelávania pre potreby trhu práce. Realizované aktivity budú uplatňovať prvky inkluzívneho vzdelávania.

Stratégia IUS-UMR nadväzuje na stratégiu RIUS Trenčianskeho kraja. Zlepšením podmienok vzdelávania a lepším prepojením potrebnými zariadeniami na stredných odborných školách s požiadavkami zamestnávateľov by sa mohol zmierniť existujúci nepriaznivý stav – vysoká nezamestnanosť absolventov stredných odborných škôl a nezaujímajú žiakov študovať SOŠ. V samotnom Trenčíne pôsobí celkovo až 14 stredných škôl, a aj v prípade zlepšenia demografického vývoja bude potrebné sieť stredných odborných škôl optimalizovať. V rámci optimalizácie siete stredných odborných škôl je potrebné zachovať tie ŠUO, ktoré by bolo neskôr pri zvýšenej požiadavke obtiažne obnoviť, či už z dôvodu finančnej náročnosti alebo personálneho a priestorového zabezpečenia, napríklad skupina ŠUO 23, 24, 26 (strojárstvo, elektrotechnika), potrebné je aj podporiť skupinu odborov SUO 36 (stavebníctvo, geodézia a kartografia). Súčasťou tohto špecifického cieľa je aj rozvoj a budovanie podnikateľských inkubátorov.

Výsledky podpory IROP:

- posilnenie systému odborného vzdelávania a prípravy a zvýšenie jeho atraktívnosti v kontexte celoživotného vzdelávania vytvorením regionálne/miestne špecificky zameranej ponuky vzdelávania,
- zlepšenie podmienok pre uplatnenie absolventov odborného vzdelávania a prípravy pre potreby trhu práce,
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev, stredísk odbornej praxe, ktoré sú v súlade s výsledkami analýzy potrieb študijných a učebných odborov v Trenčianskom kraji
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia existujúcich centier odborného vzdelávania a prípravy a podpora vzniku nových COVaP,
- vytvorenie technických podmienok pre inkluzívne vzdelávanie, a tým rozšírenie ponuky vzdelávania pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva,
- vytvorenie podmienok na zvýšenie počtu žiakov zúčastňujúcich sa praktického vyučovania priamo u zamestnávateľa a spoločných modelov ďalšieho vzdelávania,
- vytvorenie podmienok pre poskytovanie celoživotného vzdelávania prostredníctvom prepojenia siete centier odborného vzdelávania a prípravy so zamestnávateľmi a terciárnym sektorom.

Špecifický cieľ č. 2.2.3 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia odborných pracovísk pre praktické vyučovanie, odborný výcvik, odbornú prax, celoživotné vzdelávanie, jazykových učební, odborných dielní, odborných učební, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností na stredných odborných školách, centrách odborného vzdelávania a prípravy, strediskách odbornej praxe, strediskách praktického vyučovania a školských hospodárstvách a s tým súvisiace stavebné úpravy
- obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia internátov a s tým súvisiace stavebné úpravy vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania a školského hospodárstva, súvisiacich okrem iného aj so zabezpečením prvkov inkluzívneho vzdelávania a vybavenosťou pre širšiu komunitu centier odborného vzdelávania a prípravy
- vytvorenie podnikateľského inkubátora³⁷ - prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami alebo rekonštrukciou vnútorných priestorov centier odborného vzdelávania a prípravy a

³⁷ Systém budovania inkubátorov bude vychádzať z jednotnej schválenej koncepcie, ktorá bude zohľadňovať potrebu, regionálne špecifiká, ako aj sektorové zameranie budúcej národnej siete inkubátorov vo všetkých oblastiach.

- nákup materiálo-technického vybavenia do podnikateľského inkubátora vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a IKT
- zvýšenie energetickej hospodárnosti budov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev vrátane internátov

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok
- ústredný orgán štátnej správy
- nezisková organizácia ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- nezisková organizácia ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- združenie ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- stredná odborná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti vyššieho územného celku
- stredná odborná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti právnickej osoby
- fyzická osoba
- právnická osoba

Cieľové skupiny:

žiaci, pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci, účastníci celoživotného vzdelávania

Cieľové územie:

- mesto Trenčín ako ťažisko osídlenia SR prvej úrovne v Trenčianskom kraji a obce tvoriace MFO Trenčín.

Zvolené územné investičné jednotky:

- NUTS 3 (samosprávny kraj)

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Hodnoty ukazovateľov sú uvedené spoločne pre RIUS aj UMR v strategickej časti RIUS.

3. Strategická priorita 3: Mobilizácia kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji

3.1. Investičná priorita 3.1. Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasť územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov

Regionálna integrovaná územná stratégia, pre oblasť podpory KKP, navrhovaná na obdobie 2014- 2020 má ambíciu vytvoriť priaznivý kreatívny ekosystém, podmienky pre rozvoj kreatívnej ekonomiky, tvorbu pracovných miest a zvyšovanie kvality života v regióne. V tomto sa odporúča stratégia ktorá odpovedá na potreby kľúčových aktérov lokálneho ekosystému:

Kreatívni podnikatelia

- Vytvoriť programy pre podporu kreatívneho podnikania
- Zlepšiť prístup k modernej infraštruktúre
- Podporiť inovácie biznis modelu a produktové inovácie

Existujúce inštitúcie

- Pomôcť pri dosahovaní cieľov, realizácii aktivít a zvyšovaní efektivity
- Zvyšovanie kvality pomocou poradenstva, sieťovania a marketingu
- Poskytnúť potrebnú infraštruktúru

Široká verejnosť

- Zvyšovať povedomie o kreatívnej ekonomike a jej aktéroch
- Pritiahnuť, udržať a rozvíjať talent v regióne
- Zvýšiť atraktivitu regiónu a podporiť lokálpatriotizmus

3.2. Špecifický cieľ 3.1. Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií

Výsledkom tohto špecifického cieľa bude vytvorenie priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií ako stimulovanie podpory zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom sektore³⁸. Takéto priaznivé prostredie bude založené na rozvojovom potenciáli kultúrneho a kreatívneho priemyslu v Trenčianskom samosprávnom regióne.

Tabuľka č.33: Výsledkové ukazovatele pre špecifický cieľ č. 3.1 na úrovni kraja:

I D	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0160	Celkový počet pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	*	2014	*	ITMS	ročne

Poznámka: *Akčný plán - príloha č. 12.36 IROP

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa 3.2.

1) Rozvoj kreatívneho talentu, jeho podnikateľského ducha a profesionalizácia jeho tvorby

Podpora tvorby inovatívnych kreatívnych konceptov s ekonomickou hodnotou s využitím IKT technológií bude zabezpečená prostredníctvom zakladania kreatívnych centier. Centrum bude podporovať spoluprácu naprieč sektormi, budovanie kapacít formou špecifických workshopov na nové zručnosti a znalosti (odborné, digitálne, podnikateľské), výmenu skúseností a prenos poznatkov vrátane medzinárodnej spolupráce, organizačnú kultúru a manažment, zvyšovanie atraktivity regiónov pre príchod medzinárodného kreatívneho talentu. Súčasťou kreatívneho centra bude otvorený ateliér, čo je odborné poradensko-konzultačné a dokumentačno-informačné stredisko zamerané na inovácie a využívanie IKT technológií z umeleckého a kultúrno-kreatívneho hľadiska.

Ďalšou súčasťou je umelecký inkubátor, ktorý zabezpečuje manažment inkubačných aktivít, špecifické podnikateľské poradenstvo, pilotné projekty. Jedná sa o dlhodobú podporu (typicky 1-2 ročnú) budúcim kreatívnym podnikateľom, umelcom, tretiemu sektoru, absolventom KKS s cieľom vstupu na trh. Takáto platforma umožňuje realizáciu biznis a umeleckých nápadov. Tieto aktivity budú zamerané na kultúrne organizácie a podniky zaoberajúce sa kultúrnou a kreatívnou produkciou. Pre nich bude umelecký inkubátor

³⁸ Zahŕňa nasledovné odvetvia: Reklama a marketing, Architektúra, Dizajn, Módný dizajn, Film, tv, video, rádio a fotografia, Umelecké vizuálne umenie, Multimediálny priemysel, Vydavateľstvo, literatúra a knižný trh, Hudba a scénické umenie, Remeslá tradičnej, ľudovej a mestskej kultúry, Trh s umením,

poskytovať priestor, technologické vybavenie a manažment vrátane poradenstva a poskytovanie inštitucionálnych grantov v rámci pilotných mikroprojektov. Špecificky sa bude inkubátor zameriavať na počiatkovú fázu budúceho podniku, bude podporovať inovatívne myšlienky od počiatku až po fázu „dospevania“ a opustenia inkubátora. Umelecký inkubátor bude inštitúciou, ktorá bude vytvárať organizačnú a podnikateľskú kultúru, podporovať rozvoj konceptov nielen z umeleckého hľadiska ale aj z hľadiska biznisu. Budúci podnikatelia sa tu budú učiť princípom rozpočtovania projektov, prípravy biznis plánov, profesionálny prístup v podnikaní, marketingu, ale aj veľmi špecifickým podnikateľským princípom v určitých kreatívnych odvetviach apod. Umelecký inkubátor bude slúžiť ako integratívne prostredie pre ľudí z oblasti kultúry, umenia a biznisu.

V rámci kreatívneho centra sa vybuduje špecifická rozvojová infraštruktúra, ktorá bude zahŕňať priestory ako experimentálna umelecká a kreatívna zóna, konzultačné priestory, co-working kancelárie a umelecké a produkčné štúdiá, dielne, ateliéry s technologickým vybavením (IKT, zariadenie dielni ako fablab– (2D, 3D roboty, laser-cut-scénické vybavenie, do it yourself (diy) vybavenie, digitallab – multimedialne, vybavenie, soundlab – zvukové vybavenie, foodlab a pod), seminárne a konferenčné priestory.

Zároveň sa v centre vybudujú profesionálne pracovné priestory s technologickým vybavením – dielne, ateliéry, kancelárie, umelecké štúdiá určené subjektom v kultúrnom sektore prostredníctvom zvýhodneného prenájmu. Tieto subjekty sú prirodzenou súčasťou podpory kreativity a predstavujú významnú pridanú hodnotu vo forme metodických a dokumentačno - informačných služieb, inšpiračných zdrojov, aktivít umožňujúcich interakciu s verejnosťou prostredníctvom svojich kultúrnych produktov a služieb, čo môže ovplyvniť vývoj budúcich kreatívnych konceptov a tiež má dopad na podporu sociálnej inklúzie (kultúrne a kultúrno-vzdelávacie produkty sú často orientované nielen na majoritnú spoločnosť, ale aj na znevýhodnené skupiny, nezamestnaných, hendikepovaných, či MRK).

2) Podpora dopytu po kreatívnej tvorbe tzv. nových talentov (emerging talents)

Podpora dopytu po kreatívnej tvorbe je nevyhnutnou súčasťou rozvoja kultúrneho a kreatívneho priemyslu a tým aj zamestnanosti v tomto sektore. Zviditeľnenie týchto produktov a služieb si vyžaduje špecifický druh propagačných aktivít od výstavno-prezentačnej činnosti nekomerčného charakteru, osvetovú činnosť, služby zákazníkom, zvyšovanie povedomia o kultúrnom a kreatívnom priemysle (konferencie, workshopy), cielená podpora výkonu koordinovanej a kontinuálnej promotion výsledkov činností kks so zameraním na slovenský trh aj na medzinárodný kontext v synergii a komplementarite s OP V&I. Súčasťou bude aj vybudovanie výstavných, prezentačných a distribučných priestorov súvisiacich s projektom.

Oprávnení prijímatelia:

Štátna a verejná správa, samospráva
Neziskové organizácie, občianske združenia

Cieľové skupiny :

- Fyzické osoby nepodnikatelia
- Fyzické osoby podnikatelia podľa osobitných právnych predpisov - Slobodné povolania podľa § 3 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní. Týka sa písmena b) využívanie výsledkov duševnej tvorivej činnosti ich autormi (spisovatelia, autori vynálezov, hudobníci, dramatickí umelci, výtvarní umelci atď) a písmena c) pod číslom 8 - Autorizovaný architekt, autorizovaný krajinný architekt a číslom 10- Reštaurátor kultúrnych pamiatok a zbierkových predmetov, ktoré sú dielami výtvarného umenia
- MSP v kultúrnom priemysle
- Študenti a absolventi stredných umeleckých škôl, vysokých škôl
- Neziskové organizácie
- Štátna a verejná správa a samospráva

- Nezamestnané, neaktívne osoby, MRK, ktoré majú kreatívne vzdelanie, či talent v tejto oblasti

Tab.č. 34: Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)					Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	RIUS spolu	RIUS bez UMR	UMR		
O0151	Počet vybudovaných kreatívnych centier	počet	N/A	N/A	1	0	1	ITMS	ročne
O0248	Počet účastníkov inkubačnej a akceleračnej schémy	počet	N/A	N/A	120	0	120	ITMS	ročne
O0153	Počet aktivít na podporu dopytu	počet	N/A	N/A	40	0	40	ITMS	ročne
C005	Počet podporených nových podnikov	podniky	N/A	N/A	18	0	18	ITMS	ročne
C0032	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	N/A	N/A	1 353 160,51	0	1 353 160,51	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	počet	N/A	N/A	2	0	2	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	N/A	N/A	3 645,37		3 645,37	ITMS	ročne
C0034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekviv. CO ²	N/A	N/A	357,23	0	357,23	ITMS	ročne
C0039	Nové alebo renovované verejné alebo obchodné budovy na území mestského rozvoja	m ²	N/A	N/A	3 645,37	0	3 645,37	ITMS	ročne
C0037	Počet obyvateľov žijúcich v mestských funkčných oblastiach	počet	N/A	N/A	68 881	0	68 881	ITMS	ročne

4. Strategická priorita č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

4.1. Investičná priorita 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

Táto investičná priorita je zameraná na ochranu vodných zdrojov pred kontamináciou znečisťujúcimi látkami. Prioritou je prevencia kontaktu vodných zdrojov so splaškami a vytváranie podmienok pre bezpečnú a efektívnu distribúciu kvalitnej pitnej vody do celého územia UMR. Napĺňanie tejto priority je v kontexte s Národným programom Slovenskej republiky pre vykonávanie Smernice rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd v znení Smernice komisie 98/15/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1882/2003/ES.

4.1.1. Špecifický cieľ č. 4.2.1.: Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Špecifický cieľ je zameraný na podporu aktivít, ktoré vedú k zníženiu znečistenia podzemných a povrchových vôd v dôsledku nedostatočného odvádzania a čistenia odpadových vôd a k zvýšeniu počtu obyvateľov zásobovaných kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov. Vychádzajúc z analýzy súčasného stavu v území UMR, ide najmä o dobudovanie splaškovej kanalizácie v niektorých izolovaných častiach územia, rekonštrukciu splaškovej kanalizácie na úsekoch s častými poruchami, rekonštrukciu poruchových úsekov verejnej vodovodnej siete, prepojenie nových a pôvodných splaškových potrubí v území a dobudovanie vodovodnej siete pre zabezpečenie jej bezproblémovej funkcie.

Naplnením špecifického cieľa sa prispeje napĺňaniu nasledujúcich výsledkov podpory IROP:

- zabezpečenie bezproblémových dodávok pitnej vody pre obyvateľstvo prostredníctvom rekonštrukcie prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejných vodovodov vybraných na základe ich technického stavu podľa vyhlášky č. 262/2010 Z.z.;
- zamedzenie negatívneho vplyvu znečistených odpadových vôd na životné prostredie a zdravie výstavbou verejnej kanalizácie v obciach (resp. častiach obcí) zaradených do aglomerácií v rámci Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS;
- zvýšený podiel obyvateľstva napojeného na verejnú kanalizáciu;
- zvýšenie kvality dodávanej pitnej vody a zlepšenie ochrany existujúcich zdrojov pitnej vody.

Špecifický cieľ č. 4.2.1 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu v obciach okrem prípadov intenzifikácie a modernizácie úpravní povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje, ktoré sú predmetom podpory v rámci OP KŽP;
- rekonštrukcia stokovej siete, objektov a zariadení verejnej kanalizácie v obciach;

Oprávnení prijímatelia pre špecifický cieľ č. 4.2.1

- verejný sektor (obce, združenia obcí)
- vlastníci verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách
- právnické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií vymedzené v zákone o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách

Cieľové skupiny pre špecifický cieľ č. 4.2.1

- obyvatelia SR a ďalšie subjekty (t.j. odberatelia pitnej vody) pôsobiaci na území daného projektu a producenti komunálnych odpadových vôd pôsobiaci na území daného projektu).

Zvolené územné investičné jednotky (Cieľové územie):

- mesto Trenčín ako ťažisko osídlenia SR prvej úrovne v Trenčianskom kraji a obce tvoriace MFO Trenčín.

Zvolené územné investičné jednotky:

- LAU2 (obec) , kombinácia viacerých LAU2 podľa dopadu investície

Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Hodnoty ukazovateľov sú uvedené spoločne pre RIUS aj UMR v strategickej časti RIUS.

4.2. Investičná priorita č. 4.3.: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku.

4.2.1. Špecifický cieľ č. 4.3.1.: Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku.

Územie UMR prechádza významnými zmenami v kontexte aktuálne realizovaných investičných projektov, ktoré výrazne menia podobu mesta pre nasledujúce generácie. Jednou z najvýznamnejších investícií je rekonštrukcia železničnej trate č. 120 (Bratislava – Žilina), ktorá najmä v traťovom úseku Zlatovce – Trenčianska Teplá mení tvár okolitého územia. Stavba významným spôsobom ovplyvňuje najmä územie nábrežia po oboch stranách rieky Váh. Zmena trasovania železničnej trate si vyžiadala výstavbu nového železničného mosta a tiež prekládku nadväzujúcej železničnej trate č. 143 (Trenčín – Chynorany), čím dochádza na území mesta Trenčín k zrušeniu pôvodnej funkcie existujúceho železničného mosta a súvisiacich území záplavových zón po oboch stranách rieky a uvoľnenie celého priestoru pre nové funkcie a využitie.

Opatrenia realizované v kontexte tohto cieľa sa zameriavajú na zvyšovanie adaptability územia na klimatické zmeny, zvyšovanie retenčnej schopnosti územia, rozširovanie a skvalitňovanie prvkov zelenej a modrej infraštruktúry.

Mesto Trenčín má záujem riešiť zazelenanie sídlisk a obnovu zelených verejných otvorených priestranstiev v širšom spektre aktivít, akými sú napríklad:

- regenerácia zelene, výsadba stromov a krov, parková úprava zelených plôch;
- regenerácia detských ihrísk („zelené“ herné prvky pre deti);
- kontajnerové stojiská z prírodných prvkov, vytvorenie „zelených“ bezbariérových zberných stanovísk pre odpadky;
- vytvorenie pásov a blokov zelene za účelom protihlukových a protiprašných zábran;
- nahradenie a vytvorenie parkovacích plôch zatrávňovacími blokmi;
- výmena lavičiek a doplnenie dostatočného množstva odpadkových košov;
- vytvorenie nových zelených plôch odstránením betónových blokov.

Naplnením špecifického cieľa sa prispeje napĺňaniu nasledujúcich výsledkov podpory IROP:

- zlepšenie kvality ovzdušia, posilnenie ekologickej stability a zlepšenie sídelného prostredia prostredníctvom vybudovania prvkov zelenej infraštruktúry v mestách a zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku;
- zníženie zraniteľnosti krajiny klimatickými rizikami prostredníctvom adaptačných opatrení;
- budovanie adaptačnej kapacity – tvorba informačných podporných sociálnych štruktúr a podpornej správy;

- zlepšenie kvality života obyvateľov sídlisk prostredníctvom regenerácie vnútroblokov.

Špecifický cieľ č. 4.3.1 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- opatrenia pre zníženie hluku v urbanizovanom prostredí: akčné protihlukové plány nad rámec legislatívy EÚ, podrobné hlukové mapy pre zaťažené obytné územia, protihlukové steny a bariéry, protihluková výsadba, protihlukové izolácie na zdroji hluku, resp. vibrácií;
- opatrenia pre zníženie znečistenia ovzdušia: príprava koncepčných dokumentov za účelom návrhu realizácie systémových opatrení na znižovanie znečistenia ovzdušia (napr. dokumentácia pre vymedzenie nízkoemisných zón v mestách a pod.);
- mestské prvky napr. prvky drobnej infraštruktúry urbánneho dizajnu, zelené parky, zelené steny a zelené strechy, ktoré biodiverzite poskytujú prostredie a ekosystémom umožňujú fungovanie a poskytovanie služieb prepojením mestských, prímestských a vidieckych oblastí;
- aktivity v oblasti dopravnej infraštruktúry: zelené koridory pozdĺž cyklotrás, tzv. greenways (aleje, živé ploty, remízky) v súvislosti s podporou biodiverzity, ktoré nielen spájajú mesto s jeho zázemím, ale aj umožňujú pohodlnú a príjemnú prepravu v rámci sídla, zelené steny na protihlukových stenách, vegetačné stredové pásy;
- zazelenanie miest (výsadba a regenerácia izolačnej zelene oddeľujúcej obytnú zástavbu od priemyselných stavieb, komerčných areálov alebo frekventovaných dopravných koridorov);
- multifunkčné zóny, kde sa preferuje využívanie krajiny, ktoré pomáha zachovať alebo obnoviť zdravé ekosystémy s vysokou biodiverzitou, pred inými nezlučiteľnými aktivitami;
- budovanie dažďových nádrží a predčisťovanie dažďových vôd (veľké parkoviská či iné dopravné, priemyselné a obchodné areály), ochladzovacie koridory v urbanizovanom prostredí;
- regenerácia vnútroblokov sídlisk s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene.

Oprávnení prijímatelia:

- obce, vyššie územné celky, MVO a občianske združenia, štátny sektor, sektor vysokých škôl, Slovenská správa ciest, prevádzkovatelia/správcovia pozemných komunikácií

(Národná diaľničná spoločnosť a.s.), spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov

Cieľové skupiny:

- obyvatelia miest a obcí

Cieľové územie:

- mesto Trenčín ako ťažisko osídlenia SR prvej úrovne v Trenčianskom kraji a obce tvoriace MFO Trenčín

Zvolené územné investičné jednotky:

- LAU2 (obec) , kombinácia viacerých LAU2 podľa dopadu investície
- Definícia a kritériá výberu UIJ sú uvedené v prílohe č.17.

Tabuľka č. 35: Výstupové ukazovatele pre špecifický cieľ č. 4.3.1

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Cieľová hodnota (2023)			RIUS bez UMR	UMR	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
				M	Ž	RIUS spolu				
001	Počet vybudovaných prvkov zelenej	počet	EFRR	N/A	N/A	60	0	60	ITMS	Ročne

5 5	infraštruktúry*									
O 0 1 5 7	Kapacita na zadržanie dažďovej vody v sídlach*	m ³	EFRR	N/A	N/A	10 200	0	10 200	ITMS	Ročne
C 0 3 8	Vytvorené alebo obnovené otvorené priestranstvá v mestských oblastiach*	m ²	EFRR	N/A	N/A	20 400	0	20 400	ITMS	Ročne
O 0 2 5 6	Revitalizované otvorené priestranstvá vnútroblokov mimo UMR	m ²	EFRR	N/A	N/A	50 200	50 200		ITMS	Ročne
O 0 2 3 9	Počet zavedených opatrení na zníženie hluku*	počet	EFRR	N/A	N/A	6	0	6	ITMS	Ročne

Ukazovateľ C0037 „Počet obyvateľov žijúcich v mestských funkčných oblastiach“ pre menej rozvinutý región bude počítaný v rámci IP 4.3. Ukazovateľ zahŕňa cieľovú populáciu pre menej rozvinutý región rovnakú ako v rámci IP 1.2

* Indikátor pokrýva len územie UMR

III.C Strategická časť pre oblasti podpory Operačného programu Kvalita životného prostredia

Jedným z východiskových princípov RIÚS je tzv. integrovaný prístup definovaný v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013 (ďalej len „všeobecné nariadenie“), kde sú uvedené zásady partnerstva a integrovaného prístupu k územnému rozvoju, ako aj nariadenia upravujúce špecifiká pre jednotlivé fondy. Z tohto dôvodu RIÚS nevyklučuje aj možnosť identifikácie takých plánovaných zámerov/návrhov, ktoré budú realizované prostredníctvom iných operačných programov.

III.C.I. Tematicky príbuzné oblasti podpory OP KŽP voči IROP

V oblasti vodného hospodárstva budú v období 2014 – 2020 podporované komplementárne projekty z OPKŽP, **INVESTIČNEJ PRIORITY 2 PRIORITNEJ OSI 1: 1.2 Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek.**

Ide o dva špecifické ciele, ktoré dopĺňajú rámec podpory IROP:

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1.2.1: Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ

Špecifický cieľ je zameraný na zlepšenie zberu, čistenia a vypúšťania komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov a v chránených vodohospodárskych oblastiach v aglomeráciách do 2 000 ekvivalentných obyvateľov. Tento špecifický cieľ je v súlade s požiadavkou RSV (Rámcovej smernice o vode 2000/60/ES) dosiahnuť dobrý stav vôd a s cieľmi smernice 91/271/EHS.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ
- B. Podpora realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality vody v chránených vodohospodárskych oblastiach, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový

Výsledky:

- Zvýšený podiel obyvateľstva napojeného na kanalizačnú sieť
- Zvýšený podiel komunálnych odpadových vôd čistených v súlade s legislatívou SR a EÚ

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1.2.2: Zvýšenie spoľahlivosti úpravy vody odoberanej z veľkokapacitných zdrojov povrchových vôd v záujme zvýšenia bezpečnosti dodávky pitnej vody verejnými vodovodmi

Špecifický cieľ je zameraný hlavne na zlepšenie kvality pitnej vody prostredníctvom intenzifikácie a modernizácie úpravni povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje. V menšej miere pôjde aj o výstavbu verejných vodovodov v prípade súbežného budovania verejnej kanalizácie. Tento špecifický cieľ je v súlade s RSV a s požiadavkou smernice 98/83/ES.

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcej aktivity:

- Zabezpečenie podmienok v oblasti zásobovania obyvateľov SR bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov

Výsledky:

- Zvýšený podiel obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou

Na základe požiadaviek európskej a národnej právnej úpravy vo vzťahu k odvádzaniu a čisteniu odpadových vôd bol vypracovaný **Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Trenčianskeho kraja** (ďalej len „Plán rozvoja VV a VK“), ktorý stanovuje priority realizácie výstavby chýbajúcej vodohospodárskej infraštruktúry. Dokument bol aktualizovaný v roku 2013 na obdobie 6 rokov. Plán rozvoja VV a VK prednostne rieši odkanalizovanie aglomerácií nad 2000 ekvivalentných obyvateľov, ktorých pripojenie je možné v udržateľných ekonomických nákladoch a zabezpečuje aj najvyšší ekologický efekt.

Ďalšou príbuznou oblasťou je **INVESTIČNÁ PRIORITA 4 PRIORITNEJ OSI 1: Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku**

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Technologické a technické opatrenia na redukcii emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia realizované na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, najmä za účelom plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe
- B. Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania
- C. Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia

Výsledky:

- Znížené znečisťovanie a zvýšená kvalita ovzdušia

V súčasnosti sa v Trenčianskom kraji nachádzajú štyri monitorovacie stanice patriace do národnej monitorovacej siete SHMÚ. Okresný úrad Trenčín, Odbor starostlivosti o životné prostredie v zmysle § 25 odsek 1 písm. a) zákona č.137/2010 Z. z. o ovzduší sprístupňuje a zverejňuje informácie o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní. S týmto cieľom každoročne vypracováva aj predkladaná **Správu o stave znečisťovania ovzdušia v Trenčianskom kraji**.

Na celkových emisiách TZL má dominantný podiel sektor vykurovania, v mnohých emisne zaťažených oblastiach k ich produkcii významne prispieva aj priemysel. Pre znížovanie koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší je nevyhnutné pokračovať v realizácii opatrení na zdrojoch znečisťovania ovzdušia a podporovať opatrenia na ďalšie znížovanie emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia.

Na základe výsledkov hodnotenia roku 2011 súlade s § 9 ods. 3 zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov, SHMÚ, ako poverená organizácia v r. 2012 vymedzil v SR 18 oblastí riadenia kvality ovzdušia, v ktorých dochádza k prekračovaniu limitných hodnôt niektorých znečisťujúcich látok. V Trenčianskom kraji ide o územie mesta Trenčín a územie okresu Prievidza. V okrese sú situované veľké priemyselné zdroje, ktoré sú významnými zástupcami palivovo - energetického a chemického priemyslu na Slovensku. Lokálne opatrenia na znížovanie emisií PM₁₀ by mali byť orientované hlavne na oblasť dopravy, čistenia komunikácií, na podporu centrálného vykurovania.

V oblasti zmeny klímy je príbuznou oblasťou **INVESTIČNÁ PRIORITA 1 PRIORITNEJ OSI 2: Podpora investícií na prispôsobovanie sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov**

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2.1.1 Zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov zmeny klímy

Naplnenie uvedeného špecifického cieľa je naplánované prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok

- B. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov
- C. Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (intraviláne obcí)

Výsledky:

- Zvýšená úroveň adaptácie na zmenu klímy so zameraním na ochranu pred povodňami

Z uvedených aktivít je najpríbuznejšou k IROP oblasť budovania vodozádržných opatrení v urbanizovanej krajine, čiže v intravilánoch obcí, pričom IROP rieši iba oblasť mestskej funkčnej oblasti mesta Trenčín.

Preventívne opatrenia pred povodňami nespádajú pod tematicky príbuzné oblasti IROP. K predchádzaniu vzniku škôd spôsobených povodňami, resp. zmierneniu ich rozsahu významnou mierou prispievajú preventívne opatrenia. Ide o realizáciu technických opatrení a úprav priamo na vodných tokoch, ako aj netechnických opatrení (napr. využitím zelenej infraštruktúry v krajine) v povodiach zameraných na spomalenie odtoku vôd z povodia do vodných tokov. Prírodné opatrenia manažmentu povodňového rizika by mali byť považované za prioritné pred projektmi sivej infraštruktúry.

Opatrenia budú realizované v súlade so zákonom o ochrane pred povodňami, ktorým je transponovaná smernica 2007/60/ES.

III.C.II. Tematicky nepríbuzné oblasti podpory OP KŽP voči IROP

Ochrana prírody.

INVESTIČNÁ PRIORITA 3 PRIORITNEJ OSI 1: 1.3 Ochrana a obnova biodiverzity a pôdy a podpora ekosystémových služieb, a to aj prostredníctvom sústavy Natura 2000 a zelenej infraštruktúry

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1.3.1: Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä rámci sústavy Natura 2000

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Dobudovanie sústavy Natura 2000 a zabezpečenie starostlivosti o sústavu Natura 2000 a ďalšie chránené územia (vrátane území medzinárodného významu), a ako aj chránené druhy
- B. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich
- C. revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry
- D. Dobudovanie a skvalitnenie systému monitoringu druhov a biotopov európskeho významu a reportingu
- E. Zlepšenie informovanosti a zapojenia kľúčových sektorov a verejnosti na úseku ochrany prírody a krajiny

Výsledky:

- Posilnenie biologickej diverzity

Odpadové hospodárstvo

OP KŽP v oblasti odpadového hospodárstva podporuje prípravu na opätovné použitie a zhodnocovanie odpadov so zameraním na ich recykláciu.

INVESTIČNÁ PRIORITA 1 PRIORITNEJ OSI 1: „Investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek“

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1.1.1. Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov

Naplnenie uvedeného špecifického cieľa je naplánované prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Podpora nástrojov informačného charakteru so zameraním na predchádzanie vzniku odpadov, na podporu triedeného zberu odpadov a zhodnocovania odpadov
- B. Príprava na opätovné použitie a zhodnocovanie so zameraním na recykláciu nie nebezpečných odpadov vrátane podpory systémov triedeného zberu komunálnych odpadov a podpory predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov
- C. Príprava na opätovné použitie a recyklácia nebezpečných odpadov
- D. Vybudovanie a zavedenie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému v odpadovom hospodárstve

Výsledky:

- zvýšený podiel zhodnocovaných odpadov v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva

Základným rámcovým dokumentom EÚ pre nakladanie s odpadmi je smernica o odpadoch. Jej cieľom je chrániť životné prostredie a ľudské zdravie predchádzaním škodlivých účinkov vzniku odpadov a nakladania s nimi. Podľa smernice by mali členské štáty do roku 2020 zabezpečiť, aby sa recyklovalo 50% komunálneho odpadu (KO) a 70% stavebného odpadu. Na základe analýz je zrejmé, že v celom Trenčianskom kraji je potrebné zvýšiť mieru separácie KO, nakoľko vo všetkých okresoch je miera jeho skládkovania vyššia ako 77%. Najvýraznejší je tento podiel v okresoch Partizánske a Púchov (viac ako 90%). Stavebný odpad je taktiež v celom kraji minimálne recyklovaný, no najhoršie hodnoty dosahujú okresy Púchov a Myjava.

Ďalšou podstatnou potrebou v oblasti nakladania s KO je dosiahnuť zníženie množstva biologicky rozložiteľných odpadov (BRO) zneškodňovaných na skládkach, a to prostredníctvom aktivít zameraných na zhodnocovanie BRO, ako aj podpory znižovania celkového množstva zmesového KO ukladaného na skládky. V súlade so smernicou 1999/31/ES je cieľom do r. 2020 znížiť množstvo skládkovaných biologicky rozložiteľných KO (BRKO) na 35% z celkového množstva (hmotnosti) BRKO vzniknutých v r. 1995.

V súčasnosti sa v Trenčianskom kraji zhodnocuje temer 100% vyprodukovaných BRKO. Jediným výrazne zaostávajúcim je okres Púchov, kde je potrebné výrazne zvýšiť mieru zhodnocovania BRKO, nakoľko dosahuje iba 35%. Potenciál však predstavuje zmesový komunálny odpad, ktorý tvorí v priemere pre kraj 74% z vyprodukovaného KO, pričom sa predpokladá, že skoro 50% z neho tvorí BRKO. Najvyšší podiel zmesového KO má okres Bánovce n/B.

Smernica ďalej ukladá každému pôvodcovi alebo držiteľovi odpadu povinnosť spracovávať odpad vlastnými kapacitami, prípadne prostredníctvom tretej strany.

V tejto súvislosti boli a sú na národnej úrovni jednotlivých členských štátov vypracované plány alebo programy odpadového hospodárstva, ktoré sú ďalej rozpracované na regionálnej úrovni. V podmienkach SR sú to kraje a obce.

Pre územie Trenčianskeho samosprávneho kraja bol schválený súčasne platný POH v roku 2012 pre roky 2011 až 2015. Na základe tohto dokumentu, ktorý implementuje opatrenia smernice o odpadoch na regionálnej úrovni je potrebné v oblasti **opätovného použitia a recyklácie komunálnych odpadov** prijať opatrenia na podporu recyklácie vysokej kvality. Za tým účelom je potrebné zaviesť systémy separovaného zberu tak, aby sa plnili potrebné kvalitatívne normy pre jednotlivé oblasti recyklácie.

Nakoľko je v rámci OP KŽP podporovaná aj recyklácia nebezpečných odpadov je potrebné uviesť, že tie tvoria iba 2% z celkovo vyprodukovaných odpadov v kraji. Okresom s ich

najvyššou produkciou je okres Nové Mesto n/V, ktorý zhodnocuje iba 18% z nich. Najnižšiu mieru zhodnocovania nebezpečných odpadov majú však okresy Ilava a Považská Bystrica.

Sanácia environmentálnych záťaží

INVESTIČNÁ PRIORITA 4 PRIORITNEJ OSI 1: Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1.4.2 Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Prieskum, sanácia a monitorovanie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)
- B. Zlepšenie informovanosti o problematike environmentálnych záťaží

Výsledky:

Zvýšený podiel sanovaných lokalít s evidovanými environmentálnymi záťažami

Zmena klímy

PRIORITNÁ OS 3: PODPORA RIADENIA RIZÍK, RIADENIA MIMORIADNYCH UDALOSTÍ A ODOLNOSTI PROTI MIMORIADNYM UDALOSTIAM OVPLYVNEŇÝM ZMENOU KLÍMY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1 PRIORITNEJ OSI 3: Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečiť predchádzanie vzniku katastrof a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 3.1.1 Zvýšenie úrovne pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- Modelovanie vývoja mimoriadnych udalostí, monitorovanie a vyhodnocovanie rizík viazaných na zmenu klímy a jej dôsledkov
- Budovanie systémov vyhodnocovania rizík a včasného varovania a pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Výsledky:

- Zvýšená pripravenosť územia na vznik mimoriadnej udalosti ovplyvnenej zmenou klímy

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 3.1.2 Zvýšenie účinnosti preventívnych a adaptačných opatrení na elimináciu environmentálnych rizík (okrem protipovodňových opatrení)

Špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich dvoch aktivít:

- Podpora prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov súvisiacich so zmenou klímy
- Hydrogeologický prieskum zameraný na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie zdrojov pitnej vody, ich akumuláciu a vodohospodársku bilanciu

Výsledky:

- Znížené riziko zosuvov pôdy
- Zlepšenie preskúmania územia z hľadiska identifikácie deficitných oblastí na zdroje pitnej vody

Častými príčinami svahových deformácií sú klimatické faktory v kombinácii s eróznou činnosťou vodných tokov, vývermi a vztlakovými účinkami podzemných vôd. Významný negatívny vplyv na výskyt zosuvov najmä v oblastiach, ktoré nimi v minulosti nebývali postihnuté, má prebiehajúca zmena klímy. Silné lokálne zrážky prispievajú k čoraz častejšiemu výskytu extrémnejších prejavov zosuvov spôsobujúcich hospodárskej škody a ohrozenie zdravia a životov miestneho obyvateľstva.

Za účelom aktívnej adaptácie na zmenu klímy je taktiež potrebné zabezpečiť efektívne hospodárenie s vodou a podporiť obnovu prirodzeného cyklu vody v krajine. V čase prebytku zrážok je potrebné vodu v krajine zachytávať, zabrániť jej rýchlemu odtčeniu do miestnych tokov, tak aby nedochádzalo k vzniku povodní. Zadržaná voda v krajine následne v období sucha zmierňuje jeho negatívne prejavy tým, že postupne dotuje miestne toky. To prispieva k zabezpečeniu zásobovania obyvateľstva, priemyslu, poľnohospodárstva vodou, ako aj zabezpečeniu ekologických potrieb toku a ekosystémov.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 3.1.3 Zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich dvoch aktivít

- Optimalizácia systémov, služieb a posilnenie intervenčných kapacít pre manažment mimoriadnych udalostí na lokálnej a regionálnej úrovni
- Vybudovanie technickej a inštitucionálnej podpory špecializovaných záchranných modulov

Výsledky:

- Zvýšená efektívnosť manažmentu rizík ovplyvnených zmenou klímy

Na predchádzanie vzniku mimoriadnych udalostí a znižovanie ich negatívnych dôsledkov je potrebné zavádzať systémové opatrenia na pripravenosť a prevenciu, ktoré zahŕňajú:

- a) komplexný monitorovací systém na národnej, regionálnej i miestnej úrovni. Podporou aktivít zástupcov miestnej a regionálnej úrovne, ktorí budú prispievať ku zberu dát, bude zabezpečovaná dostupnosť informácií o aktuálnych rizikách a ohrozeniach priamo z miestnej na národnú úroveň skoro v reálnom čase. Týmto partnerstvom bude zabezpečovaná včasná dostupnosť a presnosť informácií pre adresný systém včasného varovania ohrozenému obyvateľstvu.

Tento typ aktivít bude podporovaný prostredníctvom špecifického cieľa 3.1.1: Zvýšenie úrovne pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy.

- b) adaptačné stratégie na lokálnej a regionálnej úrovni. Vo väzbe na konkrétne riziká v danom území bude podľa Dohovoru starostov a primátorov podporovaná tvorba a aktualizácia miestnych plánov (Analýzy rizík a Plány manažmentu rizík).

Tento typ aktivít bude podporovaný prostredníctvom špecifického cieľa 3.1.3: Zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Podporené budú iba projekty, ktoré budú v súlade so Stratégiou adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a Národným plánom hodnotenia rizík.

PRIORITNÁ OS 4: ENERGETICKY EFEKTÍVNE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO VO VŠETKÝCH SEKTOROCH

Do r. 2020 musí SR zabezpečiť plnenie záväzkov a implementáciu opatrení vyplývajúcich z právnych predpisov EÚ v oblasti ŽP a energetiky. V rámci stratégie

Európa 2020 boli stanovené ciele znížiť emisie skleníkových plynov, znížiť energetickú spotrebu v budovách a zvýšiť podiel využívania OZE – všetky mierou 20%.

V rámci Európskej únie sú budovy jedným z najväčších prispievateľov k množstvu emitovaných emisií CO₂ do atmosféry. Ich znížením dochádza nie len k zlepšeniu environmentálneho hľadiska ale zároveň aj k finančným úsporám. Na Slovensku tvoria nebytové budovy menej ako 2% celkového počtu budov, ale až 50% obstavaného objemu. Približne 50% nebytových budov tvoria verejné budovy. SR si v Národnom programe reforiem v roku 2013 stanovila do roku 2020 znížiť spotrebu energie o 4,8 PJ ročne / 130 PJ celkovo. Obnova budov na bývanie poskytuje potenciál úspor na úrovni 2 PJ ročne, t.j. 40% celkového cieľa SR. Budovy tvorili 40% konečnej energetickej spotreby v SR v roku 2012, čo predstavuje rozsiahli potenciál úspor energie.

INVESTIČNÁ PRIORITA 1 PRIORITNEJ OSI 4: 4.1 Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 4.1.1 Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe SR

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Výstavba zariadení využívajúcich biomasu prostredníctvom rekonštrukcie a modernizácie existujúcich energetických zariadení s maximálnym tepelným príkonom 20 MW na báze fosílnych palív
- B. Výstavba zariadení na: výrobu biometánu; využitie vodnej energie; využitie aerotermálnej, hydrotermálnej alebo geotermálnej energie s použitím tepelného čerpadla; využitie geotermálnej energie priamym využitím na výrobu tepla a prípadne aj v kombinácii s tepelným čerpadlom; výrobu a energetické využívanie bioplynu, skládkového plynu a plynu z čistiarní odpadových vôd;
- C. Inštalácia malých zariadení na využívanie OZE

Výsledky:

- Zníženie emisií skleníkových plynov
- Zvýšenie podielu tepla z OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe
- Zvýšený podiel elektriny z OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe

Využívanie obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“) v podmienkach SR rozpracované pre územia jednotlivých krajov je v **Atlase využívania obnoviteľných zdrojov energie na Slovensku** z roku 2012.

Podľa smernice 2009/28/ES má SR pre r. 2020 záväzný cieľ 14% OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe. Existujúci systém CZT poskytuje vhodné podmienky pre zvýšenie tepla z OZE, najmä z biomasy a geotermálnej energie. Udržateľnosť využívania biomasy sa zabezpečí podporou zariadení s lepšou účinnosťou a uprednostnením zariadení s nižším výkonom.

V prípade výroby elektriny a tepla budú teda podporené nízkoemisné zariadenia na využívanie biomasy. Zároveň sa bude zvyšovať efektívnosť systému zásobovania teplom. Využívanie geotermálnej energie v CZT je vzhľadom na dlhodobú návratnosť pomerne nízke. Tepelné čerpadlá určené na lokálne vykurovanie nie sú v SR zatiaľ veľmi rozšírenou technológiou, pretože predstavujú vyššiu vstupnú investíciu, ako napr. plynový kotol.

Podľa *Národného akčného plánu pre energiu z OZE (NAP-OZE)* je naplánované do r. 2020 zvýšenie výroby tepla z OZE na 34 PJ, pričom zhruba 15 PJ tepla má byť dodávané zo systémov CZT.

Udržateľný a inovatívny prístup predstavuje podpora výstavby zariadení malých výkonov na výrobu elektriny pre domácnosti. Elektrinu, ktorú domácnosti nebudú schopné spotrebovať v reálnom čase alebo ju nejakou vhodnou formou akumulovať pre vlastné využitie, budú poskytovať bezodplatne príslušnej regionálnej distribučnej sústave

INVESTIČNÁ PRIORITA 2 PRIORITNEJ OSI 4: 4.2 Podpora energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch
ŠPECIFICKÝ CIEĽ 4.2.1: Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Zabezpečenie energetických auditov v MSP
- B. Implementácia opatrení z energetických auditov

Výsledky:

- Zníženie energetickej náročnosti v podnikoch

V SR je v súčasnosti zavedený systém povinných energetických auditov v závislosti od konečnej energetickej spotreby. Podľa smernice 2012/27/EÚ je energetický audit povinný len pre veľké podniky, a to so štvorročnou aktualizáciou. Zmenou zákona o energetickej efektívnosti, ktorá zohľadní požiadavky smernice, bude zrušená povinnosť energetických auditov pre MSP. V súlade s touto smernicou bude však potrebné zaviesť podporný program na vykonanie energetických auditov v MSP. Postup pri výkone energetického auditu je v podmienkach SR upravený vyhláškou č. 429/2009 Z. z. V rámci uvedeného špecifického cieľa pôjde o podporu na vypracovanie energetických auditov odborne spôsobilými osobami, v rámci ktorých bude na základe reálne nameraných hodnôt spotreby energie navrhnutý súbor optimálnych opatrení s energetickým, ekonomickým a environmentálnym hodnotením. Nemenej dôležitá bude aj podpora realizácie opatrení vyplývajúcich z energetických auditov.

INVESTIČNÁ PRIORITA 3 PRIORITNEJ OSI 4: 4.3 Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcej aktivity:

- Zníženie energetickej náročnosti verejných budov:

Výsledky:

- Zníženie energetickej náročnosti verejných budov
- Systémový prístup pri zásobovaní teplom z efektívnych systémov CZT
- Zvýšenie podielu OZE pri spotrebe energie v budovách

Vzhľadom na značnú zastaranosť objektov a prevádzku technických zariadení budov aj po skončení životnosti, ako aj na zadlženosť verejného sektora, je súčasný stav týchto budov nevyhovujúci. Z dôvodu nedostatku finančných zdrojov na priebežné opravy sú niektoré budovy a ich zariadenia v havarijnom stave, čo predstavuje významné straty energie.

V súlade so smernicou 2010/31/EÚ by mali všetky nové verejné budovy postavené od r. 2019 a všetky budovy postavené od r. 2021, spĺňať požiadavky budov s takmer nulovou potrebou energie, pričom významne obnovované budovy majú tiež spĺňať tieto požiadavky, ak je to technicky, funkčne a ekonomicky uskutočniteľné. Predmetné požiadavky sú zohľadnené aj v Národnom pláne zameranom na zvyšovanie počtu budov s takmer nulovou potrebou energie.

Dôraz bude kladený najmä na to, aby sa jednotlivé navrhované opatrenia navzájom dopĺňali s cieľom, dosiahnuť optimálne využitie potenciálu úspor energie. Prioritou je zníženie spotreby energie a následne pokrytie nevyhnutnej spotreby z účinných systémov CZT alebo prostredníctvom inštalácie zariadení na využívanie OZE priamo v budove alebo jej tesnej blízkosti.

Je potrebné zvyšovať **informovanosť v oblasti energetickej efektívnosti** pre verejnosť od detí až po odborníkov.

INVESTIČNÁ PRIORITA 4 PRIORITNEJ OSI 4: 4.4 Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility a adaptačných opatrení, ktorých cieľom je zmiernenie zmeny klímy
ŠPECIFICKÝ CIEĽ 4.4.1: Zvyšovanie počtu miestnych plánov a opatrení súvisiacich s nízkouhlíkovou stratégiou pre všetky typy území

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Vypracovanie a implementácia nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti vrátane aktualizácie a
- B. implementácie koncepcií rozvoja obcí v oblasti tepelnej energetiky
- C. B. Zavádzanie systémov energetického a environmentálneho manažérstva vrátane energetických auditov a schémy EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)
- D. Rozvoj energetických služieb na regionálnej a
- E. miestnej úrovni Zvyšovanie informovanosti v oblasti nízkouhlíkových opatrení najmä energetickej efektívnosti a využívania OZE vrátane poradenstva, informačných kampaní, odborných seminárov, konferencií a aktivít pre deti a mládež
- F. Zavádzanie systému pravidelného poradenstva a zvyšovania informovanosti pre verejný sektor, energetických manažérov, auditorov, poskytovateľov energetických služieb
- G. Rozšírenie monitorovania energetickej efektívnosti, využívania OZE a iných nízkouhlíkových opatrení

Výsledky:

- Vypracovanie a implementácia regionálnych a lokálnych nízkouhlíkových stratégií vrátane využívania energetických služieb na základe zmluvy o energetickej efektívnosti pre subjekty verejnej správy
- Poradenstvo, informovanosť a monitorovanie nízkouhlíkových opatrení pre všetky typy území

Dôležitým faktorom v podmienkach SR je absencia **lokálnych a regionálnych akčných plánov zameraných na udržateľnú energetiku**, ktoré by mali byť neoddeliteľnou súčasťou nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti a mali by nadväzovať na pripravovanú nízkouhlíkovú stratégiu SR. V súčasnosti sú spracované väčšinou len koncepcie rozvoja obce v oblasti tepelnej energetiky, a to podľa zákona o tepelnej energetike. V súvislosti so zmenami dopytu po využiteľnom teple by mali rozhodujúcu a nezastupiteľnú úlohu pri stabilizácii trhu s teplom zohrať obce účinnším využívaním územných a stavebných konaní pri zabezpečovaní ekonomicky prijateľného a environmentálne akceptovateľného spôsobu dodávky tepla na základe spracovaných, resp. aktualizovaných koncepcií rozvoja tepelnej energetiky, ktoré by boli súčasťou širších plánov trvalo udržateľnej energetiky.⁶¹ V tejto súvislosti je potrebné vyvíjať aktivity na regionálnej a miestnej úrovni, ktoré podporia nielen koncepcie rozvoja tepelnej energetiky, ale aj komplexné strategické dokumenty zamerané na úsporu energie – Plány energetickej efektívnosti, čím sa dosiahne súlad s požiadavkami stanovenými smernicou 2012/27/EÚ.

V nadväznosti na schválené nízkouhlíkové stratégie alebo ich časti bude podporené zavádzanie systémov energetického a environmentálneho manažérstva vrátane energetických auditov ako aj schémy EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS), ktoré umožnia verejným subjektom lepšie riadiť svoju spotrebu energie a najmä dlhodobo zabezpečiť kvalitu riadenia spotreby energie.

Poskytovanie energetických služieb však nie je možné bez dôkladnej analýzy existujúceho stavu v objektoch spotrebúvajúcich energiu a návrhu opatrení energetickej efektívnosti. Predmetom podpory v rámci tohto špecifického cieľa bude aj vypracovanie

účelových energetických auditov s cieľom návrhu opatrení energetickej efektívnosti splácaných z úspor nákladov na energiu.

INVESTIČNÁ PRIORITA 5 PRIORITNEJ OSI 4: Podpora využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie na základe dopytu po využiteľnom teple.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: 4.5.1: Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteľnom teple

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rozvodov tepla
- B. Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom 20 MW

Z dôvodu udržania a zvýšenia podielu dodaného tepla vyrobeného vysoko účinnou kombinovanou výrobou je potrebné podporiť rozvoj efektívnych systémov CZT v súvislosti s plnením cieľov a požiadaviek vyplývajúcich zo smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti. V rámci uvedeného špecifického cieľa budú preto podporované najmä opatrenia zamerané na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu rozvodov tepla.

Na základe podkladov od miest a obcí kraja, ako aj plánov obnovy jednotlivých vodárenských spoločností bola vypracovaná tabuľka projektových zámerov, ktoré sa budú uchádzať o prostriedky z OP KŽP. Táto tabuľka tvorí podklad pre budúce integrované územné investície (ďalej iba „IÚI“), ktoré predstavujú nástroj strategického a výsledkovo orientovaného prístupu s cieľom riešiť potreby a výzvy regiónov podľa ich špecifických potrieb. IÚI budú sú realizované prostredníctvom regionálnych integrovaných územných stratégií (ďalej iba „RIÚS“). V kontexte IROP a RIÚS sú IÚI súbor vzájomne prepojených aktivít (vecne a/alebo časovo a/alebo funkčne a/alebo komplementárne a/alebo synergicky a pod.) realizovaných na vymedzenom území.

III.D Strategická časť pre oblasti podpory Operačného programu Ľudské zdroje

V súvislosti s realizáciou plánovaných „mäkkých“ opatrení v OP ĽZ je predpoklad komplementárneho zabezpečenia integrovaného charakteru a komplexných riešení plánovaných opatrení financovaných z IROP v rámci RIÚS. Koordinácia podpory medzi IROP a OP ĽZ bude zabezpečovaná na úrovni RO, a to prostredníctvom pracovných skupín pre oblasť deinštitucionalizácie poskytovania sociálnych služieb vrátane riešenia integrácie marginalizovaných Rómskych komunít, náhradnej starostlivosti a pre oblasť vzdelávania.

III.D.I. Tematicky príbuzné aktivity OP ĽZ

INVESTIČNÁ PRIORITA PRIORITNEJ OSI VZDELÁVANIE 1.1 Zníženie a zabránenie predčasného skončenia školskej dochádzky a podporou prístupu ku kvalitnému predškolskému, základnému a stredoškolskému vzdelávaniu vrátane formálnych, neformálnych a bežných spôsobov vzdelávania za účelom opätovného začlenenia do vzdelávania a prípravy

Špecifický cieľ 1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov

Výsledky

- zvýšenie matematických, prírodovedných, jazykových a IKT zručností a finančnej gramotnosti vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia detí a žiakov
- zvýšené uplatnenie modelu inkluzívneho vzdelávania v školách
- zlepšenie študijných výsledkov žiakov ohrozených školskými neúspechom
- vytvárať vhodné podmienky pre vzdelávanie s dôrazom na uplatňovanie rovnakého prístupu ku vzdelaniu
- zvýšenie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov v súlade s kvalifikačnými požiadavkami a potrebami

Investície IROP budú v rámci podpory ZŠ zamerané na zabezpečenie materiálno-technického vybavenia miestností, laboratórií, na jazykové účely. Aktivity v oblasti vzdelávania OP ĽZ sa zamerajú na zvýšenie kvality a obsahu poskytovaného vzdelávania.

Aby sa dosiahol čo najväčší synergický efekt, mali by byť prostredníctvom OPLZ podporené predovšetkým tie ZŠ, v ktorých je realizovaná investícia IROP (viď. Strategickú časť III.A., kap. Školstvo), kde by mali byť podporené ZŠ, kde žiaci za hodnotené roky 2010-2014 (priemer) skončili pod krajským priemerom v testovaní žiakov (Testovanie 9), pričom je efektívnejšie podporiť školy s vyšším počtom žiakov.

Z analytickej časti vyplýva z výsledkov Testovania 9 v Sj a literatúre, že pod krajským priemerom za roky 2011-2014 skončili školy v okresoch: Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Púchov a Partizánske (viď príloha č. 8 graf D2.2). Až 52 zo 144 testovaných škôl (36,1 %) v kraji skončilo pod štvorročným krajským priemerom. V testovaní z matematiky boli najmenej úspešné školy v rámci Trenčianskeho kraja z okresov Ilava, Myjava a Partizánske.

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2 Zvyšovanie významu trhu práce v oblasti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, uľahčovanie prechodu od vzdelávania k zamestnanosti a zlepšovanie systémov odborného vzdelávania a prípravy a ich kvality, a to aj prostredníctvom mechanizmov na predvídanie zručností, úpravy učebných plánov a vytvárania a rozvoja systémov vzdelávania na pracovisku vrátane systémov duálneho vzdelávania a učňovského vzdelávania

Špecifický cieľ 1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúcu potreby trhu práce

Výsledky

- zavedenie prvkov duálneho školstva do systému OVP
- zvýšenie atraktivity odborného vzdelávania
- zvýšenie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov v procese OVP v súlade s kvalifikačnými požiadavkami a potrebami
- zvýšenie matematických, prírodovedných, technických, jazykových a
- IKT zručností a finančnej gramotnosti vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia žiakov ZŠ a SŠ
- zvýšené uplatnenie modelu inkluzívneho vzdelávania v školách

Investície IROP budú v rámci podpory SŠ zamerané na zabezpečenie materiálno-technického vybavenia miestností, laboratórií, na jazykové účely, vytváranie centier odborného duálneho vzdelávania a prípravy s cieľom prepojiť vzdelávanie s potrebami trhu práce. Aktivity v oblasti vzdelávania OP ĽZ sa zamerajú na zvýšenie kvality a obsahu poskytovaného vzdelávania. Podpora by mala smerovať do študijných odborov, ktoré boli na základe analýzy identifikované ako potrebné a kľúčové pre ďalší rozvoj v jednotlivých okresoch regiónu v nadväznosti na potreby zamestnávateľov (viď. Strategickú časť III.A., kap. Školstvo).

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.4 Zlepšenie rovnakého prístupu k celoživotnému vzdelávaniu pre všetky vekové skupiny v rámci formálneho, neformálneho a bežného vzdelávania, zvyšovania vedomostí, zručností a spôsobilostí pracovnej sily a podpory flexibilných spôsobov vzdelávania prostredníctvom usmerňovania pri výbere povolania a potvrdzovania nadobudnutých kompetencií

Špecifický cieľ 1.4.1 Zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehlbovanie a zvyšovanie kvalifikácie

Výsledky

- zvýšenie účasti dospelých na ČŤV s osobitným dôrazom na ľudí, ktorí si potrebujú zvýšiť a obnoviť kvalifikáciu, ľudí s nízkym vzdelaním/nízkou kvalifikáciou pre ich udržateľnosť na trhu práce v súlade s požiadavkami trhu práce
- vytvorenie systému kompatibility a priechodnosti medzi sektormi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania (validácia výsledkov)
- prepojenie systému vzdelávania s trhom práce prostredníctvom novovytvorených programov neformálneho vzdelávania
- priebežné revidovanie a aktualizácia Národného kvalifikačného rámca a
- Národnej sústavy kvalifikácií v súlade s Európskym kvalifikačným rámcom
- reflektujúci Národný kvalifikačný rámec voči Európskemu kvalifikačnému rámcu

Investície IROP budú v rámci podpory SŠ zamerané aj na oblasť celoživotného vzdelávania, ktoré je vhodné synergicky doplniť aktivitami OPLZ..

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2 Rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých oblastiach vrátane v oblasti prístupu k zamestnaniu, kariérnemu postupu, zosúladenia pracovného a súkromného života a presadzovania rovnakej odmeny za rovnakú prácu

Špecifický cieľ 3.2.1 Zlepšením podmienok pre zosúladenie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien

Výsledky:

- zvýšenie zamestnanosti rodičov najmä žien s deťmi vo veku do 3 r. /6 r.
- zvýšenie počtu zariadení služieb starostlivosti o deti najmä vo veku do 3 r.
- zvýšená ponuka flexibilných alebo inovatívnych foriem práce

Synergia medzi OP ĽZ a IROP sa týka aj oblasti zosúladovania rodinného a pracovného života. Ide predovšetkým o zabezpečenie služieb starostlivosti o dieťa do 3 rokov, (t.j. príspevok na služby starostlivosti o dieťa, ako aj vytvorením podmienok a synergicky IROP pre budovanie zariadení služieb starostlivosti o deti do 3 rokov.

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu

Špecifický cieľ 4.2.1 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť

Výsledky

- zvýšiť percentuálny pomer sociálnych služieb poskytovaných ambulantnou a terénnou formou na úrovni komunity k celoročným a týždenným pobytovým sociálnym službám
- zvýšiť počet nových zariadení sociálnych služieb s pobytovou formou na komunitnej úrovni, ktoré spĺňajú všeobecné kvalitatívne a kvantitatívne podmienky komunitných služieb a sú v súlade s národnými a medzinárodnými dokumentmi v oblasti deinštitucionalizácie.
- zvýšiť percentuálny pomer detí mimo vlastnej rodiny umiestnených v náhradnom prostredí na komunitnej úrovni k deťom umiestneným v skupinách zariadení (detské domovy zriadené ako centrá detí, domovy sociálnych služieb, reedukačných zariadeniach)

Synergia medzi OP ĽZ a IROP sa týka aj oblasti zosúladovania rodinného a pracovného života. Ide predovšetkým o zabezpečenie služieb starostlivosti o dieťa do 3 rokov, (t.j. príspevok na služby starostlivosti o dieťa, ako aj vytvorením podmienok a synergicky IROP pre budovanie zariadení služieb starostlivosti o deti do 3 rokov.

Ďalšou oblasťou spolupráce IROP a OP ĽZ je v oblasti DI sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti prostredníctvom predovšetkým mzdových finančných prostriedkov z OP ĽZ a IROP je zamerané na zabezpečenie výstavby, rekonštrukcie a materiálo-technického vybavenia budov pre DI.

Špecifický cieľ 4.2.2 Vytvoriť štandardné klinické postupy a štandardné postupy pre výkon prevencie a začleniť ich do celoštátneho systému zdravotnej starostlivosti

Výsledky

- zavedenie jednotných klinických postupov pre diagnostiku a
- liečbu najzávažnejších a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení na všetkých úrovniach poskytovania zdravotnej starostlivosti
- zníženie podielu pacientov odporučených z úrovne primárnej zdravotnej starostlivosti na vyšetrenie do vyšších úrovní zdravotnej starostlivosti
- zavedenie jednotných postupov pre výkon prevencie na úrovni primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti zameraných na účinnú prevenciu spoločensky najzávažnejších druhov ochorení
- zvýšenie podielu pacientov, ktorí absolvovali preventívnu prehliadku u
- lekára pre dospelých

Synergia a komplementarita medzi OP ĽZ a IROP v oblasti zdravotníctva bude napíňaná v rámci primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. V rámci IROP bude podporované budovanie infraštruktúry centier integrovanej zdravotnej starostlivosti ako centier primárneho

kontakto. V OP ĽZ sa prostredníctvom tvorby klinických postupov a postupov prevencie posilní kompetencia a výkony v oblasti primárnej zdravotnej starostlivosti. Budovanie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti v rámci IROP bude mať zároveň pozitívny synergický efekt aj na program komunitných pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy v obciach s prítomnosťou MRK, keďže v rámci infraštruktúry centier vzniknú priestory, ktoré budú môcť byť využité ako administratívne priestory pre koordinátorov programu a zároveň budú centrá disponovať aj priestormi vhodnými pre edukačné a osvetové aktivity.

INVESTIČNÁ PRIORITA 5.1 Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunit, ako sú Rómovia

Špecifický cieľ 5.1.1 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov Marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie

Výsledky

- zvýšená informovanosť a zlepšená spolupráca rodičov so vzdelávacími zariadeniami
- vyšší počet detí z MRK navštevujúcich predškolské zariadenia
- zvýšená inkluzívnosť vzdelávacieho systému
- zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky detí a mládeže z MRK
- zvýšený podiel rómskych študentov s dosiahnutým vzdelaním na úrovni ISCED 3A, ISCED 3B, ISCED 3C, ISCED 4

Podpora v obciach s prítomnosťou MRK v OP ĽZ a v rámci IROP bude spoločne koordinovaná a napĺňaná aj v oblasti predprimárneho vzdelávania, s dôrazom na výstavbu nových zariadení a rekonštrukciu predškolských zariadení rozšírením kapacity v obciach s prítomnosťou MRK uvedených v Atlase rómskych komunit 2013. Nadväzujúca spolupráca bude pri príprave samotných výziev MV SR/ÚSVRK, kde aktívna účasť bude zastrešená RO pre IROP v spolupráci s RO pre OP ĽZ.

INVESTIČNÁ PRIORITA 6.1 Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunit v mestských a vidieckych oblastiach

Špecifický cieľ 6.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania

Výsledky

- zlepšenie podmienok pre sociálnu integráciu ľudí z MRK prostredníctvom funkčného systému prestupného bývania
- zavedenie systému finančného mechanizmu pre podporu svojpomocnej výstavby (mikropôžičky)
- zlepšenie kvality bývania v prostredí MRK prostredníctvom: zavedenia inžinierskych sietí, prístupu k pitnej a úžitkovej vode, výstavby prístupových ciest, odvozu komunálneho odpadu

Špecifický cieľ 6.1.2 Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve

Výsledky

- vytvorené podmienky pre plnohodnotnú účasť detí z MRK v predprimárnom stupni vzdelávania
- rozšírená kapacitná sieť MŠ materských škôl prostredníctvom ich rekonštrukcie, modernizácie školských objektov a ich vybavenia vrátane výstavby materských škôl v obciach s prítomnosťou MRK

Špecifický cieľ 6.1.3 Zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre

Výsledky

- zvýšená kvalita životných podmienok obyvateľov MRK
- zlepšenie poskytovania sociálnych služieb zameraných na zvýšenie zamestnateľnosti MRK

Podpora v obciach s prítomnosťou MRK v rámci IROP sa bude spoločne koordinovať a naplňať na úrovni prípravy RIÚS a ich schvaľovaní v Rade partnerstva pre RIÚS, a to v obciach s prítomnosťou MRK uvedených v Atlase rómskych komunít 2013. V OP ĽZ budú realizované programy v obciach s najvyššou mierou segregačného indexu v súlade s Atlasom rómskych komunít 2013 (150 obcí) automaticky, na základe nárokovateľnosti, nie súťaže. MV SR/ÚSVRK okrem samotnej realizácie bude garantovať prepojenosť jednotlivých intervencií a kvalitu ich výkonu v teréne.

III.D.II. Tematicky odlišné aktivity OP ĽZ

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.3 Zlepšenie kvality, efektívnosti a prístupu k terciárnemu a ekvivalentnému vzdelávaniu s cieľom zvýšiť počet študujúcich a úroveň vzdelania, najmä v prípade znevýhodnených skupín

Špecifický cieľ 1.3.1 Zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce

Výsledky

- zvýšenie počtu a kvality bakalárskych profesijne orientovaných študijných programov odrážajúcich požiadavky trhu práce
- zvýšenie spolupráce centier prepájajúcich VŠ a podnikovú sféru,
- zameraných na riešenie konkrétnych úloh a zadaní z praxe vo forme špecializovaných výučbových zariadení verejných VŠ a špecializovaných výskumných a vývojových pracovísk a špecializovaných umeleckých pracovísk
- zvýšenie záujmu o štúdium STEM a IT
- zlepšenie podpory ľudského kapitálu na VŠ a vo výskume
- zlepšenie prístupu študentov so špecifickými potrebami k VŠ vzdelávaniu
- zvýšenie kvality vzdelávania budúcich pedagogických a odborných zamestnancov vrátane posilnenia praktickej výučby učiteľských študijných programov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1 Trvalo udržateľná integrácia mladých ľudí, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na trh práce, vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komunít, vrátane vykonávania systému záruk pre mladých ľudí

Oblasť nezamestnanosti riešia prioritné osi č. 2 – Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí a PO č. 3 – Zamestnanosť. Najväčší dôraz bude kladený na znevýhodnené skupiny, resp. kombinácie viacnásobných znevýhodnení. PO 2 má za cieľ zvýšiť podiel mladých ľudí na pracovnom trhu. Ide hlavne o mladých ľudí do 29 r. a tzv. NEET (Not in Education, Employment or Training), teda mladých ľudí vo veku 15 – 24, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani odbornej prípravy.

Špecifický cieľ 2.1.1 Zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí (UoZ), ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce

Výsledky

- zníženie miery neaktivity mladých do 29 r. (NEET)
- zvýšenie zamestnanosti mladých
- zvyšovanie zamestnateľnosti mladých, osobitne mladých s nízkou kvalifikáciou a dlhodobo nezamestnaných
- zavedenie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých s cieľom ich vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1 Prístup uchádzačov o zamestnanie a neaktívnych osôb k zamestnaniu vrátane dlhodobo nezamestnaných a osôb, ktoré sú vzdialené od trhu práce, ako aj miestne iniciatívy v oblasti zamestnávania a podpora mobility pracovnej sily

PO 3 zahŕňa opatrenia na podporu mobility zamestnancov, odstraňovanie prekážok na trhu práce, rast a tvorbu pracovných príležitostí, prispôsobivosť podnikov na zmenené podmienky trhu práce. Osobitnú pozornosť venuje rodovej nerovnosti v pracovnom procese, ktorú plánuje eliminovať aktivitami vedúcimi k zosúladeniu rodinného a pracovného života.

Špecifický cieľ 3.1.1 Zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby

Výsledky

- zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a osôb so zdrav. postihnutím
- zníženie nezamestnanosti, hlavne dlhodobej a nezamestnanosti nízko kvalifikovaných osôb, vrátane Rómov
- zavedenie nových nástrojov pre integráciu ZUoZ, prioritne dlhodobo nezamestnaných do udržateľného zamestnania
- zvýšený počet spoločností/subjektov v oblasti sociálnej ekonomiky

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2 Rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých oblastiach vrátane v oblasti prístupu k zamestnaniu, kariérnemu postupu, zosúladenia pracovného a súkromného života a presadzovania rovnakej odmeny za rovnakú prácu

Špecifický cieľ 3.2.2 Znížiť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie

Výsledky

- zníženie rozdielu v miere zamestnanosti a ekonomickej aktivity medzi ženami a mužmi zvýšením zamestnanosti a ekonomickej aktivity žien
- zníženie rodového mzdového rozdielu
- zníženie horizontálnej segregácie zvýšením zastúpenia žien a mužov v „netradičných“ povolaniach a v príprave na ne
- zvýšenie zastúpenia žien v ekonomických rozhodovacích pozíciách a medzi podnikateľmi (zníženie vertikálnej segregácie na trhu práce)
- zníženie rodových rozdielov v rozdelení neplatennej práce najmä v oblasti starostlivosti v rámci rodiny

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.3 Modernizácia inštitúcií trhu práce, ako sú verejné a súkromné služby zamestnanosti, zlepšovanie prispôsobenia sa potrebám trhu práce, vrátane opatrení zameraných na zlepšenie nadnárodnej pracovnej mobility, ako aj programov mobility a lepšej spolupráce medzi inštitúciami a príslušnými zainteresovanými stranami

Špecifický cieľ 3.3.1 Zvýšiť kvalitu a kapacity verejných služieb zamestnanosti na zodpovedajúcu úroveň v nadväznosti na meniace sa potreby a požiadavky trhu práce, nadnárodnú pracovnú mobilitu, a zvýšiť účasť partnerov a súkromných služieb zamestnanosti na riešení problémov v oblasti zamestnanosti

Výsledky

- zlepšenie kvality poskytovania verejných a súkromných služieb zamestnanosti
- včasné a preventívne individualizované služby prepojené na potreby trhu práce
- zavedenie systému hodnotenia kvality verejných služieb zamestnanosti
- rozvoj a posilnenie kapacít verejných služieb zamestnanosti v
- nadväznosti na meniace sa potreby trhu práce v jednotlivých regiónoch
- zvýšenie vedomostí a zručností zamestnancov verejných služieb zamestnanosti na účely poskytovania modernizovaných služieb zamestnanosti a zabezpečovania spolupráce so súkromnými službami zamestnanosti
- rozsiahlejšie a účinnejšie poskytovanie služieb súvisiacich s
- podporou voľného pohybu pracovných síl v rámci EÚ/EHP prostredníctvom EURES
- zlepšenie podmienok a predpokladov na odstránenie regionálnych disparít zapojením všetkých relevantných partnerov v danom regióne do riešenia problémov trhu práce
- včasná a účinná spolupráca so sociálnymi partnermi pri realizácii politík v oblasti zamestnanosti
- zvýšenie poradcov poskytujúcich personalizované služby pre mladých UoZ

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.1 Aktívne začlenenie, a to aj s cieľom podporovať rovnaké príležitosti a aktívnu účasť a zlepšenie zamestnatel'nosti

PO 4 Sociálne začlenenie zahŕňa činnosti zamerané na

- a) znižovanie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia realizované širokým spektrom opatrení, a to od poskytovania priamych finančných transferov pre zvýšenie príjmu, zníženie výdavkov až po priame opatrenia aktívneho začleňovania, ktoré podporujú prístup k zamestnaniu, vzdelávaniu a aktívnej participácii na spoločenskom živote.
- b) dostupnosť kvalitnej zdravotnej starostlivosti prostredníctvom tvorby a inovácie jednotných klinických postupov a postupov pre výkon prevencie. Nakoľko dôležitým faktorom predchádzania vzniku sociálneho vylúčenia a chudoby je dostupná (finančne a fyzicky) kvalitná zdravotná starostlivosť.
- c) deinštitucionalizáciu sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti. Ide predovšetkým o vytváranie nových služieb založených na komunitnom princípe. Služby vytvorené a poskytované danou komunitou majú prioritne slúžiť pre jej členov, čím sa zachovávajú ich prirodzené sociálne vzťahy.

Špecifický cieľ 4.1.1 Zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti, vrátane na trhu práce

Výsledky

- zvýšiť aktivitu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením za účelom ich lepšieho uplatnenia na trhu práce
- lepšie uplatnenie na trhu práce znevýhodnených nezamestnaných
- ch zlepšením prístupu k bývaniu

- zlepšiť prístup ku kvalitným službám na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb

Špecifický cieľ 4.1.2 Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie

Výsledky

- zlepšenie mechanizmov prevencie, eliminácie všetkých foriem diskriminácie a uplatňovania dočasných vyrovnávacích opatrení
- zlepšenie mechanizmov na predchádzanie viacnásobnej diskriminácie Rómov
- zvýšenie informovanosti o predchádzaní všetkých foriem diskriminácie a spôsobom ochrany pred ňou
- zvýšenie povedomia o právach osôb so zdravotným postihnutím a ich prínose k spoločnosti
- zvýšenie počtu inštitúcií, uplatňujúcich manažment rozmanitosti a vzdelávanie k nemu

INVESTIČNÁ PRIORITA 5.1 Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komúní, ako sú Rómovia

Problematika MRK je rozpracovaná v PO 5 a 6.

PO 5: Integrácia MRK. Ide o podporu desegregácie a rozšírenia možností prístupu v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti a bývania. Plánované intervencie budú prispôbené charakteru potrieb a špecifikám jednotlivých lokalít uvedených v Atlase rómskych komúní (2013).

Špecifický cieľ 5.1.2 Zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komúní, predovšetkým Rómov

Výsledky

- zvýšenie dostupnosti služieb zamestnanosti v prostredí MRK
- zvýšená miera informovanosti obyvateľov MRK zameraná na oblasť finančného poradenstva (zvýšenie finančnej gramotnosti obyvateľov MRK)
- zvýšenie zamestnateľnosti obyvateľov MRK

Špecifický cieľ 5.1.3 Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvedy a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania

Výsledky

- zvýšenie dostupnosti služieb zdravotnej starostlivosti
- zvýšená miera informovanosti obyvateľov MRK v oblasti zdravotnej starostlivosti a prevencie prostredníctvom osvetových programov, informačných aktivít, kampaní
- zvýšená miera povedomia v oblasti zdravotnej starostlivosti obyvateľov MRK
- vysporiadaním pozemkov vytvoriť predpoklady k zlepšeniu hygieny bývania MRK

INVESTIČNÁ PRIORITA 6.2 Poskytovanie podpory sociálnych podnikov

PO 6: Vybavenosť obcí s prítomnosťou MRK. Má za cieľ zabezpečiť prístup obyvateľov z prostredia separovaných a segregovaných rómskych komúní k bývaní, k pitnej a úžitkovej vode, adekvátnym inžinierskym sieťam a pravidelnému odvozu komunálneho odpadu v súlade s hygienickými normami. Bude tiež podporovaná dostupnosť materských škôl v obciach s prítomnosťou MRK. Táto pomoc bude adresovaná najmä do 150 obcí identifikovaných v indexe segregácie.

Špecifický cieľ 6.2.1 Zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK

Výsledky

- nárast počtu pracovných príležitostí pre MRK
- zvýšená miera inovácií v podnikateľskom prostredí v obciach s prítomnosťou MRK

IV. Vykonávacia časť

1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie RIÚS/ IUS UMR

Úlohy subjektov zapojených do prípravy a realizácie RIÚS/IÚS UMR definuje Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014-2020 a nadväzne stanovuje §15 zákona o EŠIF. Z hľadiska štruktúry IROP sú popísané v Integrovanom regionálnom programe a uznesení vlády SR č. 232 zo 14. mája 2014. Určenie subjektov a ich úloh zohľadňuje princíp partnerstva v zmysle čl. 5 všeobecného nariadenia, Etický kódex správania pre partnerstvo a princíp zodpovednosti riadiaceho orgánu za realizáciu a riadenie programu v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia v zmysle čl. 125 všeobecného nariadenia.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky:

- z pozície Riadiaceho orgánu pre IROP plní úlohy v súlade s čl. 125 všeobecného nariadenia,
- vo vzťahu k RIÚS v zmysle §15, bod (1) zákona o EŠIF plní nasledovné úlohy:
- koordinuje a metodicky usmerňuje prípravu a implementáciu RIÚS a IÚS;
- zriaďuje v súlade s princípom partnerstva radu partnerstva pre každú RIÚS a IÚS alebo spoločnú radu partnerstva;
- schvaľuje stratégie na základe stanoviska rady partnerstva z hľadiska ich súladu s IROP.

Samosprávny kraj:

- v zmysle §15, bod (3) zákona o EŠIF zabezpečuje prípravu a implementáciu RIÚS v súlade s princípom partnerstva. Z hľadiska prípravy RIÚS na úrovni NUTS 3 organizačno-technické zabezpečenie, koordináciu zapojených subjektov, zabezpečenie vypracovania a predkladania dokumentov, monitorovanie a hodnotenie RIÚS, komunikáciu s RO pre IROP zabezpečuje **koordinátor pre RIÚS**.
- v rámci funkčnej štruktúry IROP plní úlohy **sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom** (ďalej iba „SO“) na základe písomnej zmluvy uzavretej s RO pre IROP v súlade s čl. 123 ods. 6 všeobecného nariadenia).

Krajské mesto:

- v zmysle §15, bod (4) zákona o EŠIF zabezpečuje prípravu a implementáciu RIÚS v súlade s princípom partnerstva. Z hľadiska prípravy stratégie UMR organizačno-technické zabezpečenie, koordináciu zapojených subjektov, zabezpečenie vypracovania a predkladania dokumentov, monitorovanie a hodnotenie RIÚS, komunikáciu s RO pre IROP zabezpečuje **koordinátor pre UMR**.
- v rámci funkčnej štruktúry IROP plní úlohy **SO** na základe písomnej zmluvy uzavretej s RO pre IROP v súlade s čl. 123 ods. 6 všeobecného nariadenia).

Spôsob spolupráce koordinátora RIÚS a koordinátora pre UMR je definovaný v podpísanom Memorande o spolupráci medzi Trenčianskym samosprávnym krajom a krajským mestom Trenčín.

Rada Partnerstva pre RIÚS – je inštitucionalizovanou formou Partnerstva pre RIÚS a združuje orgány regionálnej samosprávy (vyššie územné celky), miestnej samosprávy (mestá a obce), štátnej správy, miestne iniciatívy a ďalších sociálno-ekonomických partnerov (podnikateľský sektor, záujmové združenia, tretí sektor) pôsobiacich na danom území a relevantných pre konkrétnu RIÚS/stratégiu UMR z hľadiska zákonom stanovených právomocí, vecnej alebo odbornej a územnej príslušnosti. V zmysle §15, bod (2) zákona o EŠIF sa spolupodieľa na príprave, schvaľovaní a implementácii RIÚS. Postavenie, zloženie a úlohy rady partnerstva upravuje jej štatút, ktorý v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia vydáva MPRV SR.

2. Indikatívny časový a finančný harmonogram realizácie RIÚS

Tab.36 Rozdelenie alokácie ERDF podľa rokov a investičných priorít/špecifických cieľov pre RIIUS bez UMR

	ROK										
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Spolu
1.1: Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému.			4 140 000	4 485 000	4 830 000	4 830 000	5 175 000	5 520 000	5 520 000		34 500 000
1.2.1: Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy.			660 000	715 000	770 000	770 000	825 000	880 000	880 000		5 500 000
1.2.2: Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.			1 005 579	1 089 378	1 173 176	1 173 176	1 256 974	1 340 772	1 340 772		8 379 827
2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni			1 020 000	1 105 000	1 190 000	1 190 000	1 275 000	1 360 000	1 360 000		8 500 000
2.1.2: Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti			1 500 012	1 625 013	1 750 014	1 750 014	1 875 015	2 000 016	2 000 016		12 500 100
2.2.1: Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl			396 000	429 000	462 000	462 000	495 000	528 000	528 000		3 300 000
2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl			324 000	351 000	378 000	378 000	405 000	432 000	432 000		2 700 000
2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní			1 080 000	1 170 000	1 260 000	1 260 000	1 350 000	1 440 000	1 440 000		9 000 000
3.1: Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu, netechnologických inovácií.			0	0	0	0	0	0	0		0
4.2.1: Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie			3 360 000	3 640 000	3 920 000	3 920 000	4 200 000	4 480 000	4 480 000		28 000 000
4.3.1: Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciu urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku.			240 000	260 000	280 000	280 000	300 000	320 000	320 000		2 000 000

Tab.37 Rozdelenie alokácie ERDF podľa rokov a investičných priorít/specifických cieľov pre UMR

	ROK										
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Spolu
1.1: Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému.			60 000	65 000	70 000	70 000	75 000	80 000	80 000		500 000
1.2.1: Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy.			60 000	65 000	70 000	70 000	75 000	80 000	80 000		500 000
1.2.2: Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.			660 000	715 000	770 000	770 000	825 000	880 000	880 000		5 500 000
2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni			420 000	455 000	490 000	490 000	525 000	560 000	560 000		3 500 000
2.1.2: Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti			348 840	377 910	406 980	406 980	436 050	465 120	465 120		2 907 000
2.2.1: Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl			84 000	91 000	98 000	98 000	105 000	112 000	112 000		700 000
2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl			36 000	39 000	42 000	42 000	45 000	48 000	48 000		300 000
2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní			240 000	260 000	280 000	280 000	300 000	320 000	320 000		2 000 000
3.1: Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu, netechnologických inovácií.			2 136 000	2 314 000	2 492 000	2 492 000	2 670 000	2 848 000	2 848 000		17 800 000
4.2.1: Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie			0	0	0	0	0	0	0		0
4.3.1: Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku.			720 000	780 000	840 000	840 000	900 000	960 000	960 000		6 000 000

Tab.č.38: Rozdelenie alokácie ERDF a Celkových oprávnených výdavkov medzi RIUS bez UMR a UMR

Investičná priorita/špecifický cieľ	Alokácia ERDF			Celkové oprávnené výdavky		
	RIUS spolu alokácia ERDF	RIUS bez UMR	UMR	RIUS spolu alokácia ERDF	RIUS bez UMR	UMR
1.1: Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy ..atď.	35 000 000,00	34 500 000,00	500 000,00	41 176 470,59	40 588 235,29	588 235,29
1.2.1: Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti VOD	6 000 000,00	5 500 000,00	500 000,00	7 058 823,53	6 470 588,24	588 235,29
1.2.2: Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy...atď.	13 879 827,00	8 379 827,00	5 500 000,00	16 329 208,24	9 858 620,00	6 470 588,24
2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení SODaSK v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú ...atď.	12 000 000,00	8 500 000,00	3 500 000,00	14 117 647,06	10 000 000,00	4 117 647,06
2.1.2: Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti	15 407 100,00	12 500 100,00	2 907 000,00	19 080 000,00	15 480 000,00	3 600 000,00
2.2.1: Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl	4 000 000,00	3 300 000,00	700 000,00	4 705 882,35	3 882 352,94	823 529,41
2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl	3 000 000,00	2 700 000,00	300 000,00	3 529 411,76	3 176 470,59	352 941,18
2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní	11 000 000,00	9 000 000,00	2 000 000,00	12 941 176,47	10 588 235,29	2 352 941,18
3.1: Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle ...atď.	17 800 000,00	-	17 800 000,00	20 941 176,47	-	20 941 176,47
4.2.1: Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a ČOV atď.	28 000 000,00	28 000 000,00	-	32 941 176,47	32 941 176,47	-
4.3.1: Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach ...atď.	8 000 000,00	2 000 000,00	6 000 000,00	9 411 764,71	2 352 941,18	7 058 823,53
Spolu	154 086 927,00	114 379 927,00	39 707 000,00	181 278 737,65	134 564 620,00	46 714 117,65
Spolu alokácia pre Trenčiansky kraj bez alokácií 3.1. (MK SR) a 2.1.2 (MZ SR)	120 879 827,00					

3. Zoznam projektových zámerov/návrhov v rámci IROP a iných OP

V zmysle pokynov pre členské štáty k integrovanému udržateľnému miestnemu rozvoju „Guidance for Member States on Integrated Sustainable Urban Development (Article 7 ERDF Regulation)“ môžu byť prostredníctvom IROP implementované integrované operácie, či už na funkčnom území miest, alebo na území mestských oblastí v jednotlivých regiónoch (napr. ekonomické centrá rastu, mestské oblasti). Hlavný prínos nástroja integrovaných operácií spočíva v tom, že umožňuje identifikovanie projektov, ktorých financovanie je z viac než jednej prioritnej osi alebo špecifického cieľa a umožňuje tak priniesť synergický efekt a v konečnom dôsledku efektívne nakladanie s verejnými prostriedkami.

Tab.č.39.: Zoznam integrovaných projektových zámerov v rámci IROP na území RIUS bez UMR:

P. č.	Špecifický cieľ	Názov projektového zámeru	Aktivity	Predkladateľ	Územná investičná jednotka	Plánovaná hodnota v €
1	1.2.1., 1.1.	Integrovaný projekt rekonštrukcie prestupného uzla v Považskej Bystrici s rekonštrukciou zastávok v nadväznosti na rekonštrukciu cesty PB-Domaniža	Rekonštrukcia cesty II. triedy, mosta, projekt rekonštrukcie parkoviska a autobusovej stanice v PBs rekonštrukciou zastávok: Prečín, Domaniža	TSK, Považská Bystrica, Prečín, Domaniža	LAU2+LAU2+LAU2	
2	1.2.1., 1.1.	Integrovaný projekt rekonštrukcie zastávok v nadväznosti na rekonštrukciu cesty Dežerice-Tr. Teplá	Rekonštrukcia cesty II. triedy, Rekonštrukcia zastávok: Tr. Teplice, Tr. Teplá	TSK, Trenčianske Teplice, Tr. Teplá	LAU2+LAU2	
3	1.2.1., 1.2.2.	Integrovaný projekt rekonštrukcie zastávok v nadväznosti na budovanie cyklotrás v spádovej oblasti Dubnica	Vybudovanie cyklotrasy Dubnica-Ladce, Rekonštrukcia zastávok Ilava, Dubnica	TSK, Ilava, Dubnica	LAU2+LAU2+LAU2	
4	1.1., 1.2.1., 1.2.2.	Integrovaný projekt rekonštrukcie zastávok v nadväznosti na rekonštrukciu cesty PU-PB a budovanie cyklotrás v spádovej oblasti Púchov	Rekonštrukcia cesty II. triedy, Vybudovanie cyklotrasy Ladce-Púchov, rekonštrukcia autobusovej stanice Púchov, zástavky Lednické Rovne	Púchov, Lednické Rovne	LAU2 + LAU2	
5	1.2.1., 1.2.2.	Integrovaný projekt rekonštrukcie zastávok a prestupných uzlov v nadväznosti na budovanie cyklotrás v spádovej oblasti Prievidza	Vybudovanie cyklotrasy, rekonštrukcia prestupného uzla Prievidza, Rekonštrukcia zastávok Handlová, Nováky	Prievidza Handlová, Nováky	LAU2+LAU2	

Tab.č.40. Zoznam integrovaných projektových zámerov v rámci IROP na území UMR:

P.č.	Špecifický cieľ č.	Názov projektového zámeru	Aktivity	Predkladateľ	Územná investičná jednotka	Predpokladané náklady v Eur
	4.3.1. 1.2.2., 1.2.1.	Integrovaný projekt cyklotrás, VOD a regenerácie zelene (Zelený most) v meste Trenčín	Rekonštrukcia a modernizácia spoločnej zastávky autobusov MHD, regionálnej dopravy a cyklodopravy v centre mesta, Prepojenie s projektom: Budovanie cyklistických komunikácií na MFO mesta Trenčín, Prepojenie s projektom: Zelený most	TN	LAU2	8 000 000

Zásobník všetkých projektových zámerov/návrhov RIÚS v rámci IROP je uvedený v prílohe č.14.

Zásobník všetkých projektových zámerov/návrhov IÚS UMR v rámci IROP je uvedený v prílohe č.15.

Zoznam projektových zámerov/návrhov RIÚS/IÚS UMR v rámci iných operačných programov je uvedený v prílohe č.13.

4. Monitorovanie RIÚS

Monitorovanie ako nástroj riadenia EŠIF je pravidelná činnosť zameraná na sledovanie plnenia stanovených cieľov na jednotlivých úrovniach implementácie EŠIF prostredníctvom systematického zberu a vyhodnocovania údajov a informácií. Monitorovanie pokroku v dosahovaní cieľov a plnení výkonnostného rámca sa vykonáva prostredníctvom merateľných ukazovateľov na všetkých úrovniach riadenia. Monitorovanie IROP – vrátane RIÚS/stratégie UMR - sa vykonáva v súlade so Systémom riadenia EŠIF na programové obdobie 2014-2020.

Monitorovanie RIÚS/stratégie UMR je v podmienkach implementácie stratégií vykonávané SO na základe metodického usmernenia RO pre IROP definujúceho úlohy a výstupy potrebné na zabezpečenie komplexného pohľadu realizácie IROP.

Metodické usmernenie zohľadní zabezpečenie, okrem iného, podkladov do výročných, záverečnej správy o vykonávaní IROP, výhľadového plánu implementácie IROP a informácie o realizácii IROP.

Monitorovanie RIÚS ako celku zabezpečuje zodpovedajúce SO VÚC. SO VÚC spolupracuje so SO KM (napr. prostredníctvom vyžadovanie podkladov apod.), ktoré zodpovedá za monitorovanie stratégie UMR ako súčasti RIÚS.

SO VÚC predkladá podklady za RIÚS, vrátane stratégie UMR na základe žiadosti RO pre IROP (okrem vyššie uvedených napr. aj do správy o stave implementácie EŠIF apod.).

V prípade výročnej/záverečnej správa sú podklady týkajúce sa zodpovedajúceho RIÚS, vrátane stratégie UMR predmetom schvaľovania Radou Partnerstva. Predloženie tejto správy Rade Partnerstva zabezpečuje koordinátor RIÚS. Správu následne predkladá riadiacemu orgánu SO, v termíne do 31. marca príslušného roka.

5. Hodnotenie RIÚS

Hodnotenie EŠIF je kvalitatívnym nástrojom riadenia a prostriedkom prispievajúcim k zvýšeniu kvality, efektívnosti a účinnosti realizovania operačného programu. Jeho cieľom je zlepšiť kvalitu programovania a implementácie EŠIF, zhodnotiť relevantnosť, efektívnosť, účinnosť a dopad opatrení operačného programu.

Hodnotenie (predbežné, priebežné i následné) je realizované v súlade so Systémom riadenia EŠIF na programové obdobie 2014-2020. Pre RIÚS – ako implementačný nástroj IROP – je relevantné primárne priebežné hodnotenie. Za zabezpečenie hodnotenia IROP zodpovedá RO pre IROP. Pri príprave Plánu hodnotení IROP na programové obdobie 2014-2020, plánov hodnotení IROP na príslušný kalendárny rok, príp. ad hoc hodnotení RO pre IROP spolupracuje s koordinátormi RIÚS / stratégií UMR a SO.

Koordinátor RIÚS informuje Radu Partnerstva o schválení plánov hodnotení a záverečných hodnotiacich správach.

Podporným prvom zvyšujúcim kvalitu hodnotení počas implementácie bude pracovná skupina RO pre IROP pre hodnotenie za účasti všetkých SO. Vznik, činnosť, úlohy, výstupy budú predmetom štatútu tejto pracovnej skupiny.

V. Zoznam príloh

1. Vysvetlivky skratiek, pojmov
2. Zoznam použitých východiskových dokumentov
3. Inštitucionálny rámec RIUS:
 - 3.1. zoznam subjektov tvoriacich širšie Partnerstvo (pokiaľ nie je totožné s Radou Partnerstva pre RIÚS),
 - 3.2. zoznam členov Rady Partnerstva pre RIÚS,
 - 3.3. zoznam subjektov tvoriacich územie funkčnej mestskej oblasti pre realizáciu opatrení udržateľného mestského rozvoja
 - 3.4. zoznam a zloženie odborných poradných skupín a pod.
4. Stručná charakteristika územia TSK
5. Prílohy k analýze v oblasti dopravy (A)
6. Prílohy k analýze v sociálnej oblasti (B)
7. Prílohy k oblasti zdravotníctva (C)
8. Prílohy k analýze v oblasti školstva (D)
9. Prílohy k analýze v oblasti kultúrneho potenciálu (E)
10. Prílohy k analýze v oblasti životného prostredia (F)
11. Prílohy k analýze UMR
12. Skúsenosti z implementácie projektov financovaných z fondov EÚ, príp. z iných fondov v programovom období 2007-2013
13. Zoznam projektových zámerov/návrhov RIÚS/IÚS UMR v rámci iných programov
 - A. Operačný program Kvalita životného prostredia
 - B. Operačný program Ľudské zdroje
14. Zásobník projektových zámerov/návrhov RIÚS v rámci IROP
15. Zásobník projektových zámerov/návrhov IÚS UMR v rámci IROP
16. Spôsob výpočtu merateľných ukazovateľov.
17. Definícia a kritériá pre výber ÚIJ pre jednotlivé špecifické ciele IROP